

GRATIS

Prishtina *art*

JANAR 2024

600
mijë vargjet e
atdheut shpirtëror

GUIDË

Prishtina
një qytet frymëzimi!

Artistic
i trazuar
Armend Rexhepagiqi

Identiteti kulturor
dhe rritja e një
kryeqyteti!
Përparim Rama

Optika Moda

Përcaktimi i dioptrisë

Përzgjedhja e syzeve

Përpunimi i syzeve

049 320 583
www.optikamoda.com

Optika Moda
optikamoda

Gjithçka për sytë e ballit

Optika Moda është lider në industrinë e optikës në Kosovë dhe një nga më të njohurat në rajon. Kjo optikë komunikon një histori të tërë që nga dita e parë e daljes në treg në vitin 2010. Ajo që nisi si një ëndërr u bë një histori në botën e optikës.

Sot Optika Moda me një rrjet të gjerë prej 18 pikash në mbarë Kosovën ndjek trendet më të fundit teknologjike dhe ofron shërbime moderne.

Optika Moda ofron kontrolle dhe përcaktim të dioptrisë me metoda dixhitale nga okulistë dhe ekspertë të optometrisë. Syzet e kësaj optike frymëzohen nga natyra dhe energjia e bukur që ajo na përcjell, ato komunikojnë ndjenja të bukura që prekin shpirtin, dhe presin që ju të krijoni historitë tuaja.

Optika Moda në kuadër të politikave të saj promovuese ka ofruar shërbime falas dhe 50% zbritje në produkte, si dhe lehtësira të tjera të veçanta në shoqërinë tonë, si për: Forcat e Sigurisë së KOSOVËS (FSK), Policinë e Kosovës, Zjarrfikësit dhe për studentët e pensionistët e vendit tonë.

18 pika në
mbarë Kosovën

Nr. 1 Janar 2024

Themeluese dhe drejtoreshë kreative
Arta BALAJ

Kryeredaktore
Brunilda MERKO

Redaktorë
Shadan RAMADANI
Elisa NIKOLLA

Gazetarë
Shpend MALIQI
Bleona HAJDARI
Erisa SARAQI
Daniela CANA

Përkthyesë
Elisa NIKOLLA

Bashkëpunorë/editorialist
Baki Hoti
Blerta Zeqiri
Yll Rugova
Zeni Ballazhi
Fitnete Tuda
Greta Guci

Alban Ramadani

Fotografë
Shenoll Zehri
Norik Uka
Shpend Maliqi
Iliria Neziri

Kopertina
Taulant Qerkini (Tak Qrk)

Layout & Dizajn
Enis VIDISHIQI

Marketing
prishtinaculture@gmail.com

Shtypshkronja
Blendi

**Drejtorja për Kulturë,
Kryeqyteti**
Në bashkëpunim me Unionin
e Turizmit për Kosovë

SHQIP

Reportazh

Prishtina, një qytet frymëzimi!

Labirinth

Armend Rexhepagiqi
Artisti i trazuar

Eposi i Kreshnikëve, 600 mijë
vargjet e atdheut shpirtëror

Flatrat e artistit Petrit Halilaj

Rilindja, abetare kulturore e
shqiptarëve

“403” vlerë e rokut shqiptar

Baleti i Kosovës mes sukseseve
dhe sfidave!

Bukuroshja e Prishtinës!

Rikthimi i Jehona Sopit
Jeta është një poezi e shkruar!

Lundrim nëpër valët e zhvillimit
kulturor të Prishtinës

ENGLISH

12 Prishtina, a city of inspiration!

22 Armand Rexhepagic
The troubled artist

32 The Epic of the Kreshniks, 600
thousand verses of the spiritual
homeland

34 The Wings of the Artist Petrit
Halilaj

40 Rilindja, a cultural primer of
Albanians

44 “403” remains a rock value!

48 Kosovo Ballet between successes
and challenges

56 “The Beauty of Prishtina!”

62 The return of Jehona Sopi

65 Surfing the waves of Pristina's
cultural development

Këtu do të marrin jetë histori e rrëfime, imazhe dhe ide, ku arti, letërsia, muzika dhe të gjitha shprehjet e krijimtarisë do të ndërthuren për të krijuar një tërësi harmonike të kreativitetit kulturor të qytetarëve.

Here stories and narratives, images and ideas will come to life, where art, literature, music and all expressions of creativity will be combined to create a harmonious whole of cultural creativity of citizens.

Gruaja në artin e Shqipe Kamberit

81 The woman in the art of Shqipe Kamber

Portreti i një aktoreje

90 The Portrait of an Actress

Dodona, teatri i kryeqytetit!

106 Dodona, the theater of the capital!

Magjia e kapelave
Aromë franceze në Prishtinë

144 The magic of hats
French flavor in Pristina

10 vende që duhet të vizitoni
në Prishtinë

158 10 places you should visit in
Pristina

Trashëgimia kulturore përfaqëson një burim strategjik për industrinë krijuese dhe turistike. Përbën bagazhin kulturor që secili prej nesh mban me vete, si përkatësi dhe vlerë estetike, traditat, muzika, veprat materiale dhe jomateriale. Një bagazh që trashëgojmë nga e kaluara dhe që përpiqemi ta ruajmë për të ardhmen, për vlerën e të cilit ndonjëherë ndërgjegjësohemi vetëm kur rrezikojmë ta humbasim.

Cultural heritage represents a strategic resource for the creative and tourism industry. It comprises the cultural baggage that each of us carries with us, such as belonging and aesthetic value, traditions, music, material and immaterial works. A baggage that we inherit from the past and that we try to preserve for the future, the value of which we sometimes become aware of only when we risk losing it.

Nga Arta BALAJ
DREJTORESHË KREATIVE

Një revistë frymëzuese për shpirtin krijues!

An inspiring magazine for the creativespirit!

Fillimi i një reviste kulturore, shtyp dhe digjital, më dha po të njëjtin emocion, përgjegjësi dhe sfidë si nëperiudhën kur e pranova pozitën e drejtoreshës për Kulturë në Kryeqytet. Për mua personalisht çdo projekt që ka kulturën si fillim dhe mbarim është projekt zemre dhe përpiqem të jap maksimumin. PrishtinArt do të jetë porta kryesore e kulturës, artit dhe trashëgimisë kulturore e Kryeqytetit tonë, revista e parë institucionale për kulturë, por që të marrë jetë duhet të bëhet pjesë e secilit prej jush.

Qëllimi i kësaj reviste është të ofrojë një platformë ku artistët mund të ndajnë punën dhe pasionin e tyre të palodhur drejt pasurimit të jetës kulturore dhe diversitetit në kryeqytet. Njëkohësisht do të shërbejë si një kalendar kulturor, për të gjithë ardashësit, vendor dhe të huaj, për atë e kemi konceptuar në dy gjuhë, shqip dhe anglisht. Gjithashtu PrishtinArt, përballë sfidave teknologjike, do të jetë një arkiv kombëtar, ku do të ruajmë gjatë dhe për breza të tjerë, profile personalitetesh, që i kanë dhënë dhe vazhdojnë t'i japin shpirtin kulturës shqiptare. Nga ana tjetër, shpresoj që ky botim, jo vetëm të angazhojë dhe promovoj artistë dhe personalitete të njohura, por edhe talentete reja dhe krijues të ardhshëm.

PrishtinArt nuk është konceptuar thjeshtë si një revistë, por edhe si njëguidë e vërtetë, e cila shpalos kryeqytetin në të gjithë dimensionet e tij, qoftë turistik dhe gastronomik, falë edhe bashkëpunimit të mirë me Unionin e Turizmit të Kosovës. Pra, mendojeni PrishtinArt si një udhërrëfyes për vendet dhe objektet ikonike të trashëgimisë sonë kulturore,

të cilat pasqyrojnë pasurinë dhe karakterin unik të Prishtinës.

Ndaj le të jenë këto faqe një strehë për ata që kërkojnë frymëzim dhe një testament për mundësitë e pafundme të krijuara kur shprehjet e ndryshme artistike bashkohen.

Faleminderit që nisët këtë rrugëtim me PrishtinArt, një revistë frymëzuese për shpirtin krijues!

Starting a printanddigitalcultural magazine gave me the sameexcitement, responsibility, andchallenge as the period in which I accepted the positionofdirectorofculture in the capital. For me, everyprojectwithculture as itsbeginningand end is a projectof the heart, and I try to givemybest. PrishtinArtwill be the maingateway to ourcapital'sculture, art, andculturalheritage, the firstinstitutional magazine forculture, but to come to life it mustbecomepartofeachofyou.

This magazine aims to provide a platformwhereartistscan share theirtirelessworkandpassionforenrichingcultural lifeanddiversity in the capital. At the same time, it willserve as a culturalcalendarfor all localandforeign art lovers, whichiswhyweconceived it in twolanguages, Albanian andEnglish. Furthermore, PrishtinArt, in the faceoftechnologicalchallenges, will be a nationalarchive, thatwewillpreservefor a long time andfor generations to come,

profiles of personalities who have given and continue to give spirit to Albanian culture. On the other hand, I hope that this publication not only involve and promotes well-known artists and personalities but also new talents and future creators.

PrishtinArt is not conceived simply as a magazine, but also as a real guide, that reveals the capital in all its dimensions, both tourist and gastronomic, thanks to the collaboration with the Kosovo Tourism Union. So, think of PrishtinArt as a guide to the iconic sites and objects of our cultural heritage, which reflect the richness and unique character of Pristina.

So, let these pages serve as a refuge for those seeking inspiration and a testament to the infinite possibilities created when different artistic expressions come together.

Thank you for starting this journey with PrishtinArt, an inspiring magazine for the creativespirit!

KOSOVA AIRLINES eurokoha

flyksa.com | eurokoha.eu

Nga Brunilda MERKO
KRYEREDAKTORE

PrishtinArt, dëshmi e kulturës sonë!

PrishtinArt, proof of our culture!

Çka e bën të veçantë një revistë? Shkrimi. Ideja. Fotografia. Dizajni. Sigurisht të gjitha këto përbëjnë elementet kyçe, që lexuesi të ketë arsye të fortë për të pasur në duar një revistë. Megjithatë ajo që ka më shumë rëndësi, është se vlera e një reviste varet në atë se si të “joshë” fillimisht shikimin e lexuesit, pastaj edhe zemrën e tij. Dëshira për të lexuar, me gjithë venitjen që ka pësuar, mbetet katalizatori i vetëm i ndryshimeve pozitive dhe arratisjes nga kotësia. Në tërë këtë “vorbull”, përpjekjesh një shkëndijë drejt stimulimit të vetëdijes dhe kërkesës për më shumë informacion, PrishtinArt tenton të sjellë pozitivitet, cilësi dhe mbi të gjitha një kënd më shumë për të gjithë ata, që ende janë kureshtarë të dinë më shumë... PrishtinArt do të jetë një kalendar kulturor që do të përfshijë të gjitha ngjarjet kulturore dhe artistët e saj. Një platformë e larmishme e artit dhe kulturës në kryeqytetin tonë, një guidë që do të na dërgojë në vendet më interesante dhe joshëse. Në numrin e saj të parë kemi përzgjedhur me kujdes personalitete dhe ngjarje që kanë shënjuar kulturën tonë, dhe ende vazhdojnë ta bëjnë... Kemi përzgjedhur

të gjitha format shprehëse të artit, po kaq edhe një përshkrim panoramik të Prishtinës. Një fokus të veçantë për trashëgiminë tonë kulturore, rëndësinë e saj, por edhe projektet që po e rivitalizojnë atë. Personazhe të larmishme, të cilët shpalosen në PrishtinArt si pjesë e sistemit tonë

kulturor. Kjo revistë u nisë me synimin për të qenë një adresë dhe arkiv i kulturës sonë, në kuptimin e plotë të fjalës, një gjurmë në Prishtinën tonë, e aksesueshme për njerëzit që jetojnë në këtë qytet të jashtëzakonshëm, me të cilin dashurohemi të gjithë.

What makes a magazine special? Writing. The idea. Photography. The design.

Of course, all these constitute the key elements, so that the reader has a strong reason to have a magazine in his hands. However, what is more important is that the value of a magazine depends on how to first “attract” the reader’s eyes, then his heart. The desire to read, with all the fading it has suffered, remains the only catalyst for positive change and escape from vanity. In all this “whirlwind”, efforts a spark towards stimulating awareness and the demand for more information, PrishtinArt tries to bring positivity, quality and above all one more angle to all those who are still curious to know more. .. PrishtinArt will be a cultural calendar that will include all cultural events and its artists. A

diverse platform of art and culture in our capital, a guide that will send us to the most interesting and tempting places. In its first issue, we have carefully selected personalities and events that have marked our culture, and still continue to do so... We have selected all expressive forms of art, as well as a panoramic description of Pristina. A special focus on our cultural heritage, its importance, but also the projects that are revitalizing it. Diverse characters, which unfold in PrishtinArt as part of our cultural system.

This magazine was launched with the aim of being an address and archive of our culture, in the full sense of the word, a footprint in our Pristina, accessible to people who live in this extraordinary city that we all fall in love with.

PRISHTINA, NJË QYTET FRYMËZIMI!

Prishtina është një varg i gdhendur i Ali Podrimjes, është varg i lirë, i shkruar me guxim, por është edhe një poezi avangarde, e shpesh herë edhe ironike, shkruhet vazhdimisht dhe përgjithmonë.

PRISHTINA, A CITY OF INSPIRATION!

Prishtina is an engraved verse by Ali Podrimje, it is a free verse, written with courage, but it is also an avant-garde poem, often ironic, written constantly and forever.

NGA BRUNILDA MERKO | FOTO: ILIRIA NEZIRI

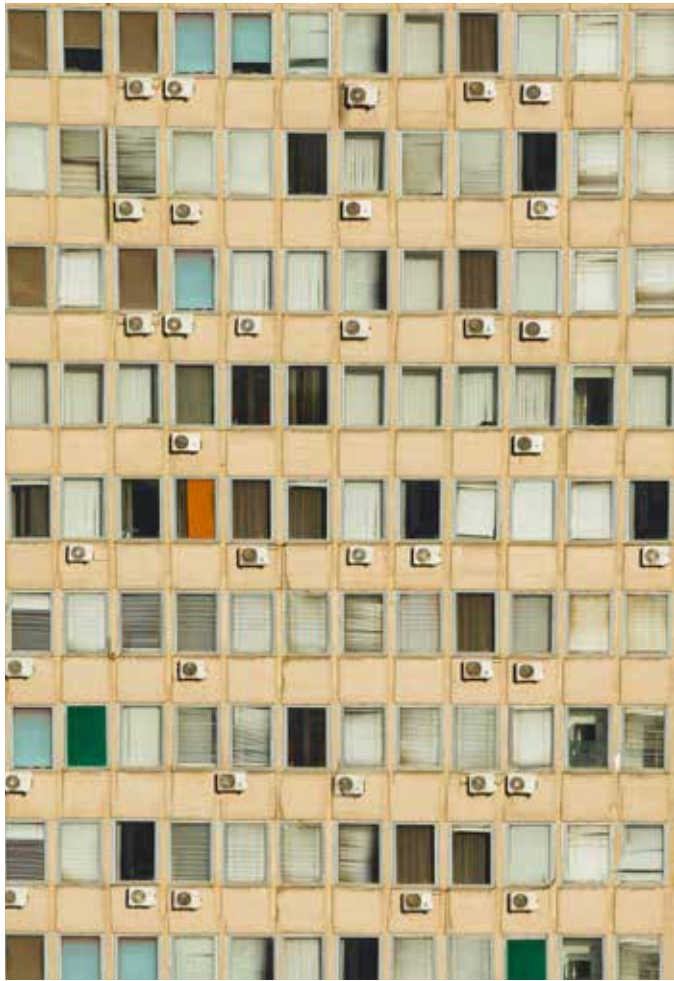

Prishtina na fton në çdo cep të saj ta lexojmë, të shkuarën dhe të sotmen e saj, madje edhe atë pjesë që nuk u ndriçua kurrë. Prishtina e vjetër gdhendur nga duart e artizanëve tanë që përçojnë brez pas brezi një copëz trashëgimi kulturore, por edhe Prishtina e re, ajo e mendimeve, ëndrrave dhe emocioneve të rinjve tanë. Prishtina e djeshme, dhe ajo e sotme, fshehur në vizionet e qytetarëve të saj ndër dekada për të qenë shtëpia e të gjithëve. Është reflektim një i hapësire urbane, historike, moderne e jona. Nëpërmjet PrishtinArt kemi zgjedhur të sjellim këtë anë të vendit tonë, jo sepse, nuk ka gjëra për të përmirësuar, punuar edhe më shumë, apo kontribuar si shoqëri, por sepse është momenti që ne qytetarët e saj të bëhemi ambasadorët më të mirë të vendit tonë. Sepse duhet të përcjellim dhe zgjojmë kërshtërinë për kulturën dhe traditat tona, identitetin tonë, të joshim turistët modern me kullat shekullore, me një Ulpianë të jashtëzakonshme, me kostumografi si një mozaik ngjyrash, me një kulinari që buron nga toka jonë. Këtë numër ia dedikojmë Prishtinës tonë të bukur, pjesës së saj më autentike.

Prishtina in every corner invites us to read it, its past and present, even that part that was never illuminated. The old Prishtina carved by the hands of our artisans who pass down a piece of cultural heritage from generation to generation, but also the new Prishtina, that of the thoughts, dreams and emotions of our young people. The Prishtina of yesterday, and that of today, hidden in the visions of its citizens over the decades to be the home of all. It is a reflection of our urban, historical, modern space. Through PrishtinArt we have chosen to bring this side of our country, not because there are things to improve, work even more, or contribute as a society, but because it is the moment for us, its citizens, to become the best ambassadors of our country. Because we must convey and awaken the desire for our culture and traditions, our identity, to attract modern tourists with centuries-old towers, with an extraordinary Ulpiana, with costumes like a mosaic of colors, with a cuisine that originates from our land. We dedicate this issue to our beautiful Prishtina, its most authentic part.

Për të zbuluar Prishtinën e sotme, duhet të flasësh për të kaluarën e saj, ta marrim dhe ta kultivojmë si pjesë të përkatësisë së përbashkët. Ta prezantosh do të thotë ta bësh në një kuptim më të plotë, të zbulosh thelbin e saj të vërtetë, përzierjen e saj unike midis traditës dhe modernitetit, pikërisht këtu qëndron aftësia e një shoqërie për të ecur përpara, në ekuilibrin që gjen mes trashëgimisë kulturore dhe modernizimit, sepse të dyja së bashku pasqyrojnë identitetin e shqiptarëve.

To discover today's Prishtina, you must talk about its past, to take it and cultivate it as part of our sense of common belonging. To present it means to do it in a more complete sense, to reveal its true essence, its unique mix between tradition and modernity, because this is precisely where the ability of a society to move forward lies, in the balance that finds between cultural heritage and modernization, because both together reflect the identity of Albanians.

Prishtina është një varg i gdhendur i AliPodrimjes, është varg i lirë, i shkruar me guxim, por është edhe një poezi avangarde, e shpesh herë edhe ironike, shkruhet vazhdimisht dhe përgjithmonë për të. Prishtina janë kafet e rakisë dhe jeta e natës, ku fytyrat urbane të kryeqytetit në vazhdimësi mbetën bohemët e vërtetë të këtij vendi. Prishtina është rini e bukur, e talentuar në çdo cep.... Prishtina është kryeqyteti i muzikës dhe artit pamor. Është gjithmonë një ndërthurje e mendimeve, artit dhe emocioneve, Prishtina është një qytet që të frymëzon. Këdo, madje edhe ata që vijnë dhe shkojnë. Sepse është një qytet autentik, ku bie në dashuri me shpirtin e tij, madje edhe me zërin e sorrave në muzgë, që shpesh herë sfidojnë edhe qiellin e kaltërt të kryeqytetit. Është një qytet dinamik, i cili të rrëmben me shpejtësinë e ngjarjeve që ndodhin edhe në këtë vend të vogël, i cili nuk ndalet, por frymon me gjuhën e artit, teknologjisë, ekonomisë dhe politikës (këtë do ta lëmë anash). Në kujtimet e dikurshme, tënjerëzve që kam njohur dhe njoh çdo ditë nëPrishtinë, ka një emërues të përbashkët, dashurinë e madhe, për të shkuarën, por edhe ndjesitëe reja për të sotmen. Duke lexuar qytetin, në të gjitha format e tij, në trashëgimi kulturore, muzikore, modë, arte pamore apo çkado tjetër, e kupton se Prishtina nuk ështëthjeshtë një atraksion simbolesh apo objekte, por është ndjenjë, emocion dhe shpirt krijues.

Prishtina sot është skenë e koncerteve dhe festivaleve të mëdha, shprehje e festës dhe gëzimit, ndjenja e vërtetë e një komuniteti njerëzish, të cilët lirinë, atë të vërtetën e kanë përjetuar përmes muzikës, po përmes saj kanë thyer tabu dhe kanë krijuar modele në jetë.

Por Prishtina është edhe një ambient ideal i kinemasë. Ky vend i vogël ka dërguar në festivalendërkombëtare, përfshirë dhe çmimet Oscar, filma të frymëzuar nga historia jonë, luftërat, personazhe të mrekullueshme, përditshmëria jonë. Janë faqe të historisë sonë, që nuk duhen kthyer me shpejtësinë e një klikimi, por të gdhenden edhe në të ardhmen tonë, sepse ne jemi përgjegjës si shoqëri, kujtesën, të shprehur në gjithë gjitha format në mënyrë që të jetojë gjatë. Sepse çfarë do të ishte Prishtina dhe njerëzit e saj pa të shkuarën!

Kryeqyteti i Kosovës është sikur një varkë, ndoshta pak e vjetër, me shenja të lodhjes, e konsumuar, e arnuar me copa druri nga gjetkë dhe pjesërisht e riparuar, por pavarësisht gjithçkaje arrin të mbajë të gjitha ëndrrat, idetë dhe projektet e një populli që lundron ditë e natë në kërkim të ekuilibrit, harmonisë, horizonteve të reja, të ndjesisë si pjesë përbërëse e kësaj bote.

Prishtina është kryeqyteti i muzikës dhe artit pamor. Është gjithmonë një ndërthurje e mendimeve, artit dhe emocioneve, Prishtina është një qytet që të frymëzon. Këdo, madje edhe ata që vijnë dhe shkojnë. Sepse është një qytet autentik, ku bie në dashuri me shpirtin e tij, madje edhe me zërin e sorrave në muzgë

Prishtina is an engraved verse of AliPodrimje, it is a free verse, boldly written, but it is also an avant-garde poem, often ironic, it is written constantly and forever about her. Prishtina is the brandy coffees and the night life, where the urban faces of the capital continuously remained the true bohemians of this country. Prishtina is beautiful youth, talented in every corner. Prishtina is the capital of music and visual art. It is always a combination of thoughts, art and emotions; Prishtina is a city that inspires you. Everyone, even those who come and go. Because it is an authentic city, where you fall in love with its spirit, even with the voice of crows at dusk, which often challenge the blue sky of the capital. It is a dynamic city, which grabs you with the speed of events that happen even in this small country, which does not stop, but breathes with the language of art, technology, economy and politics (we will leave this aside). In the memories of the past, of the people I knew and know every day in Prishtina, there is a common denominator, the great love for the past, but also new feelings for today. Reading the city, in all its forms, in cultural heritage, music, fashion, visual arts or anything else, you understand that Prishtina is not just an attraction of symbols or objects, but it is feeling, emotion and creative spirit.

Today, Prishtina is the scene of big concerts and festivals, an expression of celebration and joy, the true feeling of a community of people who have experienced freedom, that truth through music and through it they have broken taboos and created models in life.

But Prishtina is also an ideal cinema environment. This small country has sent to international festivals, including the Oscars, films inspired by our history, wars, wonderful characters, our everyday life. They are pages of our history, which should not be returned with the speed of a click, but also engraved in our future, because we are responsible as a society, the memory, expressed in all forms so that it lives long. Because what would Prishtina and its people be without the past!

The capital of Kosovo is like a boat, maybe a little old, with signs of fatigue, worn out, patched with pieces of wood from elsewhere and partially repaired, but despite everything it manages to hold all the dreams, ideas and projects of a people who sails day and night in search of balance, harmony, new horizons, feeling like an integral part of this world.

Prishtina is the capital of music and visual art. It is always a combination of thoughts, art and emotions; Prishtina is a city that inspires you. Everyone, even those who come and go. Because it is an authentic city, where you fall in love with its soul, even with the crows' voice at dusk.

Prishtina është vendi i xhamisë dhe kishës, vendi i tolerancës fetare, shqiptarët kudo ku janë e kanë të shenjtë bashkëjetesën mes vete, pavarësisht besimit fetar. Shtëpia e Zotit, është shtëpia edhe e shqiptarit.

Prishtina is the place of the mosque and the church, the place of religious tolerance, albanians wherever they are have sacred coexistence among themselves, regardless of religious belief. The house of God is also the house of the Albanian.

Rruga Model, e gjendur në pjesën e vjetër të kryeqytetit, po i rikthehet identiteti i saj, duke u rivitalizuar e gjitha. Kjo rrugë përmban 18 ndërtesa, tre prej të cilave janë monumente arkitekturore, pjesë e Listës së Trashëgimisë Kulturore.

Model Street, located in the old part of the capital city, is regaining its identity, all being revitalized. This street contains 18 buildings, three of which are architectural monuments, part of the Cultural Heritage List.

“Në kohët që po rrijmë është normalizuar mosbesimi e gjykimi i ashpër ndaj njerëzve. Nëse kishim mujtë krejt me e bo ma të mirën tonë që me mbjellë besim e mirëkuptim për natyrën njerëzore, krejt kjo përvojë e çmendur e jetës ish bo shumë ma e lehtë. Frymimi jem' në këtë botë qarkullon përreth dëshirës së madhe për me i pa njerëzit tu jetu me ma pak gjykim, e me ma shumë mëshirë. La fazani/ Arber Salihu

“In the times we live in, mistrust and harsh judgment towards others have become normalized. If we had done our best to instill faith and understanding in human nature, all this crazy experience of life would have been much better. The breath I am in this world revolves around the great desire to see people live with less judgment and more mercy. La phazani/ Arber Salihu

Është adresa e parë për të rinjtë, por dhe bohemët e këtij qyteti, rruga 2 Korriku, në zemër të Prishtinës, e njohur si “Kafet e rakisë”, ngërthen në vete me mijëra net të bukura, muzikë dhe dashni, gëzime dhe trisitime.

It is the first address for the young people, but also the bohemians of this city, “2 Korriku” street, in the heart of Prishtina, known as “Brandy Coffees”, holds thousands of beautiful nights, music and love, joys and sorrows.

Le të triumfojë dashuria, kudo dhe kurdo, ku njerëzit japin edhe marrin, ndaj ta shohim Prishtinën të “pushtuar” nga dashuria, le të mbizotërojë kudo në zemrat tona.

Let love triumph, wherever and whenever, where people give and receive, so we see Prishtina “occupied” by love, let it prevail everywhere in our hearts.

Në zemër të Prishtinës, lartëson emrin e shenjtores shqiptare, Nënë Terezës, Katedralja, është simbol e dashurisë, bashkëjetesës dhe mirënjohjes së përfjetshme.

In the heart of Prishtina, the Cathedral honors the name of the Albanian saint, Mother Teresa; it is a symbol of love, coexistence and eternal gratitude.

Identiteti kulturor dhe rritja e një kryeqyteti!

Një qytet duhet të krijojë identitet kulturor, të shfrytëzojë potencialin transformues të kulturës për të frymëzuar, nxitur dhe bashkuar njerëz. Ruajtja dhe zhvillimi i kulturës duhet të jetë qëllim i përhershëm dhe primar, ndaj besoj se kjo ishte njëra ndër arsyt kryesore pse qytetarët mbështetën ardhjen në krye të Komunës së Prishtinës, të një arkitekti si Përparim Rama, larg kostumit të politikës. Një intervistë kryekëput veç për artin, kulturën dhe trashëgiminë kulturore në kryeqytet, synimet dhe projektet kapitale si i pari i Prishtinës.

INTERVISTOI: BRUNILDA MERKO

Cultural identity and the growth of a capital!

*A city must create a cultural identity, and harness the transformative potential of culture to inspire, provoke, and unite people. The preservation and development of culture should be a permanent and primary goal, so I believe that it was one of the main reasons that the citizens supported the arrival at the head of the **Municipality of Pristina, an architect, like Përparim Rama**, away from the suit of politics. An interview that focuses exclusively on art, culture, and cultural heritage in the capital, goals, and capital projects as Pristina's first.*

←

Jam i bindur se në vitet në vijim Prishtina do të udhëheqë si qytet i kulturës.

I am confident that in the years to come Prishtina will lead as a city of culture.

Kultura zë një vend të rëndësishëm në axhendën e qytetit në kuptimin strategjik. Ne kemi disa projekte që po i shtyjmë përpara si Muzeu i Artit Bashkëkohor në Prishtinë, Salla e Koncerteve dhe Galeria e Arteve, qendrat e teknologjisë dhe artit, restaurimi i Pallatit ikonik të Rinisë së qytetit tonë dhe krijimi i një roli të ri në administratën komunale të Prishtinës, i pari “Kuratori i Qytetit”.

“

Culture takes on an important place in the city's agenda in the strategic sense. We have several projects that we are pushing forward such as The Museum of Contemporary Art in Prishtina, The Concert Hall and Art Gallery, Technology and Art hubs, The restoration of our City's iconic Palace of Youth, and the creation of a new role in Prishtina's municipal administration the first ever “City Curator.”

Shpesh kultura mbetet në fund të prioritetëve të politikanëve, në rastin tuaj si Kryetar komune, çfarë vendi zënë në agjendën tuaj arti, kultura dhe trashëgimia kulturore?

Ne jetojmë në një qytet të pashoqndokund në botë për nga aftësitë e krijuesve tanë dhe cilësinë e artit tonë. Skena kulturore në Prishtinë është e pasur, por ka nevojë të vazhdueshme për shqyrtim dhe mbështetje serioze. Unë, si kryetar i organit më të lartë publik të Kryeqytetit, e kam përgjegjësi të sigurohem se po mbështesim qindra profesionistë kreativë të avancuar që e quajnë Prishtinën shtëpi, si dhe se po identifikojmë nevojat e tëshkëlqyeshmit brez të ardhshëm. Shumë prej krijuesve në Prishtinë janë liderë botërorë në fushat e tyre, që nga moda deri te teknologjia, muzika e filmi. Kjo është dëshmi e aftësive të qytetarëve të Prishtinës, veçmas e rinisë, për t'i arritur majat e kulturës botërore dhe ne duhet t'i mbështesim në këtë përpjekje. Unë jam mirënjohës dhe dëshiroj të falënderoj ekipin tim të palodhshëm të kulturës, të udhëhequr nga Drejtoresha e Kulturës Arta Balaj, e cila punon shumë për të ndihmuar qytetin të realizojë potencialin e tij si një qytet gjithëpërfshirës, emocionues, i ndërlikur – një qytet pra për të gjithë njerëzit në çdo moshë, duke bërë një ndryshim për cilësinë e jetës që përjetohet këtu. Drejtoresha Arta sigurohet

Culture often remains at the bottom of politicians' priorities, in your case as mayor, what place does art, culture, and cultural heritage occupy in your agenda?

We live in a city unrivaled anywhere in the world for the capabilities of our creatives and the quality of our art. The cultural scene in Prishtina is rich but is in continuous need of serious consideration and support. As the Mayor of the highest public body of the Capital, it is my responsibility to ensure we are supporting the hundreds of cutting-edge creative professionals who call Prishtina home as well as identify the needs of our brilliant up-and-coming future generation. Many of the creatives in Prishtina are world leaders in their fields, from fashion to tech, music, and film. This is evidence of the capabilities of citizens of Prishtina, in particular youth, to reach the peaks of world culture, and we need to support them in this endeavor. I am grateful and wish to thank my tireless culture team led by Director of Culture Arta Balaj, who work hard at helping the city realize its potential as an inclusive, exciting, connected city - a city for all people at every age, making a difference to the quality of life experienced here. Director Arta ensures our program and cultural mission

që programi dhe misioni ynë kulturor të transmetohet dhe të vendoset gjatë gjithë vitit. Festalet, koncertet, ekspozitat dhe festat tona në rrugë, të ofrojnë hapësirë për të mbledhur lagjet, duke ndihmuar në krijimin e lidhjeve të forta të komunitetit dhe mundësitë që banorët të pushojnë, të shprehen, të mësojnë dhe të shoqërohen. Çdo ditë ne po punojmë së bashku drejt nxitjes së përparimeve në njohuri për të përmirësuar cilësinë e jetës së banorëve tanë përmes përdorimit të zgjidhjeve kreative, si dhe kultivimit të mëtejshëm të sektorit të artit dhe kulturës së Prishtinës, pasi do të luajë një rol jetik në tërheqjen globale dhe suksesin e kryeqytetit tonë.

Cilat janë disa projekte kapitale të cilave keni planifikuar t'u jepni "jetë" deri në fund të këtij mandati?

Kultura zë një vend të rëndësishëm në agjendën e qytetit në kuptimin strategjik. E thashë që në fillim të fushatës se kultura do të jetë një prioritet i lartë, dhe kështu mbetet. Ne kemi disa projekte që po i shtyjmë përpara, si Muzeu i Artit Bashkëkohor në Prishtinë, Salla e Koncerteve dhe Galeria e Arteve, të dizajnuara nga arkitekti i njohur japonez Kengo Kuma, qendrat e teknologjisë dhe artit, restaurimi i Pallatit ikonik të Rinisë së qytetit tonë dhe krijimi i një roli të ri në administratën komunale të Prishtinës – i pari "Kurator i Qytetit".

is transmitted and deployed throughout the year. Our festivals, concerts, exhibitions, and street parties, provide space for neighborhoods to gather, helping to create strong community bonds, and for residents to relax, express themselves, learn, and socialize. Every day we are working together towards fostering advances in knowledge to improve the quality of life of our residents through the use of creative solutions, as well as further cultivate Prishtina's arts and cultural sector as it will play a vital role in our capital's global appeal and success.

What are some capital projects that you have planned to give "life" until you finish this mandate?

Culture takes on an important place in the city's agenda in the strategic sense. I said early in my campaign that Culture will be a high

Në nivel personal, është pjesë e domosdoshme e të bërit të një jete të shëndetshme dhe përmbushëse, nga rëndësia e saj për përkatësinë dhe identitetin, e deri te rritja e vetëdijes. Duke e pasur këtë parasysh, ne mendojmë dhe i japim përparësi zërave të grupeve të marginalizuara, duke përfshirë të rinjtë, të paaftët dhe komunitetin e ylberit. Duke i përfshirë në mënyrë aktive këto komunitete në diskutime, ne i konsiderojmë nevojat e çdo prishtinasi dhe sigurojmë që ata të kenë mundësinë të angazhohen dhe të përfitojnë nga kultura. Në nivelin shoqëror – kjo do të jetë forca lëvizëse e ardhshme e vetësigurimit dhe prosperitetit të Prishtinës.

Për sa u përket projekteve madhore në kryeqytet, ky vit i ri 2024 po nis me finalizimin e projektimit të Sallës së Koncerteve dhe Galerisë së Arteve aq të shumëpritur. Shndërrimi i objektit të Gërmisë në galeri dhe sallë koncertesh është me prioritet të madh. Ky transformim do të bëhet duke i kushtuar vëmendje të veçantë ruajtjes së identitetit të Gërmisë. Faza tjetër do të jetë ofertimi për ndërtim dhe më pas do të kalojmë në rikonstrukcionin e brendshëm, i cili do të jetë unik për vendin dhe në mbarë botën. Gjeometria komplekse e sallës bashkon rrjedhën organike me linja prerëse që ta kujtojnë pohimin e kompozitorit Johann Wolfgang von Goethe se "arkitektura është muzikë e ngrirë". Nëpërmjet projektimit të Kengo Kuma, ne do ta përjetojmë arkitekturën jo si muzikë të ngrirë, por si muzikë të gjallë, që u flet zemrave dhe shpirtave tanë. Do të jetë një entitet madhështor arkitekturor, një sallë përfshirëse e performancës/qendër mësimi që do të frymëzojë talentin vendas dhe global.

Muzeu i Artit Bashkëkohor po përfundon gjithashtu ciklin e fundit të bisedimeve përpara se të hyjë në fazën e projektimit. Aktualisht është në proces rivitalizimi i Pallatit të Rinisë. Ne po i japim kësaj hapësire të dashur një frymë të re, duke kombinuar respektin për vlerën artistike me koncepte të tilla si efikasiteti dhe qëndrueshmëria.

Ne po i japim kësaj hapësire të dashur një frymë të re, duke kombinuar respektin për vlerën artistike me koncepte të tilla si efikasiteti dhe qëndrueshmëria. Është një sipërmarrje masive që ne po ia kthejmë Rinisë së kryeqytetit dhe po krijojmë një hapësirë të vërtetë me emrin e saj - Pallati i Rinisë.

We are giving this beloved space a new lease on life, combining respect for artistic value with concepts such as efficiency and sustainability. It's a massive undertaking that we are giving back to the Youth of the capital, and creating a space true to its name - the Palace of Youth.

priority, and it remains so. We have several projects that we are pushing forward such as The Museum of Contemporary Art in Prishtina, The Concert Hall and Art Gallery designed by renowned Japanese architect Kengo Kuma, Technology and Art hubs, The restoration of our City's iconic Palace of Youth, and the creation of a new role in Prishtina's municipal administration -- the first ever "City Curator."

On a personal level, it is a necessary part of leading a healthy and fulfilling life, from its importance on belonging and identity to the growth of self-awareness. Bearing this in mind, we think and prioritize the voices of marginalized groups, including youth, the disabled, and the rainbow community. By actively involving these communities in discussions, we consider the needs of every Prishtina citizen and ensure they have the chance to engage and benefit from culture. On a societal level -- this will be the future driving force of Prishtina's self-assurance and prosperity.

In terms of major projects in the Capital, this new year 2024 begins with finalizing the design of our long-awaited Concert Hall and Art Gallery. The transformation of the Gërmia building into a gallery and concert hall is of utmost priority. This transformation will be conducted by paying special attention to the preservation of Gërmia's identity. The next phase will be bidding for construction, and then we will move on to reconstructing the interior, which will be unique for the country and worldwide. The complex geometry of the hall unites organic flow with incisive lines reminiscent of composer Johann Wolfgang von Goethe's observation that "architecture is frozen music". Through Kengo Kuma's design, we will experience architecture not as frozen music, but as living music, speaking to our hearts and souls. It will be a grand architectural entity, an immersive performance hall/ learning center that will inspire local and global talent.

The Museum of Contemporary Art is also completing its final cycle of talks before entering the design stage. The revitalization of the Palace of Youth is currently

Kultura do të luajë një rol jetik në tërheqjen globale dhe suksesin e kryeqytetit tonë.

Është një sipërmarrje masive që ne po ia kthejmë Rinisë së kryeqytetit dhe po krijojmë një hapësirë të vërtetë me emrin e saj - Pallati i Rinisë. Me të njëjtin intensitet, Drejtoria jonë e Planifikimit Strategjik dhe Ekipet e Arkitekturës së Qytetit kanë caktuar zona për një ekosistem inovativ për krijimin dhe zgjerimin e qendrave të teknologjisë dhe artit. Ne po e transformojmë edhe hapësirën e Tulltores, e cila ishte e papërdorur dhe e braktisur për dekada të tëra, në një qendër Arti dhe Teknologjie, për t'u përdorur nga artistët dhe komunitetet eTIK-ut si dhe qytetarët në përgjithësi. Kjo është një tjetër dëshmi e përkushtimit tim ndaj kulturës.

A mendoni se Prishtina ka kapacitet për t'u bërë një adresë e ngjarjeve të mëdha kulturore?

Ne patëm një ngjarje të jashtëzakonshme botërore Biennale, e cila i ngriti artistët tanë dhe idetë e tyre në nivele më të larta. Katër vjet më parë Manifesta që zhvilluar në Marsejë, pastaj në Palermo, e pas dy vjetësh Manifesta do të zhvillohet në Barcelonë, prandaj pozicionimi ndër këto qytete mbresëlënëse evropiane është një ngadhënjim i madh për ne. Prishtina po mbushet me energji dhe po shpërthen me talentet vendore, të cilët janë në një ligë të tyren në botën e arteve bashkëkohore dhe të mendimit bashkëkohor. Jam i bindur se në vitet në vijim Prishtina do të udhëheqë si qytet i kulturës.

underway. We are giving this beloved space a new lease on life, combining respect for artistic value with concepts such as efficiency and sustainability. It's a massive undertaking that we are giving back to the Youth of the capital, and creating a space true to its name - the Palace of Youth. With the same intensity, our Strategic Planning Directorate and City Architecture Teams have designated areas for an innovation ecosystem for the creation and expansion of technology and art hubs. We are also transforming the Tulltore space, which was unused and abandoned for decades, into an Arts' and Tech center to be used by the artist and IT communities as well as citizens in general. This is yet another testimony of my dedication to culture.

Do you think that Prishtina can become an address for major cultural events?

We had an outstanding world event that took place here last year, Manifesta Biennale, which raised our artists and their ideas to higher ground. Four years ago Manifesta took place in Marseille, then Palermo, in two years' time Manifesta will take place in Barcelona, to be positioned among these impressive European cities is a great triumph for us. Prishtina is brimming with energy and bursting with local talent who are in a league of their own in the world of contemporary arts and contemporary thought. I am confident that in the years to come Prishtina will lead as a city of culture.

Kryeqyteti i festivaleve

Kryeqyteti i festivaleve. Prishtina ka qenë gjithmonë hapësira ideale dhe e vazhdueshme për festivalet, pavarësisht zhanrit të tyre. Prej vitesh kryeqyteti është kthyer në një skenë të madhe të muzikës, gjuhës së përbashkët të botës. Chopin Piano Fest, Sunny Hill Festival, Prishtina Jazz Festival, Dam Festival, ReMusica janë disa prej festivaleve më të mëdhenj që mbahen çdo vit në vendin tonë. Megjithatë duket se viti 2024 nisë me një lajm të bukur në këtë drejtim. Atje tej ne horizont na shfaqet një iniciativë tejet e rëndësishme dhe njëkohësisht interesante nën emrin "EFFE Seal", e cila dëshmon suksesin e radhës për Prishtinën kryeqytet. "EFFE Seal" është një projekt i zhvilluar në kuadër të FestivalFinder.eu (a)Live Noë nga EFA(European Festival Association), marrëveshje të cilën Drejtoria për Kulturë në Komunën e Prishtinës do ta nënshkruajë në Arts Festival

Summit 2024, në Usedom, Gjermani dhe shtatë qytete - Beogradi, Bergeni, Edinburgu, Genti, Krakovi, Leeuëarden dhe Ljubljana - dhe palët e tyre të interesit. Qytetet dhe festivalet duhet të lidhen me njëri-tjetrin. Komuniteti do të fitojë një shpirt, përvojë të pashembullt ose të kuptuarit e diçkaje më të madhe se vetja. Përpos EFFE Seal, EFA zhvillon një mori aktivitete duke qenë, para së gjithash, rrjet i festivaleve evropiane, e cila ekziston që nga viti 1952 në Bruksel, ndërsa disa nga iniciativat e saja janë: Festivalfinder.eu, EFFE Seal, Eye to Eye deri tek EFFEA - European Festivals Fund for Emerging Artists - projekt të cilin do ta koordinojë Donika Rudina. Thirrja e tretë do të dalë në janar 2024 dhe të gjitha festivalet e të gjitha disiplinave kanë të drejtë aplikimi, përfshi Kosovën, një angazhim konkret i nënshkruar nga qytetet për bashkëpunim të ngushtë me festivalet e tyre.

The capital of festivals

Prishtina has always been the ideal and continuous space for festivals, regardless of their genre. For years, Prishtina has turned into a big scene of music, the common language of the world. Chopin Piano Fest, Sunny Hill Festival, Prishtina Jazz Festival, Dam Festival, ReMusica are some of the biggest festivals held every year in our country. However, it seems that the year 2024 starts with good news in this direction. Over there on the horizon appears a very important and at the same time interesting initiative under the name "EFFE Seal", which proves the next success for Prishtina, the capital city. "EFFE Seal" is a project developed within the framework of FestivalFinder.eu Live Now by EFA (European Festival Association), an agreement which the Directorate for Culture in the Municipality of Prishtina will sign at the Arts Festival Summit 2024, in Usedom, Germany and seven cities - Belgrade, Bergen, Edinburgh, Ghent, Krakow, Leeuwarden and Ljubljana - and their stakeholders. Cities and festivals should be connected to each other. The community will gain a soul, unparalleled experience or understanding of something greater than itself. Besides the EFFE Seal, EFA carries out a multitude of activities, being, first of all, a network of European festivals, which has existed since 1952 in Brussels, while some of its initiatives are: Festivalfinder.eu, EFFE Seal, Eye to Eye to EFFEA - European Festivals Fund for Emerging Artists - project which will be coordinated by Donika Rudina. The third call will be issued in January 2024 and all festivals of all disciplines have the right to apply, including Kosovo. It is a concrete commitment signed by the cities for close cooperation with their festivals.

A photograph of two young women laughing joyfully in a city square. The woman on the left has dark hair and is wearing a green polka-dot top. The woman on the right has long blonde hair and is wearing a white top. They are both looking upwards and laughing. The background shows a blurred city square with buildings.

Blej
ONLINE
dhe në çdo
zyrë
të Sigal-it

Sigurim i domosdoshëm!

Për të gjithë qytetarët
që udhëtojnë jashtë Kosovës.
Të sigurt me **SIGAL UNIQA**

uniqa-ks.com

Armend Rexhepagiqi

Artisti i trazuar

The troubled artist

Në një intervistë labirinth, nëpër skutat e mendjes dhe zemrës së tij, vjen në një rrëfim të plotë artisti ynë, ikonë e Prishtinës, por edhe Kosovës, **Armend Rexhepagiqi**.

In a labyrinthine interview, through the recesses of his mind and heart, our artist, an icon of Pristina, but also of Kosovo, comes to a full confession **Armend Rexhepagiqi**.

INTERVISTOI: BRUNILDA MERKO

Cili është kujtimi juaj i parë si artist?

Isha i vogël, pesë vjeç, nëna shikonte në TV operën "Rigoletto" të Verdit, unë e "duroja" si zhurmë në prapavijë, duke luajtur me lodrat e mia. Papritur njëherazi fillon pjesa në 4 zëra, 4 këngëtarë këndojnë njëkohësisht. Në fakt, dy duete ishin, këndojnë, një nga pjesët muzikore më të bukura që kam dëgjuar ndonjëherë në jetë, secili çift vazhdon me dialogun e vet në të njëjtën kohë. Pos tingujve ndërlihen edhe vargjet, që janë të ndryshme, por që prapë, nuk e di si, kuptoheshin, në gjuhën për mua të panjohur, mbaj mend si sot, e ngrita kokën, i shokuar... gati i paralizuar nga gjithë ajo bukuri. Atëherë nuk e dija si e di tani, se tërë jeta ime nga ai moment, do të jetë ngarendja pas magjisë dhe vërtetësisë së tillë artistike, që kurrë nuk e arrita.

What is your first memory as an artist?

I was little, five years old, my mother was watching the opera "Rigoletto" by Verdi on TV, I "endured" it as noise in the background, playing with my toys. Suddenly, the part in 4 voices starts simultaneously, 4 singers sing simultaneously. The two duets were, they sang, one of the most beautiful pieces of music I've ever heard in my life, each couple continuing their dialogue at the same time. Besides the sounds, the verses were also connected, which are different, but still, I don't know how, they were understood, in a language unknown to me, I remember like today, I raised my head, shocked... almost paralyzed by all that beauty. I didn't know then, as I know now, that my whole life from that moment on, would be the pursuit of such artistic magic and authenticity, which I never achieved.

Are your songs lived experiences or more of a state of mind?

That cold, rational attitude of mine, which will not mystify unnecessarily, would immediately answer: - "These are roles that must be acted well!". Then comes my real plane: They are pain, which must be suffered and overcome somehow! They are states of mind, which sleep snuggled up, somewhere in me and I bring them out as needed, as an interested party in front of the public to bring them back to where they live. Not daring to tease them too much that they might hurt me... they might rebel and refuse to go back to their prison, they might start the crazy dance of independence from me that no one controls anymore! To be an artist means to feel, to understand without words, to understand without interest, to know how to extract from yourself the feeling that we all

FOTO: HAZIR REKA

Këngët tuaja, janë përvoja të jetuara apo më shumë gjendje shpirtërore?

Ai qëndrimi im i ftohtë, racional, që s'do të mistifikojë pa nevojë, do të përgjigjej menjëherë: - "Janë role që duhen aktruar mirë!". Pastaj vjen rrafshi im i vërtetë: Janë dhimbje, që duhet vuajtur dhe tejkaluar disi! Janë gjendje shpirtërore, të cilat flenë të strukura, diku në mua dhe unë i nxjerr sipas nevojës, si një interesaxhi para publikut që t'i kthej përsëri aty ku ato jetojnë. Duke mos guxuar t'i ngacmoj shumë se mund të më lëndojnë... mund të rebelohen e të refuzojnë të kthehen në burgun e tyre, mund të fillojnë vallëzimin e çmendur të pavarësisë nga unë, që askush më nuk i kontrollon! Të jesh artist do të thotë të ndjesh, të kuptosh pa fjalë, të mirëkuptosh pa interes, të dish të nxjerrësh nga vetja ndjenjën që të gjithë e kemi dhe ta përcjellësh me artin tënd tek të tjerët, nëse do, është një gjendje shumë fragile, e lodhshme, e çuditshme. Rras-kapitësë! Të paktën te unë...e bukur më vonë ndoshta... Këngët e mia (tona, se aq sa janë të miat, janë edhe të Aidës), janë edhe përvojë e jetuar, ndonjëherë do të doja mos të ishte, pastaj prapë mundohem të kuptoj shkollën e jetës. Të besoj se ka arsye pse leksionet e jetës janë të domosdoshme, ato ndodhin për të na bërë njerëz më të mirë.

Ndër vite keni zhvilluar një stil të veçantë, në skenë dhe jetë, mbi të gjitha këngë që i mbijetojnë kohës, sipas jush, çfarë e karakterizon një artist të mirëfilltë?

Kopjimi, haha. E sa i rëndësishëm është, në fakt, se në fillim të gjithë kopjojmë, deshëm apo jo, sepse s'kemi zgjidhje profesionale ose të përvojës. Duam të ngajmë si ai ose ajo, bëhemi qesharak duke tentuar të kopjojmë idhullin tonë! Pastaj mësohemi se ka edhe forma tjera të krijimit. Nëse kemi fat mund të ndodhë që edhe të krijojmë, si shumë të ri, diçka krejtësisht origji-

nale e ta befasojmë veten me pyetje: si e krijova, pse s'mundem përsëri, a ka vlerë apo vetëm mua me duket se po? Pastaj rritemi dhe kombinojmë, kopjimin, eksperiencën, inteligjencën. Dyshimi në vlerën e veprës tënde është tërë kohën prezent dhe ndoshta dyshimi bashkë me tendencën për perfeksionizëm konstant, janë tipare që dallojnë artistin nga jo artisti. Por ka edhe njerëz që nuk krijojnë art, janë kaotik, konfuz, nuk arrijnë pragun që diferencon një vepër të mirë ose jo, e ata njëjtë dyshojnë dhe tentojnë perfeksionin! Ndoshta aftësia që të arrish të bartësh një ndjenjë (fisnike, se argëtues kemi sa të duash) që të gjithë e kemi ndjerë dhe e dallojmë kur e shohim, të transmetosh, pra, në një mënyrë tjetër e të arrish që ta ndjenjë e dallojë edhe të tjerët. Pa marrë parasysh a është i vogël numri i tyre, ndoshta kjo është të jesh artist. E di shumë mirë çka nuk është artistike, sipërfaqësorja, banalja, vulgarja, e parafinuara, mungesa e nuancës, manipulimi etj... Tërë qenia ime reagon me turp kur e vërej edhe në veprën time, ndihem keq! E shoh edhe tek të tjerët, shpesh, çdo ditë, por me të tjerët jam më tolerant, më pak kritik se me veten. S'di pse! Në fakt e di, si lejoj vetes të hyj në grupin e kritikëve të përhershëm, të zemëruar me krejt botën. Jo, dua të shoh të mirën, të paktën tek të tjerët.

Cili/a artist/e ka lënë gjurmë të thella në personalitetin tuaj artistik?

Disa këngë që më kanë formësuar dhe mahnitur në fillimet e mia, që para disa dekadash si: David Bowie "Ashes to ashes", Kate Bush "Wuthering Heights", Eurythmics krejt këngët, pastaj shumë këngë të mira nga festivale të dikurshme të Kroacisë, të San Remos, Eurosong-ut, por edhe "S'jam tribu" nga Aurela Gaçe, disa këngë të "Gjurmëve", këngë të motrës sime Violetës... Sot me kureshtje dëgjoj dhe respektoj punën e Jerichos, Genc Salihut, Visar dhe Tomor Kuçit, hip-hopin shqiptar, vajzat kantautore si Fifi, Samanta, Ronela dhe Dafina, mos

↑ have and convey it to others with your art, if you want, it is a very fragile state, tiresome, strange. Exhausting! At least for me... beautiful later maybe... My songs (ours, as much as they are mine, they are also Aida's), are also a lived experience, sometimes I wish it wasn't, but then again I try to understand the school of life. I believe there is a reason why life lessons are necessary, they happen to make us better people.

Over the years you have developed a special style, on stage and in life, above all songs that survive the time, in your opinion, what characterizes a real artist?

Copying, haha. And how important it is that in the beginning, we all copy, whether we want to or not because we have no professional solution or experience. We want to look like him or her, we become ridiculous trying to copy our idol! Then we learn that there are other forms of creation. If we are lucky, it may happen that we even create, as a very young person, something completely original and surprise ourselves with questions: how did I create it, why can't I do it again, is it worth it or is it just me? Then we grow and combine, copying, experience, and intelligence. Doubt in the value of your work is present all the time and perhaps doubt along with the tendency for constant perfectionism are features that distinguish the artist from the non-artist. But some people do not create art, are chaotic, and confused, do not reach the threshold that differentiates a good work or not, and those same people doubt and strive for perfection! Perhaps the ability to be able to convey a feeling (noble, that we have as much fun as you want) that we have all felt and recognize when we see it, to transmit it differently, and to be able to feel it and recognize it as well others. No matter how few there are, maybe that's what being an artist is all about. I know very well what is not artistic, the superficial, the banal, the vulgar, the unrefined, the lack of nuance, manipulation, etc... My whole being reacts with shame when I notice it in my work, I feel bad! I see it in others, often, every day, but with others, I am more tolerant, and less critical

të flas për dy shtylla të palëkundshme të pop muzikë, Alban Skenderaj dhe Florin...lista është e gjatë. Kurse sa i përket gjurmëve të thella në personalitetin tim artistik, mendoj se kanë lënë edhe në personalitetin tim njerëzor, pastaj edhe në atë artistik të gjithë artistët, që kam pasur fat të njoh dhe të shoqërohem me ta. Pra, shkëmbimi i përvojave të ndërsjella është një pasuri e madhe, të cilën ndoshta duhet edhe regjistruar në podcast (që momentalisht po më ofrojnë e unë si duket do ta refuzoj, nganjëherë më duket që shumë më interesante për njerëzit do të ishte lista me të gjitha ofertat, që refuzoj dhe me arsyet pse i refuzoj sesa ajo e punëve të kryera që dalin në opinion. Për shumicën vendimet e mia do të ishin absurde, jam i sigurtë, por unë kam arsye të mia pse diçka dua dhe mundem ta realizoj e diçka tjetër jo."Jo" është shpesh forcë dhe guxim, jo dobësi!)

Thellësia e teksteve të shkruara nga Aida Baraku, një duo artistësh, të cilët janë për publikun ikona të muzikës, por njëkohësisht shumë të rezervuar, pse kjo zgjedhje?

Është natyra jonë! Shumë ekstroverte në daljet e dikurshme publike dhe pastaj si rezultat i eksponimit aq të madh u bë shumë introverte. Është edhe shkollë e mësuar nga artistët tjerë, idhuj që pas turneve e koncerteve të mëdha nuk vazhdonin ndejat plot alkool, por ktheheshin në dhomën e vet. Disiplinë e domosdoshme për të vazhduar të krijosh. Është ndjenjë e sigurisë dhe lehtësimit që mos të jesh me më grim e me guard, por i vërtetë. Është rruga jonë e përzgjedhur për ta ruajtur vetveten, për të tentuar ta gjejmë lumturinë. Kurse thellësia e teksteve të Aidës ende për mua paraqet mrekullinë më të madhe të cilën e përjetoj sa herë ajo e shkruan ndonjë poezi të re për këngë. Ende më duhet ta lexoj e rilexoj e të kalojnë ndonjëherë muaj dhe vite, që të kuptoj sakte përmbajtjen e vargjeve të saj. Nuk mendoj se vetëm tekstet janë kontributi i saj

than with myself. I don't know why! I know, how I allow myself to enter the group of permanent critics, angry with the whole world. No, I want to see the good, at least in others.

Which artist left a deep mark on your artistic personality?

Some songs that shaped and amazed me in my early years, several decades ago, such as David Bowie's "Ashes to Ashes", Kate Bush's "Wuthering Heights", Eurythmics all the songs, then many good songs from past festivals in Croatia, SanRemo, Eurosong, but also "S'jam tribu" by Aurela Gaçe, some songs from "Gjurmë", songs by my sister To Violet ... Today I listen with curiosity and respect the work of Jericho, Genc Salihu, Visar and Tomor Kuçi, Albanian hip-hop, singer-songwriter girls like Fifi, Samanta, Ronela, and Dafina, not to mention two unshakable pillars of pop music, Alban Skenderaj,

and Flori ... the list is long. As for the deep marks on my artistic personality, I think that all the artists I've been lucky enough to know and hang

out with have left a deep mark on my human personality, and then on the artistic one as well. So, the exchange of mutual experiences is a great asset, which should probably be recorded on the podcast (which is currently being offered to me and I will decline, sometimes it seems to me that much more interesting for people would be the list with all the offers that I reject and the reasons why I reject them rather than the completed works that appear in the public opinion. For most of them, my decisions would be absurd, I'm sure, but I have my reasons why I want something and I can make it happen something else doesn't. "No" is often strength and courage, not weakness!)

The depth of the texts written by Aida Baraku, a duo of artists, who are for the public music icons, but at the same time very reserved, why

this choice?

It's our nature! Very extroverted in former public appearances and then as a result of so much exposure she became very introverted. It is also a school taught by other artists and idols who, after tours and big concerts, did not continue the parties full of alcohol, but returned to their rooms. The necessary discipline to keep creating. It is a feeling of security and relief that you are not wearing makeup and guard, but real. It is our chosen path to preserve ourselves and to try to find happiness. And the depth of Aida's lyrics is still for me the greatest miracle that I experience every time she writes a new poem for a song. I still have to read it and re-read it, and sometimes months and years pass, to understand exactly the content of its verses. I don't think that only the lyrics are her contribution to our art, they are dominant, but there are many songs that she composed

As for the deep marks on my artistic personality, I think that all the artists I've been lucky enough to know and hang out with have left a deep mark on my human personality, and then on the artistic one as well.

alone and I signed them. All our television programs are behind her alone, all my stage extravaganzas are a direct result of her hands or ideas. I'm not such a big artist as people think, then as a duo it's probably a different story, I hope!

LABYRINTH

The mirror is not only a symbol of narcissism, why should it serve the Albanian society?

Every society needs a mirror so that anyone can see themselves, see their figure clearly, to look at themselves without colored glasses, but with adequate diopeters, real without decorative filters. Nothing can be done for yourself, nothing to improve without first ascertaining your real condition, first diagnosis, then therapy and healing. I would like a mirror that doesn't just

në artin tonë, ato janë dominante, por ka shumë këngë që ajo i ka kompozuar vetëm e unë i kam nënshkruar. Pas pendës vetëm të saj janë edhe të gjitha programet tona televizive, të gjitha ekstravagancat e mia skenike janë rezultat direkt i duarve apo ideve të saj. Në fakt, unë jam shumë artist më i vogël se sa që njerëzit mendojnë, pastaj si duo është ndoshta tjetër tregim, shpresoj!

LABIRINTH

Pasqyra nuk është vetëm simbol i narcizmit, pse duhet t'i shërbejë shoqërisë shqiptare?

Pasqyra i duhet çdo shoqërie, që ta shoh realisht veten, ta shoh qartazi figurën e saj, të vështrohet pa syze me xhama me ngjyra, por me dioptri adekuate, real pa filtra zbukurues. Sepse nuk mund të bëhet asgjë për vetveten,

Ndoshta aftësia që të arrish të bartësh një ndjenjë (fisnike, se argëtues kemi sa të duash) që të gjithë e kemi ndjerë dhe e dallojmë kur e shohim, të transmetosh, pra, në një mënyrë tjetër e të arrish që ta ndjejnë e dallojnë edhe të tjerët.

asgjë për tu përmirësuar pa e konstatuar njëherë gjendjen tuaj reale, së pari diagnostifikimi, pastaj terapia dhe shërimi. Do të doja pasqyrën që nuk tregon vetëm të jashtmen, më mirë një skaner tredimensional, u lodhem nga bukuria ose shëmtia e jashtme. Thelbi na duhet...përmbajtja! Ne përtojmë të gropojmë, ne fshehim papastërtinë duke e mbuluar me tapet, mjafton të duket shtëpia pastër, s'ka rëndësi pse dritaret kurrë nuk hapen. Nuk jam shumë optimist për aftësinë tonë për tu ballafaquar me vetkritikën, ta bëjmë këtë me përlulësi për të përmirësuar të metat, që pasqyra jonë shqiptare çdo ditë na tregon. Mendoj se po jetojmë kohën e shembujve të gabuar, të grindjes, të zhurmës, të vetëlavdërimit e jomodestisë, të klaneve, të dogmave partiake e religjioze, të humbjes së mendimit

logjik, individual e origjinal. Kam shumë frikë nga intelijenca artificiale kur kjo njerëzorja ka qaq te meta. Pasqyra e dobisë shoqërore, e ardhmërisë së fëmijëve tanë, e epokës pa luftëra, e luftës kundër varfërisë, e zbulimeve kundër sëmundjeve vdekjeprurëse, kjo pasqyrë vizionare na duhet. Të mësohemi të falim, mos të harrojmë, por të falim, të bëhemi shumë më modest se sa që jemi. Të punojmë më shumë. Të ndryshojmë me vetëdije e dëshirë. Të bëhemi njerëz më të mirë. Duke filluar prej meje...

Cili personazh përbën një epokë më vete dhe pse?

Çdo tregim jetësor i secilit prej nesh, pa përjashtim, jetët e prindërve ose gjyshërve tanë, është një libër i pashkruar, një film i perealizuar, të gjithë ne shënojmë epokë më vete, ekzistenca dinjitoze e secilit. Kurse në Ballkanin tonë të vuajtur e të pakonsoliduar ende, personazhet politike shënojnë epokën, duke iu referuar me 'në kohën e tij', sakrificat e disa prej tyre,

aftësia e të tjerëve, monstruozeziteti i shumë të tjerëve, pafytyrësia e disave. Aftësia të mos kesh konsideratë ndaj njëres pjesë të popullatës dhe në emër të interesit apo edhe idealeve të shkatërrosh çka të del përpara. Fatkeqësisht njëjtë është epokë në vete. Kush e tregon të vërtetën, historinë kush e shkruan, vetëm fituesit?! Apo etika, morali, nderi?! Në muzikën shqipe është shumë e qartë kush përbën epokë më vete, Nexhmija dhe Vaçja, patjetër që po, talente ekstreme interpretative. edhe qindra këngëtarë të mirë që kënduan në festivale e koncerte, mijëra muzikantë që mbajtën gjallë muzikën tonë. Apo rapsodi që mban gjallë traditën, pastaj kompozitorët dhe poetët e këngëve të Vaçes, Nexhmijes etj. Pra, të gjithë shënojnë epokën edhe hip hopi, çdo muzikant i mirë, çdo artist i

show the outside, but rather a three-dimensional scanner, we are tired of the beauty or the ugliness of the outside. We need substance...content! We are too lazy to dig, we hide the dirt by covering it with a carpet, it is enough to make the house look clean, it doesn't matter why the windows are never opened. I am not very optimistic about our ability to face self-criticism, to do this humbly to improve the flaws that our Albanian mirror shows us every day. I think we are living in a time of wrong examples, quarrels, noise, self-aggrandizement and immodesty, clans, party and religious dogmas, of the loss of logical, individual, and original thought. I am very afraid of artificial intelligence when this humanity is so flawed. The mirror of social benefit, of the future of our children, of the era without wars, of the fight against poverty, of discoveries against deadly diseases, we need this visionary mirror. To learn to forgive, not to forget, but to forgive, to become much more modest than we are. Let's work more. To change consciously and willingly. To become better people. Starting with me...

Which character constitutes a separate era and why?

Each life story of each of us, without exception, the lives of our parents or grandparents, is an unwritten book, an unrealized film, all of us mark our era, the dignified existence of each one. Whereas in our suffering and still unconsolidated Balkans, political figures mark the era, referring to 'in his time', the sacrifice of some of them, the ability of others, the monstrosity of many others, the insolence of some. The ability to have no regard for one part of the population and in the name of interest or even ideals to destroy what comes in front of you. Unfortunately the same is an era in itself. Who tells the truth, who writes the story, only the winners?! Or ethics, morality, honor?! In Albanian music, it is very clear who constitutes a separate era, Nexhmija and Vaçe, definitely yes, extreme interpretive talents. hundreds of good singers who sang at festivals and concerts, thousands of musicians who kept our music alive. Or the rhapsody that keeps the tradition alive, then the composers and poets of

vërtetë, kontributi epokale jepet edhe jashtë termeve legjendë dhe ikonë, si reagoj ndaj epiteteve të tilla? Haha këto janë vetëm shaka të vogla, me të cilat njerëzit shprehin më lehtë respektin e tyre, shaka të mira, kështu i shikoj unë. Po iu besova një moment, do të gaboja rëndë. Pastaj koha e tregon, vetëm koha dhe koha edhe po e tregon, a duam ne të shohim apo jo, çka na mëson koha është çështje tjetër te koha s'ka klikime të rrejshme të blera!

Multikulturalizmi dhe toleranca deri në çfarë mase mund të gjejnë vend te ne?

S'di ende jemi në fillim, duhet punë dhe kohë, personalisht nuk i dalloj njerëzit me asgjë tjetër, pos me cilësi njerëzore e profesionale. Kam besuar se miksi i kulturave sjell cilësi, ende besoj në këtë, pastaj kemi ende të gjithë shumë plagë nga nacionalizmat e çmendura të pajustificuara në asnjë mënyrë, pos me numërimin e rruazave të gjakut apo të gjeneve e kromozomeve të rastësishme. I dua njerëzit që vetë zgjedhin kush dhe çka janë dhe çka duan të jenë ose në kë besojnë ose nuk besojnë fare. Çka kanë trashëguar dhe si do ta vazhdojnë këtë trashëgimi, s'ke meritë pse ke lindur i bukur ose i pasur ose me këtë besim religjioz ose në këtë vend të botës ose pse je pjesëtar i këtij kombi, ke përgjegjësi për veprimet e tua. Me punën dhe sjelljen tënde e meriton ose jo pozitën tënde, jo trashëgimia që e ke trashëguar, të është falur apo të ka takuar. Ajo është fat ose fatkeqësi, nuk është meritë me te cilën mund të lavdërosh. Mungon barazia gjinore, gruaja ende te ne fiton respekt të plotë nëse është edhe nënë, çdo vendim tjetër shikohet me dyshim ose me keqardhje, e drejta për të qenë ndryshe në aspektin gjinor, seksual ende shikohet te ata që gjoja janë intelektualë dhe pa paragjykime me këndvështrimin "çka bën ti në shtëpinë tënde është punë e jotja, pse po e kërkon

the songs of Vae, Nexhmija, etc. So everyone marks the era, even hip hop, every good musician, every true artist, the epochal contribution is given even outside the terms legend and icon, how do I react to such epithets? Haha, these are just little jokes, with which people express their respect more easily, good jokes, that's how I see them. If I trust for a moment, I would be gravely mistaken. Then time will tell, only time and time is telling, whether we want to see or not, what time teaches us is another matter, time does not have fake clicks bought!

To what extent can multiculturalism and tolerance find a place in us?

I don't know yet, we are at the beginning, and it takes work and time, personally, I don't distinguish people by anything else, except human and professional qualities. I believe that the mix of cultures brings quality, I still believe in this, then we all still have a lot of scars from crazy nationalisms not justified in any way, except by counting blood beads or random genes and chromosomes. I love people who choose who and what they are and what they want to be or who they believe in or don't believe at all. What they inherited and how they will continue this legacy, you don't deserve it because you were born beautiful or rich or with this religious faith or in this country of the world or because you are a member of this nation, you have responsibility for your actions.

By your work and behavior, you deserve or not your position, not the legacy you inherited, was forgiven or met. It is luck or misfortune, it is not a merit that you can boast about. There is a lack of gender equality, a woman in our country still gains full respect if she is also a mother, every other decision is viewed with suspicion or regret, and the right to be different in terms of gender and sexuality is still seen in those who are supposedly intellectual and

without prejudices. the point of view "What you do in your home is your business, why are you looking for it legally or publicly". Do not talk about acts of murder, violence, physical and mental abuse even against children who do not belong to the majority.

Which literary character would you like to "resurrect" and why?

I'm reading a lot online, and as a result, the number of unread books by the bed is increasing, I'm in the autobiography phase, and I'm amazed by that of the actor Mathew McConaughey "Green Lights", maybe all the characters of François Sagan, I'm not sharing any. I have always loved the francophone culture, their films and music, much more than the Italian one (now the whole of Albania,

As for the deep marks on my artistic personality, I think that all the artists I've been lucky enough to know and hang out with have left a deep mark on my human personality, and then on the artistic one as well.

wow). I love Elvira Dones from Albanian literature, maybe I would meet the powerful character of Tom Kukës, the nickname of, now I can call him, my friend Enkel Demit with whom I had the honor to meet again from week to week for several months, two years in a row in a television program in Tirana. Of the classics, I would probably specifically revive the Count of Monte Christos, I adore his self-discipline, I would advise him to forgive and not take revenge, or I would resurrect King Lear, I would console him for the betrayals that happened to him through his fault, I have always been more shocked by his fate than Romeo's or Hamlet. From modern literature, I would meet my beloved Macon from Anne's "The Accidental Tourist". Tyler - I'd tell him how crazy you are, man. In the end, I would meet most of all, all the characters from my childhood at Walt's Disney - I still haven't gone to that Disneyland, and I will die without fulfilling my great desire that somehow

juridikisht ose publikisht". Mos të flasë për aktet e vrasjeve, dhunës, abuzimit fizik e mental edhe ndaj fëmijëve që nuk i takojnë shumicës.

Cilin personazh të letërsisë do të donit ta "kishit" ringjallur dhe pse?

Po lexoj shumë online, si pasojë po rritet numri i librave të palexuar pranë shtrazit, jam në fazën e autobiografive, i mahnitur me atë të aktorit Mathew Mc-Conaughy "Dritat e gjelbërta", ndoshta të gjithë personazhet e Fransoaz Sagan, s'po e ndaj asnjë. Gjithmonë e kam dashur kulturën frankofone, filmat dhe muzikën e tyre, shumë më shumë se atë italianen (tani tërë Shqipëria uaaa). Nga letërsia shqipe e dua Elvira Dones, ndoshta do të takoja personazhet e fuq-

Kush e tregon të vërtetën, historinë kush e shkruan, vetëm fituesit?! Apo etika, morali, nderi?! Në muzikën shqipe është shumë e qartë kush përbën epokë më vete, Nexhmija dhe Vaçja, patjetër që po, talente ekstreme interpretative.

ishme te Tom Kukës, pseudonimi i, tani mund ta quaj, mikut tim Enkel Demit me të cilin pata nderin të ritakohem nga java në javë për disa muaj, dy vite rresht në një program televiziv në Tiranë. Nga klasikët ndoshta do të ringjallja konkretisht Kontin Monte Kristos, adhuroj vetëdisiplinën e tij, do ta këshilloja të falë e mos të hakmerret, ose do të ringjallja Mbretin Lir, do ta ngushëlloja për tradhtitë që i ndodhin me fajin e vet, gjithmonë më ka tronditur më shumë fati i tij se i Romeos ose Hamletit. Nga literatura moderne do të takoja Mejkonin tim të dashur nga "Turisti aksidental" i Anne Tyler- do i thosha sa i çmendur je, kfillu njeri. Dhe në fund, do të takoja më së shumti nga gjithë të tjerët, të gjithë personazhet e fëmijërisë sime te Walt Disney- ende nuk shkova në atë Disney-land, do të vdes pa e plotësuar dëshirën time të madhe se disi më e bukur është kur vetëm imagjinohet sesa kur realizohet, më duket mua.

Trashëgimia më e bukur shqiptare?

Do të ndodhë në ardhmëri sepse s'jemi të mirë në ruajtjen e saj e nuk dua këtu të kritikoj. Do të vetëdijeso-hemi dhe do të ndodhë! Ndonjëherë më duket se nuk e njohim mirë, secili flet për bukurinë e Romës, askush s'di bukuritë e vendit të vet. Fitova një dhuratë të jashtëzakonshme nga një bankë e jona, një libër me vendet më të bukura të Kosovës, një raritet (realitet) i mirë i yni, më besoni kishte shumë vende për të cilat as që kisha dëgjuar ndonjëherë! Trashëgimia do të duhej të mësohej nëpër shkolla, por jo si në muze të vjetruara e demode, ekziston edhe trashëgimia moderne interaktive. Trashëgimia më e bukur shqiptare është njohja e gjuhës angleze dhe përdorimi

i teknologjisë më të avancuar nga fëmijët tanë, njëkohësisht ruajtja e gjuhës shqipe, vlerave progresive dhe identitetit tonë. Për mua tradita

ruhet vetëm në kombinim me progresin dhe me kohën. Modifikohet, gjithnjë.

Nëse ju them Prishtinë, çfarë iu vjen në mendje?

Njerëzit që dua, këtu jetojnë miqtë e mi, por edhe të gjithë varrezat e familjarëve të mi që i vizitoj, aty do të jem edhe unë në fund të rrugës sime... Prishtina, pra, është fati dhe fatkeqësia ime, është lumturia dhe e meta ime. Frustrimi dhe shpresa ime, është dashuria shumë e madhe imja, balta e saj, kaosi, shëmtia dhe cektësia unë i shoh, por janë të miat. Prishtina është edhe mirësjellja e njerëzve rreth meje, ndihma ime, ekuilibri im, paqja ime, shpirti luftarak dhe patriotizmi im, kjo është krejt Prishtina ime. Jam munduar shumë dhe vazhdoj të krijoj vetëm, me muzikë, pa veshje kombëtare e pa armë në brez, pa përfitime, për dashurinë, për njerëzit, për këtë qytet, që një ditë të kujtohem si një artist i saj!

it is more beautiful when it is only imagined than when it is realized, it seems to me.

The most beautiful Albanian heritage?

It will happen in the future because we are not good at preserving it, and I don't want to criticize it here.

We will become aware and it will happen! Sometimes it seems to me that we don't know it well, everyone talks about the beauty of Rome, but no one knows the beauties of their own country.

I won an extraordinary gift from one of our banks, a book with the most beautiful places in Kosovo, a good rarity (reality) of ours, believe me there were many places that I had never even heard of! Heritage should be taught in schools, but not as in outdated museums, there is also modern interactive heritage.

The most beautiful Albanian heritage is the knowledge of the English language and the use of the most advanced technology by our children while preserving the Albanian language, progressive values, and our identity. For me, tradition is preserved only in combination with progress and time. Modified, always.

If I say Pristina, what comes to mind?

The people I love, my friends live here, but also all the cemeteries of my family members that I visit, I will also be there at the end of my road... Prishtina, then, is my fate and misfortune, it is happiness and my flaw. My frustration and hope, is my very great love, its mud, chaos, ugliness and shallowness I see, but they are mine.

Prishtina is also the courtesy of the people around me, my help, my balance, my peace, my fighting spirit and my patriotism, this is all my Prishtina. I have worked hard and continue to create alone, with music, without national clothing and without a weapon in my belt, without benefits, for love, for people, for this city, so that one day I will be remembered as its artist!

Eposi i Kreshnikëve, 600 mijë vargjet e atdheut shpirtëror

Përbën një nga thesaret kryesore të trashëgimisë kulturore shqiptare, por edhe botërore, Eposi i Kreshnikëve, ngërthen në vetvete plotë 600 mijë vargje. Studiuesi i përjetshëm i kësaj përmendore shpirtërore, prof. Zymer Neziri, evidenton risitë dhe ndërgjegjësimin që duhet të kemi përballë kësaj pasurie kombëtare.

“Risia kryesore e Eposit të Kreshnikëve wshtë dëshmia se eposi ynë heroik legjendar po e jeton jetën e vet edhe në fillim të këtij mijëvjeçari.

“The main innovation of Kreshnik’s epic is evidence that our legendary heroic epic lives its own life even at the beginning of this millennium.

The Epic of the Kreshniks, 600 thousand verses of the spiritual homeland

It is one of the main treasures of the Albanian and world cultural heritage, the Epic of the Kreshniks, containing 600,000 verses. The lifelong researcher of this spiritual monument, prof. Zymer Neziri, highlights the innovations and awareness that we must have in the face of this national wealth.

NGA ALBAN RAMADANI

Përmbledhja shkencore e eposit shqiptarë të kreshnikëve përbën një përmendore e kulturës shqiptare.

Profesor Zymer U.Neziri është një nga hulumtuesit dhe një prej njohësve më të mëdhenj të kësaj trashëgimie kulturore shpirtërore të shqiptarëve. Sipas tij në projektin hulumtues shkencor Eposi i Kreshnikëve monument i trashëgimisë kulturore shqiptare në Ballkan: Kosovë, Shqipëri, Mal i Zi, Maqedoni, Serbi, ka qenë një ndër projektet e këtij shekulli, pasi kanë marrë pjesë mbi 200 subjekte terreni, këngëtarë e tregimtarë, nga viset tona, nga Kraja e deri në Kurbin dhe nga Malësia e Madhe deri në Kërçovë. Nga repertori i tyre janë evidencuar 754 njësi. Janë shkruar 440 këngë e motërzime. Sasia e vargjeve të shkruara kalon shifrën 102 mijë, kurse sasia vargjeve të incizuara me kamerë, nga Baton Neziri, është rreth 65 mijë vargje. Tash Eposi i Kreshnikëve, nga 500 mijë vargje, ka 600 mijë vargje. Ndërsa disa prej këngëtarëve që kanë kënduar janë Isë Llapçeva, Bajram Baja, Naim Krasniqi,

The scientific synthesis of the Albanian epic of the Kreshniks constitutes a monument of Albanian culture. Professor Zymer U. Neziri is one of the researchers and one of the greatest experts on this spiritual cultural heritage of the Albanians. According to him, the scientific research project The Epic of the Kreshniks, a monument of Albanian cultural heritage in the Balkans: Kosovo, Albania, Montenegro, Macedonia, and Serbia, was one of the projects of this century, with more than 200 field projects have participated subjects, singers and storytellers, from our villages, from Kraja to Kurbin and from Malësia and Madhe to Kerqova. From their repertoire, 754 units were identified. 440 songshave been written.

The quantity of written verses exceeds the figure of 102 thousand, while the quantity of verses recorded with a camera, by Baton Neziri, is approximately

65 thousand verses. Now, Kreshnik's epic, out of 500 thousand verses, has 600 thousand verses. While some of the singers who sang were Ise Llapçeva, Bajram Baja, Naim Krasniqi, Sinan Shala, Halit Gashi, Berat Musliu, Qamil Topilla, Selajdin Berisha, Jeton Fetiu, Kadri Zymeri, Ali Krasniqi, Kapllan Dauti, Hasan Hasani Kçiqi, Milazim Krasniqi.

"The main innovation of Kreshnik's epic is evidence that our legendary heroic epic lives its own life even at the beginning of this millennium. Secondly, this material is evidence for the UNESCO dossier that our epic is alive. Thirdly, the planning of up to 5 volumes of material exceeded all predictions, that is, up to three times. Fourthly, this research showed that the ancient large hearths of the Kreshnik epic continue their life, but there are changes,

especially in the decrease in the number of porters, in the number of songs in the repertoire, in the number of songs sung, and in the number of verses" - says the prof. Nezir.

Kreshnik's epic is considered the main value of our oral poetry. Its weight is also great for the Balkan, European, and global epilogy, therefore its importance is also great for UNESCO, where it occupies a place in the List of World Heritage Sites, alongside polyphony.

Sinan Shala, Halit Gashi, Berat Musliu, Qamil Topilla, Selajdin Berisha, Jeton Fetiu, Kadri Zymeri, Ali Krasniqi, Kapllan Dauti, Hasan Hasani Kçiqi, Milazim Krasniqi, Muharrem Gashi, Asllan AdemiShala, Imer Sefë Gashi, Osman Sefë Gashi, Brahim Sefë Gashi, Sylë Hazir Mushkolaj, Januz Hazir Mushkolaj, Ajet Shala, Halil Kuliqi, Isë Elezi Lekëgjekaj, Fehmi Nishefci.

"Risja kryesore e Eposit të Kreshnikwve wshtë dëshmia se eposi ynë heroik legjendar po e jeton jetën e vet edhe në fillim të këtij mijëvjeçari. E dyta, ky material është dëshmi për dosjen për UNESCO se eposi ynë është i gjallë. E treta, planifikimi deri në 5 vëllime material i ka tejkaluar të gjitha parashikimet, pra, deri në

trefshim. E katërta, ky huluntim dëshmoi se vatrat e dikurshme të mëdha të Eposit të Kreshnikëve, vazhdojnë jetën e vet, por ndryshime ka, sidomos në rënien e numrit të bartësve, në numrin e këngëve në repertor, në numrin e këngëve të kënduara dhe në sasinë e vargjeve"-shprehet prof. Neziri.

Eposi Kreshnikëve konsiderohet kryevlerë e poezisë sonë gojore. Pesha e tij është e madhe edhe për epikologjinë ballkanike, evropiane e botërore, prandaj rëndësia i tij për UNESCO është po ashtu e madhe, ku edhe e ka vendin në Listën e trashëgimisë botërore të njerëzimit, krahas polifonisë.

Flatrat e artistit Petrit Halilaj

Shtegtar të artit! Petrit Halilaj është shembulli ideal sesi një artist prej vitesh, gjen në veprat e tij artistike, një copëz atdhe, vendlindje, një frymëzim lokal që përkthehet në një mesazh global.

NGA GRETA GUCI

The Wings of the Artist Petrit Halilaj

Art pilgrim! Petrit Halilaj is the ideal example of how an artist, for years, has found in his artistic works, a piece of his homeland, a local inspiration that translates into a global message

← Shkrepëtima, performance, 07 July 2018, at the Former House of Culture in Runik
Photo: Majlinda Hoxha

Ai është një nga ambasadorët më të mirë shqiptar kudo në botë, që nëpërmjet artit të tij flet për Kosovën gjatë luftës, por edhe pas saj. Artisti që e kthen Kosovën në vëmendjen e galerive të botës.

““

He is one of the best Albanian ambassadors in the world, who through his art talks about Kosovo during the war, but also after. The artist who brings Kosovo back to the attention of galleries around the world.

Petrit Halilaj, portrait by Angela B Suarez

Ka artistë që thyejnë kufij, paragjykime dhe pengesa me artin e tyre. Shtegtar të artit! Petrit Halilaj është shembulli ideal sesi një artist prej vitesh, gjen në veprat e tij artistike, një copëz atdhe, vendlindje, një frymëzim lokal që përkthehet në një mesazh global. Vetëm pak kohë më parë artisti ynë ka hapur në "Muzeun Tamayo" në Mexico City, ekspozitën personale "Petrit Halilaj: RUNIK" ndërkohë që një "Boing 737" të "AeroMéxico" mban si ilustrim mesazhin "Nga Runiku me dashni!". Ky është arti i një artisti-emigrant që i prezanton botës mesazhe kuptimplota, mesazhe që e lidhin fort me atdheun e tij, me emocionet e një artisti të trazuar, që ka përjetuar luftën dhe një paqe po aq të trazuar. Ai është një nga ambasadorët më të mirë shqiptar kudo në botë, që nëpërmjet artit të tij flet për Kosovën gjatë luftës, por edhe pas saj. Artisti që e kthen Kosovën në vëmendjen e galerive të botës.

Ndërkohë që në qershor të po këtij viti, në Muzeun e Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës në Gjenevë u hapë ekspozita "Historitë e papërfunduara" të artistit Halilaj, ku shpezët bënin thirrje për paqe, ndërsa shfaqet ana tjetër e kësaj vepre, historia e vërtetë e djaloshtit 13 vjeçar në kampet e refugjatëve në Kukës, historia e vizatimit dhe biseda me Kofi Annan. Sipas kuratores Elisa Rusca, 'Historitë e papërfunduara' trajtojnë temën e qëndrueshmërisë,

↑
Very volcanic over this green feather, installation view at Tate St Ives, 2021.
Photo: Tate Photography (Matt Greenwood)

Some artists break boundaries, prejudices, and barriers with their art. Art pilgrim! Petrit Halilaj is the ideal example of how an artist, for years, has found in his artistic works, a piece of his homeland, a local inspiration that translates into a global message. Not long ago our artist inaugurated the personal exhibition "Petrit Halilaj: RUNIK" at "Museo Tamayo" in Mexico City, while a "Boing 737" from "AeroMéxico" bears the message "From Runiku with love!" as an illustration. This is the art of an immigrant artist presenting meaningful messages to the world, messages that strongly connect him to the land of his birth, with the emotions of a tormented artist who has lived through war and an equally troubled peace. He is one of the best Albanian ambassadors in the world, who through his art talks about Kosovo during the war, but also after. The artist who brings Kosovo back to the attention of galleries around the world.

Meanwhile, in June of the same year, the exhibition "Unfinished Histories" by the artist Halilaj was inaugurated at the Red Cross and Red Crescent Museum in Geneva, where the birds invoke peace, while the other side of

si dhe kufijtë e paqartë midis realitetit dhe imagjinatës. Projektuar posaçërisht për hapësirën tonë dhe pasuruar me re, me ngjyra e elemente të tjera, ky projekt u lind nga dëshira e Petrit Halilajt për t'u rimarrë me historinë dhe përvojat e tij në atë që është pjesë e një udhëtimit shërues.

Në fakt ka plotë elemente në shumëllojshmërinë e artit të Petrit Halilaj, që janë karakteristike të veprave të tij si lulet zogjtë, druri, lidhje të forta me fëmijërinë e tij, por edhe të rrugëtimit artistik.

Sipas autorit, zogjtë kanë qenë për të shpresa, ata trupëzonin lirinë e lëvizjes, të cilën në atë kohë nuk e kishte, ata kalonin kufijtë, shkonin dhe riktheheshin.

Ndërsa lulet gjigante nga ekspozita "Mos më harro" janë më shumë sesa një manifestim delikat i dashurisë në të gjitha format e saj. Lulet e realizuara nga Petrit Halilaj së bashku me partnerin e tij Álvaro Urbano, janë edhe një manifestim i një modaliteti të ri të të qenit familje, që tejkalon limitet e identitetit dhe kombësisë.

Andaj nuk kishte sesi të mungonte në Prishtina Culture profili i një artisti kombëtar me përmasa ndërkombëtare si Petrit Halilaj, "yjet" e të cilit ende ndriçojnë qiellin tonë... Artistë si ai që me rrëfimin e plot artistik, ndryshojnë qasjen, hapin perspektiva të reja për artistët e Kosovës.

this work is shown, the true story of the 13-year-old boy in the Kukës refugee camp, the history of drawing and the conversation with Kofi Annan.

According to curator Elisa Rusca, 'Unfinished Histories' addresses the theme of sustainability, as well as the blurred boundaries between reality and imagination. Designed specifically for our space and enriched with clouds, colors, and other elements, this project was born from Petri Halilaj's desire to recover his story and experience him in what is part of a healing journey.

There are elements in the variety of Petri Halilaj's art, that are characteristic of his works such as flowers, birds, wood, and strong connections with his childhood, throughout his artistic journey.

According to the author, birds were hoping for him, they embody freedom of movement, which did not exist at that time, they crossed borders, went, and returned.

While the giant flowers of the "Forget Me Not" exhibition are more than a subtle manifestation of love in all its forms. The flowers created by Petrit Halilaj together with his partner Álvaro Urbano are also a manifestation of a new way of being a family, which overcomes the limits of identity and nationality.

Therefore, the profile of a national artist with international dimensions like Petrit Halilaj could not be missing, whose "stars" still light up our sky... Artists like him who, with their complete artistic narrative, change the approach, and open up new perspectives for the artists of Kosovo.

Petrit Halilaj & Alvaro Urbano, Forget Me Not 2020–21, installation view at the National Library of Kosovo - 3rd Autostrada Biennale, 2021
Photo: Tughan Anit

Rrugëtimi i suksesshëm i Filharmonisë

The successful journey of the Philharmonic

Filharmonia e Kosovës është një nga institucionet më aktive në Kosovë, edhe viti 2023 ishte i tillë, duke e përmbyllur me mbi 50 aktivitete. Në aspektin profesional Filharmonia këtë vit ka shënuar disa prezantime të rëndësishme ndërkombëtare si në Lisbon, Braga, Selanik e Bangkok.

“Këtë vit e kemi shpallur vit të Rexho Mulliqit, dhe si i tillë në 100-vjetorin e lindjes së këtij kompozitori kemi rikthyer disa prej veprave të tij përgjatë vitit, mirëpo duhet veçuar interpretimin e “Simfonisë Kosovare”, në drejtimin maestral të dirigjentit amerikan Gregory Charette. Ka qenë një proces kërkues për ta rikthyer këtë vepër të pasur dhe vibrante ngaqë manuskriptet e Mulliqit nuk janë lehtë të dëshifrueshme dhe pastaj ekzistojnë disa kopje me versione

të ndryshme dhe lëshime shtypi. Risjellja në program e kësaj vepre ka qenë një proces sa muzikologjik aq edhe i një redaktimi kritik dhe madje edhe interpretimi i nëntorit ka qenë në frymën e një “vepre në progres”. Ka ende punë për tu bërë mirëpo puna ka vazhduar dhe si përmbyllje do të finalizohet me botimin e parë të veprës, vitin e ardhshëm. Jemi me fat që kemi pasur një gjeni muzikor si Mulliqi i cili nuk është studiuar mjaftueshëm dhe sidomos “Simfonia Kosovare” teksa e dëgjon e kupton se është e shkruar në frymën e muzikës së gjenive botëror klasik nga Debussy tek Stravinsky e Gershëin-i”- shprehet Dardan Selimaj. Programi “Filharmonia në lëvizje” ka rritur bashkëpunimin me TOB në Tiranë duke realizuar koncerte të përbashkëta të veprave të përmasave të mëdha në Prishtinë

Kosovo Philharmonic is one of the most active institutions in Kosovo, and the year 2023 was like that, concluding with over 50 activities. From a professional aspect, this year Philharmonic has marked several important international presentations such as in Lisbon, Braga, Thessaloniki, and Bangkok.

“We have declared this year the year of Rexho Mulliqi, and therefore, on the centenary of the birth of this composer, during the year we have returned some of his works, but it is worth mentioning the interpretation of the “Kosovar Symphony”, under the masterful direction of the American conductor Gregory Charette. It has been a challenging process to restore this vibrant work because Mulliqi’s manuscripts are not easily decipherable and therefore numerous copies exist with different versions and printings. Bringing this work back into the program was a musicological process and critical editing and the November performance was also in the spirit of a “work in progress”. There is still work to be done, but the work has continued and will be finalized with the first edition next year. We are lucky to have had a musical genius like Mulliqi, especially the “Kosovo Symphony”, as you listen to it, you understand that it was written in the spirit of the music of the classical geniuses of the world, from Debussy to Stravinsky and Gershwin

American composer and pianist, says Dardan Selimaj. The “Philharmonic on the Move” program strengthened cooperation with TOB in Tirana by performing joint

dhe Tiranë. Duhet veçuar vënia në skenë premierën koncertale të operës “Skënderbeu, Kryezot i Arbrit” nga kompozitori Vasil S. Tole. Ka qenë një vit i jashtëzakonshëm dhe të dy njësitë e Filharmonisë si kori ashtu edhe orkestra ka pasur nderin të bashkëpunojë me shumë dirigjentë si: Antoine Marguier, Vladimiro Symeonidis, Jacopo Sipari di Pescaseroli, Mary Konstantinidou, David Hayes, Dario Salvi, Rafet Rudi, PierGiorgio Moranci, Toshio Yanagisaëa, Baki Jashari, Boian Videnoff, Sieva Borzak, Mayaan Franco, Edon Ramadani, Hajrullah Syla. Megjithatë ka ende sfida të përhershme për Filharmoninë tonë dhe ajo është salla e koncerteve. “Kjo jo vetëm për Filharmoninë e Kosovës por për gjithë skenën e muzikës në kryeqytet dhe në vend. Uroj që Salla e Prishtinës të finalizohet. Jo se Filharmonia nuk ballafaqohet edhe me sfida të tjera përgjatë rrugës drejt realizimit të programit të saj mirëpo të gjitha situatat e tjera janë tejkaluere, pika në të cilën kemi ngecur është salla”- thotë z.Selimaj. Për fatin e mirë, Filharmonia publikun e ka mbështetësin më të madh. Ndonëse edhe mbështetja institucionale për Filharmoninë ka qenë shumë më e madhe vitet e fundit.

“Kemi pasur mbështetjen e jashtëzakonshme nga Ministria e Kulturës dhe e kemi thëlluar bashkëpunimin e kemi gjetur përkrahje për realizimin e koncerteve të mëdha edhe nga Komuna e Prishtinës, sidomos për koncertin e mbylljes së sezonit i cili tashmë tradicionalisht zë vend në sheshin “Skënderbeu”. Mirëpo së voni kemi filluar të njihemi me publikun e së ardhmes duke organizuar koncerte në baza mujore me nxënës të shkollave fillore. Kjo ka qenë eksperiencia më e bukur e vitit”- përfundon Dardan Selimaj.

concerts of large-scale works in Prishtina and Tirana. Of note, is the staging of the concert premiere of the opera “Skënderbeu, Kryezot i Arbrit” by composer Vasil S. Tole. It has been an extraordinary year and both units of the Philharmonic, the choir, and the orchestra, have had the honor of collaborating with many conductors such as Antoine Maguire, Vladimiro Symeonidis, Jacopo Sipari di Pescaseroli, Mary Konstantinidou, David Hayes, Dario Salvi, Rafet Rudi, PierGiorgio Moranci, Toshio Yanagisawa, Baki Jashari, Boian Videnoff, Sieva Borzak, Mayaan Franco, Edon Ramadani, Hajrullah Syla. However, there are still permanent challenges for our Philharmonic and it concerns the concert hall. “This does not only concern the Kosovo Philharmonic, but the entire music scene of the capital and the country. I hope that the Prishtina Palace will be completed. Not that the Philharmonic does not face

other challenges along the way to realizing its program, but all other situations are overwhelming, to the point where we are stuck in the hall” - says Mr. Selimaj. Fortunately, the Philharmonic has the audience as its biggest supporter. Although institutional support for the Philharmonic has been much greater in recent years. “We have had exceptional support from the Ministry of Culture and we have deepened the collaboration, we have also found support for the creation of large concerts from the Municipality of Pristina, especially for the closing concert of the season, which now traditionally takes place in “Skenderbeu” Square. But recently we started to get to know the audience of the future by organizing monthly concerts with elementary school students. This was the best experience of the year” - concludes Dardan Selimaj.

Rilindja, abetare kulturore e shqiptarëve

Rilindja, a cultural primer of Albanians

INTERVISTOI: BRUNILDA MERKO

Çfarë roli ka luajtur "Rilindja" në aspektin kulturor të shoqërisë sonë?

Që nga numri i parë i saj në shkurt të vitit 1945 gazeta "Rilindja" merr përsipër, fillimisht rolin e një organi informativ në gjuhën shqipe (bilteni) në përputhje me konceptin ideologjik të shoqërisë së atëhershme komuniste, në mënyrë, që më kalimin e viteve, të kthehet në një abetare kulturore dhe shpirtërore të shqiptarëve jo vetëm në Kosovë, por në hapësirat e gjithëmbarshme jugosllave. Kjo vlen për kohën nga Plenumi i Brionëve të vitit 1966 e deri në mbylljen e saj nga regjimi i Millosheviçit në vitin 1990. Në këto rrethana, "Rilindja" kthehet në një gazetë të përditshme, me fizionomi të konsoliduar, ku krahas rubrikave nga aktualiteti politik, ekonomik, vend të veçantë ka pasur dhe jeta kulturore. Shtojca e Kulturës e së shtunës, ka qenë një pasqyrë e gjithëmbarshme e të arriturave kulturore në art, letërsi, muzikë, film, teatër dhe në përgjithësi,

What role has the "Rilindja" played in the cultural aspect of our society?

From its first issue in February 1945, the newspaper "Rilindja" assumed, initially, the role of an informational organ in the Albanian language (bulletin) following the ideological concept of the then communist society, so that over the years, to turn into a cultural and spiritual primer for Albanians not only in Kosovo but in the whole of Yugoslavia. This applies to the time from the Plenum of Brionës in 1966 until its closure by the Milosevic regime in 1990. Under these circumstances, "Rilindja" turned into a daily newspaper, with a consolidated physiognomy, alongside columns from current political, and economic affairs, the cultural life also had a special place. Saturday's Culture Supplement has been a comprehensive overview of cultural achievements in art,

Jusuf Buxhovi për Rilindjen, si barometri më i rëndësishëm i vlerave të arritura në të gjitha lëmenjtë e krijimtarisë sonë shpirtërore, një përshkrim i jashtëzakonshëm për këtë shkollë të botimeve dhe publicistikës shqiptare.

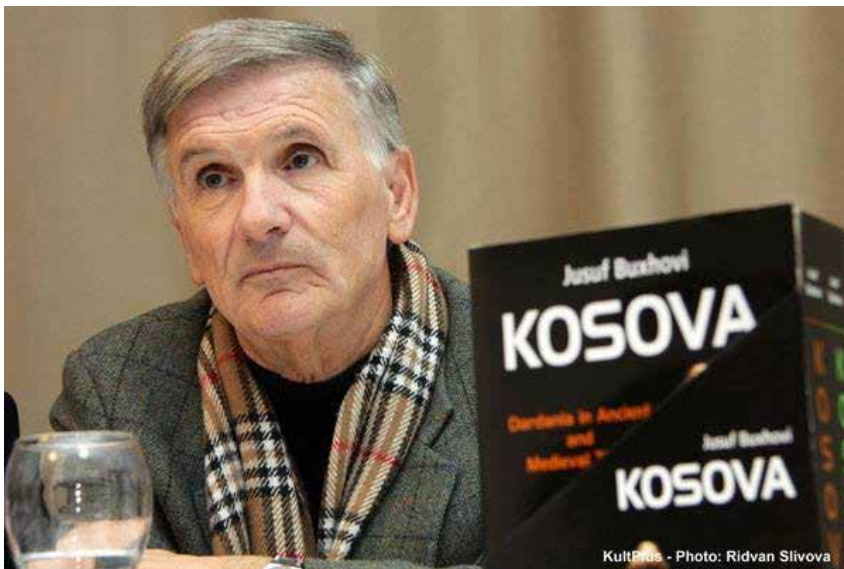
Jusuf Buxhovi for the Rilindja, as the most important barometer of the values achieved in all fields of our spiritual creativity, is an exceptional description of this school of Albanian publishing and journalism.

literature, music, film, theater, and in general, where in addition to information, evaluations, analyses, and professional comments have been given for each field of art. In this respect, "Rilindja" has presented the most important barometer of the values achieved in all areas of our spiritual creativity.

Rilindja is considered the school of journalism, but also of publications, what can you tell from this point of view?

It is very true that "Rilindja" was not only a journalistic school, but in the last stage of development (1974 until the end) it was a journalism academy! The well-known journalists and editors of "Rilindja" had their doors open even at the highest levels of the Yugoslav press and world media, where they also appeared as their collaborators and commentators. As for the publications of "Rilindja" within the Editorial Board of Publications, they represent the most important cultural treasure of our literary, artistic, and even scientific creativity. The Rilindja publishing house, with around two hundred

ku krahas informimit, janë dhënë edhe vlerësime, analiza, komente profesionale për secilën lëmi të artit veç e veç. Në këtë aspekt, "Rilindja" ka paraqitë barometri më të rëndësishëm të vlerave të arritura në të gjitha lëmenjtë e krijimtarisë sonë shpirtërore.

Rilindja konsiderohet si shkolla e publicistikës, por edhe botimeve, çfarë mund të na thoni?

Është shumë e vërtetë se "Rilindja" ka qenë jo vetëm shkollë publicistike, por në fazën e fundit të zhvillimit (1974 e deri në fund) ka qenë akademi e gazetarisë! Gazetarët dhe redaktorët e njohur të "Rilindjes", i kishin dyert e hapura edhe në nivelet kulminante të shtypit jugosllav dhe medieve botërore, ku ata shfaqeshin edhe si bashkëpunëtorë dhe komentatorë të tyre. Ndërsa për botimet e "Rilindjes", në kuadër të Redaksisë së Botimeve, ato paraqesin thesarin më të rëndësishëm kulturor të krijimtarisë sonë letrare, artistike dhe shkencore madje. Redaksia e botimeve të Rilindje, me rreth dyqind tituj në vit ishte ndër shtëpitë më të njohura jugosllave. Ajo ishte amzë e shkrimtarëve tanë më të njohur prej nga ata u rritën dhe u ngritën, por njëherësh ishte edhe hapësirë për botimet e autorëve shqiptarë nga Shqipëria, veprat e të cilëve shfaqeshin pa cezurën socrealiste në Tiranë.

Ka qenë një periudhë e artë sa i takon publikimit të librave, gazetave, Rilindja, si gazeta e dytë në Ballkan, si e kujtoni atë kohë?

Siç e theksova, "Rilindja" nga viti 1968 e deri te mbyllja e saj, ishte gazeta më e madhe shqiptare në përgjithësi, ndër më të mëdhatë në hapësirat e ish Jugosllavisë dhe pa mëdyshje që si e tillë ndër më të mëdhatë edhe në Ballkan. Numrat e së shtunës (revial) dhe ata festiv, arrinin tirazhin

titles a year, was one of the most popular houses in Yugoslavia. It was the birthplace of our best-known writers from where they grew up and rose, but at the same time, it was also a space for the publications of Albanian authors from Albania, whose works appeared without the socialist censorship in Tirana.

It was a golden period in terms of the publication of books and newspapers, Rilindja, was the second newspaper in the Balkans, how do you remember that time?

As I pointed out, "Rilindja" from 1968 until its closure was the largest Albanian newspaper in general, among the largest in the former Yugoslavia and without a doubt, as such, among the largest in the Balkans. The Saturday (revial) and festive numbers had a circulation of up to 150,000 copies. As a journalist and then editor and finally permanent correspondent in Bonn, Germany (from 1974 and 1993-2008), I participated in this cultural and publishing development among the most powerful figures in the Albanian world in general. There are many reasons for this to happen such as cultural, social, and political

deri në 150 mijë kopje. Si gazetar dhe mandej redaktor dhe së fundi edhe korrespondent i përhershëm i saj në Bon të Gjermanisë (nga viti 1974 dhe 1993-2008), kam marrë pjesë në këtë zhvillim kulturor dhe botues ndër më të fuqishmit e botës shqiptare në përgjithësi. Arsyet për këtë kanë qenë kulturore, shoqërore dhe politike njëherësh, ngaqë gazeta "Rilindja" si nga aspekti informativ, ai kulturor dhe shoqëror-politik për qëllim kishte që të nxjerr në pah identitetin tonë kulturor, arsimor, shkencor-hulumtues në të gjitha nivelet nga ato universitare dhe akademike. Në planin shoqëror-politik, nga viti 1972 Rilindja filloi hapjen e korrespondentëve jashtë, fillimisht në Lindjen e Afërme (korrespondent i parë ishte Nehat Islami), atë në Bon të Gjermanisë (korrespondent i parë isha unë për shumë vite), pastaj edhe në SHBA (korrespondent i parë ishte Maksut Shehu). Hapja e korrespondentëve në botë, ku gazetarët kishin tretmanin e diplomatëve kulturor, u ndanë në vitin 1981, nga regjimi i Beogradit, prej nga edhe do të fillojë faza e reprezaljeve ndaj kësaj gazete dhe gjithë kulturës shqiptare e cilësuar asokohe me Platformën e KQ të LKJ-së si "ushqyese e nacionalizmit dhe irredentizmit shqiptar"! Ky formulim pra pasqyron më së mirë rolin e "Rilindjes" në vetëdijen kulturore dhe shoqërore dhe politike drejt arritjes së subjektivitetit tonë në federatën jugosllave

Gjithashtu një vend të konsiderueshëm zënë edhe botimet për autorë të ndaluar në Shqipëri, sa e ndihmoi kjo letërsinë shqipe?

Roli i madh i veprimtarisë botuese të Rilindjes, siç u tha më lartë, ishte se mbas marrëveshjes shtetërore midis Kosovës dhe Shqipërisë në vitin 1968, ishte në shkëmbimin e botimeve të librave nga Kosova në Shqipëri dhe anasjelltas. Kjo ishte periudha e lartë e njësimi tonë kulturor përmes librit. Rilindja i ofronte çdo vit rreth njëqind libra të autorëve nga Shqipëria (të shumtën letërsi), ndërsa edhe autorët kosovarë prezantoheshin në Shqipëri. Duhet thënë se kjo punë ndikoi që të thyhen edhe kornizat e socrealizmit si metodë ideologjike në Shqipëri.

factors at the same time because the newspaper "Rilindja" both from the informational, cultural, and socio-political aspects was intended to highlight our cultural, educational, scientific research identity at all levels from university and academic ones. In the socio-political plan, from 1972 Rilindja started opening correspondents abroad, first in the Near East (the first correspondent was Nehat Islami), then in Bonn, Germany (I was the first correspondent for many years), then in the USA (the first correspondent was Maksut Shehu). The opening of correspondents in the

world, where journalists were treated as cultural diplomats, soon were separated in 1981, by the Belgrade regime, from where the phase of reprisals against this newspaper and the entire Albanian culture began at that time with the Platform of the Central Committee of the LKJ as "feeder of Albanian nationalism and irredentism"! This formulation therefore better reflects the role of "Rilindja" in cultural, social,

and political awareness toward the achievement of our subjectivity in the Yugoslav Federation.

"Rilindja" ka paraqitë barometri më të rëndësishëm të vlerave të arritura në të gjitha lëmenjtë e krijimtarisë sonë shpirtërore.

"Rilindja" has presented the most important barometer of the values achieved in all areas of our spiritual creativity.

Publications for authors banned in Albania also occupy a significant place, how much did this help Albanian literature?

The great role of the publishing activity of Rilindja, as stated above, was that after the state agreement between Kosovo and Albania in 1968, it was in the exchange of book publications from Kosovo to Albania and vice versa. This was the high period of our cultural unity through the book. Every year, Rilindja offered around a hundred books by authors from Albania (mostly literature), while Kosovar authors were also presented in Albania. It must be said that this work influenced the breaking of the frames of social realism as an ideological method in Albania.

Skulptura e rezistencës!

The sculpture of resistance!

NGA BLEONA HAJDARI

Fotografia ikonike e protestave të Republikës së Kosovës, për liri dhe pavarësi, e realizuar nga autori i mirënjohur Hazir Reka, është “materializuar” në bronz nga artistja Eliza Shala në sheshin e Prishtinës. Duke qëndruar stoikisht, kjo skulpturë e krijuar mjeshtërisht nga një fotografi shumë domethënëse që shpirt i ka dhënë personazhi Faik Rexhepi është dëshmi e vetë rezistencës së Kosovës.

“Fillimisht ka qenë një thirrje nga Komuna e Prishtinës, për realizimin e projekteve, për zbulimin e Prishtinës përmes veprave dhe instilacioneve artistike, gjë e cila ka qenë një rast i mirë të shpalos ndonjë punë artistike, që lidhet me studimet e mia. Me fotografinë e Faik Rexhepit jam ndeshur rastësisht në artikujt e postuara në rrjete sociale dhe më është dukur interesante, prandaj jam interesuar në lidhje me të dhe e gjithë historia e Faikut më ka impresionuar, sidomos stoicizmi i tij paqësor kundër dhunës së shfrenuar të pushtetit të asaj kohe”- thotë vetë artistja. Kjo skulpturë e vendosur në zemër të Prishtinës ngjallë vëmendjen e të gjithë qytetarëve dhe patjetër që përveç artit të mirëfilltë skulptura bartë në vete një mesazh shumë domethënës. “Skulptura në vete mund të shpreh disa mesazhe, unë mendoj se vizualisht pozicioni i tij jep një porosi paqeje dhe qetësie si një simbolikë shumë e fortë kundër asaj dhune që ka ndodhur ndaj një populli paqedashës e të pambrojtur. Skulptura ka bërë dhe një atraksion të madh vizuel sidomos tek vizitorët e huaj tek të cilët ngjallë kureshtje dhe një ndjenjë simpatie dhe adhurimi dhe sot kjo skulpturë është skulptura më e fotografuar në Kosovë”- vazhdon më tutje Eliza. Skulptura e rezistencës është dhe do të mbetet përherë ndërthurje shumë e bukur e të vërtetës së hidhur si dhe qëndresës heroike të mbarë popullit të Kosovës.

The iconic photo of the protests of the Republic of Kosovo, for freedom and independence, created by the well-known Albanian author Hazir Reka, was “materialized” in bronze by the artist Eliza Shala in the Pristinasquare. Stoically, this sculpture carefully created from a very significant photograph inspired by the character Faik Rexhepi, is proof of the very resistance of Kosovo. “Initially it was a request from the Municipality of Pristina, for a subsidy for the implementation of projects, for the beautification of Pristina through artistic works and installations, which for me seemed a good opportunity to reveal my artistic work related to my studies. I accidentally came across the photograph of Faik Rexhepi in the articles posted on social networks and it seemed interesting to me, that’s why I became interested and the whole story of Faik struck me, especially his peaceful stoicism against the rampant violence of the government. in that time” - says Eliza. This sculpture, located in the heart of Pristina, attracts the attention of all citizens, and certainly, apart from the actual art, the sculpture carries a very significant message. “The sculpture itself carries several messages, I think that visually its location gives a message of peace and tranquility as a very strong symbolism against the violence that has happened to peace-loving and vulnerable people. The sculpture has become a great visual attraction, especially among foreign visitors, in whom it arouses curiosity and a feeling of sympathy and adoration, in such a way so that today this sculpture is considered the most photographed sculpture in Kosovo” - continued Eliza. The sculpture of resistance is and will always remain a beautiful combination of the bitter truth and the heroic resistance of all the people of Kosovo.

“403” vlerë e rokut shqiptar

Zgjedhëm Hektor Gjurgjialiun nga grupi “403”, që të risjellë tek ne copëza nga e kaluara e lavdishme rokut në Kosovë si dhe aktualitetin e vlerave në industrinë e muzikës.

Muzika rock është filozofi në vete. Muzikat e kohës moderne (që shume i pëlqej dhe i dëgjoj) janë komplet gjë tjetër.

INTERVISTOI: GRETA GUCI

U rikthyet në skenë me një koncert madhështor, në nëntor, çfarë ndjesie ju jep skena?

Po, u rikthyem me koncert më nëntor, falë mbështetjes së Drejtorisë për Kulturë, të Komunës së Prishtinës, për çka i jemi shume mirënjohës. Një bandë rok-u e cila nuk performon LIVE nuk mund të quhet e tillë. Grupi 403 i ka këngët të incizuara në studio me cilësi shumë të lartë, por, performimi live është çdo herë një eksperiencë unike. Publiku gjithmonë të jep një emocion, i cili të jep frymëzim për të dhënë më shumë nga vetja. Grupi 403 nuk bën muzikë në lokale, manifestime të ndryshme apo festivale. Ne bëjmë muzikë siç e thotë edhe një fjalë urbane “Rrallë e për mall”. Por, kur bëjmë muzikë performojmë vërtet live, pa playback dhe pa hile. Larg asaj që ne të jemi muzikantë perfeksionist, por kur ne jemi në skenë performojmë me shpirt dhe me shumë kënaqësi sepse e kemi publikun që na jep zemër, e gjithë kjo punë reflekton dhe te ndjekësit tanë.

Ndër grupet e para të rokut në Kosovë, si ka qenë ajo periudhë e karrierës suaj?

Fillimi ka qenë shumë ndryshe në krahasim me kohët e sotme. Në atë

“403” remains a rock value!

We have chosen Hektor Gjurgjiali of the group “403”, to bring us songs from the glorious past of rock in Kosovo and the relevance of the values and of the music industry in general, which is happening today in our country.

↑ You returned to the stage with a big concert in November, how does the stage make you feel?

Yes, we are back with a concert on November 18, 2023, at the Klan Arena, thanks to the financial support of the Culture Department of the Municipality of Pristina, and especially of the director Arta Balaj, for which we are very grateful. A rock band that doesn't perform live cannot be defined as such. The 403 group records songs in the studio with very high quality, but performing them live is a unique experience every time. The audience always gives you an emotion, which inspires you to give more of yourself. The 403 group does not play music in bars, events, or festivals. We make music as an urban saying goes “Once in a blue moon”. But when we make music we play it live, without reproduction and gimmicks. We are far from being perfectionist musicians, but when we are on stage we perform with spirit and with great pleasure because we have an audience that gives us their hearts, all this work is reflected in our followers.

Among the first rock bands in Kosovo, what was that first period of your career like?

The beginnings were very different than today's times. At that time the technical

kohë mundësitë teknike kanë qenë shumë të limituara, sepse ishte vetëm një studio e incizimit në RTP ku një herë në 3-4 muaj ke patur në dispozicion 3 orë për të incizuar dhe finalizuar 2-3 këngë. Ka qenë situata politike në ish Jugosllavi që nuk ka dhënë asnjë mundësi të shprehjes së lirë. Por në atë kohë është bërë muzikë LIVE e jo playback apo këndim me CD në prapavijë. Por, të them të drejtën, në ato kohëra ka pasur më shumë përkrahje për performuesit live e posaçërisht ndaj grupeve rock sesa tani, pasi në ditët e sotme teknologjia si duket e ka mbytur artin, dhe nuk vlerësohet performimi LIVE, por vetëm ai vizual. Më vjen shumë mirë që sa i përket muzikës, e posaçërisht asaj rock, jam i mendimit të vjetër që do thotë se: "Nëse nuk din me bo muzike LIVE atëherë lenë kreyjt". Fundja, sot me AI mund të prodhosh çfarë të duash, por, në realitet, muzika vjen nga shpirti, duart dhe zemra e krijuesit.

Sipas jush, çfarë e bën një grup të mirë, në aspektin cilësor dhe trendit që sjellë në skenën muzikore?

Mendimi im është që kuantiteti dhe kualiteti janë dy gjëra komplet ndryshe në muzikë. Në sport, më saktësisht në futboll sa më shumë gola që jep lojtari apo ekipi aq më mirë është. Ndërsa në muzikë është komplet ndryshe sepse mund të kesh 7 -8 albume që në total janë 70 - 80 këngë nga të cilat as 2 nuk i kujton askush, apo një album me 10 këngë ku të gjithë njohim 5 apo 6 këngë dhe i dëgjojnë tërë kohën. Performimi live i një grupi do të thotë që të gjithë muzikantët të jenë shumë të mirë, dhe të mos e teprojnë me performanca live, sepse ajo e degradon vlerën e muzikës. Unë këtë gjë e krahasoj me festat. Nuk ka askund që festohet dita e hënë, e martë apo e premte sepse e ke një herë në javë gjithsesi. Nuk festohet askund data 1, 2, 15, sepse e ke një herë në muaj. Pse nuk ka? Sepse bëhen monotone apo që thotë populli bohen bajat. Festa si Viti i

possibilities were very limited because in RTP there was only one recording studio where once every 3-4 months you had 3 hours available to record and finalize 2-3 songs. It was the political situation in the former Yugoslavia that did not offer any possibility of free expression. But at that time it was live music played and not sung with a CD playing in the background. But, to be honest, in those days there was more support for live artists, especially rock bands, than now, since nowadays technology seems to have stifled the art, and live performance is not appreciated, but only the visual one. I'm very happy that when it comes to music, especially rock, I'm of the old opinion which means: "If you can't play music LIVE, forget about it". After all, today with artificial intelligence you can produce whatever you want, but, in reality, music comes from the soul, hands, and heart of the creator.

Ri, dita e verës, dita e flamurit, janë festa tepër të bukura sepse janë një herë në vit dhe ato mezi i pret që të vijin. Edhe muzika live e një bande Rock-u duhet të jetë ashtu, që të mos bëhet bandë të cilën e sheh një herë në javë apo çdo muaj sepse atëherë vjen në pozitë që as publiku nuk vjen për ty, por vjen vetëm se paska muzikë live. Mund ta kem gabim, por unë dhe grupi 403 nuk bëjmë muzikë live më shumë se një, maksimum dy herë në vit.

Ju si vokalist, por edhe grupi juaj nuk keni bërë kompromise në muzikë, cili është mendimi juaj për këtë muzikë që po zhvillohet?

Muzika rock (baladat apo këngët më të forta/më të shpejta apo të rënda) janë art në vete. Muzika rock është filozofi në vete. Muzikat e kohës moderne (që shume i pëlqej dhe i dëgjoj) janë komplet gjë tjetër. Muzika moderne përpos këngëtarit ka një ekip të madh mbrapa, ku dikush e menaxhon artistin, tjetri e komponon muzikën, dikush tjetër e shkruan tekstin, incizohet nga muzikantë në vende të ndryshme nga profesionistët, dhe performohet live nga ndonjë bandë komplet tjetër nga kudo. Muzika moderne është makineri dhe fabrikë parash. Aty fiton menaxheri, producenti, muzikantët, këngëtarët dhe këtë gjë e respektoj dhe jam shumë dakord. Por, muzika rock e një bande është muzikë e bërë nga vet grupi dhe për atë më duket më personale dhe më e veçantë. Çdo vit dalin shumë këngë që bëhen hit i verës apo i festave të fundvitit, por harrohen shumë shpejt. Muzika e bukur dhe këngët rock sipas mendimit tim nuk harrohen dhe nuk vdesin kurrë.

In your opinion, what makes a good band, in terms of quality and the trend they bring to the music scene?

The point is that quantity and quality are two completely different things in music. In sports, more precisely in football, the more goals a player or team scores, the better. While in music it's completely different because you can have 7-8 albums with a total of 70-80 songs of which no one remembers even 2, or an album with 10 songs where everyone knows 5 or 6 songs and listens to them all the time. Playing a live band means that all the musicians are very good, and don't overdo the live performances, because it devalues the value of the music. I compare it to holidays. No place celebrates on Monday, Tuesday, or Friday because it is celebrated once a week anyway. The date 1, 2, and 15 is not celebrated anywhere, because it is celebrated only once a month. Why there is not? Because they become monotonous or, as they say, they become stale. Holidays like New Year, Summer Day, and Flag Day, are very nice holidays because they happen once a year and you look forward to them. Even the live music of a rock band should be like this so that it doesn't become a band that you see once a week or every month, because then you end up in a situation where the audience doesn't even come to pick you up, but only comes because there 'It's live music... I could be wrong, but the band 403 doesn't play live music more than once, at most twice a year.

You as a singer, but also your group, have not made any compromises for the musical genre you present to the public, what is your opinion on this music that is being developed?

Rock music (ballads or louder/faster

or heavier songs) is art in itself. Rock music is itself a philosophy. Modern music (which I like and listen to) is a completely different thing. Modern music, in addition to the singer, has a huge team behind it where someone manages the artist, someone else composes the music, someone else writes the lyrics, recorded by musicians from different countries than the professionals, and performed live by completely different bands from anywhere. Modern music is a machine and a money factory. The manager, the producer, the musicians, the singers win there, and I respect that and agree with that. But a band's rock music is music made by the band itself and for this reason, it seems more personal and special to me. Every year, many songs are released that become summer hits or Christmas hits, but they are quickly forgotten. In my opinion, beautiful music and rock songs are never forgotten and never die.

“

Rock music is itself a philosophy. Modern music (which I like and listen to) is a completely different thing.

DAM Fest, pikëtakimi i artistëve

Festivali DAM Fest këtë vit u konceptua i ndarë në dy faza, me përgatitjet e Garës së 3-të të Kompozitorëve të Ballkanit, që sivjet shënoi edicioni e tretë dhe ka për qëllim të krijojë lidhje në mes kompozitorëve të Ballkanit dhe instrumentistë evropian, duke zgjedh çdo vit një ansambël rezident për të luajtur veprat e kompozitorëve që konkurrojnë dhe kualifikohen për finalen e Garës. Këtë vit në Prishtinë erdhi ansambli prestigjioz NEC – Nouvel Ensemble Contemporain nga Zvicra, që në finale interpretoi veprat e 4 kompozitorëve ballkanas: Christos Ntovas, Jetmir Zaganjori, Konstantinos Chaliasas dhe Ylli Daklani, i cili u shpall fitues, me veprën “Wet Dreams”. Gara është një për kompozitorët në ngritje, nga drejtuesit e festivalit Rreze Kryeziu dhe Dardan Selimaj në bashkëpunim me kompozitorin dhe dirigjentin amerikan i cili jeton në Holandë Gregory Charette dhe organizohet çdo 2 vjet si pjesë e programit të festivalit. Këtë vit edicioni i 18-të të DAM-it, ishte i rezervuar për instrumentistë virtuoz dhe nisi mbarë me dy motrat, violiniste të jashtëzakonshme, Mariame Amira Abouzahra të shoqëruara në piano nga e ëma e tyre pianistja e eminente hungareze Nora Emody. Përveç shumë pjesëmarrësve duhet veçuar edhe pjesëmarrjen e pianistes kosovare Natyra Elezi dhe DJ Daniela La Luz, performanca e së cilave bashkoi tingujt e pianos me muzikën elektronike si dhe instrumentistë e tjerë si klarinetisti eklektik Florent Charpentier, pianistja e mirënjohur kosovare Pranvera Hoxha, flautistja italiane Lusìa Sello që njëherësh është shpallur Ambasadore e Kulturës Italiane në botë dhe instrumentistët e rinj e tejet premtues nga shkolla e muzikës “Prenk Jakova” në Prishtinë që i dhanë sharmin këtij edicioni. Ndërkohë Dam Festival ka përfshirë në program këtë vit instrumentistë nga moshat e vogla 7 dhe 8 vjeç e deri tek muzikantë me eksperiencë që ushtrojnë profesionin edhe në të 60-at e tyre. Ndërkohë në fokus të këtij festivali është gjithmonë promovimi i kompozitorëve dhe instrumentistëve të rinj, e paralelisht me këtë edhe afrimi i komunikimi me publikun dhe puna e vazhdueshme për të sjellë eksperiencën të veçanta koncertale edhe për publikun e ri.

DAM Fest, the meeting place of artists

The DAM Fest festival this year was divided into two phases, with the preparations of the 3rd Competition of Balkan Composers, which this year marked the third edition. The Competition is a platform that aims to create connections between Balkan composers and European instrumentalists and each year a resident ensemble is selected to play the works of competing composers and qualify for the final of the Competition. This year, Pristina was honored with the presence of the prestigious ensemble NEC - Nouvel Ensemble Contemporain from Switzerland, which in the final performed the works of four Balkan composers: Christos Ntovas, Jetmir Zaganjori, Konstantinos Chaliasas, and Ylli Daklani, who was declared the winner, with “Wet Dreams” written for the ensemble. The competition was founded in 2019, by the festival directors Rreze Kryeziu and Dardan Selimaj in collaboration with the American composer and conductor who lives in the Netherlands Gregory Charette, and it is organized every two years as part of the festival program. The 18th edition of the DAM Festival it was an edition reserved for virtuoso instrumentalists and it was opened with the two talented sisters, exceptional violinists, Mariame and Amira Abouzahra, accompanied on the piano by their mother, the eminent Hungarian pianist Nora Emody. In addition to the numerous participants, it is worth mentioning the participation of the Kosovar pianist Natyra Elezi and the DJ Daniela La Luz, whose performance combined the sounds of the piano with electronic music, as well as other instrumentalists such as the eclectic clarinetist Florent Charpentier, the well-known Kosovar pianist Pranvera Hoxha, the Italian flutist Lusìa Sello, who at the same time was declared Ambassador of Italian Culture in the world, and the very promising young instrumentalists of the “Prenk Jakova” who gave this edition its charm. Meanwhile, Dam Festival has included in the program this year instrumentalists to experienced musicians who practice their profession even in their 60s. The focus of this festival is always the promotion of young composers and instrumentalists, and in parallel with this, the approach of communication with the public and the continuous work to bring special concert experiences for the young public as well.

Baleti i Kosovës mes sukseseve dhe sfidave!

Kosovo Ballet between successes and challenges

Sinan Kajtazi vjen në këtë shkrim në cilësinë e drejtorit të Baletit të Kosovës, 20 vjet si balerin e tashmë prej 2 vitesh udhëheqës i këtij institucioni, dy anët e medaljes për ta kuptuar më mirë gjendjen e baletit të vendit tonë. "Po bëhen gati dy vite që udhëheq BKK dhe sigurisht që është nder për mua me qenë në krye të një institucioni që ndër vite ka dëshmuar seriozitet, përkushtim e rezultate të jashtëzakonshme, si në vend, po ashtu edhe në skena ndërkombëtare"- shprehet drejtori i BKK-së.

Prej vitesh ky institucion ka shpalosur shpirtin e balerinëve

tanë, ëndrrat dhe arritjet e tyre, që nën kushte të vështira kanë arritur të realizojnë shfaqje të nivelit botëror, një rrugëtim tejet sfidues për artistët tanë. "Po bëhet punë e madhe, përkundër faktit që për shkak të renovimeve, ndërtesa e Teatrit Kombëtar është mbyllur, aty ku BKK është themeluar tash e 51 vite dhe kjo sigurisht na ka sjell sfida të mëdha, mirëpo përkundër kësaj, jam tejet i kënaqur që kemi arritur të krijojmë shfaqje me bashkëpunëtorë kombëtar e ndërkombëtar. Pra, konsideroj që infrastruktura është sfida më e madhe e momentit për BKK, të cilën edhe me mbështetjen e Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit po

Sinan Kajtazi introduces himself to this article as director of the Kosovo Ballet, 20 years as a dancer and already leading this institution for 2 years, two sides of the coin to better understand the state of ballet in our country. "I have been leading the BKK for almost two years and it is certainly an honor for me to be at the helm of an institution that over the years has demonstrated seriousness, dedication, and exceptional results, both in the country and on the international scene" - says the director of BKK.

For years, this institution has revealed the spirit of our dancers, their dreams, and achievements, who under difficult conditions have managed to produce world-class performances, a very challenging journey for our artists. "A lot of work is being done, although the National Theater building, where the BKK has been based for 51 years, is closed due to renovation work, and this has certainly brought us great challenges, but despite this, I am very happy to be able to create shows with national and international collaborators. So I believe that infrastructure is the biggest challenge of the moment for BKK, which we are trying to manage also with the support of the Ministry of Culture, Youth and Sports" - confesses Sinan Kajtazi. Despite these challenges, Kosovo

FOTO: ARBEN LLAPASHTICA

mundohe mi ta menaxhojmë"- rrëfen Sinan Kajtazi.

E megjithë këto sfida Baleti i Kosovës ka pasur një vit artistik të suksesshëm, duke sjellë në skenën tonë një larmi kryeveprash botërore, por njëkohësisht duke përçuar artin tonë përtej kufijve. "Jemi në fazën e fundit të provave për shfaqjen e katërt për vitin 2023. Kemi pas një vit me suksese të konsiderueshme. Premiera e baletit "Time" me koreograf Taulant Shehu, premiera "Correr o Fado" me koreografi nga koreografi portugez i njohur evropian e botëror, Daniel Cardoso, premiera "Shtegtimi", me koreografi nga Antonio Fini, e cila është shfaq si premierë në Kalabri të Italisë, Festivali i Kërcimit në Graz dhe Salzkamergut të Austrisë, paraqitja e balerinëve tanë në Festivalin Fini Dance Award në Nju Jork të ShBA dhe shfaqja "Arrëthyysi", të cilën jemi duke e realizuar në bashkëpunimin me orkestrën e Filarmonisë së Kosovës, ku koreograf e kemi primabalerinin shqiptar Ilir Kerni. Të gjitha këto suksese mund të them lirisht se e përbëjnë një vit të jashtëzakonshëm për BKK"- thekson ai.

Në fakt sukseset për këtë institucion kanë qenë të vazhdueshme, që ka arritur të nxjerrë një gjeneratë të mrekullueshme balerinësh, të cilët i kanë dhënë shumë skenës sonë kulturore.

"Jam njëri nga balerinët e gjeneratës së parë të balerinëve të gjeneratës së re, pra të pasluftës dhe jam dëshmitar i ringritjes së BKK që nga paslufta e këtej, sigurisht fal punës vetëmohuese të profesor Ahmet Brahimaj. Më janë bërë 22 vite që jam afër baletit të Kosovës. Fakti që jam ende këtu, tregon gjithçka!"- përfundon Sinan Kajtazi.

FOTO: ARBEN LLAPASHITICA

Ballet has had a successful artistic year, bringing a variety of world masterpieces to our stage, but at the same time taking our art across borders. "We are in the final stages of rehearsals for the fourth show of 2023. We have had a remarkably successful year. The premiere of the ballet "Time" with the choreographer Taulant Shehu, the premiere of "Correr o Fado" with the choreography of the well-known Portuguese choreographer European and global Daniel Cardoso, the premiere of "Shtegtimi", with the choreography of Antonio Fini, which debuted in Italy in Calabria, at the Graz and Salzkamerg Dance Festival in Austria, the appearance of our dancers at the Fini Dance Award Festival of New York, in the United States and the show "Nutcracker", which we are performing in collaboration with

the Kosovo Philharmonic Orchestra, where the well-known Albanian choreographer Ilir Kerni (Honor of the Nation). All these successes, I can sincerely say it, they constitute an extraordinary year for the BKK" - stresses Sinan.

There have been continuous successes for this institution, which has managed to produce a wonderful generation of dancers, who have given a lot to our cultural scene.

"I am one of the dancers of the first generation of dancers of the new generation, that is, the post-war generation, and I have witnessed the rebirth of BKK since the post-war period, thanks, of course, to the selfless work of Professor Ahmet Brahimaj. I have been present for 22 years to the Kosova Ballet, the fact that I am still here proves it all!" - concludes Sinan Kajtazi.

Trashëgimia kulturore është dhuratë për të ardhmen

Cultural heritage is a gift for the future

NGA GRETA GUCI

Beteja e Kosovës për tu bërë pjesë e UNESCO-s është një përpjekje shumë e madhe dhe tejet e rëndësishme, sepse jo vetëm që promovon vlerat kulturore, por nga ana tjetër sensibilizon shoqërinë tonë.

Është e vërtetë se jo të gjithë ndjehen të lidhur me trashëgiminë e tyre kulturore ndërsa shumë të tjerë mund ta kenë këtë lidhje më të fortë. Disa mendojnë se traditat janë arkaike dhe nuk janë më relevante, të panevojshme për kohët e sotme moderne. Megjithatë për një pjesë të shoqërisë sonë trashëgimia kulturore është një segment i rëndësishëm, që duhet ruajtur. Kultura i dhuron njerëzve një lidhje me vlera të

ndryshme sociale, ideologji, besime dhe shprehi. Ajo i lejon të identifikojnë ngjashmëritë dhe ndryshimet me të tjerët. Sepse ndër dekada trashëgimia kulturore na ka treguar se mund të parandalojë izolimin social dhe të na lejojë të bëhemi më të mirëkuptueshëm dhe më largpamës, duke ndikuar kështu në mënyrë pozitive edhe për zhvillimin e gjeneratave pasuese.

Në shtete më të zhvilluara, mund të jetë e lehtë që të ndihesh konfuz në mes tërë atyre kulturave dhe ndryshimeve dhe kjo është një nga arsytet që duhen kuptuar dhe mbrojtur disa tradita që kanë domethënie për secilin prej nesh, që na përfaqësojnë dhe identifikojnë në një farë mënyre.

Kosovo's battle to join UNESCO is a very big and important effort because it not only promotes cultural values but on the other hand raises awareness in our society. Not everyone indeed feels connected to their cultural heritage, while many others may have a stronger connection.

Some think that the traditions are archaic and no longer relevant, useless for today's modern times. However, for a part of our society, cultural heritage is an important segment that must be preserved. Culture offers people a connection with different social values, ideologies, beliefs, and customs. It allows them to identify similarities and differences with others. Because over the decades cultural heritage has shown us that it can prevent social isolation and allow us to become more understanding and far-sighted, thus positively impacting the development of subsequent generations.

In more developed countries it can be easy to feel confused among all those cultures and changes, and this is one of the reasons to understand and protect some traditions that are meaningful to each of us, that in some way represent

Sepse trashëgimia kulturore është pasqyrë e identitetit tonë, është pjesë ajo e asaj që kemi qenë.

Trashëgimia kulturore përbëhet nga shumë elemente, të cilat mund t'i shohim në ndërtesa të ndryshme, vende të ndryshme, artefakte të kohëve të lashta. Kultura mund të ruhet edhe nga burime natyrore si agrokultura dhe pjesë të tjera të lidhura me këtë, të ruhet me anë të librave, artefakteve, objekteve, fotografive, pikturave, artit dhe traditave të gojëdhënave.

Trashëgimia kulturore është në ushqimin që hamë, në rrobat që veshim, në religjionin që kemi në aftësitë për të nxënë. Nganjëherë shohim dhe prekim atë që është kulturë, herë të tjera kjo nuk mund të shihet apo preket, por sërish mbetet kulturë. Gjithçka fillon me të kuptuarin e kulturës. Vetëm atëherë mund të fillojmë ta vlerësojmë atë. Nga këtu, ne mësojmë të kujdesemi për kulturën dhe eventualisht ta ndjejmë atë. Me vullnet e punë arrijmë që të duam më shumë të mësojmë dhe të kuptojmë...

Gjithçka fillon me të kuptuarin e kulturës. Vetëm atëherë mund të fillojmë ta vlerësojmë atë. Trashëgimia kulturore parandalon izolimin social dhe na lejon të bëhemi më largpamës.

“

It all starts with understanding the culture. Only then can we begin to appreciate it. Cultural heritage prevents social isolation and allows us to look to the future.

us and identify us. Since cultural heritage is a reflection of our identity, it is part of who we are. Cultural heritage consists of many elements, which we can see in different buildings, different places, and artifacts from ancient times. Culture can also be preserved by natural resources such as agriculture and other related parts, preserved through books, artifacts, objects, photographs, paintings, art, and oral traditions. Cultural heritage lies in the food we eat, the clothes we wear, the religion we follow, and the ability to learn. Sometimes we see and touch what is culture, other times we neither see nor touch it, but it is still culture.

It all starts with understanding the culture. Only then can we begin to appreciate it. From here we learn to care about culture and ultimately feel it. With willpower and work, we come to want more to learn and understand...

Tinguj pianosh mbi Prishtinë

“Jemi shumë të lumtur të konstatojmë se edhe këtë vit festivali ynë i muzikës klasike “Chopin PianoFEST Prishtina” në edicionin e tij të 13-të, ka dëshmuar arritjen e plotë të misionit të vet të çmuar të shpalosjes së vlerave kulmore të muzikës artistike profesionale në Kosovë!

NGA ERISA SARAQI

Një festë e vërtetë e pianos në Prishtinë që organizohet në Prishtinë prej 13 vitesh nga dy organizatorët Lejla Pula dhe Besa Luzha, edhe këtë vit ngriti siparin për emra të njohur botëror. “Jemi shumë të lumtur të konstatojmë se edhe këtë vit festivali ynë i muzikës klasike “Chopin PianoFEST Prishtina” në edicionin e tij të 13-të, ka dëshmuar

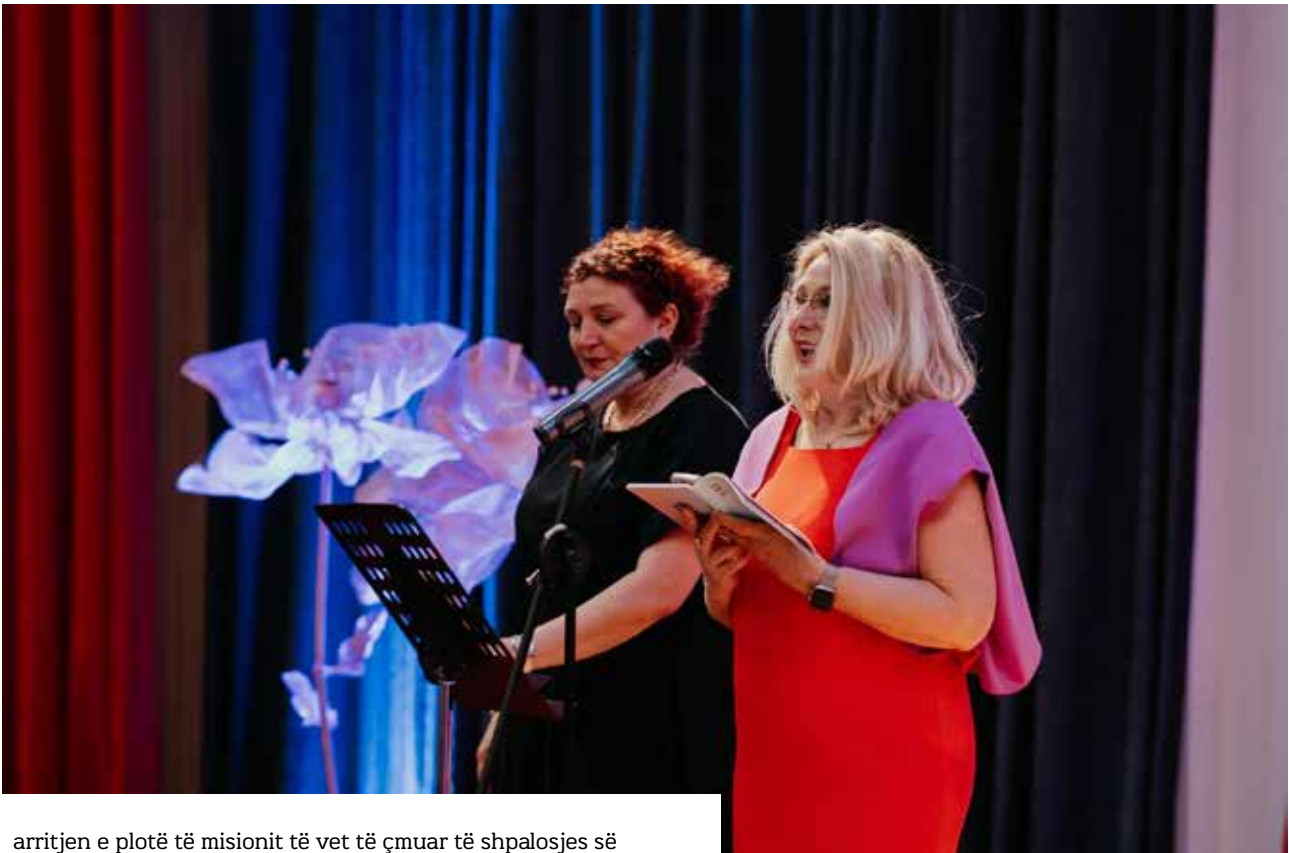
Piano sounds over Prishtina!

“We are very happy to say that this year our classical music festival “Chopin PianoFEST Prishtina” in its 13th edition, witnessed the full achievement of its precious mission of spreading the highest values of professional artistic music in Kosovo!

A real piano festival in Prishtina, which has been organized in Prishtinë for 13 years by the two organizers Lejla Pula and Besa Luzha, this year also raised the bar for world-renowned names. “We are very happy to say that this year our classical music festival “Chopin PianoFEST Prishtina” in its 13th edition, witnessed the full achievement of its precious mission of spreading the highest values of professional artistic music in Kosovo! Always keeping present the primary and essential objective of our communication with the artistic world outside the borders of Kosovo, the only way towards integration and progress in the field of the art of musical interpretation and musical creativity, through this Festival we try to transform Prishtina into a worthy capital where concerts take place and can be heard, as in every European and world capital!” - said pianist Lejla Pula.

The latest edition brought the wonderful music of the piano quintet from Italy and the famous Italian pianist Epifanio Comis to close with the fantastic pianist Avery Gagliano. Every year, in addition to the famous Bosnian artists, Chopin PianoFest Prishtina also hosts

arritjen e plotë të misionit të vet të çmuar të shpalosjes së vlerave kulmore të muzikës artistike profesionale në Kosovë! Gjithnjë duke e pasur parasysh synimin parësor, qenësor të komunikimit tonë me botën artistike jashtë kufijve të Kosovës, rrugës së vetme drejt integritit dhe përparimit në fushën e artit të interpretimit muzikor dhe të krijimtarisë muzikore, ne përmes këtij Festivali mundohemi ta shndërrojmë Prishtinën në një kryeqytet të denje ku ndodhin dhe mund të dëgjohen koncertet si në çdo kryeqendër evropiane dhe botërore!" - u shpreh pianistja Lejla Pula. Edicioni i kaluar solli muzikën e mrekullueshme të kuintetit pianistik nga Italia dhe pianistin e famshëm italian Epifanio Comis për ta mbyllur me pianisten fantastike Avery Gagliano! Çdo vit perpos artistëve të famshëm boëror, Chopin PianoFest Prishtina ka dhe numër të madh të artistëve shqiptarë vendor, të cilët dëshmojnë në vazhdimësi nivelin e lartë të artit interpretativ në Kosovë! Gjithashtu gjatë këtij muaji pianistik, zhvillohen ligjëratat, masterklaset dhe debate profesionale, ndërsa diplomacia kulturore është një element tejet i rëndësishëm në programet e tyre. "Jemi në fazën e hartimit të programit për sezonën e ardhshme koncertale dhe të edicionit të 14 të Festivalit Chopin PianoFEST Prishtina 2024! Për një planifikim cilësor e të mirefilltë konsiderojmë se është me rëndësi të madhe që buxheti i ngjarjeve muzikore të nivelit të këtillë mundësisht të planifikohet çdo vit nga institucionet tona, pa pasur nevojë të aplikimit të vazhdueshëm, por të përfshirjes permanente në axhendën e përhershme të ngjarjeve kulturore të vendit sikur që është rasti me festivalet e mëdha"- thotë Lejla Pula, në lidhje me edicionin e ardhshëm.

a large number of local Albanian artists, who continuously demonstrate the high level of interpretive art in Kosovo. Conferences, masterclasses, and professional debates also take place during this Piano Month, while cultural diplomacy is a very important element in their programs.

"We are in the process of drawing up the program for the next concert season and the 14th edition of the Festival Chopin PianoFEST Prishtina 2024. For genuine and quality programming, we consider it of great importance that the budget for musical events of this level is preferably planned every year by our institutions, without the need for continuous application, but for permanent inclusion in the permanent agenda of the country's cultural events, as happens with large festivals", says Lejla Pula, regarding the next edition.

Për Vivien! For Vivien!

NGA FITNETE TUDA

Kur Bruna më kërkoi të shkruaja për Violeta Rexhepagiqin, për një moment më kaloi në mendje si një film Violeta apo Viki, si e thirrnim ne kolegët e saj në RTK. Ishte nga ata njerëz, që të dukej se e ke njohur gjithë jetën. E njoha përmes mënyrës më të bukur të mundshme, përmes muzikës. Ende më tingëllojnë tingujt e këngës, kur ajo këndonte në Akordet e Kosovës në RTP, e mbaj mend këngën e gjinkallës, një duet me vëllain, Armendin, një këngë e bukur sa ende e këndoj refrenin "xixëllonja fqinje na është kureshtare, rri me plot mendime në dritare..." e unë e këndoja bashkë me vëllaun tim duet në shkollë. Violeta ishte një fëmijë yll, me mënyrën si këndonte e lëvizte në skenë, zërin e ëmbël, portretin e bukur dhe sytë që i shkëlqenin, ajo ishte një artiste e vogël dhe unë e adhuroja. Pas shumë vitesh, e takova për herë të parë në shkollën e muzikës në Prishtinë, ajo ishte lozonjare, çapkëne dhe plot muzikalitet kur këndonte e luante në piano dhe të bënte për vete me energjinë e saj. Kur ishte tinejxhere, më kujtohet një ditë kur e pashë afër mensës së studentëve, flokët i kishte si pank frizurë, me ngjyrë të verdhë dhe me fije ngjyrë vjollce dhe të kuqe, në këmbë kishte mbathur një patikë të bardhë dhe një të kuqe, të gjithë njerëzit e kthenin kokën pas saj, duke sikur kishte ardhur nga një kohë tjetër, ashtu avangarde si në videoklipet e saj. Ajo ishte një rebele në jetë dhe muzikë, duke sjellë një frymë të re muzikore. Të gjithë flisnin për të, për mënyrën si vishej, stilin e saj, ishte shumë moderne me prezantimin e saj edhe kur e përfaqësoi dy herë

When Bruna asked me to write an article about Violeta Rexhepagi, for a moment it passed through my mind like in a movie Violeta or Viki, as we called her at work at RTK. She was one of those people that you seem to have known all your life. I got to know her in the most beautiful way possible, through music. Even today, the sounds of the song resonate with me, from my childhood when she sang in Chords of Kosovo on RTP, I remember the cicada song, a duet with her brother Armend, it was such a beautiful song that I still sing the chorus "we are curious, I sit full of thoughts at the window..." (which won the first prize) and I sang it with my brother in a duet at school. Violeta, since then was a shining child, especially in the way she sang and moved on stage, her sweet voice, her beautiful portrait, and her sparkling eyes, she was a little artist and I adored her. After many years, I met her for the first time at the music school in Pristina, - she was playful, and full of musicality when she sang and played the piano and impressed everyone with her energy. When she was a teenager, I remember one day when I saw her at the traffic lights near the student canteen, her hair was like a bun, yellow with purple and red strands, on one foot she was wearing a white sneaker and a red in the other one, all

Violeta ishte një fëmijë yll, me mënyrën si këndonte e lëvizte në skenë, zërin e ëmbël, portretin e bukur dhe sytë që i shkëlqenin, ajo ishte një artiste e vogël dhe unë e adhuroja.

Violeta, since then was a shining child, especially in the way she sang and moved on stage, her sweet voice, her beautiful portrait, and her sparkling eyes, she was a little artist and I adored her.

the people turned their heads looking at her, she looked like she came from another time, so avant-garde she looked in her music videos. She was a rebel in life and in music, she brought a new musical spirit. Everyone talked about her, about the way she dressed, for her style. She was very modern with her music and presentation, especially when she represented Kosovo twice at the Eurovision Song Contest in the former Yugoslavia, where all public televisions competed with the republics, while she made us proud when she presented Kosovo twice through RTP. In 1984, she was introduced to the group Vivien, which became her stage name (as a singer), inspired by the actress Vivien Li and the movie "Gone with the Wind", she adored her movie. Violeta worked at RTP as a culture journalist until 1990

Kosovën në Festivalin e përzgjedhjes së këngës së Eurovizionit në ish Jugosllavi, duke na bërë krenarë me prezantimin e Kosovës, dy herë, përmes RTP-së. Në vitin 1984, u prezantua me grupin Vivien, që ishte edhe emri artistik (si kantautore), e frymëzuar nga aktorja Vivien Li dhe filmi "Gone with the wind". Violeta punoi në RTP si gazetare e kulturës deri në vitin 1990 kur ky medium u mbyll me dhunë nga forcat serbe. Në vitin 1996 publikoi albumin e saj me 9 këngë, hite, si "Zhurme e ëndrrave të dikurshme", "Romantika", "Fjollat" etj, që janë margaritarë të muzikës moderne shqiptare. Nuk ishte koha të merresh me muzikë, kishte deklaruar më vonë Violeta. Po vinin erërat e luftës dhe nga një këngëtare e muzikës pop-rok ajo u shndërrua në një reportere e luftës nga Kroacia, e Bosnja duke punuar për mediat angleze. Ajo raportoi edhe nga Lindja e mesme, lufta në Irak. Nuk e di se si e ka përballuar këtë situatë shpirti i brishtë i një artisteje. Pas kthimit

në Kosovë, përjetoi një aksident të rëndë komunikacioni, i ishte dashur rreth 3 vjet që ta merrte veten. Për mua është gëzim kur zgjohem dhe e di se jam e lirë kishte thënë në një intervistë Violeta, pas çlirimit të Kosovës. Por vitet e pasluftës në Kosovë, sollën një krizë të vlerave në art e kulturë dhe artistët si Vivien u bënë të padukshëm dhe ishin harruar. Nga viti 2010 deri në vitin 2020 Viki punoi në RTK. Ishte fillimi i pandemisë dhe kishte filluar karantina, u takuam në punë dhe qeshëm më zë, ajo gjithmonë e kishte sensin e humorit edhe në situata të vështira. Ishte takimi i fundit, si në këngën e saj.

Sa herë të kam thënë, se do të vijë dita,
Kur duart do të ngrihen në qiell
Pa lamtumirë ika...
Por kënga dhe muzika e kanë magjinë e saj, Vivien nuk e mori zërin e saj në botën e amshimit, e la për ne si kujtimin më të bukur!

when this medium was violently shut down by Serbian forces. In 1996, she published her album with 9 songs. The hit songs: "The Noise of Former Dreams", "Romantica", "Fjollat", etc, are some pearls of modern Albanian music. "It was not the time to deal with music!" Violeta declared later. The winds of war were coming and from a pop-rock singer, she turned into a war reporter from Croatia and Bosnia working for the English media. She also reported from the Middle East, the war in Iraq. I don't know how the fragile soul of an artist coped with this situation. After her return to Kosovo, she experienced a serious traffic accident and as the doctors said, they were surprised how she survived, it took her about 3 years to recover. She had spent the war period in Kosovo. For me, it is an immense joy when I wake up and know that I am free... -Violeta had said in an interview, after the liberation of Kosovo. But the post-war years in Kosovo brought a crisis of values in art and culture and artists like Vivien became invisible and were forgotten. From 2010 to 2020 Viki worked at RTK. It was the beginning of the pandemic and the quarantine had begun. We met at work and laughed out loud, she always had a sense of humor even in difficult situations. It was the last meeting, as in her song.

How many times have I told you, that the day will come,
When the hands will be raised to the sky
I left without a goodbye...
But song and music have their magic, Vivien did not take her voice to the world of eternity, she left it for us as the most beautiful memory.

Nga viti 2010 deri në vitin 2020 Viki punoi në RTK. Ishte fillimi i pandemisë dhe kishte filluar karantina, u takuam në punë dhe qeshëm më zë, ajo gjithmonë e kishte sensin e humorit edhe në situata të vështira. Ishte takimi i fundit, si në këngën e saj.

From 2010 to 2020 Viki worked at RTK. It was the beginning of the pandemic and the quarantine had begun. We met at work and laughed out loud, she always had a sense of humor even in difficult situations. It was the last meeting, as in her song.

Bukuroshja e Prishtinës!

Ne u rritëm me to, mendërisht e fizikisht, përmes aktiviteteve të ndryshme kulturore, sociale, arsimore dhe sportive.

NGA GËZIM KASTRATI
ARKITEKT

Dekada më parë Pallati i Rinisë dhe Sporteve si dhe Biblioteka Kombëtare u ndërtuan në Prishtinë. E lidhur me periudhën e rritjes së gjeneratës sime nga fillimi i viteve '80 e deri në fund të viteve '90 (shek. XX), këta dy gjigantë të arkitekturës shënuan jetën tonë. Se kam fjalën në nivel social apo brezash si shenja të një identiteti të mbytur në gjak apo një prishje në tranzicionin që pasoi, jo, e kam fjalën për atë shumë më personale, një ndjenjë që jam i sigurt e ndajmë me mijëra njerëz, që në një mënyrë ose në një tjetër janë rritur dhe kaluan nëpër këto institucione. Fëmijëria si e tillë mbart gjithmonë një dozë nostalgjie dhe me peshë të veçantë kur është në vendlindje. Ne u rritëm me to, mendërisht e fizikisht, përmes aktiviteteve të ndryshme kulturore, sociale, arsimore dhe sportive. Rrëshqisim në sallat e sporteve, hapësirat e panairove dhe vërshonim sallat e koncerteve, bibliotekën, qendrën e Pionierëve apo amfiteatrin duke menduar për një të ardhme të ndritur. Kur ne ishim duke u rritur këto dy objekte hodhën kudo kujtime delikate të pranisë së këtyre dy gjigantëve shoqërorë. Këto entitete të mëdha thjesht kanë qenë gjithmonë aty, që nga agimi i kohës. Objekti i Bibliotekës kombëtare është natyrisht, një kujtim i pafundësisë, lirisë pa kufij të horizontit shkencor. Objekti i qendrës sportive, rekreative, tregtare dhe afariste "Boro-Ramizi" në Prishtinë konsiderohej si objekti më i bukur në qytet. Qendra me sipërfaqe të shfrytëzueshme prej 50 mijë m², e ndërtuar nga kontributet e qytetarëve të

"The Beauty of Prishtina!"

We grew mentally and physically with the Palace of Youth and Sports and near the National Library facility through various cultural, social, educational, educational, and sporting activities.

Decades ago, the Palace of Youth and Sports and the National Library were built in Pristina. Associated with the period of my growth and generation from the early 80s to the late 90s (20th century), these two giants of Architecture have marked our lives. I don't mean socially or generationally as signs of a blood-soaked identity or breakdown of the transition that followed, no, I mean the very personal one, a feeling that I'm sure we share with thousands of people who in one way or another with others have grown up and passed through these institutions. Childhood as such always brings with it a dose of nostalgia and a particular weight when it is in the homeland. We grew mentally and physically with the Palace of Youth and Sports and near the National Library facility through various cultural, social, educational, educational, and sporting activities. We glided through sports arenas, and fairgrounds and rushed into concert halls, the library, the Pioneer Center, or the amphitheater thinking of a bright future. When we were young, these two objects reminded us everywhere of the presence of these two social giants. Books, photographs, files, calendars... symbols scattered randomly in our daily lives. These great entities have simply always existed, since the dawn of time. The object of the National Library is, of course, a memory of the infinite, of limitless freedom scientific horizons. The facility of the sports, recreation, commercial, and business center "Boro- Ramizi" in Pristina was considered the most beautiful facility in the city. The center with a usable area of 50,000 square meters, built

FOTO ILIRIA NEZIRI

Prishtinës konsiderohej si një nga më të bukurat në RSFJ të atëhershme! Vazhdon të qëndrojë fuqishëm mbi tokë si një kujtim i së kaluarës dhe ndërtimit të së ardhmes me lëvizje të guximshme. Në këto dy objekte arkitektura është ajo që ka mbetur ende, ndoshta edhe pak më gjatë. Ashtu siç është e rrënuar, ndoshta edhe më elokvente se ç'është ëndërruar! Megjithatë, diçka mbeti e paprekur. Makina magjike e kohës, e cila me fuqinë e saj të pashpjegueshme sfidon gjithçka që ndodhi në realitetin tonë dhe ende hapet kur dikush hyn në atë ndërtesë. Brendësia e objektit dhe sallave për aktivitete të ndryshme sportive na dërgon padyshim në një të kaluar përfaqësuese që ende ëndërron një të ardhme të ndritur. Çdo element atje brenda është një emocion i fortë. Ajo ndjesi e rënies së saj, si personale ashtu edhe kolektive, është akoma më e fortë, si një premtim i paplotësuar se e ardhmja mund të ishte ashtu siç ishte ëndërruar ky objekt dhe se ai u shemb nën peshën e tij, brenda mundësive. Në pyetjen pse dështoi së funksionuari Pallati i Rinisë dhe Sporteve kam marrë shumë përgjigje. Përgjigjja më e thjeshtë ishte: menaxhimi i keq! Çdo ndërmarrje sociale vjen deri te kjo herët a vonë. Por me Pallatin ka më shumë shtresa dhe ato fshihen pikërisht në arkitekturën e kësaj ndërtese dhe ambicjet që e bëjnë atë reale. Ky objekt që ndryshe njihej si "Bukuroshja e Prishtinës" është ndërtuar si një ndërmarrje moderne, teknologjike dhe sociale. Një kompleks që përfshin gjithë përfaqësimin e epokës së artë të Jugosllavisë së dikurshme. Detyra që u vendos përfshin jo vetëm sigurimin e kapaciteteve të nevojshme për manifestime e ngjarje kulturore e sportive, por edhe ndërtimin e një arkitekture përfaqësuese që do të aktivizonte zonën qendrore të qytetit, qendrën e re të biznesit të qytetit dhe do të hipte qytetin e Prishtinës në fron si një qytet multidimensional. Arkitektura ikonë, shumë kohë përpara efektit të Bilbaos, synonte ta cilësonte

with the self-contributed funds of the citizens of Pristina, was considered one of the most beautiful of the then RSFJ! It continues to stand strong above the earth as a reminder of the past and building the future with bold moves. In these two objects, Architecture is what remains, perhaps even a little longer. Ruined as it is, perhaps even more eloquent than he had dreamed! However, something remained intact. The magical time machine that with its inexplicable power challenges everything that has happened in our reality and still opens when someone enters that building. The interiors of the Youth Palace structure and the rooms for the various sporting activities undoubtedly refer us to a representative past that still dreams of a bright future. Every element of the Palace of Youth and Sports is a strong emotion. That sense of his decline, personal and collective, it is even stronger, like an unfulfilled promise that the future could be as this object had been dreamed of, and which collapsed under its weight, within reach. I received many answers to the question of why the Palace of Youth and Sports does not work. The simplest answer was: bad management! The answer is that every social enterprise comes to this sooner or later. But in the Palace of Youth and Sports, multiple layers are hidden precisely in the architecture of this building and in the ambitions that make it real. This structure, otherwise known as the "Beauty of Pristina", was built as a modern, technological, and social enterprise. A complex that contains the entire representation of the golden era of the former Yugoslavia. The task that has been set includes not only providing the necessary capacities for cultural

Prishtinën si një qytet biznesi dhe sporti dhe akoma më tej, si një vend ku socializmi vetëqeverisës mund të ndërtojë dhe të arrijë gjithçka që po krijohet në vende të tjera shumë të zhvilluara. Ky objekt ishte padyshim një ndërmarrje politike par excellence dhe do të thosha se ky është sekret i rënies së saj. Por jo ashtu siç do të mendonim në shikim të parë. Çështja është më e ndërlikuar. Përfaqësimi simbolik i Pallatit përbëhet në portretizimin e Jugosllavisë socialiste si një vend i fortë ekonomikisht, i shprehur përmes fuqisë së sektorit të ndërtimit, i cili mbështetet në fuqinë punëtore të socializmit vetëqeverisës, në të cilin ndërmarrja e ndërtimit është në të vërtetë një shprehje e bashkimit dhe vrullit kolektiv-shoqëror. Me fjalë të tjera, shumë inxhinierë të fushave të ndryshme, politikanë të shquar dhe mjeshtër të spikatur qëndrojnë pas çdo vidhe të këtij operacioni kompleks e të çmendur me emrin dhe fytyrën e tyre, pra me përgjegjësinë e tyre personale. Salla e madhe Universale, është ajo ku dynden për Festa, e cila ka pritur kengëtare/ë, bende vendore dhe ndërkombëtare, kampionate Basketbolli, Hendbolli, turnire Futbollit, Gjimnastikë, Xhudo, Karate, Pingpong, Shah, Boks (ku goditjet e çeliktat të boksierëve të klubit Prishtina depërtonin përtej kufijve deri tek medaljet Olimpikë!) Në sezonën dimërore organizohej Patinazh dhe vizione tjera për qytetarët e saj, festivale, balet, tubime, shkolla e kurse të ndryshme e gjerë tek protestat madje sipas historisë sonë të re aty ndodhi pika e kthesës me grevat e Minatorëve! Jeta e këtij objekti është po aq komplekse sa historia jonë. Ndërmarrja publike kishte një kontratë me një gamë të tërë ndërmarrjesh dhe kompanish publike dhe private, vendase dhe ndërkombëtare, si dhe një ushtri punëtorësh të punësuar, që nga mirëmbajtja, deri tek peizazhi dhe programet e shitjeve të ndryshme si kafeteri, restorante, bare, butiqe në

çdo cep të këtij “qyteti të vogël futuristik” ai luajti jetën aktive të kryeqytetit. Fundi viteve ‘80-ta, recesioni solli rimodelimin e brendshëm, lindjen dhe evoluimin e butiqeve e më pas industri të tjera të ndryshme shërbimi. Në vitet ‘90-ta, ato padyshim morën primatin në jetën e këtij kompleksi, madje edhe tani. Mirë, le të kalojmë më në fund tek thelbi: Pallati i Rinisë dhe Sporteve ka qenë në kolaps që kur u krijua, pikërisht sepse u projektua dhe u ndërtua për kohën dhe shoqërinë që aspirohej dhe që do të krijohej ende. Kriza ekonomike botërore e viteve ‘80, luftërat e viteve ‘90, tranzicioni i viteve 2000,

and sporting events and demonstrations but also the construction of a representative architecture that activates the central area of the city, the new business center of the city, and that runs through the city of Pristina on the throne as a multidimensional city. The iconic architecture, long before the Bilbao effect, aimed to define Pristina as a commercial city and sporting and as a place where self-governing socialism can build and achieve everything that is created in other highly developed countries. The Palace of Youth and Sports was undoubtedly a political undertaking par excellence and I would say that this is the secret of its downfall. But not as we would think at first glance. The question is more complicated. The symbolic represen-

Makina magjike e kohës që me fuqinë e saj të pashpjegueshme sfidon gjithçka që ka ndodhur në realitetin tonë dhe ende hapet kur dikush hyn në atë ndërtesë.

“

The magical time machine that with its inexplicable power challenges everything that has happened in our reality and still opens when someone enters that building.

kapitalizmi periferik i viteve 2005... Pallati u ndërtua në epokën e artë të arkitekturës dhe ndërtimit në RSFJ, por me kusht që të jetojë në një kohë të tillë ose në një kohë edhe më të mire. Kjo do të rezultojë të jetë një gjykim i gabuar. Ky kompleks u ndërtua si teknikisht më i përditësuar pra më kërkuesi pikërisht për sa i përket mirëmbajtjes por mirëmbajtja nuk ishte kurrë në listën prioritare të arkitekturës së tij. Arkitektura është në frymën e kohës, nënkuptohet si një objekt që sapo të ndërtohet bëhet përfundimtar dhe jo si një organizëm që duhet të jetojë me kohërat që ndryshojnë dhe duhet të kujdeset. Ndërtesa po shembet, por epoka e një mendimi të tillë ende nuk po lëviz askund në vendin tonë! Ky objekt duhet të

tation of the Palace of Youth and Sports consists of portraying socialist Yugoslavia as an economically strong country, expressed through the strength of the construction sector, which relies on the workforce of autonomous socialism, of which the construction company is an expression of unity and collective-social momentum. In other words, behind every screw of this complex and crazy operation are, with their name and their face, that is, with their responsibility, many engineers from various sectors, prominent politicians, and prominent craftsmen. The large Universal Hall, has hosted singers, local musical groups and international championships, basketball championships, handball, football tournaments, gymnastics, Judo, Karate, Table Tennis, Chess, Boxing (where the steel blows of the Pristina club boxers penetrated beyond the borders to the Olympic medals!) In the

Ky objekt ishte padyshim një ndërmarrje politike par excellence dhe do të thosha se ky është sekreti i rënies së saj.

The Palace of Youth and Sports was undoubtedly a political undertaking par excellence and I would say that this is the secret of its downfall.

ishte trajtuar ashtu siç është në të vërtetë, me lëvizje të mëdha, ndërhyrje moderne, arritje teknologjike dhe risi të vazhdueshme. Në vend të kësaj, prioritet iu dha kursimeve dhe administrimit joefikas, që në fund të fundit kushtoi shtrenjtë. Ngjyrë e zakonshme aty ku synohet ajo speciale, llamba të lira ku duhet të lulëzojnë lulet, dru apo pvc në vend të aluminit, mbyllja e daljeve të zjarrit për hir të pamjeve katrore fitimprurëse, keramikë e lirë në vend asaj të qëndrueshme...Hap pas hapi që përshkruan sesi ky organizëm kërkues ishte në duart e një sërë kompanive, shërbimet dhe institucionet kompetente që e përshtatën atë me barrën e kohës, jo me një vizion arritjeje! Ndoshta, thjesht - Pallati i Rinisë dhe Sporteve është ndërtuar si një objekt përfaqësues që ka nevojë për investime për të kontribuar në kulturën, ekonominë, mirëqenien politike, sociale dhe sportive të qytetit dhe të vendit në afat të gjatë. Ky objekt hyn në kategorinë godinave që nuk janë në llogaritje të shpejta të përfitimit dhe qarkullimit të menjëhershëm, siç e kërkon tregu! E vetmja gjë që më tremb është se jam i bindur që kjo godinë nuk do të funksionojë kurrë në ato kategori dhe kjo do të ishte përhëndetja e fundit për potencialin fantastik që kjo makinë kohore i ka rezistuar dorëzimit gjatë gjithë këtyre viteve shkatërrimtare. Pallat i Rinisë dhe Sporteve faleminderit që më tregove se çfarë mund të jetë arkitektura dhe bashkë me të edhe e ardhmja e ëndërruar e hapësirave tona!

winter season skating and other viewings were organized for its citizens, festivals, ballets, rallies, schools, and courses different and extensive in the protests, also according to our history, this is where the turning point occurred with the miners; strikes! The life of the Palace of Youth and Sports is as complex as our history. The public company had contracts with a whole host of public and private, national and international businesses and companies, as well as an army of employed workers, from maintenance to beautification and various sales programs such as coffee shops, restaurants, bars, and boutiques in every corner of this "small futuristic city" it reproduced the active life of the capital. late 80s, the recession brought internal remodeling, the birth and evolution of boutiques, and then various other service industries. In the 90s they undoubtedly took precedence in the life of this complex, too. Ok, lets finally get to the point: the Palace of Youth and Sports has been collapsing since it was created, precisely because it was designed and built for the time and the society to which it aspired and which had yet to be born. The global economic crisis of the 80s, the wars of the 90s, the transition of the 2000s, the suburban capitalism of the 2005s... The Palace of Youth and Sports was built in the golden age of architecture and construction in the RSFJ, but provided that he lives in a similar time or an even better time. This will prove to be an error of judgment. This complex was built as the most

cutting-edge from a technical point of view and, therefore the most demanding in terms of maintenance, but maintenance has never been among the priorities of its architecture. Architecture is in the spirit of the times; it is understood as an object that once built becomes definitive and not like an organism that must live with the changing times and must be cared for. The building is collapsing, but the era of such thinking has not yet moved anywhere in our country! The Palace of Youth and Sports should have been treated as it is, with great movements, modern interventions, technological achievements, and constant innovation. The priority was instead given to savings and inefficient administration, which ultimately cost dearly. Ordinary color where special is meant, cheap bulbs where flowers should bloom, wood or PVC instead of aluminum, fire escapes blocked for reasons of profitable square footage, cheap ceramic instead of durable... Open step-by-step describing what this demanding organism was like in the hands of a series of competent companies, services, and institutions that have adapted it to the weight of time, not to a vision of success! Perhaps, simply: the Palace of Youth and Sports is built as a representative object which requires investments to contribute to cultural, economic, political, and social well-being in the long term and sportsmen of the city and the country. This structure falls into the category of properties that are not included in quick profitability calculations and immediate turnover, as the market demands! The only thing that scares me is that I am convinced that this building will never work in those categories and this would be the final farewell to the amazing potential that this time machine has resisted providing all these devastating years. Palace of Youth and Sports, thank you for showing me what architecture can be and with it the dreamed future of our spaces!

PriFest, festivali i filmit

Prishtina Film Festival, i njohur si PriFest, është një ngjarje e madhe për dashamirët e filmit në Prishtinë dhe shërben si një platformë e rëndësishme për promovimin e filmit kosovar dhe atij ndërkombëtar. Ky festival bën së bashku, çdo vit, për disa ditë me radhë, regjisorë, aktorë dhe shikues nga e gjithë bota. Filmata që shfaqen janë të zhanreve të ndryshme, duke ofruar një spektër të gjerë të përvojave kinematografike. PriFest është një festival që sjell më të mirën e botës së filmit në Prishtinë. Me shfaqje të përzgjedhura, debate të frytshme dhe aktivitete të ndryshme, PriFest krijon një atmosferë të mrekullueshme për të gjithë ata që ndajnë të njëjtin pasion për filmin. Festivali ndërkombëtar i filmit në Prishtinë është një mundësi e shkëlqyer për të eksploruar kulturën e filmit dhe për të ndarë emocionet me miqtë e tjerë. Fituesit në PriFest marrin çmime të ndryshme në bazë të kontributit të jashtëzakonshëm që ata japin për botën e filmit. Duke filluar nga, "Çmimi për Filmin më të Mirë", "Çmimin e Regjisorit më të Mirë", "Çmimin e Aktorit më të Mirë", çmime të cilat ndahen sipas kategorisë së filmit dhe vlerësimit të jurisë së festivalit. Gjithashtu, ky festival është një trampolinë promovimi në botën e filmit për të gjithë artistët e rinj në vendin tonë. Puna e jashtëzakonshme e realizuar nga Vjosa Berisha, Fatos Berisha, Orhan Kerkezi dhe Faton Hasimja ka bërë që një festival me një peshë kaq të madhe të jetë në Prishtinë duke hapur dyert për të promovuar filmin dhe talentet artistike në Kosovë.

Prishtina Film Festival, also known as PriFest, is a major event for film enthusiasts in Prishtina. It serves as an important platform for promoting both Kosovar and international films. Every year, directors, actors, and viewers from around the world come together for several days of screenings, engaging discussions, and various activities. PriFest showcases films of different genres, offering a wide range of cinematic experiences. It creates a wonderful atmosphere for everyone who shares a passion for film. The international film festival in Prishtina is a great opportunity to explore the world of film and share emotions with other friends. The winners at PriFest receive different awards based on their outstanding contributions to the film industry. It's also an excellent platform for young artists in our country to showcase their talent. The remarkable work done by Vjosa Berisha, Orhan Kerkezi, Fatos Berisha, and Faton Hasimja has made this festival such a significant event in Prishtina, promoting film and artistic talents in Kosovo.

Mbi filmin në Kosovë!

NGA BLERTA ZEÇIRI

Pas sukseseve të filmave kosovare në botë, me hyrjen në fuqi të ligjit të ri për kinematografi, shpalljen e filmit si aktivitet me interes të veçantë nga Qeveria e Kosovës, rritja e vazhdueshme të buxhetit, së fundmi me realizimin e rabatit, inventives ekonomike për investitorë të huaj për prodhimin e filmit dhe kontentit audiovizual në Kosovë, kanë filluar të piqen kushtet që industria e filmit të bëhet një industri e fuqishme ekonomike në vend. Synimi ynë është që krahas prodhimeve artistike, të zhvillojmë edhe industrinë e filmit, duke mundësuar që punëtorët e filmit të specializohen në kështu aspekt. Duke e ditur se Kosova është një prej vendeve me popullatën më të re në botë, dhe se kjo rini është shumë e shkathët për punë kreative, do të punojmë fuqishëm që të krijojmë vende të punës për rinin tonë në industrinë e filmit. Kështu, në vitet në vijim, do të investojmë shumë në edukim të gjeneratave të reja në profesione të filmit, sepse së shpejti presim që të vij një fluks i prodhimeve audiovizuale nga gjithë bota për të prodhuar material(kontest) në territorin e Kosovës. Të gjithë e dimë se është shumë vështirë të gjenden punëtorë për të punuar tokën apo për të punuar në fabrika, sepse kosovarët janë popull kreativ dhe mërzi të jashtëzakonisht shumë kur bëjnë një punë, e cila është monotone dhe mbi të gjitha nuk paguhet shumë mirë. Kështu, mendoj se puna në industrinë e filmit është puna më e përshtatshme për kosovarët, të cilët dinë gjithmonë të jenë shumë kreativ. Në prodhim të filmit dhe të përbajtjeve audiovizuale, secila pozitë kërkon kreativitet dhe zgjidhje të problemeve, gjë e cila mendoj se është shumë e përshtatshme për rininë kosovare, e cila ka dhe një përparësi më shumë se rinia në rajon: njohjen e gjuhëve të huaja, gjë e cila është e domosdoshme për të punuar në industrinë e filmit. Në Kosovë mund të vijnë produksione angleze, gjermane, franceze, italiane dhe për ato produksione është jashtëzakonisht e përshtatshme kur mund të komunikojnë në anglisht dhe ndoshta edhe gjuhët e tjera që mund të jenë amtare për ta. Besoj se zhvillimi i industrisë së filmit është shumë tërheqës për shtetin e Kosovës, duke qenë se zhvillohet një industri fisnike, pa ndotje të ambientit, ose me ndotje minimale të ambientit. Kosova nuk ka llogari të investojë në industri të renda apo në fabrika, të cilat ndotin ambientin, ndotin ujën, ajrin, tokën me mbetjet e tyre që i gjuajnë në natyrën e Kosovës. Ne kemi dëshirë të shesim mend - ky është rasti më i mirë që të shesim ekspertizë, pra të shesim mend dhe të zhvillohemi ekonomikisht pa bërë dëme të mëtejme natyrës së Kosovës, përkundrazi, duke e zhvilluar, duke e ruajtur e promovuar vendin tonë të bukur!

About the film in Kosovo!

After the successes of the last years of Kosovar cinema in the world, with the entry into force of the new law on cinematography, the announcement of the film as an activity of particular interest by the Government of Kosovo, with the continuous increase of the budget for the film, and recently with the implementation of the reimbursement, economic intervention for foreign investors for the production of cinematographic and audiovisual content in Kosovo, the conditions have begun to be created for the film industry to become a powerful economic industry in the country. Our goal is to develop the film industry beyond artistic productions, which gives Kosovo a very valuable prestige in the world of film festivals, and to allow film workers to specialize and make a living exclusively from this work.

Knowing that Kosovo is one of the countries with the youngest population in the world and that these young people are highly qualified for creative work, we will work hard to create jobs for our youth in the film industry. Therefore, in the coming years, we will invest heavily in training new generations in cinematographic professions, because we soon expect an influx of audiovisual productions from all over the world to produce films in the territory of Kosovo.

In Kosovo, we all know that it is very difficult to find workers' land or to work in factories because Kosovars are very creative people and they get very bored when they do a monotonous and above all low-paid job. Good. I therefore think that working in the film industry is the most suitable job for Kosovars, who always know how to be very creative. In the production of cinematographic and audiovisual content, each position requires creativity and problem-solving, which I think is very suitable for young Kosovars, who have one more advantage compared to young people from the region: knowledge of foreign languages, which is necessary for working in the cinematic industry. English, German, French, and Italian productions can come to Kosovo and for those productions, it is extremely convenient when they can communicate in English and maybe other languages that may be their native ones.

I believe that the development of the film industry is very interesting for the state of Kosovo, as it develops a noble industry, without environmental pollution or with minimal environmental pollution. Kosovo has no reason to invest in heavy industries or factories, which pollute the environment, and pollute the water, air, and soil with their waste which they dispose of like Kosovo.

We want to sell memory: this is the best way to sell expertise, that is, to sell memory and develop economically without causing further damage to the nature of Kosovo, on the contrary, developing, preserving, and promoting our beautiful country!

Rikthimi i Jehona Sopit

“Jepi krah’ vete” e riktheu në skenë me shumë prezencë, forcë, emocione, dashuri dhe shpresë Jehona Sopin. Skena është froni i saj, aty shkëlqen dhe prej atyre dërgon mesazhe guximi për jetën.

NGA SHPEND MALIQI

Jehona of the scene

“Give me a hand” brought Jehona Sopi back to the stage with a lot of presence, strength, emotions, love and hope. The stage is her throne, she shines there and from there she sends messages of courage for life.

←

FOTO: ARBEN LLAPASHTICA

Në fakt këngëtare si Jehona Sopi krijojnë menjëherë identitet artistik, ashtu heshturazi, me një thjeshtësi, të cilën e kemi harruar, shpërthen në skenë me zë dhe interpretim... sepse ajo di se me çfarë muzike ta ushqejë shpirtin.

““

In fact, singers like Jehona Sopi immediately create an artistic identity, silently, with a simplicity that we have forgotten, bursting onto the stage with voice and interpretation... because she knows what music to feed the soul with.

FOTO: SHENOLL ZEHRI

Ishite një rikthim i menduar mirë në skenën tonë. Jehona Sopi u ngjiti në skenën muzikore pas një mungese të gjatë me një koncert recital "Jehonë" me moton "Jepi krah' vetes". Një retrospektivë e karrierës dhe krijimtarisë mbi 2 dekada të artistes. Në këtë koncert artistja Jehona Sopi, prezantoi 13 këngë të ri-orkestruara dhe një këngë premierë. "Rikthimi në skenë, me një koncert me këngë të ri orkestrua dhe një premierë më ngjalli shumë emocione dhe nostalgji, ishte një përprjekje jo thjeshtë për një rikthim sepse herë pas here kam qenë në skenën muzikore, por edhe një thirrje, një mesazh që desha ta përcillja te publiku, veçanërisht te gratë." - shprehet Jehona Sopi. I gjithë koncerti erdhi në një format të koncerteve të përmasave të mëdha me shoqërimin e orkestrës simfonike të krijuara për këtë koncert, korit, vokaleve përcjellëse, kërcimtarëve, orkestruesve, dirigjentit, koreografit, regjisorit, skenaristit dhe producentëve.

Duket se muzika e mirë është e vetmja gjë që koha e respekton, bota muzikore ka ndryshuar dhe ndryshimi

It was a well-thought-out return to our scene. Jehona Sopi returned to the music scene after a long absence with the recital "Jehonë" with the motto "Give a hand to yourself". A retrospective of the artist's career and creativity over 2 decades. The concert was organized under the patronage of the President of the Republic of Kosovo Prof. Dr. Vjosa Osmani - Sadriu and with the support of the Municipality of Pristina - the Directorate for Culture as well as the support of sponsors and implemented by "artpolis", came as a call for the support and empowerment of

i saj është një gjë shumë e mirë, megjithatë ka hite që asnjëherë nuk humbasin në kohë dhe hapësirë, dhe koncerti recital "Jehonë" na i vërtetoi plotësisht. Për Jehona Sopin, është shumë e rëndësishme cilësia sesa sasia në muzikë, është me rëndësi se muzika, e cila e shënon një periudhë të një vendi me muzikën, poezinë, pjesë e cila mbetet në kujtime dhe në pjesën nostalgjike të një vendi është gjithmonë më e dashur dhe më e respektuar nga ajo e një hiti vere.

Në fakt këngëtare si Jehona Sopi krijojnë menjëherë identitetin artistik, ashtu heshturazi, me një thjeshtësi, të cilën e kemi harruar, shpërthen në skenë me zë dhe interpretim... sepse ajo di se me çfarë muzike ta ushqejë shpirtin.

women in Kosovar society within the framework of the organization to mark the Kosovo Liberation Day. In this concert, 13 re-orchestrated songs and 1 premiere song were presented. Jehona Sopi has always worked on the feminist agenda through her creativity not only with songs and their message but also with collaborations with colleagues from the music scene. Finally, its artistic background is a spiritual capital of modern musical heritage in Kosovo, so it deserves to be further developed and cultivated. Beyond the high level of artistic music, the concert has been given special care in terms of visuals, offering viewers a rare visual experience. The entire concert took place in a large-scale concert format with the accompaniment of the symphony orchestra created for this concert, choir, choirs, dancers, orchestrators, conductor, choreographer, director, screenwriter, and producers.

Ndërkohë që Jehona Sopi ka punuar gjithnjë mbi agjendën feministe përmes krijimtarisë së saj jo vetëm me këngët dhe mesazhin e tyre por edhe me bashkëpunimet me kolege nga skena muzikore. Bagazhi i saj është një kapital shpirtëror i trashëgimisë moderne muzikore në Kosovë andaj meriton që ai të shpalojë të kultivohet tutje. Përtej nivelit të lartë artistik muzikore koncerti i është kushtuar një kujdes i veçantë edhe në aspektin viziv duke i ofruar shikuesve një eksperiencë të rrallë imazhi.

Bagazhi i saj është një kapital shpirtëror i trashëgimisë moderne muzikore në Kosovë andaj meriton që ai të shpalojë të kultivohet tutje.

Beyond the high level of artistic music, the concert has been given special care in terms of visuals, offering viewers a rare visual experience.

Lundrim nëpër valët e zhvillimit kulturor të Prishtinës

Surfing the waves of Pristina's cultural development

NGA YLL RUGOVA

"Kremtat që festoheshin në Prishtinë [...] përcilleshin me një muzikë mjaft barbare, e cila fillonte që nga ora gjashtë e mëngjesit dhe ndalej vetëm tri-katër orë gjatë ditës për t'i lënë muzikantët të merrnin frymë," kështu e përshkruan një festim në Prishtinë më 1 tetori të vitit 1812, nënkonzulli i Francës me detyrë në këtë qytet, Antoan Vas. Nëse e anashkalojmë këtë pjesë e muzikës "mjaft barbare" në këtë fragment, ky shpirti i një qyteti që e do festën duke bërë muzikë-gjithë-ditën po dëshmohej mirë të ketë qenë pjesë e frymës së qytetit qysh dy shekuj më parë. Prishtina — mbase s'ka shumë që kundërshtojnë — është e tillë edhe sot. Qalldisjet tipike të Prishtinës, që shpesh fillojnë nga mëngjesi e përfundojnë në mëngjesin e ditës tjetër, janë vetëm një prej elementeve përbërëse të kulturës së Prishtinës. E cila, gjithsesi, e ndjekë gjithmonë më shumë alternativën dhe ndoshta herë-herë marginalen. Mbase nuk është shumë befasi që superyjet si Dua Lipa e Rita Ora vijnë nga ky qytet.

"The festivals that were celebrated in Pristina [...] were accompanied by rather barbaric music, which started at six in the morning and stopped only for three or four hours during the day to let the musicians breathe," describes a celebration in Pristina October 1, 1812, the vice-consul of France serving in this city, Antoine Vas. If we ignore this part of the "rather barbaric" music in this fragment, it is well demonstrated that this spirit of a city that loves to party by playing music all day has been part of the spirit of the city since two centuries ago. Pristina – perhaps there are not many opponents – is like this even today. The typical Pristina dances, which often start in the morning and end the morning of the next day, are just one of the integral elements of Pristina culture. Which, after all, always follows the alternative and perhaps sometimes the marginal one. Perhaps it's not too surprising that superstars like Dua Lipa and Rita Ora hail from this city. Dua also often states in interviews that the first

Prishtina — mbase s'ka shumë që kundërshtojnë — është e tillë edhe sot. Qalldisjet tipike të Prishtinës, që shpesh fillojnë nga mëngjesi e përfundojnë në mëngjesin e ditës tjetër, janë vetëm një prej elementeve përbërëse të kulturës së Prishtinës.

Pristina – perhaps there are not many opponents – is like this even today. The typical Pristina dances, which often start in the morning and end the morning of the next day, are just one of the integral elements of Pristina culture.

days of her musical creativity began during the years she lived in Pristina. When Brunilda Merko, editor-in-chief of this new magazine, invited me to write about Pristina's culture in the first issue, I was worried, not because there was nothing to write about, but because it is such a vast topic that a new study could be initiated about this topic. Yet I have decided to use this space that is granted to me for two purposes: first, to highlight some points that seem to me to represent the peculiarities of the cultural life of Pristina (not an easy challenge), and second, to bring some information about the past of cultural life of Pristina, especially on the oldest one, in the few notes available to us. To this second point, I was recently exposed to archival data while working on a project called Prishtina in History, whose goal is to discover and make permanently available through an online platform key moments in the city's history. A project supported by the Municipality of Pristina. However, I will

Madje Dua shpesh nëpër intervista shprehet se ditët e para të krijimtarisë së saj në muzikë kanë nisur pikërisht gjatë viteve sa po jetonte në Prishtinë. Kur Brunilda Merko, kryeredaktorja e kësaj reviste të re, më ftoi të shkruaj për kulturën e Prishtinës në numrin e parë, isha i brengosur, jo pse s'ka çka të shkruhet, por sepse është temë kaq e gjërë, sa që një hulli e re studimesh do të mund të niseshin mbi këtë temë. E megjithatë vendosa që këtë hapësirë që po më jepet ta shfrytëzoj për dy qëllime: e para, të përthekoj disa pika që më duken mua se përfaqësojnë veçantitë e jetës kulturore të Prishtinës (sfidë jo e lehtë), dhe e dyta, të sjellë ca informacione mbi të kaluarën e jetës kulturore të Prishtinës, veçanërisht atë më të moçme, në ato pak shënime që na janë në dispozicion. Për këtë pikën e dytë, kohët e fundit jam ekspozuar të dhënave arkivore duke punuar në një projekt të titulluar Prishtina në histori, ku qëllimi është të zbardhen dhe të jenë në dispozicion të përhershëm përmes një platforme online momentet kryesore të historisë së qytetit. Projekt që po mbështetet nga Komuna e Prishtinës. Sidoqoftë, këto dy pika kryesore do ti trajtoj përmblendhtaz dhe pa renditje.

Në tetor të këtij viti, derisa po qëmtoja librat dhe revistat e vjetra që zbukurojnë sheshin Zahir Pajaziti në Prishtinë, rashë në disa kopje të revistës Përparimi, ca kopje prej të cilave ishin madje prej viteve të pesëdhjeta. Kjo revistë, është më e vjetra në gjuhën shqipe në Prishtinë, prej muajit maj 1946, dhe nisma e saj ka qenë mu për kulturën. Pra, shkruan me germa të mëdha nën emrin kryesor "Revistë kulturore". Pak vjet më vonë, më 1955 është krijuar edhe Bashkësia kulturo-arsimore, një entitet qendror për zhvillimin e kulturës jo veç në Prishtinë, por në gjithë Kosovën. Në këtë periudhë, pasi Prishtina ishte shpallur kryeqytet i Kosovës, e kemi një valë të artë të zhvillimeve kulturore: janë hapur kinema, është krijuar teatri, muze, biblioteka, janë zhvilluar koncerte e ekspozita. Këtu e merr hovin zhvillimi kulturore i Prishtinës dhe Kosovës.

Si duket jo veç qalldisja është karakteristike e këtij qyteti, por edhe zhvillimi i kulturës me valë dhe cikle.

Një valë të ngjashme zhvillimi e kishte pasur edhe pasi Prishtina që shpallur kryeqendër e Vilajetit të Kosovës më 18 shkurt 1878. Menjëherë pas kësaj date në Prishtinë bartet një shtypshkronjë dhe nisë të funksionojë shtypi i gazetës Kosova (në osmanisht dhe serbisht). Hapen shkolla të reja. Në këtë periudhë që zhvilluar edhe arkivi i vilajetit me seli në Prishtinë. Pastaj një iniciativë e përtërirë e investimeve në ndërtesa dhe arkitekturë bashkëkohore. Ndërtesa e sotme e Muzeut të Kosovës është mbase shembulli ma i mirë, godinë e ndërtuar në vitin 1887, që për shumë vizitorë (që kanë shkruar për Prishtinën) linte mbresa me pamjen e saj. Edhe renovimi i hamamit të qytetit, e renovimi i çeshmeve e xhamive ishte projekt nisur me këtë hov. Tash a jemi në prag të një shpërthimit të ri të zhvillimit kulturor? Klima s'është shumë e ndryshme. Më 17 shkurt 2008 Kosova është shpallur shtet i pavarur, e Prishtina për herë të parë kryeqytet i një shteti të pavarur. Sidoqoftë, tash një kohë të gjatë jemi ende në hapat e parë të kësaj vale të re por pa u nisur plotësisht. Prishtina është në rrugë të mirë të jetë shtëpia e Muzeut të Artit Bashkëkohor të Kosovës; ndërkohë që Opera e Kosovës si institucion i ri tashmë është operacional, e së shpejti pritet të ketë edhe ndërtesën e vetë. Programi i Filharmonisë së Kosovës, ai i Baletit e i Galerisë Kombëtare janë në ritmet e tyre të zakonshme. Teatri Kombëtar, që për momentin vepron nga hapësira të adaptuara, pritet që së shpejti ta ketë tërësisht të renovuar ndërtesën e vetë të hershme. Një burg i vjetër i qytetit është hapur për publikun, pritet aty të zhvillohet edhe një koncept i kuruar programor. Në anën tjetër, megjithëse ende me tempo të ngadaltë, kurrë më shumë s'ka pasur investime në trashëgimi kulturore të bërthamës së qytetit. Është gati e përfunduar

address these two main points briefly and out of order.

In October this year, while browsing through old books and magazines adorning Zahir Pajaziti Square in Prishtina, I came across several copies of the magazine "Përparimi", some of which dated back as far as the 1950s. This magazine is the oldest in the Albanian language in Prishtina, since May 1946, and its initiative was in favor of culture. So, it is written in capital letters under the main name "Cultural magazine". A few years later, in 1955, the

Cultural-Educational Community was created, a central body for the development of culture not only in Prishtina but throughout Kosovo. In this period, after Prishtina was declared the capital of Kosovo, we had a golden wave of cultural developments: cinemas were opened, theaters, museums, libraries were created, and concerts and exhibitions were held. The cultural development of Prishtina and Kosovo

Në tetor të këtij viti, derisa po qëmtoja librat dhe revistat e vjetra që zbukurojnë sheshin Zahir Pajaziti në Prishtinë, rashë në disa kopje të revistës Përparimi, ca kopje prej të cilave ishin madje prej viteve të pesëdhjeta.

In October this year, while browsing through old books and magazines adorning Zahir Pajaziti Square in Prishtina, I came across several copies of the magazine "Përparimi", some of which dated back as far as the 1950s.

starts from here.

It seems that not only weaving is characteristic of this city, but also the development of culture in waves and cycles. A similar wave of development occurred after Prishtina was declared the capital of the province of Kosovo on 18 February 1878. Soon after this date, a printing house was moved to Prishtina and the printing press of the newspaper Kosova (in Ottoman and Serbian) began to produce. function. New schools were open. The Vilayet archive based in Prishtina was also developed during this period. Then a renewed investment initiative in construction and contemporary architecture. Today's building of the Museum of Kosovo is perhaps the best example, the building

Rruga Model (Mehmet Kaçorri), ku edhe disa ndërtesa pritet të rregullohen. E këtij kompleksi është edhe ndërtesa që tashmë njihet si Shkolla e parë shqipe, e cila ka nevojë për dorën e institucioneve, njësoj si Hamami i qytetit. Është lajm shumë i mirë që përfundimisht është renovuar Xhamia e Çarshisë, paçka që shatërvani është tjetërsuar duke u izoluar paksa prej qytetarëve. Një hov i ri i investimeve pritet edhe për gjithë muzetë — ky investim i domosdoshëm qoftë nga niveli lokal, apo nga ai qendror (apo bashkëpunim i tyre, pse jo?). Dhe këto janë veç iniciativat institucionale.

Prishtina kurrë s'është ndalur së zhvilluari në aspektin kulturor përmes iniciativave të pavarura. Iniciativa të tilla të reja ka pasur në kohët e fundit. Sidomos pas momentumit të krijuar nga Manifesta në vitin 2022. Fodacioni 17 ka vënë në funksion disa ndërtesa të reja (të vjetra) në kryeqytet, përfshirë Kino Rininë dhe shtëpinë e Hivzi Sylejmanit në Taslixhe. Me programin e saj kjo organizatë nga bërthama e vjetër e qytetit, po e kthen vëmendjen e duhur te kjo zonë e qytetit. Kino Armata, si hapësirë alternative vazhdon të ketë programin e vetë. Në bibliotekën Hivzi Sylejmani në Dardani operon një shkollë e vogël e animacionit nga Anibar, që megjithëse jo shumë e bujshme në publik, në prapaskenë është duke bërë punë të madhe. Mbetet të shihet çka do të ndodhë me Qendrën e Dokumentimit që (po shpresoj) ende është hapur në premisat e bibliotekës Hivzi Sylejmani

was built in 1887, which for many visitors (who wrote about Pristina) left its mark on its appearance. The renovation of the city's hammam and the renovation of the fountains and mosques was also a project that started from this move. Are we now on the brink of a new explosion of cultural development? The climate is not much different. On 17 February 2008, Kosovo was declared an independent state and Pristina became the capital of an independent state for the first time. However, for a long time now we are still in the first steps of this new wave, but not fully launched. Prishtina is on track to become home to the Museum of Contemporary Art of Kosovo; while

në Dardani. Në anën tjetër, Qendra për Praktikë Narrative, te ish-biblioteka Hivzi Sylejmani në Tophane gjithashtu është duke vazhduar me program të rregullt. Qysh po bën edhe qendra Stacion, që ndodhet aty afër.

Edhe festivalet e konferencat e rregullta janë në ritmin e tyre të zakonshëm, e në rritje. Po duket se rritja e fondeve të MKRS dhe Komunës për kulturën e pavarur e ka pasur efektin e vet pozitiv, i cili megjithëse s'ka ndikuar shumë në rritjen e organizimeve, gjithsesi ka ndikuar për të mirë në cilësinë e tyre. Në një klimë të tillë, ku energjia e motivimi i komunitetit kulturor përputhet me iniciativat në rritje nga nivelet qendrore, është e pashmangshme që jemi në prag të një shpërthimi të ri kulturor në Prishtinë (e Kosovë). Kjo revistë e re që po shfaqet, po shpresoj shumë (shumë), që do të jetë hap shtesë

the Kosovo Opera is already operational as a new institution and should soon have its building. The program of the Kosovo Philharmonic, the Ballet, and the National Gallery follow their usual rhythms. It is expected that the National Theatre, which currently operates in adapted spaces, will soon be completely renovated in its original building. An old city prison has been opened to the public and a thoughtful programming concept is expected to be developed there. On the other hand, even if at a still slow pace, so much has never been invested in the cultural heritage of the city center. The Street Model (Mehmet Kaçorri) is almost finished, and some buildings are expected to be repaired. To this complex belongs the building that is already known as the first Albanian School, which requires the help of institutions, just like the city's Hammam. It is great news that the Çarshi Mosque has finally been renovated, even though the fountain has been alienated, becoming a bit isolated from the citizens. A new wave of investments is also expected for all museums – investments needed at both local and central levels (or their cooperation, why not?). And these are just the institutional initiatives.

Prishtina has never stopped

në këtë drejtim. Sepse tash na duhet gjithë bashkë ta japim një vrap të fundit. Por pa e ndalur qalldinë.

Pa qalldi s'ka Prishtinë

developing culturally through independent initiatives. There have been new initiatives of this type in recent times. Especially after the momentum created by Manifesta in 2022. Fodacion 17 has commissioned several new (old) buildings in the capital, including Kino Rinina and Hivzi Sylejmani's house in Taslixhe. With its program, this organization of the historic center of the city returns the right attention to this area of the city. Kino Armata, as an alternative space, continues to have its program. A small animation school named Anibar operates in the Hivzi Sylejmani library in Dardani and, although not very popular with the public, is doing excellent work behind the scenes. It remains to be seen what will happen to the Documentation Center which (I hope) is still open on the premises of the Hivzi Sylejmani library in Dardani. On the other hand, the Center for Narrative Practice, at the former Hivzi Sylejmani Library in Tophane, also continues with a regular program. The "Stacion" center, which is located nearby, is also doing the same.

Regular festivals and conferences also maintain their usual growing pace. It seems that the increase in the MCYS and the Municipality's funding for independent culture has had a positive effect which, although it has not greatly affected the growth of the organizations, has still had a positive effect on their quality. In such a climate, where the energy and motivation of the cultural community coincide with the growing initiatives of the central levels, we are inevitably on the verge of a new cultural explosion in Pristina (Kosovo). This new magazine that is about to come out, I hope (very much) will be a further step in this direction. Because now we have to go on one last run together. But without interrupting the conversation.

There is no Pristina without a flag!

Opera për liri

Këtë edicion skena shqiptare mirëpriti emra të mirënjohur të muzikës operistike si Alessandro Safina, Yulia Suleimanova dhe Massimo Cavalletti.

Vitin që lamë pas solli në Prishtinë edicionin e tretë të festivalit më të madh operistik në vend, "Ramë Lahaj International Opera Festival", falë punës së vazhdueshme dhe promovimit të madh që bën tenori me famë botërore, Ramë Lahaj.

Këtë edicion skena shqiptare mirëpriti emra të mirënjohur të muzikës operistike si Alessandro Safina, Yulia Suleimanova dhe Massimo Cavalletti. Vet themeluesi, Ramë Lahaj, potencon gjithmonë faktin se RLIOF ka për mision të promovojë çdo gjë që ka të bëjë me kulturën, pasi Kosova ka shumë vepra të bukura, ndërsa mundësia për t'u ekspozuar nuk është aq e madhe. Gjithashtu ky festival përveç tjerash po krijon ura të reja komunikimi dhe promovimi sa i përket studentëve dhe talenteve të Kosovës, nëpërmjet masterklasave

Opera for freedom

Last year brought to Prishtina the third edition of the largest opera festival in the country, "Ramë Lahaj International Opera Festival", thanks to the continuous work and great promotion of the world-famous tenor, Ramë Lahaj. This edition, the Albanian stage welcomed the well-known names of opera music such as Alessandro Safina, Yulia Suleimanova and Massimo Cavalletti. The founder himself, Ramë Lahaj, always emphasizes the fact that RLIOF's mission is to promote everything related to culture, as Kosova has many beautiful works, while the opportunity to be exposed is not so great. Also, this festival, among other things, is creating new bridges of communication and promotion regarding the students and talents of Kosovo, through the master classes it is conducting.

"What makes me very happy is that this kind of energy, my obligation and my passion brings people of international scenes to Kosova, an energy that is also felt by the colleagues who come here. This has been very important issue because our activity is not just to do one more show, but we are starting a new journey which is operatic music, and I believe that we have been lucky by the support we have found from all the institutions to help me to take this big dream forward. We have helped several singing students to go to different master classes, as well as to auditions," said Ramë Lahaj.

The third edition of the Ramë Lahaj International Opera Festival aimed to develop the idea of including operatic art as a mediator to promote and protect freedom,

që po zhvillon. “Ajo që mua më gëzon shumë është që kjo lloj energjie, ky lloj obligimi im dhe pasion i imi për të prurë njerëzit e skenës ndërkombëtare në Kosovë, ndihet edhe prej kolegëve që vijnë këtu. Kjo ka qenë shumë e rëndësishme sepse aktiviteti jonë nuk është vetëm për të bërë një shoë më shumë, fillojmë një rrugëtim të ri që është muzika operistike, po besoj që kemi qenë me fat për mbështetjen që kemi gjetur prej të gjitha institucioneve për të më ndihmuar për ta çuar këtë ëndërr të madhe përpara. Kemi ndihmuar disa studentë të këndimit që të shkojnë në masterklasa të ndryshme, e po ashtu edhe në audicione.”- është shprehur Ramë Lahaj.

Edicioni i tretë i Ramë Lahaj International Opera Festival, kishte për qëllim të zhvillonte idenë e përfshirjes së artit operistik si një ndërmjetësues për të promovuar e mbrojtur lirinë, të drejtat e njeriut dhe ato sociale. Tematika e festivalit në vitin 2023 ishte “Opera për Liri”, duke u fokusuar në promovimin e atyre zërave të cilët janë shpesh të marginalizuar dhe të heshtur e që përdorin operën si mjet për t'u shprehur, për zhvillim dhe fuqizim.

human and social rights. The theme of the festival in 2023 was “Opera for Freedom”, focusing on the promotion of those voices who are often marginalized and silenced and who use opera as a means of expression, development and empowerment.

“ This edition, the Albanian stage welcomed the well-known names of opera music such as Alessandro Safina, Yulia Suleimanova and Massimo Cavalletti. The founder himself, Ramë Lahaj, always emphasizes the fact that RLIOF's mission is to promote everything related to culture, as Kosovo has many beautiful works, while the opportunity to be exposed is not so great.

Edicioni i parë i FOTOIST rezultoi me sukses të madh dhe bëri jehonë, në Kosovë dhe jashtë vendit. Festivali i tejkaloi pritshmëritë e organizatorëve.

Edicioni i parë i FOTOIST rezultoi me sukses të madh dhe bëri jehonë, në Kosovë dhe jashtë vendit. Festivali i tejkaloi pritshmëritë e organizatorëve.

Në objektivin e FOTOIST In the lens of "FOTOIST"

Në Prishtinë u mbajtë për herë të parë Festivali Ndërkombëtar i Fotografisë "FOTOIST", i cili u organizua nga një grup vullnetarësh, entuziastë të fotografisë, me qëllim të promovimit të fotografisë, artit dhe kulturës në Kosovë, me drejtor fotografin Burim Myftiu.

"Ky event ndërkombëtar ka për qëllim poashtu promovimin e trashëgimisë kulturore, diversitetit etnik, nxitjen e vullnetarizmit dhe pjesëmarrjes aktive të të rinjve dhe fëmijëve në jetën kulturore duke synuar gjithëpërfshirjen etnike, religjioze dhe në veçanti të gjinive të ndryshme, personave me aftësi të kufizuara dhe komuniteteve pakicë në Kosovë"- shprehet për revistën drejtori Burim Myftiu.

Edicioni i parë i FOTOIST rezultoi me sukses të madh dhe bëri jehonë, në Kosovë dhe jashtë vendit. Festivali i tejkaloi pritshmëritë e organizatorëve. Kjo u realizua në bazë një memorandumi bashkëpunimi me organizatën e njohur botërore VII Foundation. "Vetë prezenca e personaliteteve të shquar botëror nga sfera e fotografisë sikurse Paul Loëe, Amra Abadzic, Paul Strong etj. bëri që eventet të vizitohen dhe përcillen me shumë interesim. Gjatë ditëve të festivalit u hapën 7 ekspozita ndërkombëtare, shumë ligjërata, masterklasa, shfaqje filmash, lexim dhe analizë të portfoliove, promovime librash dhe debate për AI dhe tema të ndryshme"- tregon fotografi Myftiu.

Tashmë FOTOIST do jetë një vendtakim ndërkombëtar i fotografisë. Ajo u lansua me shumë entuziazëm dhe me tendencë që të bëhet një "Arles" i këtyre koordinatave, të Evropës Juglindore. "Ne si popull me traditë fotografike që nga koha e Marubëve do të vazhdojmë kultivimin e këtij arti. Dhe ende pa mbaruar ky edicioni parë i FOTOIST, kuratorët tanë të njohur sikurse Ardian Isufi, Osman Demiri, Elton Koritarime përvojën e Arben Alliaj dhe Burim Myftiu e përpiluan një koncept për edicionin vijues ku Prishtina do bëhet një destinacion gravitimi i të gjithë artistëve dhe artdashësve të fotografisë"- shprehet drejtori i FOTOIST, Burim Myftiu.

Në Prishtinë u mbajtë për herë të parë Festivali Ndërkombëtar i Fotografisë "FOTOIST", i cili u organizua nga një grup vullnetarësh, entuziastë të fotografisë, me qëllim të promovimit të fotografisë, artit dhe kulturës në Kosovë, me drejtor fotografin Burim Myftiu.

"Ky event ndërkombëtar ka për qëllim poashtu promovimin e trashëgimisë kulturore, diversitetit etnik, nxitjen e vullnetarizmit dhe pjesëmarrjes aktive të të rinjve dhe fëmijëve në jetën kulturore duke synuar gjithëpërfshirjen etnike, religjioze dhe në veçanti të gjinive të ndryshme, personave me aftësi të kufizuara dhe komuniteteve pakicë në Kosovë"- shprehet për revistën drejtori Burim Myftiu.

Edicioni i parë i FOTOIST rezultoi me sukses të madh dhe bëri jehonë, në Kosovë dhe jashtë vendit. Festivali i tejkaloi pritshmëritë e organizatorëve. Kjo u realizua në bazë një memorandumi bashkëpunimi me organizatën e njohur botërore VII Foundation. "Vetë prezenca e personaliteteve të shquar botëror nga sfera e fotografisë sikurse Paul Loëe, Amra Abadzic, Paul Strong etj. bëri që eventet të vizitohen dhe përcillen me shumë interesim. Gjatë ditëve të festivalit u hapën 7 ekspozita ndërkombëtare, shumë ligjërata, masterklasa, shfaqje filmash, lexim dhe analizë të portfoliove, promovime librash dhe debate për AI dhe tema të ndryshme"- tregon fotografi Myftiu.

Tashmë FOTOIST do jetë një vendtakim ndërkombëtar i fotografisë. Ajo u lansua me shumë entuziazëm dhe me tendencë që të bëhet një "Arles" i këtyre koordinatave, të Evropës Juglindore. "Ne si popull me traditë fotografike që nga koha e Marubëve do të vazhdojmë kultivimin e këtij arti. Dhe ende pa mbaruar ky edicioni parë i FOTOIST, kuratorët tanë të njohur sikurse Ardian Isufi, Osman Demiri, Elton Koritarime përvojën e Arben Alliaj dhe Burim Myftiu e përpiluan një koncept për edicionin vijues ku Prishtina do bëhet një destinacion gravitimi i të gjithë artistëve dhe artdashësve të fotografisë"- shprehet drejtori i FOTOIST, Burim Myftiu.

Një reflektim rreth bienales Manifesta 14

Në një intervistë për PrishtinArt, drejtoresha e bienales Manifesta 14, Hedwig Fijen, flet rreth ndikimit kulturor dhe ekonomik që pati kjo ngjarje në Kosovë.

A reflection on the Manifesta 14 biennial

In an interview for PrishtinArt, the director of the Manifesta 14 biennial, Hedwig Fijen, talks about the cultural and economic impact this event had in Kosovo.

INTERVISTOI: ELISA NIKOLLA

Prishtina priti “Manifesta-n”, një vit pas saj, cili është reflektimi për edicionin e 14-të?

Nga biseda me miqtë, kolegët dhe pjesëmarrësit në Prishtinë, Manifesta 14 Prishtina ishte ngjarja më e madhe kulturore që kishte ndodhur ndonjëherë në Kosovë. Me një program rrënjësisht lokal, 39% e pjesëmarrësve ishin kosovarë dhe 26% të tjerë nga Ballkani Perëndimor, ne besojmë se i dha Kosovës një platformë evropiane shumë të merituar për të ndarë pasurinë e saj kulturore. Programi dyvjeçar, 22 korrik - 30 tetor, 2022, tërhoqi rreth 807,000 vizita. Sa i përket vizitorëve, 74% erdhën nga Kosova, gjë që tregon se ishte vërtet një bienale për qytetarët e Kosovës. Kishte rreth 220 ngjarje gjithsej, dhe kjo përfshinte ditë familjare, shfaqje live, panele, punëtori dhe madje edhe një shfaqje mode. Manifesta 14 Prishtina ndihmoi në ndryshimin e imazhit të jashtëm të Kosovës nga një vend pas konfliktit i portretizuar shpesh nga mediat ndërkombëtare si i paqëndrueshëm dhe i korruptuar në një shoqëri të gjallë, të re, dinamike dhe të hapur, me orientim evropian. Kontribuoi edhe në vlerësimin e hapësirave publike dhe trashëgimisë arkitekturore të Prishtinës, veçanërisht me rinovimin e ish-Bibliotekës Hivzi Sylejmani. Jemi shumë të kënaqur që kemi qenë pjesë e këtij ndryshimi. Programi ynë në thelb u drejtua nga investimi në kultivimin e ndjenjës së përkatësisë dhe bashkimit brenda popullit të Prishtinës. Paralelisht me ditët e bienales, një anketë publike u krye nga një organ i pavarur i quajtur Instituti GAP nga Kosova për të vlerësuar ndikimin e përgjithshëm ekonomik, social dhe kulturor që pati bienalja. Anketa tregoi se 84% e të anketuarve u pajtuan se Manifesta 14 kishte angazhuar komunitetin lokal, një dëshmi e suksesit të ngjarjes në lidhjen me njerëzit e Prishtinës. Sot, Qendra për Praktikë Narrative vazhdon këtë trashëgimi të aksesueshmërisë dhe përfshirjes së komunitetit përmes programit artistik, duke ndërtuar ura midis komuniteteve të ndryshme. Shumica dërrmuese e ndërhyrjeve artistike dhe programeve publike

Prishtina hosted the “Manifesta” biennial, a year after it, what is your reflection or evaluation about the 14th edition?

From talking to our friends, colleagues, participants and collaborators in Prishtina, Manifesta 14 Prishtina was the largest cultural event that had ever taken place in Kosovo. With a radically local programme, 39% of the participants were Kosovar and a further 26% from the Western Balkans, we believe the 14th edition of Manifesta gave Kosovo a much-deserved European platform to share its cultural wealth. The biennial programme held between the 22nd of July and the 30th of October 2022 attracted approximately 807,000 visits. In terms of who were the visitors, 74% came from Kosovo, which highlights that it truly was a biennial for the citizens of Kosovo. During the biennial, there were around 220 events in total, and this included family days, live performances, panels, screenings, workshops and even a fashion show. Manifesta 14 Prishtina helped to change the external image of Kosovo from a post-conflict country often portrayed by the international media as unstable and corrupt to a vibrant, young, dynamic and open, European-oriented society. Manifesta 14 contributed to the revaluing of Prishtina's public spaces and architectural heritage, especially with the refurbishment of the former Hivzi Sylejmani Library. We are so pleased to have been a part of this change. Our programme was inherently driven by the investment in cultivating a sense of belonging and togetherness within the people of Prishtina. In parallel to the biennial days, a Public Survey was conducted by an independent body named the GAP institute from Kosovo to assess the overall economic, social and cultural impact the biennial had. The survey showed that 84% of the respondents agreed that Manifesta 14 had engaged the local community, a testament to the event's success in connecting with the people of Prishtina. Today, the

Centre for Narrative Practice continues this legacy of accessibility and community involvement through the artistic programme, building bridges between diverse communities. The vast majority of the artistic interventions and public programmes at the Centre are designed to encourage participation and active utilisation of the space. Furthermore, most specific artistic interventions are process-based, involving local communities. Many events are organised in collaboration with other organizations, including civil society organizations, as well as the National Gallery of Kosovo, the University of Prishtina and more. Following the end of Manifesta 14, the Ministry of Culture, Youth and Sport in Prishtina acquired multiple works of participants, many of whom were from

në Qendër janë krijuar për të inkurajuar pjesëmarrjen dhe shfrytëzimin aktiv të hapësirës. Për më tepër, ato bazohen në procese, duke përfshirë komunitetet lokale. Shumë ngjarje organizohen në bashkëpunim me organizata të tjera, duke përfshirë organizatat e shoqërisë civile, si dhe Galerinë Kombëtare të Kosovës, UP etj. Pas përfundimit të Manifesta 14, Ministria e Kulturës, mori vepra të shumta të pjesëmarrësve, për zhvillimin e koleksionit kombëtar për muzeun e ri të artit bashkëkohor. Kjo përsëri e shtyn nocionin se kultura kosovare është me vlerë kulturore dhe ekonomike. Qyteti dhe populli i Prishtinës dhe i Kosovës me të vërtetë ndikuan pozitivisht në Manifesta dhe e bënë edicionin po aq të veçantë sa ishte.

Si do ta përshkruanit Prishtinën dhe mundësitë që ajo ka për urbanizim, për të krijuar një identitet?

Prishtina paraqet një përzierje unike të sharmit historik, por edhe të aspiratave moderne me popullsinë e saj të re. Mundësitë për urbanizim qëndrojnë në balancimin e ruajtjes së trashëgimisë kulturore me zhvillimin e qëndrueshëm dhe krijimin e hapësirave publike që pasqyrojnë identitetin e qytetit. Kjo mund të shihet në Rilindje, një nga lokalet Manifesta 14 Prishtina, i cili do të bëhet Muzeu i parë i Artit Bashkëkohor në Kosovë, në 2026, mbështetur nga Ministria e Kulturës. Një vend me një trashëgimi të jashtëzakonshme në Prishtinë po transformohet dhe riimajinohet nga populli i Kosovës, për popullin e Kosovës. Riftimi i hapësirës

Kosovo, for the development of the national collection for the new museum of contemporary art. This again furthers the notion that Kosovar culture is of both cultural and economic value. The city and the people of Prishtina and Kosovo truly made a positive impact on Manifesta and made the edition as special as it was.

How would you describe Prishtina and the opportunities it has for urbanization, to create an identity?

Prishtina presents a unique blend of historical charm, yet modern aspirations with its young population. Its opportunities for urbanisation lie in balancing the preservation of cultural heritage with sustainable development and creating public spaces that reflect the city's identity. This can be seen in Rilindja, one of the Manifesta 14 Prishtina venues, which will become the first Museum of Contemporary Art in Kosovo in 2026 supported by the Ministry of Culture. A venue with tremendous heritage in Prishtina is being transformed and reimagined by the people of Kosovo, for the people of Kosovo. Reclaiming public space was a key factor that formed the bid of Manifesta 14 Prishtina. CRA Carlo Ratti, the innovation and design firm behind the Urban Vision for Manifesta 14 Prishtina who also won the 2024 German Design Award for this project, presented opportunities for urbanisation and the reclaiming of public space during the biennial and beyond. Working with Kosovo's Ministry of Culture, Youth and Sport, CRA also helped pedestrianise 2 Korriku Street, a vibrant street full of bars and cafes that

publike ishte një faktor kyç që formoi ofertën e Manifesta 14 Prishtina. CRA Carlo Ratti, firma e inovacionit dhe dizajnit që qëndron pas Urban Vision për Manifesta 14 Prishtina, e cila gjithashtu fitoi çmimin gjerman të dizajnit 2024 për këtë projekt, prezantoi mundësitë për urbanizimin dhe rikuperimin e hapësirës publike gjatë bienales dhe më gjerë. Duke punuar me Ministrinë e Kulturës, CRA gjithashtu ndihmoi në pedonalizimin e rrugës 2 Korriku, një rrugë e gjallë plot me bare dhe kafene që njihet për vendasit si Kafet e Rakis. Në fillim të këtij viti, rruga 2 Korriku u bë përgjithmonë pedonale me shndërrimin e saj në një rrugë me kalldrëm.

Çfarë ndikimi ka bienalja “Manifesta” në vende ku mbahet dhe konkretisht në Prishtinë?

Në Prishtinë, ndikimi i Manifesta mund të analizohet duke rishikuar Anketën Publike. Sa i përket vlerës ekonomike, ndikimi që Manifesta në vitin 2022 ishte i dukshëm, konkretisht kthimi i investimit nga investimi publik ishte 4.0. Përveç kësaj, për kontekstin e Kosovës, ajo promovoi shumë idenë se kultura mund të ketë vlerë ekonomike dhe krijoi një trashëgimi të promovimit të politikave kulturore në rajon. Për shembull, që nga Manifesta 14 Prishtina, Galeria Kombëtare e Kosovës ka filluar Programin e saj të Ndërmjetësimit në të cilin janë përfshirë ndërmjetësuesit që kanë qenë pjesë e Manifestës. Kemi kënaqësinë të shohim që kjo linjë pune si dhe kthimi social-kulturor i investimit, vazhdon edhe pas përfundimit të bienales. Shumë prej artistëve të njohur kosovarë, pjesëmarrës në Manifesta 14, u ftuan më vonë të ekspozonin punën e tyre në muze dhe galeri në mbarë Evropën. Në aspektin kulturor, Manifesta 14 Prishtina pati ndikim edhe në skenën e artit në Prishtinë duke sjellë shtypin ndërkombëtar në Kosovë. Artikujt e publikuar rreth Manifesta 14 u panë në “The New York Times”, “Economist” dhe “La Vanguardia”. Kjo ndikon drejtpërdrejt te artistët nga Kosova, veçanërisht artistët e rinj dhe në zhvillim, pasi i vendos emrat e tyre në skenën globale. Sot, trashëgimia e Manifesta 14 Prishtina jeton në Qendrën për Praktikë Narrative. Ish-Biblioteka HivziSylejmani iu caktua për pesë vitet e ardhshme nga Komuna e Prishtinës Manifesta 14. Me mbështetjen e shumë prej partnerëve të saj ndërkombëtarë, Manifesta 14 Prishtina ka konceptuar dhe përshtatur bibliotekën e dikurshme në një institucion të ri ndërdisiplinor për bashkëpunim dhe bashkë-krijim të programeve artistike, arsimore dhe komunitare. Duke ecur përpara, Manifesta kërkon të lërë një trashëgimi në qytetet pritëse të ardhshme: në Barcelonë dhe më pas në zonën e Ruhrit në 2026. Manifesta 15 që do të zhvillohet në 2024 synon të decentralizojë artet dhe kulturën në Barcelonë dhe kërkon të sjellë narrativën e një transformimi eko-social në objekte ikonike post-industriale dhe arkitekturore në të gjithë rajonin metropolitane. Kjo do të bëhet duke punuar me praktikuesit në një mjedis ndërdisiplinor ku arti ndërthuret me disiplina të tjera, si shkenca, teknologjia, shkencat humane dhe shkenca sociale.

is known to locals as Kafet e Rakis. Earlier this year, 2 Korriku Street became permanently pedestrianised with its transformation into a cobbled street.

What impact does the “Manifesta” biennial have in the places where it is held, specifically in Prishtina?

In Prishtina, the impact of Manifesta was considered substantial and can be analyzed by reviewing the Public Survey. With regards to economic value, the impact Manifesta had on the local economy in 2022 was remarkable, specifically, the return on investment from the public investment was 4.0. In addition to this, for the context of Kosovo, it heavily promoted the idea that culture can have economic value and created a legacy of promoting cultural policies in the region. For example, since Manifesta 14 Prishtina, the National Gallery of Kosovo has started its own Mediation Programme which has involved mediators who were a part of Manifesta. We are pleased to see that this line of work as well as social-cultural return on investment, continue even after the end of the biennial. Many of the well-known Kosovar star artists participating in Manifesta 14 were later invited to exhibit their work at museums and galleries throughout Europe. Culturally, Manifesta 14 Prishtina also made an impact on the art scene in Prishtina by bringing the international press to Kosovo. Articles published about Manifesta 14 were seen in The New York Times, Economist and La Vanguardia just to name a few. This directly impacts the artists from Kosovo, especially younger and emerging artists, as it puts their name on a global stage. Today, the legacy of Manifesta 14 Prishtina lives on at the Centre for Narrative Practice. The former HivziSylejmani Library was assigned for the next five years by the Municipality of Prishtina to Manifesta 14. On the occasion of Manifesta 14 Prishtina, it was completely renovated and transformed into the Centre for Narrative Practice and became the central venue of Manifesta 14 Prishtina’s Artistic, Social and Educational Programmes. With the support of many of its international partners, Manifesta 14 Prishtina has conceptualised and adapted the former library into a new interdisciplinary institution for co-working and co-creation of artistic, education, and community programming. Moving forward, Manifesta seeks to leave a legacy in future Host Cities: in Barcelona and then in the Ruhr Area in 2026. Manifesta 15 which will take place in 2024 intends to decentralise the arts and culture in Barcelona and seeks to bring key narrative of an eco-social transformation into iconic post-industrial and architectural venues across the metropolitan region. This will be done by working with practitioners across an interdisciplinary environment where art intersects with other disciplines, such as science, technology, humanities and social science.

BESA LLUGIQI

Zëri që prek zemrat

ANNA MARIA BINIECKA

NGA ERISA SARAQI

Përvoja dhe dashuria për artin, kanë një emërues të përbashkët, suksesin, Besa Llugiqi, në këtë intervistë, ndan me lexuesi përvojën e saj të suksesshme dhe na e bënë më të lehtë të "prekim" magjinë e skenës.

Përvoja dhe dashuria për artin, kanë një emërues të përbashkët, suksesin, Besa Llugiqi, sopranoja, ndan me lexuesi përvojën e saj të suksesshme dhe na e bënë më të lehtë të "prekim" magjinë e skenës.

Ajo na rrëfen udhëtimin e saj artistik nën "petkun" interpretativ të personazheve të arieve më të bukura botërore. Gjithnjë e më shumë në skenat vendore e ndërkombëtare, sopranoja Llugiqi, karakterizohet nga disa veçori në

BESA LLUGIQI

The voice that touches hearts!

The experience and love for art have a common denominator, success, Besa Llugiqi, in this interview, shares her experience of success with readers and has made it easier for us to "touch" the magic of the stage. She tells us about her artistic journey under the "mantle" of interpreting the characters of the most beautiful arias in the world.

More than ever, in the local and international scenes, Llugiqi is known for the characteristics of her voice, "some of the characteristics as described by my teachers, artists, and conductors each in different versions, are distinguished by the unique color, the power of the voice, the legate, and the piercing voice" says the artist.

Determined as such by the critique, Is there a vocal part or typology in particular, among all those addressed so far, that best suits its characteristics, not only vocally, but also your temperament as an artist?" I think that there are many roles that I have played so far, I can say that they were appropriate to the era in which they were performed and to the vocal, interpretative, and dramaturgical needs. The roles for my voice are mainly lyrical, in the deep and dramatic roles in which I feel very comfortable I can emphasize the interpretation and construction of the characters which are: Mimi from "La Boheme" Puccini Tatynana "Eugene Onegin" - Tchaikovsky Thais - from Massenet etc." -stresses out Llugiqi.

What are the horizons of your reper-

zërin e saj, që e bëjnë atë unike. "Karakteristikë e zërit tim siç e kanë cilësuar pedagoget e mi, artistë dhe dirigjent secili në versione të ndryshme, por kryesisht më shumë e veçojnë ngjyrën unike, fuqinë e zërit, legaton dhe zërin depërtues."- shprehet artistja. E përkufizuar nga kritika me këto ngjyra, Besa Llugiqi, është një soprano me zë të fuqishëm, plotë ngjyrë dhe timbër unik, me një temperament artistik, të cilit rolet e përzgjedhura për t'i sjellë në skenë të mbushim me emoci- one. Por a ka ndonjë pjesë apo lloj vokaliteti të veçantë, ndër të gjithë atyre që janë afruar deri më tani, që i përgjigjet më së miri karakter- istikave të tij, jo vetëm zërit, por

toire that you would like to move towards in the future, beyond the commitments that already await you? Yes, I'm still trying to stick to the repertoire I have in my hands because the tendencies of my voice are towards a more dramatic repertoire, but always with caution to pave the safe path. We are trying together with my mentor and the people around me not to make big moves regarding any claimant title that would be too early for me and my career... I think that step by step the need to overcome a larger repertoire comes naturally. The roles that I think I see on the horizon are Maddam Butterfly - G. Puccini, Anna Bolena - G. Donizetti, La Forza del

Destino - G. Verdi, Aida-Verdi, etc.

For many years now, her artistic career has been divided between Sofia and Prishtina " I think that the tradition of opera in this country, Bulgaria, has always been high level and still is. As a soprano it made me grow artistically, I received a lot of professional skills from this country and I am happy to have had the opportunity to perform a large number of my debuts among outstanding artists in normal circumstances and conditions to run a theater and treat an artist" says Besa Llugiqi

Meanwhile, like all of us, even the soprano feels the lack of mere music criticism in our country, which will help a lot in the music scene,

edhe temperamentit e saj si artiste?! "Mendoj që ka shumë deri tani më rolet që unë kam interpretuar mund të them që kanë qenë adekuate për kohën kur janë interpretuar dhe kërkesave vokale interpretative dhe dramaturgjike. Rolet për zërin tim janë kryesisht lirikë me tendencë në një të ardhme në rolet me spinto dhe dramatike aty ku unë ndihem shumë rehat mund të theksoj në interpretimin e tyre dhe ndërtimin e karakterit janë: Mimi nga " La boheme" Puccini Tatynana " Eugene Onegin " - Tchaikovsky Thais - nga

e një repertori më të rëndë dhe më pesant. Rolet që besoj i shoh në horizont janë Maddam Butterfly - G. Puccini , Ana Bolena - G. Donizetti , La forza del Destino - G . Verdi , Aida - Verdi etj"- thotë ajo.

Tashmë prej vitesh karriera e artistes sonë ndahet mes Prishtinës dhe Sofjes, ku ka ndërtuar një karrierë dhe emër në operën bullgare. "Mendoj që tradita e operës në këtë vend, Bullgari, ka qenë gjithmonë në nivel dhe ende është. Mua si soprano, më ka rritur artistikisht, kam marr shumë profesionalisht nga ky

duhet të funksionojë një teatër dhe të trajtohet një artist."- shprehet Besa Llugiqi.

Ndërkohë që si të gjithë ne, edhe sopranoja ndjenë mungesën e një kritike të mirëfilltë të muzikës në vendin tonë, e cila do të ndihmonte skenën muzikore, nxite ide të reja për ta përmirësuar ndjeshëm muzikën klasike në vendin tonë.

"Mendoj që është mungesë e madhe, janë pak individë që guxojnë të shkruajnë mund t'i përmendim disa dhe janë të mirëseardhura kur vijnë nga dikush që ka edhe njohuri mbi këtë fushë dhe është kompetent në punën që bënë. Me keqardhje është një mungesë e madhe, kritika është domosdoshmëri të jetë prezent dhe te shkruhet për çdo performance, besoj që do të vendoste kritere dhe standarde ndaj nivelit interpretativ të çdo performance duke ndikuar edhe në zhvillimin e një kulture e tradite te secili artist dhe gjithë botës së artit"- thotë Besa Llugiqi. Rrugëtimi i saj artistik përbën një gur të bukur në mozaikun e kulturës sonë, është vlerë e çmuar që në rrethana shpesh të vështira, artistë si Besa Llugiqi japin maksimumin nga talenti tyre.

Besa Llugiqi, është një soprano me zë të fuqishëm, plotë ngjyrë dhe timbër unik, me një temperament artistik, të cilit rolet e përzgjedhura për t'i sjellë në skenë të mbushim me emocione.

Massenet etj."- thekson Besa Llugiqi. Por cilat janë horizontet e repertorit drejt të cilave do të dëshironte të "ecte" sopranoja jonë e mirënjohur, në të ardhmen, përveç angazhimeve që tashmë ka?! "Po mundohem të përmbahem ende në repertorin që e kam në duar sepse tendencat e zërit tim janë drejt një repertori më dramatik, por megjithatë me kujdes dhe duke e shtruar rrugën sigurt po mundohemi bashkë me mentoren time dhe njerëzit që më rrethojnë të mos bëj ndonjë hap të madh rreth ndonjë titulli që do të ishte akoma herët për mua dhe karrierën time ... Mendoj që ngadalë e sigurt vjen natyrshëm edhe nevoja ne kalimin

vend dhe jam e lumtur që një numër të madh të debutimeve të mia kam pasur mundësinë t'i realizoj në mesin e artistëve të jashtëzakonshëm në rrethana dhe kushte normal siç

and encourage new ideas to significantly improve classical music in our country" I think it is a big lack, few people dare to write, we can name a few and they are welcome when it comes from someone who also has knowledge in this field and is competent in the work he has done. Unfortunately, it is a great lack, criticism is necessary to be present and be written for each performance, I believe it would set criteria and

standards for the interpretative level of each performance, influencing the development of culture and tradition in each artist and all world of art...says Besa Llugiqi Her artistic journey is a beautiful stone in the mosaic of our culture, it is a precious value that in often difficult circumstances, artists like Besa Llugiqi give the maximum of their talent.

Tuneli i Kurrizit... identitetet lokal

NGA LINDITA **CERVADIKU-DIBRA**

Dardania, lagje e bukur e Prishtinës, e vjetër dhe plot histori, unike dhe e veçantë në mënyrën e saj, kjo lagje ishte vend argëtimi për rininë e Prishtinës dhe jo vetëm, kafiteritë e asaj kohe si Santea e Rroni ishin vetëm disa nga vendet e frekuentuara nga qytetarët. Por ka qenë pikërisht Kompleksi i Kurrizit, ndërtuar në vitet e '80-ta, që i ka dhënë identitetet kësaj lagjeje. I konceptuar në tri nivele, Kurrizi, është projektuar me nivelin e parë, ai i tokës, që ka një rrugë të mbyllur tregtare, paralele me atë të një tuneli ku automjetet janë të ndara fizikisht nga këmbësorët, i cili mundëson lidhjen e rrugëve të ndryshme të qytetit. Niveli i dytë ka bulevardin e gjerë i cili shtrihet rreth 400 metra gjatësi, dyqane të llojllojshme ngjitur njëri-tjetrit, kafiteritë e stërmbushura, zërat e të qeshurat që kumbojnë nga to, janë e bukura e këtij niveli. Niveli i fundit është ai i banimit i cili shtrihet mbi bulevard, përveç banesave ka edhe dyqane, kafiteri e objekte të tjera të cilat japin ndjesinë e një mini lagjeje brenda vetë Dardanisë. Emrin e tillë Kompleksi i Kurrizit e mori pikërisht për shkak të dyqaneve të cilat janë të radhitura zinxhir pranë njëri-tjetrit në formë të kurrizit. Mbrëmjeve dhe ditëve të verës këtij Kompleksi madhështinë i'a shtonin të rinjtë e qytetit, të cilët frekuentonin kafiteritë në pjesën e mbyllur të tij dhe kalonin kohën e lirë së bashku, përkundër vështirësive në të cilat po kalonte populli ynë në vitet e '90-ta, bastisjeve e përndjekjeve nga ana policisë së atëhershme të regjimit serb. Në memorien e qytetarëve të Prishtinës, në historinë e qytetit dhe jo vetëm, lagjia e Dardanisë dhe Kompleksi i Kurrizit mbesin një trashëgimi historike e rezistencës, trashëgimi shoqërore e kulturore me një rëndësi të veçantë për të gjithë. Ndonëse zona zhvillohet, ndryshon e popullohet nga qytetarë nga e mbarë Kosova është shumë e rëndësishme të ruhet, tregohet dhe vlerësohet trashëgimia kulturore e shoqërore e këtij vendi. Përmes ruajtjes së traditave të mikpritjes, dashurisë, harmonisë si dhe iniciativave komunitare, kjo pjesë e qytetit të Prishtinës ka qenë dhe vazhdon të mbetet një thesar që duhet ruajtur me nostalgji për brezat e ardhshëm. Dardani ky emër i bukur i historisë së Prishtinës, Kosovës!

"Kurrizi" tunnel, a journey through local history and identity

Dardania, a beautiful neighborhood of Prishtina, old and full of history, unique and special in its own way, this neighborhood was an entertainment place for the youth of Prishtina and beyond, the coffee shops of that time like Santea and Rroni were simply some of the places frequented by citizens.

Besides the name, another feature of this neighborhood is the Kurrizi Complex built in the 1980s, which represents one of the most important and beautiful segments of Dardania. The structure of this complex, divided into three levels, transports us to different dimensions within a surprising space. The first level is the ground level which presents a closed commercial street, parallel to that of a tunnel where vehicles are physically separated from pedestrians, which allows the connection of the different streets of the city. The second level has a wide avenue about 400 meters long, various shops next to each other, packed cafes, and the voices and laughter that resonate are the beauty of this level.

The last level is the residential one which is located on the avenue, in addition to the apartments on the avenue we also find shops, bars, and other structures that give the feeling of a mini neighborhood within Dardania itself. The Ridge Complex gets its name from the shops that are chained next to each other in the shape of a ridge.

The evenings and summer days of this Complex were enhanced by the young people of the city, who frequented the canteens in its closed part and spent their free time together, despite the difficulties that our people were going through in the 90s, the incursions and persecution by the police of the Serbian regime, the youth of Dardania at that time did not hesitate to offer greatness to Kurrizi with their presence. In the memory of the citizens of Prishtina, in the history of the city and beyond, the Dardania neighborhood and the Kurrizi Complex remain a historical legacy of resistance, a social and cultural heritage of particular importance for everyone. Although the area develops, changes, and is populated by citizens from all over Kosovo, it is very important to preserve, showcase, and appreciate the cultural and social heritage of this country.

Preserving the traditions of hospitality, love, harmony, and community initiatives, this part of the city of Prishtina has been and continues to remain a treasure that should be preserved with nostalgia for future generations. Dardani, this beautiful name from the history of Prishtina, Kosovo!

Armend Smajli mes filmit dhe teatrit

Armand Smajli between cinema and theatre

INTERVISTOI: BLEONA HAJDARI

Sapo keni përfunduar një shfaqje ndërkombëtare, e cila u shfaq në Poloni, a mund të na flisni më shumë rreth saj dhe rolit tuaj?

Po, ishte një produksion në mes 5 shteteve me artistë nga 9 vende të Evropës, një punë dhe eksperiencë e jashtëzakonshme. Frymëzuese dhe të paharrueshme! Ishim dy muaj proces intensiv në Poloni. Teatri i Opolës, është një ndër teatrot më të mira polake momentalisht, si në aspektin e infrastrukturës dhe kushteve që ofron, po ashtu edhe artistikisht. Shfaqja flet për Evropën që jetojmë sot. Një shfaqje që fillon si satirë, ku ne jemi një grup njerëzish nga Evropa, të cilët interpretojnë jurinë e një festivali të teatrit evropian, që po mbahet për herë të parë në kontinent. Pra, një krahasim komik i konceptit të Eurovizionit ku në këtë rast juria i ka parë të gjitha shfaqjet e shteteve evropiane dhe tash duhet të zgjedh se cila është "The best european show". Unë luaj një eurodeputet të parlamentit evropian, një politikan i së djathtës ekstreme, e cila sot është në rritje të frikshme në Evropë. Pra, shfaqja tërthorazi diskuton problematikën me të cilat po përballlet sot Evropa. Shfaqja luhet në gjuhën angleze dhe me titrim në gjuhët e shteteve ku e interpretojmë. Pas Polonisë shfaqjen e kemi luajtur edhe Itali. Pas Vitit të Ri do ta luajmë në Malta, Slloveni dhe Kosovë. Shfaqja është shkruar nga Haris Pasovic dhe Marko Batush, me regji nga Haris Pasovic.

Karriera juaj artistike ka qenë e ndarë mes teatrit dhe filmit, ju personalisht si jeni rritur artistikisht në këto dy terrene, si janë ndërthur?

Filmi dhe teatri për mua janë dy mediumet ku në gjithë këto vite i jam dedikuar në plotëni. Janë të ndryshme në teknikalitete, por në thelb i shoh shumë të ngjashme. Sesi e lexoj dhe analizoj një tregim, njëkohësisht një rol është një proces fillestar, pothuajse i njëjtë. Më ka ndihmuar filmi në teatër dhe anasjelltas, teatri në film. E kam një lidhje të fortë me të dyja, i shoh si komplimentare ndaj njëra-tjetrës e jo si pengesë. Të dyja, filmi e teatri, më kanë rritur dhe kultivuar në një formë ose tjetër. Kam dhënë shumë dhe kam marr shumë nga filmi edhe nga teatri. Të dyja i kam dhe i ndjej të pandashme në qenien dhe mendjen time krijuese. Janë dy medime gjeniale, që një artist mund të shprehë andrrat e tij/saj.

Duket se gjenerata e re e aktorëve në Kosovë, po depërtojnë në festivale jashtë, cili është mendimi juaj?

Po sot i kemi disa adresa që nëse bëjmë filma të mirë mund të trokasim në plotë festivale të rëndësishme. Disa rrugë janë të hapura tashmë. Nuk jemi të panjohur si krijues të filmit nëpër industrinë e filmit meqenëse ka ndodhur disa suksese në këto festivale. Tash mbetet tek ne, tek artistët që të mos ndalet hapi. Vazhdon të ekzistojë ende

Një aktor që ndër vite rrugëtimin e tij artistik e ka ndarë mes filmit dhe teatrit, flet në këtë intervistë për rolet e tij më të fundit, suksesin që po korrrin me shfaqjen evropiane.

An actor who over the years has divided his artistic career between cinema and theatre, talks in this interview about his latest roles and the success they are enjoying with European entertainment.

You just finished an international show, which was shown in Poland, can you tell us more about it and your role?

Yes, it was a production between 5 countries with artists from 9 European countries, an extraordinary job and experience. Inspiring and unforgettable! We spent two months of intense trial in Poland. The Opole Theater is one of the best Polish theaters of the moment, both in terms of the infrastructure and conditions it offers, and artistically. The show is about the Europe we live in today. A show that begins as a satire, in which we are a group of people from Europe playing the jury of a European theater festival, held for the first time on the continent. So, this a comical comparison of the concept of Eurovision where in this case the jury has seen all the performances from the European countries and now I have to choose which one is "The best EUROPEAN show". I play an MEP of the European Parliament, a far-right politician, which is growing alarmingly in Europe today. Thus, the show indirectly discusses the issues that Europe is facing today. The show is broadcast in English and

a role is an initial process, almost the same. The film helped me in the theater and vice versa, the theater in the film. I have a strong bond with both, I see them as complementary and not as an obstacle. Both cinema and theater have raised and cultivated me in one form or another. I have given a lot and received a lot from cinema and theatre. I have and feel both inseparable in my being and my creative mind. There are two ingenious means by which an artist can express his dreams.

It seems that the new generation of actors in Kosovo are breaking into festivals abroad, what is your opinion?

Today we have several addresses that, if we make good films, we can knock on important festivals. Some roads are already open. We are not unknown as filmmakers in the film industry as we have had some success at these festivals. Now it's up to us artists not to stop moving forward. There is still a great desire to create films by complete directors. This is something good. At the same time, I would like to see a renaissance of cinemas in all the cities of Kosovo. I would like our films, beyond ambition and success in the world, to find ways to serve our audiences even more.

Have there been roles, in theater or cinema, that have marked your career, your profession?

I don't know how to answer this question. I don't know how to separate them now. There are many shows and movies. More or less, they make my artistic journey a whole in which I identify. It's not like I'm an actor where I've had accidental or sensational outbursts. There are probably a few I should spot.

një dëshirë e madhe për të krijuar filma të plot regjisorëve. Kjo është diçka e mirë. Në të njëjtën kohë do të doja të shihja një rilindje të kinemave nëpër gjitha qytetet e Kosovës. Do të doja që filmat tonë përveç ambicies dhe sukseseve në botë të gjejmë forma t'ua servojme edhe audiencës sonë edhe më shumë këta filma.

A ka pasur role, në teatër apo film, që kanë shënjuar karrierën tuaj, profesionin tuaj?

Nuk e di se si të përgjigjem në këtë pyetje. Se nuk e di sesi t'i veçoja tash. Janë shumë shfaqje dhe filma. Disa më pak disa më shumë e bëjnë rrugëtimin tim artistik një tërësi ku unë identifikohem. Nuk është që jam aktor ku kam pasur ndonjë shpërthim aksidental apo sensacional. Me siguri janë disa që do të duhej t'i veçoja.

with subtitles in the languages of the countries in which we will represent it. After Poland, we also performed the show in Italy. After New Year's Eve, we will represent him in Malta, Slovenia and Kosovo. The show was written by Haris Pasovic and Marko Batush, and directed by Haris Pasovic.

Your artistic path was divided between theater and cinema, how did you personally grow artistically in these two areas, and how did they intertwine?

For me, cinema and theater are the two mediums to which I have dedicated myself completely over all these years. They are different in technical aspects, but fundamentally I see them as very similar. While I read and analyze a story, at the same time

Gruaja në artin e Shqipe Kamberit

Nuse të veshura, me sytë e mbyllur, nga doket, zakonet, të qëndisura me kujdes, mes shkuarës dhe të ardhmes, artistja Shqipe Kamberi, mikson në artin e vet, pak skulpturë, material dhe traditë duke përcjellë mesazhe vetdijësuese për pavarësinë e gruas

The woman in the art of Shqipe Kamberi

Brides dressed, with their eyes closed, by the port, customs, carefully embroidered, between past and future, the artist Shqipe Kamberi, mixes in her art, a small sculpture, matter and tradition, transmitting conscious messages on the independence of women.

Veprat e tua janë një përzierje e disa elementëve, si lindë ky art te ju?

Punët e mia, të ciklit të fundit, janë përzierje e eksperimenteve të shumta të guximshme, zhanreve dhe meto-dave autentike. Pas rezultatit të marrë, krijuar nga eksperimentimet që kam bërë, fillimisht pata një lloj kënaqësie të përzier me ndrojtje, nga gjetja. Risia me të cilën punoja, si rezultatit i kërkimeve të vazhdueshme, më sillte tundim. Vazhdova të eksperimentoja deri sa mora kënaqësi, pas gjetjes përfundimtare.

Rimodelimi i të shkuarës, ju “qëndisni” me doket, zakonet tona artin tuaj, gërshetoni dy periudha, çfarë doni të përcillni te publiku me këto vepra?

E shkudara jonë është e bukur por e mbushur me dhimbje, sidomos në aspektin gjinor. Veshjet tradicionale të

Your artistic works are a mix of several elements, can you tell us a little about how this art was born in you?

My works, from the latest cycle, are a mixture of many bold experiments, authentic genres, and methods. After the result obtained, created by the experiments I carried out, I initially felt a sort of pleasure mixed with shyness in noticing it. The innovation I was working with, the result of constant research, led me into temptation. I continued to experiment until I got satisfaction after the final discovery.

Reshaping the past, you “embroider” our costumes with your art, and you intertwine two eras, what do you want to transmit to the public with these works?

Our past is beautiful but full of pain, especially in terms of gender.

zonave janë pasuri, si për nga përmbajtja ashtu edhe për dizajni dhe ngjyrat. Veçantia e veshjeve tradicionale mes zonave dallon ekstremisht shumë, që krijoj pasuri. Në ciklin e fundit të punimeve të mia, i kam përfshi veshjet tradicionaleve të zonave dhe jam munduar t'i konservoj. T'i ruaj nga asgjësimi që sjell koha.

I kam ekspozuar veshjet e së shkuarës ashtu siç e kam ekspozuar diskriminimin gjinor.

Përmes veprave tuaja na sillni njëkohësisht mesazhe sensibilisuese, por edhe përcillni identitet kulturor, pse kjo përzgjedhje?

Doket, kanë qenë diskriminuese ndaj grave. I kam marr dhe i kam vënë në punimet e mia që të ruhen, që të kujtojmë të shkuarën diskriminuese, gjinore në veçanti. Të shkuarën, veshjet dhe doket, dua t'i transmetoj

The traditional clothing of the area is rich, both in terms of content and designs and colors. The distinctiveness of traditional clothing between areas is extremely different, which creates wealth and diversity. In the last cycle of my work, I included the tradition-

al clothes of the areas and tried to preserve them. I wanted to save them from the annihilation that time brings. I exposed the clothing of the past just as I exposed gender discrimination.

Through your works, you bring us sensitizing messages at the same time, but you also transmit cultural identity. Why this choice?

The customs are discriminatory against women. I took them and inserted them into my works so that they are preserved so that we remember the discriminatory past, gender in particular. I want to pass on the past, the clothes, and the customs to today's generations, so that the female gender, in particular, frees itself from the pressures of the past. A woman's independence is a must.

Our cultural identity must be protected from aggressive currents, which in themselves are assimilative.

Pas rezultatit të marrë, krijuar nga eksperimentimet që kam bërë, fillimisht pata një lloj kënaqësie të përzier me ndrojtje, nga gjetja.

“

After the result obtained, created by the experiments I carried out, I initially felt a sort of pleasure mixed with shyness in noticing it.

tek brezat e sotëm, që gjinia femërore në veçanti, të lirohet nga presioni i së shkuarës. Pavarësia e gruas është domosdo. Identiteti ynë kulturor duhet të ruhet nga prurjet agresive, të cilat në vetvete janë asimiluese. Veçantia e popujve janë gjuha dhe doket. Gjuhën e kemi degjeneruar në masë shqetësuese. Për doket dhe identitetin tonë kombëtar, kemi krijuar një mentalitet shqetësues; se janë primitive, nga të cilat duhet hequr dorë sa më parë.

Mes nesh duhet të bashkëjetojnë në harmoni, doket jodiskriminuese të së shkuarës dhe modernia. Mbi të gjitha, duhet të dominoj – njerëzorja.

A keni ndonjë projekt apo ekspozitë në planet tuaja?

Kam disa projekte për 2024; dy filma artistik, një libër dhe disa ekspozita në vendete ndryshme europiane.

The uniqueness of people is the language and customs, we have degenerated the language to a disturbing extent. For our finances and for our national identity we have created a disturbing mentality; which is primitive and must be abandoned as soon as possible.

There should be harmony between us, the non-discriminatory customs of the past and modernity. Above all, we must resonate with humanity.

Do you have any projects or exhibitions planned?

I have several plans for 2024; two feature films, a book, and several exhibitions in different European countries.

Për Agim Çavdarbashën!

Porse “kombëtarja” ndër hapësirat mbarë shqiptare, më pastaj historia e pikturës shqiptare në Kosovë dhe rajon, evidentohet veçse në kufijtë kohorë të shek. XX-të, para dhe pas LDB.

Agim Çavdarbasha ishte një nga personazhet e parë të skulpturës të Kosovës, i cili la gjurmë në historinë e arteve pamore të këtij shekulli.

Agim Çavdarbasha was one of the first figures of Kosovan sculpture, who left his mark in the history of visual arts of this century.

NGA: ZENI BALLAZHI

Kur shikojmë të reja në fushën e arteve pamore hamendësojmë diçka jo vetëm që i përket vlerave kulturore, por edhe një kontributi kombëtar që arti dhe artistët japin: për të shkuarën, të sotmen dhe të ardhmen. Sipas përvojave bashkëkohore dhe vlerave artistike, ne shpesh e kërkojmë kombëtarën në art, sepse identifikohemi me të.

Porse “kombëtarja” ndër hapësirat mbarë shqiptare, më pastaj historia e pikturës shqiptare në Kosovë dhe rajon, evidentohet veçse në kufijtë kohorë të shek. XX-të, para dhe pas LDB. Lufta Nacionalçlirimtare, si një nga temat e përhershme, zotëruese, jo rrallë e parapëlqyer dhe si mënyra e quajtur “madhështore” e pasqyrimin përmes artit të historisë së përbashkët të kombeve e kombësive të ish Jugosllavisë, u trajtua gjerësisht në veprat e shumë krijuesve të të gjitha kategorive dhe të të gjitha shprehjeve artistike që lëvroheshin asohere.

Prej një errësire të rëndë që trashëguam nga e kaluara, artet figurative bashkëkohore në Kosovë filluan të zhvillohen në rrethana krejtësisht të reja historike, shoqërore, kulturore-arsimore, nacionale dhe politike, vetëm pas çlirimit të vendit. Fill me këto marrëdhënie të reja shoqërore e premise kulturore, nisë të krijohet edhe arti bashkëkohor te shqiptarët në ish Jugosllavi në lloje e gjini të ndryshme, mëpastaj edhe përfaqësimi i artistëve bashkëkohorë në Kosovë.

Në vitin 1962 në Shkollën e Lartë Pedagogjike, Grupi i Arteve Figurative në Prishtinë, Shoqata përforcohet me krijues

For Agim Çavdarbasha

But the “nation” among all Albanian spaces, therefore the history of Albanian painting in Kosovo and the region, is evident only in the temporal limits of the second 20th century, before and after the Second World War.

When we look at something new in the field of visual arts, we all guess something not only related to cultural values but also to the national contribution that art and artists make: for the past, present, and future. According to contemporary artistic experiences and values, we often look for the national in art, because we identify ourselves with it. But the “nation” among all Albanian spaces, therefore the history of Albanian painting in Kosovo and the region, is evident only in the temporal limits of the second 20th century, before and after the Second World War.

The War of National Liberation, as one of the permanent, dominant, often preferred themes and as the so-called “magnificent” way of reflecting through art the common history of the nations and nationalities of the former Yugoslavia, has been extensively covered in works of many of its creators, of all categories and all artistic expressions practiced in that period.

From the heavy darkness that we inherited from the past, contemporary visual arts in Kosovo began to develop in completely new historical, social, cultural-educational, national, and political circumstances, only after the liberation of the country. Starting from these new social relations and cultural premises, contemporary art begins to be created among the Albanians of the former Yugoslavia in different types and genres, therefore also the representation of contemporary artists in Kosovo.

In 1962 at the Higher Pedagogical School - Group of Figurative Arts in Pristina, the Association was strengthened with professional creators; opportunities and horizons were further expanded, and new cadres were educated and trained, who followed their studies in the auditoriums

profesionistë; zgjerohen më tej mundësitë dhe horizontet, shkollohen dhe formohen kuadro të reja, që ndiqnin studimet në auditorët e kësaj shkolle. Shoqata dhe anëtarët e saj me vlerat e tyre ndikuan shumë edhe për themelimin e institucioneve kulturore e artistike siç ishte krijimi i Akademisë së Arteve Figurative në vitin 1973 dhe ai i Galerisë së Arteve në vitin 1979. Nga talentet dhe entuziastët e rinj të kësaj shkolle, më të njohurit qenë: Muslim Mulliqi, Gjeloš Gjokaj, Tahir Emra, Agim Çavdarbasha, Rexhep Ferri, Xhevdet Xhafa, Agush Beqiri, Nusret Salihamixhiqi, Engjëll Berisha, Hamdi Bardhi, Shyqri Nimani, Nebih Muriqi, etj.

Gjeneratës së mësipërme më vonë ju bashkëngjiten edhe gjenerata të reja. Artistët gjithnjë e më shumë reflektojnë me ekspozitat e tyre personale dhe kolektive në opinionin kulturor dhe shoqëror të vendit, e dikush, edhe në forma individuale, gjen mundësitë e krijimit dhe zhvillimit të personalitetit krijues jashtë vendit duke lenë gjurmë, madje, edhe në rrjedhat e artit bashkëkohor ndërkombëtar.

Agim Çavdarbasha ishte një nga personazhet e parë të skulpturës të Kosovës, i cili la gjurmë në historinë e arteve pamore të këtij shekulli. Krijimtaria e tij e gjen suportin e saj në trajtimin e mermerit dhe drurit të ngrirë në bronz, ku skulptura shfaqet si art plastik, "materie" ku dritë-hija, kontrastet, volumet, faktura, finesa e trajtimit të materialeve shfaqen si

struktura të prekshme.

Instinkti, forca estetike që drejton Agim Çavdarbasha, është e disiplinuar në respektin e tij pa kompromis për cilësitë e materialeve të skulpturës dhe teknikat e rafinuara me të cilën ai punon. Në të mund të admirohet ideja kompozuese e dy figurave të hedhura në elipsën e gjerë bashkëqendrore, në lajtmotivin e dritës. Puna e tij disi sugjeron pushtet të lashtë me gjëra me të cilat ai u përballua në mënyrë intensive me ndjeshmëri shumë të madhe, por anonime. Sferat me figura janë të ngjashme dhe të ndryshme, por asnjëherë të njëjta, përshkojnë në mes vëllimet e mëdha të skulpturës dhe dëshmojnë më qartë individualitetin krijues të tij. Gjithashtu mund të admirohet ideja kompozuese e sferës me figura e hedhur në elipsat e gjerë bashkëqendrore, në lajtmotivin e dritës. Për një formë të rëndë skulpturore me cilësi hapësinore i shton dimensionet e shprehjes në kuadrin bashkëkohor. Agim Çavdarbasha ishte përzgjedhur për t'u ekspozuar, bashkë me "Gratë e Lybeniqit" dhe "Gratë e Prishtinës", në edicionin e 14-të (2017) të bienales së madhe Dokumenta, një nga prezantimet më autoritative të artit bashkëkohor sot në Kasel të Gjermanisë. Disa nga veprat monumentale të Agim Çavdarbashës janë: Pietà, Familja, Sofra, Sferat, Kosova apo Nëna, Përqafimi, Zogjtë, Kafazet etj.

of this school. The association and its members with their values have greatly influenced the birth of cultural and artistic institutions such as the creation of the Academy of Fine Arts in 1973 and the Art Gallery in 1979. Among the young talents and enthusiasts of this school, the most known were: Muslim Mulliqi, Gjeloš Gjokaj, Tahir Emra, Agim Çavdarbasha, Rexhep Ferri, Xhevdet Xhafa, Agush Beqiri, Nusret Salihamixhiqi, Engjëll Berisha, Hamdi Bardhi, Shyqri Nimani, Nebih Muriqi, etc.

The new generations were then added to the above generation. More and more often, artists reflect with their personal and collective exhibitions on the cultural and social opinion of the country, and some, even in individual forms, find abroad the possibility of creating and developing a creative personality, leaving traces, even in the current of international contemporary art. Agim Çavdarbasha was one of the first figures of Kosovan sculpture, who left his mark in the history of visual arts of this century.

The creativity of the sculptor Çavdarbasha finds its support in the treatment of marble and wood frozen in bronze, where sculpture appears as plastic art, "matter" where light-shadow, contrasts, volumes, textures, the finesse of the manipulation of materials appear as tangible structures.

Instinct, the aesthetic force that guides Agim Çavdarbasha, was disciplined in his uncompromising respect for the qualities of the sculptural materials and the refined techniques with which he worked. In it, we can admire the compositional idea of two figures fused in a large concentric ellipse, in the leitmotif of light. His work somehow suggests an ancient power with things he dealt with intensely with great sensitivity, but anonymously. The spheres with figures, similar and different, but never the same, intersect between the large volumes of the sculpture and more clearly testify to its creative individuality. In them, we can admire the compositional idea of the sphere with figures projected in large concentric ellipses, in the leitmotif of light. For a heavy sculptural form with a spatial quality, it adds dimensions of expression to the contemporary painting.

Agim Çavdarbasha was selected to be exhibited, together with "Women of Lybenic" and "Women of Pristina", in the 14th edition (2017) of the great Dokumenta Biennale, one of the most authoritative presentations of contemporary art today in Kasel, Germany.

Some of Agim Çavdarbasha's monumental works are: Pietà, Family, Table, Spheres, Kosovo or Mother, Embrace, Birds, Cages, etc.

Zëri i një gruaje!

A woman's voice!

Ka rrugë që janë shtruar me shumë vështirësi dhe sfida, udhëhequr nga guximi dhe dëshira për pavarësi. Për këtë iu detyrohemi shumë burra e gra që para nesh kanë hapur perspektiva të reja, lirie personale. Për ne gazetarët e kulturës, ka plot shembuj të tillë, në këtë numër sjellim një ndër gazetaret e para të Kosovës, Nafije Berisha- Latifi.

Portreti i të cilës është shumë dimensional! Një rrugëtimi i gjatë, të cilin e kanë shenjuar ngjarje dhe personalitete. Nafije Berisha-Latifi, studimet për Gjuhë e Letërsi Shqipe i kreu në Fakultetin Filologjik në Prishtinë. Në vitin e parë të studimeve filloi punën si gazetare në revistën studentore "Bota e Re", dhe pas një viti kaloi gazetare e pastaj redaktore në revistën e vetme për të rinjtë "Zëri i rinisë". Nga viti 1976-2006 punoi redaktore në revistën për femra dhe familje "Kosovarja", me ndërprerje derisa ishte sekretare e Konferencës për Aktivitet Shoqëror të Grave të Kosovës (1986- 1989) dhe redaktore në "Shkëndija", revistë për arsim dhe kulturë (1989 - 1992). Me shkrimet si gazetare, nxiti shkollimin dhe punësimin e të rinjve, sidomos të vajzave të viseve rurale dhe përkrahu angazhimin e gruas në jetën shoqërore e politike duke afirmuar vlerat e mirëfillta të tyre në Kosovë, jo vetëm si përkatësi gjinore.

Është një ndër margaritarët e një gazetarie të mirëfilltë shqiptare, e cila nuk bëri kompromis me të vërtetën që duhej përçuar te publiku.

Sometimes roads are paved with many difficulties and challenges, driven by courage and the desire for independence. For this, we owe it to many men and women who have opened up new perspectives and personal freedom for us. As cultural journalists, there are many such examples, in this issue we bring one of the first female journalists from Kosovo, Nafije Berisha-Latifi, whose portrait is very dimensional! It is a long journey, marked by events and personalities.

Nafije Berisha-Latifi studied Albanian Language and Literature at the Faculty of Philology in Prishtina. In her first year of studies, she starts working as a journalist in the student magazine "Bota e Re", and after a year she becomes a journalist and then editor in the only youth magazine "Voice of Youth". From 1976 to 2006 she worked as an editor in the women's and family magazine "Kosovarja", intermittently until she was secretary of the Conference for Women's Social Activity of Kosovo (1986-1989) and editor in "Shkëndija", a magazine for culture and education (1989 - 1992). With her writings as a journalist, she promoted the education and employment of young people, especially girls from rural areas, and supported the commitment of women in social and political life by affirming their real values in Kosovo, not only as a gender issue.

In 2000-2004, Mrs. Berisha-Latifi published the magazine for young people called "Reze", which helped a significant number of young journalists to move forward in their profession.

It is one of the pearls of true Albanian journalism, which did not compromise with the truth that had to be conveyed to the public. 40 whole years of journalism, a golden

Në vitet 2000 -2004, botoi revistën për të rinj "Rreze", e cila i ndihmoi një numri të konsiderueshëm të bashkëpunëtorëve të rinj që ti bëjnë hapat e parë në gazetari.

Është një ndër margaritarët e një gazetarie të mirëfilltë shqiptare, e cila nuk bëri kompromis me të vërtetën që duhej përçuar te publiku. Plot 40 vite në gazetari, periudhë e artë, në të cilën intervistoi dhe rrëfeu me qindra personalitete dhe ngjarje. E megjithatë nuk përfundon thjeshtë në pension një grua me një personalitet të tillë. Shkëputja nga gazetaria erdhi për arsye shëndetësore, të cilat më vonë do t'i

kthente në lajmotiv të jetës së saj.

Nafije Latifi është e para grua në Kosovë që hapi tema tabu siç ishte kanceri i gjirit. Një tjetër mision jete, shumë fisnik dhe dinjitoz, si jeta dhe personaliteti i saj. Prej 18 vitesh i është dedikuar informimit dhe sensibilizimit të shoqërisë për diagnostikimin e hershëm të kancerit të gjirit. Kudo nëpër Kosovë, me vullnet të hekurt dhe vizion të qartë për ta kthyer këtë çështje në qendër të vëmendjes shoqërore dhe institucionale. Ia ka arritur! Si gjithmonë! Është simbol i guximit, forcës dhe shpresës për qindra e mijëra gra! Sepse gratë e forta janë të tilla gjithë jetën e tyre!

It is one of the pearls of true Albanian journalism, which did not compromise with the truth that had to be conveyed to the public.

period, in which she interviewed and reported on hundreds of characters and events and yet a woman with such a personality does not simply retire. The separation from journalism occurred for health issues, which would later become the reason for her life.

Nafije Berisha- Latifi is the first woman in Kosovo to speak up about taboo topics such as breast cancer. Another life mission, very noble and dignified, like her life and personality. For 18 years, she has been dedicated to inform and raise the society awareness about the early diagnosis of breast cancer. Everywhere in Kosovo, with a strong will and clear vision to turn this important issue into the center of social and institutional attention. And as always, he has succeeded! She is a symbol of courage, strength and hope for hundreds and thousands of women! Because strong women are like that all their life!

ReMusica, skena e artit muzikor

ReMusica, the music art scene

Remusica në edicionin e saj të 22, erdhi këtë vit me moton "INHALE • EXHALE", me mesazhin për rëndësinë e shëndetit, si moment reflektimi dhe ndërgjegjësimi për shëndetin dhe mirëqenien mendore. ReMusica solli një program të gjerë, koncertet me artistët më të çmuar të skenave botërore dhe vendore; diskutime; instilacionet konceptuale/tingullore; masterklase, punëtori me gjeneratat e reja; ReMusica Junior - programin për fëmijë e deri tek performansat unike ku muzika takoi meditimin. Me mbi 200 pjesëmarrës dhe me 10 premiera botërore, iu kushtua në veçanti repertorit për instrumente me frymë, duke vënë theks në formacionet frymore dhe ansamblet vokale. "20 ditë me eksperiencën të pasura muzikore, me një program duke filluar nga kryeveprat e muzikës klasike deri te performancat e reja inovative, me artistët më të çmuar të skenave botërore dhe vendore, nga brezat e vjetër e deri tek gjenerata e reja, seminare, masterklasa, instilacione erdhi me një edicion jashtëzakonisht të pasur dhe ambicioz. Në kuadër të tij, u paraqit Ansambli vokal i festivalit ReMusica i themeluar këtë vit nga ReMusica me solistët më të shquar të skenës vendore dhe dirigjent Rafet

Remusica, now in its 22nd edition, presented itself this year with the motto "INHALE • EXHALE", with the message on the importance of health, as a moment of reflection and awareness for mental health and well-being. The ReMusica program offered a vast programme, concerts with the most popular artists in the world and on the local scene; discussions; conceptual/sound installations; masterclasses, workshops with the new generations; ReMusica Junior – the program for children; acousmatic and electroacoustic concerts for unique shows where music meets meditation. With over 200 participants from Kosovo and all over Europe and with 10 world premieres, it was dedicated in particular to the repertoire for wind instruments, emphasizing wind formations and vocal ensembles. "20 days of rich musical experiences, with a program that ranges from classical music masterpieces to new innovative performances, with the most precious artists in the world and on the local scene, from the old generations to the new generation, workshops, masterclass, the installations have arrived with an extremely rich and ambitious edition. Within this context, the vocal ensemble of the

ReMusica solli një program të gjerë, koncertet me artistët më të çmuar të skenave botërore dhe vendore

The ReMusica program offered a vast programme, concerts with the most popular artists in the world and on the local scene; discussions

ReMusica festival founded this year by ReMusica performed with the most important soloists of the local scene and the conductor Rafet Rudi, the Calefax wind ensemble, considered one of the most important wind ensembles on the European scene, the Belgian pianist Julien Libeer who brought the collection of Bach's Preludes and Fugues and many other activities and concerts, including local ensembles and artists who have always had space on the ReMusica stage. The 22nd edition concluded with the masterful concert show with the EUYO - The European Union Youth Orchestra and the soloist Daniel Roëland", stated the director of ReMusica, Donika Rudi. It should be noted that the ReMusica festival over the years has worked to extend the quality program with activities of various natures. ReMusica's program consists of very important pillars: starting from modern international repertoire and trends of the 20th century to Kosovar creativity - especially the promotion and stimulation of young local authors (composers). Through many activities, ReMusica has managed to offer a musical life, with a unique program that includes pieces from different stylistic eras. The interaction between ReMusica and its

Rudi, ansambli frymor Calefax, si një nga ansamblet me të shquara të frymës në skenën europiane, pianistin belg Julien Libeer i cili solli përmbledhjen e Preludimeve dhe Fugave të Bahut dhe shume aktivite te koncerte të tjera, përfshirë ansamblet dhe artistët vendor që gjithmonë kanë pasur hapësirën në skenën e ReMusicas. Edicionit të 22-të u përbyll me spektaklin mjeshhtëror koncertal me EUYO - The European Union Youth Orchestra dhe solist Daniel Rowland." - u shprehë drejtoresha e ReMusica-s, Donika Rudi. Duke theksuar se festivali ReMusica ndër vite punon në shtrirjen e programit kualitativ me aktivite te natyrave të ndryshme, si repertori modern ndërkombëtar dhe tendencave të shekullit XX e deri tek krijimtaria kosovare - në veçanti promovimi dhe stimulimi i autorëve (kompozitorëve) të rinj vendorë. Nëpërmjet shumë aktiviteve, ReMusica ka arritur të ofrojë një jetë muzikore, me një program unik, që përfshin pjesë të epokave të ndryshme stilistike. Ndërveprimi midis ReMusica dhe publikut të saj ka ndihmuar në realizimin e nevojës për zgjerimin e fokusit te saj, duke rezultuar në pasurimin e fizionomisë së Festivalit duke prezantuar muzikën e epokave

të tjera stilistike, si Renesansë, Barok, Klasicizmi etj. "Sot ky mision është më prezent se kurrë, si rezultat i zgjerimit të aktiviteve të festivalit në fusha që lidhen me jetën kulturore, si promovimi i artistëve vendas, kompozitorëve dhe interpretëve, ngritja e kapaciteteve artistike, edukimi muzikor, inovacioni muzikor, ndërgjegjësimi për muzikën, e kështu me radhë. Poashtu, Festivali ka një rol shumë të rëndësishëm në promovimin e artistëve dhe kulturës kosovare posaçërisht te krijuesve shqiptarë përmes bashkëpunimit shumë të ngushtë dhe me artistë të shquar ndërkombëtarë." - thotë znj. Rudi. ReMusica punon në ngritjen e kapaciteteve

Festivali ReMusica njihet nga European Festivals Association - EFA si një festival kualitativ dhe shquar i arteve në Evropë me etiketë "Remarkable Arts Festival" etiketë kjo, e dhënë nga EFA që nga viti 2019 në kuadër të EFFE. Edicioni i ardhshëm do të vijë edhe më i pasur në kuptimin programor, por dhe me disa ndryshime në fizionominë e saj, gjithmonë duke e ruajtur traditën 22 vjeçare dhe rëndësinë që ajo gjithmonë ka patur për vendin tonë.

audience has helped to realize the need to expand its focus, resulting in the enrichment of the Festival's physiognomy by presenting the music of other stylistic eras, such as Renaissance, Baroque, Classicism, etc. "Today, this mission is more present than ever, as a result of the expansion of the festival's activities in areas related to cultural life, such as the promotion of local artists, composers, and performers, the development of artistic capacities, musical education, musical innovation, awareness of music, and so on. In addition, the Festival has a very important role in the promotion of Kosovar artists and culture, especially Albanian creators through very close cooperation with prominent international artists," says Mrs. Rudi.

The ReMusica Festival is recognized by the European Festivals Association - EFA as a qualitative and outstanding arts festival in Europe with the "Remarkable Arts Festival" label, given by the EFA since 2019 within the framework of EFFE. The next edition will be even richer in terms of programming, but also with some changes in its physiognomy, always preserving the 22-year tradition and the importance it has always had for our country.

Portreti i një aktoreje

Skalitet thellë në kujtesën e artdashësve fytyra e saj në filma dhe shfaqje teatrore, Rebeka Qena vjen në këtë intervistë me të gjitha ndjesitë e një artisteje. Për kinemanë, teatrin, muzikën, rolet në karrierën e saj.

INTERVISTOI:
DANIELA CANA

FOTO:
NORIK UKA

FLOKËT:
AGON ISMAJLI

GRIMI:
SELLMA

A mund të na flisni pak për rrugëtimin tuaj artistik?

Rrugëtimi im në botën artistike është i pazakontë, ndoshta aq sa unë vetë jam e çuditshme. Një rrugë e mbushur me sfida, befasi dhe shpesh herë, heshtje. Zakonisht krijimi im artistik ndodh në mënyrë spontane, duke shfaqur një lloj magjie jashtë vetës sime. Për një kohë të gjatë, kam qenë larg nga aktiviteti i rregullt artistik për shkak të përgjegjësisë të tjera që më marrin kohën, ose edhe për shkak të mangësisë së vullnetit për të gjetur kohë për këtë pasion të sinqertë. Megjithatë, në këtë rrugëtim,

The Portrait of an Actress

Her face is deeply etched in the memory of art lovers in films and theater performances, Rebeka Qena comes to this interview with all the feelings of an artist. About the cinema, theater, music, the roles that have influenced her career, she reveals them all very elegantly in Prishtina Culture.

Can you tell us a little about your artistic journey?

My journey in the artistic world is an unusual one, perhaps as unusual as I am myself. It is a road full of challenges, surprises, and often silence. Often my artistic creation happens spontaneously, manifesting some kind of magic outside of myself. For a long time, I have been away from regular artistic activity due to other responsibilities that take up my time (like a regular job with a busy schedule), or even because of the unwillingness to find time for this passion honest. However, in this journey, I have managed to create a kind of harmony with myself, accepting that the departure from artistic creation is not a sign of the loss of the creative spirit. In fact, it is a moment of reflection and contemplation about the future which I am happy to say - is happening. The beauty of this is that during this journey, I have found a unique friendship with whom I share the same passion and values. This has been the fruit of a deep understanding of my need for help and support of my creative path.

Which role or character is firmly etched in your artistic memory?

There are some roles that have left a deep mark on me. Now I'm playing Hava in "Stiffler" (text by Doruntina Basha; direction by Kushtrim Koliqi), and I find it special because I feel

kam arritur të krijoj një lloj harmonie me veten time, duke pranuar se largimi nga krijimi artistik nuk është një shenjë e humbjes së shpirtit krijues. Në fakt, është një moment reflektimi dhe përsiatjeje për të ardhmen gjë që jam e lumtur të them – po ndodh. E bukura e kësaj është që gjatë kësaj udhëtimi, kam gjetur miqësi dhe bashkëpunim me të tjerë që ndajnë pasionin dhe vlerat e njëjta. Kjo ka qenë fryt i një kuptimi të thellë të nevojës sime për ndihmë dhe mbështetje në këtë rrugë të krijimtarisë sime.

Cilin rol apo personazh është skalitur fort në kujtesën tuaj artistike?

Ka disa role që kanë lënë një shenjë thellë në mua. Tani po luaj Havën në "Stiffler", teksti nga Doruntina Basha, regjia Kushtrim Koliqi, dhe e kam të veçantë sepse e ndiej se përjetoj dhimbje reale sa herë e mendoj e sa herë e luaj në skenë. Po qe se nuk më dhëmbin përjetimet e saj më duket se gënjej dhe e tradhtoj atë grua që është reale në kokën time. Një figurë e vuajtjes, e tragjedisë vetjake. Është një viktimitë e rrethanave në të cilat është rritur, por në të njëjtën kohë një grua që nuk akuzon apo kërkon fajtorë për fatin e saj. Ajo është një heroinë para dallgëve të jetës, si gratë heroike shqiptare. Një rol tjetër që nuk do të harroj është ai i Mias në dramën e Ivor Martinic, "Djali im vetëm ecën pak më ngadalë" në regji të Iliriana Arifit. Ajo karakterizohet nga kompleksiteti dhe normaliteti të cilin e jeton e pas të cilit fshihen shumë sfida jetësore. Dhimbja e thellë që ajo përjeton për humbjen e aftësisë së djalit për të ecur, humori i errët që përshkon dramën, dhe veçanërisht përballja në skena me nënën time, Igballe Qena e bëjnë këtë përvojë të paharrueshme. Të ndash skenën me nënën ka ndikuar në një lloj rishikimi të marrëdhënieve tona,

that I experience real pain every time I think about it and every time I play it on stage. If her experiences do not hurt me, it seems to me that I am lying and betraying that woman who is real in my head. She is a figure of suffering, of personal tragedy. She is a victim of the circumstances in which she grew up, but at the same time a woman who does not blame or blame her fate. She is a heroine before the waves of life, like heroic Albanian women. Another role I will never forget is that of Mia in Ivor Martinic's drama, "My son just walks a little slower" directed by Iliriana Arifi. It is characterized by the complexity and normality which it is lived behind which many life challenges are hidden. The deep pain she experiences at the loss of her son's ability to walk, the dark humor that permeates the drama, and especially the confrontation in the scenes with my mother, Igballe Qena make this an unforgettable experience. Sharing the stage with my mother has influenced a kind of review of our relationship, it has enabled me to know her better, as an actress and as a person. Learning and being inspired by her performance in this show has been a very valuable experience.

What do you think about the development of Albanian cinema in general?

A drastic change has taken place in Albanian cinema and is continuing to take place. The beauty has happened to see a more concrete and sincere communication in the film, featured by originality, and courage in the artistic expression. Certainly, many roles were beautifully and convincingly performed but unfortunately, there was little financial support. However, the time has come for young creators who are not ashamed to say what they believe and feel, and this undoubtedly encourages others, whether colleagues or the audience, to stay true to themselves and their ideas.

What are your current projects in cinema?

There is something in post-production, there is something that is being fought, there is a commitment to the series... there is also the play that is still in the Theater repertoire. The last period has been quite active, I was also engaged in the development of a campaign, and then I contributed to the realization of a documentary film. Well, these activities really match my nature, to be involved in things, or rather to say, in many things that require a mental, creative commitment, some of which give tangible results faster and some are more long-term projects, of which the results are seen later. In general, for me, the golden word is "process". I love the process because, for such a thing to happen, many elements need to be combined. The outcome is not always in control or predictable. Therefore, it officially opened the season of many processes.

Between music and cinema, can you describe how the art of music influenced your artistic personality?

Përmes muzikës e kam njohur

ka mundësuar te njoh më mirë, si aktore dhe si njeri. Të mësoh dhe të frymëzohesh nga performanca e saj në këtë shfaqje ka qenë një përvojë shumë e çmuar.

Çfarë mendimi keni për zhvillimin e kinemasë shqiptare në përgjithësi?

Një zhvillim i hovshëm ka ndodhë në kinemanë shqiptare dhe po vazhdon të ndodhë. Ka ndodhë bukuria që të shohim një komunikim më konkret e më të sinqertë në film, origjinalitet dhe guxim në shprehje artistike. Patjetër, shumë role të realizuara bukur dhe bindshëm por fatkeqësisht pak mbështetje financiare. Megjithatë, ka ardhur koha e krijuesve të rinj që nuk turpërohen të thonë atë që besojnë dhe ndiejnë dhe kjo padyshim se i nxit edhe të tjerët, qoftë kolegët, qoftë edhe vet audiencën, ti qëndrojnë besnik vetes dhe ideve të tyre.

Cilat janë projektet tuaja aktuale në kinema?

Ka diçka në post produksion, ka diçka që po zihet, ka angazhim në serial...e ka edhe shfaqje që ende është ne repertori Teatri. Periudha e fundme ka qenë aktive, kam qenë e angazhuar dhe në zhvillim të një fushate, pastaj kam kontribuar edhe në realizim të një filmi dokumentar. Eh, këso aktivitete realisht përputhen dhe me natyrën time, të jem e përfshirë në gjëra, ose më mirë thënë, në shumë gjëra që kërkojnë një angazhim mental, krijues prej të cilave disa japin rezultate të prekshme më shpejt e disa janë projekte më afatgjata, të cilave ua sheh rezultatin më vonë. Përgjithësisht, për mua fjala e artë është procesi. E dua procesin se për të ndodhë procesi duhen shumë elemente me u kombinuar. Rezultati jo gjithmonë është në kontroll apo i

parashikueshëm. Prandaj, zyrtarisht e hapi sezonin e shumë proceseve.

Mes muzikës dhe kinemasë, mund të na përshkruani si ndikoi arti i muzikës në personalitetin tuaj artistik?

Muzika të nxit kreativitetin, të jep krahë e t'i këputë ato. Muzika është nevojë në jetën e secilit njeri. Nevoja për me kriju e për me u shprehë është e pandashme prej qenies njerëzore. Si të gjithë të tjerët, sigurisht edhe unë jam formësuar nga llojet e ndryshme të muzikës. Ekspozimi në melodi e këngë të ndryshme, qysh si fëmijë, besoj se më ka zhvilluar imagjinatën. Përmes muzikës e kam njohur botën pa u largu asnjë hap prej dhomës sime. Më ka zhvilluar empatinë, kam qajt e ende qaj me ndonjë këngë. Dhe e bukura e muzikës është se ndonjëherë emocionet që ngjallë janë kolektive, një muzikë e caktuar të kujton ty ashtu si edhe të tjerët në të njëjtën gjë. E ndonjëherë ajo këngë, ajo melodi di të jetë lidhje mistike vetëm e jotja personale, me dikë tjetër ose më vet universin. Muzika ka shënuar periudhat më të vështira e më të bukura të jetës sime. Kohën e para – luftës, luftës, jetën time jashtë Kosove. Dhe transportuesi më i lehtë e më lirë patjetër se është muzika. Muzika më ka bërë njeri më të mire, shpresoj të më ketë bërë artiste më të mirë.

“

Muzika të nxit kreativitetin, të jep krahë e t'i këputë ato. Muzika është nevojë në jetën e secilit njeri.

botën pa ulargu asnjë hap prej dhomës sime. Më ka zhvilluar empatinë, kam qajt e ende qajme ndonjë këngë. Dhe e bukura e muzikës është se ndonjëherë emocionet qëngjallë janë kolektive, një muzikë e caktuar të kujton ty ashtu si edhe të tjerët në të njëjtën gjë. E ndonjëherë ajo këngë, ajo melodi di të jetë lidhje mistike vetëm e jotja personale, me dikë tjetër ose më vet universin. Muzika ka shënuar periudhat më të vështira e më të bukura të jetës sime. Kohën e para – luftës, luftës, jetën time jashtë Kosove. Dhe transportuesi më i lehtë e më lirë patjetër se është muzika. Muzika më ka bërë njeri më të mire, shpresoj të më ketë bërë artiste më të mirë. Music stimulates creativity, gives you wings and breaks them. Music is a necessity in everyone's life. The need to create and express oneself is inseparable from the human being. Like everyone else, of course I have been shaped by different types of music. Being exposed to different melodies and songs, since I was a child, has strongly developed and shaped my imagination. Through music I got to know the world without leaving my room. It developed and stimulated my empathy, I cried and still cry with any song in particular. And the beauty of music is that sometimes the emotions it evokes are collective, a certain music reminds you as well as others of the same thing. And sometimes that song, that melody can be a mystical connection only in your own, with someone else or with the universe itself. Music has marked the most difficult and beautiful periods of my life, the time before the war, during the war, and my life outside Kosovo. The easiest and cheapest transporter is definitely music. Music has made me a better person, I hope it has made me a better artist.

Rrëfime nga BPB

Stories from BPB

SHKRUAN: ARLENA KRIVENJEVA

Jo rrallë herë si person kontakti për marrëdhëniet publike të Bankës, instinktivisht më pyesin për hierarkinë e institucionit me pyetjen “Kush është drejtori?”.

Kjo pyetje me përcaktim gjinor, ka një përgjigje po me përcaktim të njëjtë,

shkurtimisht, “Drejtoresha po mendon”. Në disa gjuhë të botës, pozitat nuk kanë gjini dhe besoj që në kultura të tilla, paragjykimet për rolin e gjinive nuk shpërfaqen gjithmonë kaq drejtpërdrejtë si në shqip, ndonëse jam e vetëdijshme që janë të rralla shoqëritë kur një titull udhëheqës nuk aludon gjininë mashkullore. Në këtë sfond, nuk do të duhej as të kisha disponimin të shkruaja këtë rrëfim, si një e re ambicioze që e shikoj veten me të gjithë titujt që familja dhe profesioni i jep një vajze. Por, puna dhe rrëfimet e kolegeve të mia, Mimozës, Argjirës dhe Gresës, më japin shembull që ekuilibri punë-familje-shoqëri, e jo vetëm, është i mundur por edhe çelës suksesi që institucioni ku punoj BPB dhe secili prej nesh që kontribuojmë aty e gëzojmë. Padyshim që një ekuilibër i tillë, nuk arrihet pa promovuar familjen si vlerë dhe institucionin si familje. Emrat e kolegeve më lart i referohen Kryeshefes Ekzekutive të BPB-së, Udhëheqëses së Retailit dhe Bankimit Dixhital dhe Udhëheqëses së Financave, respektivisht. Unë po ju drejtohem me emra, siç edhe komunikojmë në bankë, ngaqë mesazhi që dëshirojmë të përçojmë ka të bëjë me personalitete, më shumë se sa me tituj. Për PrishtinArt nga Banka e Vendit, rrëfimet e tre grave të Prishtinës, për jetën mes familjes dhe profesionit.

More often than not, in my role as the contact person for the Bank’s public relations, I find myself being naturally asked about the institution’s hierarchy with the question “Who is the director?” In Albanian, this question carries a gender-specific implication, assuming that the director is a man. Consequently, I often need to clarify that, in fact, the director is a woman. In many other languages around the world, job positions are not gender-specific, and thus gender role prejudices are not always as explicitly manifested as they are in Albanian. However, I am aware that instances where leadership titles do not imply a male gender are rare. Given this context, I might not have the inclination to write this narrative as an ambitious young woman who envisions herself with all the titles bestowed by family and profession. Nonetheless, the experiences and stories of my colleagues—Mimoza, Argjira, and Gresa—serve as an example that achieving a work-family-society balance is not only possible but is also the key to success that both the institution where I work, BPB, and each of us contributing there, appreciate. Undoubtedly, such a balance cannot be attained without promoting the family as a value and viewing the institution as a family. The aforementioned colleagues hold the positions of BPB’s Chief Executive Officer, Head of Retail and Digital Banking, and Head of Finance, respectively. I address them by their names, as we do during our encounters in the bank, emphasizing that the core of our message revolves around personalities rather than titles. While gender quotas may enforce representation numbers in some places, in BPB, women are well-represented across all departments, often holding leadership roles and deeply engaging in the development and management of various processes that accompany the complex operations of a bank.

For PrishtinART by BPB, these narratives share the experiences of three women from Prishtina regarding life between family and profession.

Mimoza Godanci
KRYESHEFE EKZEKUTIVE

Derisa diku, kuota gjinore mund të imponojë numra përfaqësimi në hierarki, në Bankën e Vendit, gratë janë të përfaqësuara në secilin departament, shpesh udhëheqëse dhe në çdo situatë të përfshira në zhvillimin e biznesit apo menaxhimin e proceseve të ndryshme që përcjellin operativën komplekse të një banke. Në kushtet kur punon e rrethuar nga gra të suksesshme, është e mundur që ndonjëherë humbasim aftësinë për të gjykuar drejtë problemet që gratë hasin në zhvillimin e tyre profesional dhe luftimin e paragjyqimeve. Nuk janë të rralla as rastet kur edhe vet si gra dështojmë të lexojmë sinjale diskriminimi edhe kur ato janë shënuar me "shkronja të mëdha" tregon Mimoza, teksa tregon se si njëra nga vajzat e saj e ka pyetur se pse Mbretëria e Bashkuar nuk është "QueenDom", por "Kingdom", me që në krye të saj atëherë kur u bë pyetja ishte Mbretëresha Elizabetë. "Nuk besoj që të kem pas përgjigje për vajzën atë kohë, por gjithsesi situata nxjerr një mësim, "Fakti që një situatë është botërisht e pranueshme, nuk e bën atë të drejtë, e drejta bëhet e evidente vetëm nëse gjykohet me çiltërsinë e një fëmije ". Në këtë kontekst, vendimet që marrim çdo ditë kanë mundësi të mëdha të mbesin të mangëta (pre e paragjyqimeve gjinore), edhe kur femrat janë ato që vendosin. Pyetja e vajzës se Mimosës mbart në vete edhe

shqetësimin e shumë vajzave të vogla që mund të shikojnë rolin e tyre si një vendim binar, por shembujt që japim këtu dhe ato të qindra kolegeve që nuk patëm mundësinë t'i portretizonim në dy faqe reviste tregojnë që roli i gruas ka më shumë kolorit dhe si i tillë duhet të trajtohet, "Një punë që tradicionalisht mund të ketë qenë punë burrash, nuk të bën më pak grua".

Gresa Godeni
UDHËHEQËSE E
DEPARTAMENTIT TË
FINANCAVE

"Si nënë e tre fëmijëve, por e njohur në veçanti si nëna e Benit, shpesh herë jam kursyer nga detaje të jetës personale, për të mos dhënë idenë se përmes kësaj historie me të cilën nuk përballem vetëm unë po tentoj të marr një lloj simpatie e tolerimi. BPB e ka bërë të kundërtën, e atë që rrallë e bën një institucion për një kauzë si Sindroma Down. Tash e sa vite, Banka e Vendit është partner kryesor i shoqatës dhe me nismat e tyre kanë lehtësuar jo vetëm jetën e Benit por edhe të të gjithë shokëve e shoqeve të tij në DSK", thotë Gresa, rrëfimi i të cilës në fakt, ndoshta më shumë do t'i shkante një reportazhi televiziv. Gresathotë se është tejet falënderuese për rritjen graduale që e përkufizon si "të shëndetshme" dhe e vetmja që duhet të ndiqet, sepse është ajo që e ka formësuar në profesionisten që është sot. "Në jetë, rrugëtimit e secilit prej nesh janë të ndryshme, e si të tilla, asnjëra nuk e ka rezultatin e njëjtë. Ajo që na ndërton si

Mimoza Godanci

CHIEF EXECUTIVE OFFICER

Surrounded by successful women, there is a risk that we might lose the ability to empathize with the challenges women face in their professional development and the fight against prejudices. It is not uncommon for situations where, as women, we fail to recognize signals of discrimination even when they are marked with "capital letters," as shared by Mimoza, recounting her daughter's inquiry about the gendered nature of the name United Kingdom instead of "Queendom" when Queen Elizabeth held the position. "I don't think I had an answer for my daughter at that time, but in any case, the situation teaches a lesson, "The fact that a situation is globally acceptable does not make it right; right becomes evident only when judged with the clarity of a child." In this context, the decisions we make every day have the potential to remain flawed (due to gender prejudices), even when women are the ones making those decisions. Mimoza's daughter's question encapsulates the concerns of many young girls who might perceive their role as a binary decision. However, the examples we provide here, along with those of hundreds of colleagues not portrayed in these pages, demonstrate that the role of a woman is rich in color and should be treated as such- "A job that traditionally may have been seen as a man's does not diminish one's womanhood."

individ janë ëndrrat tona dhe angazhimi që ne bëjmë në baza ditore për t'i përbushur ato. Ajo se për çka njerëzit krijojnë dyshime për profesionistët gra, ndonjëherë e kalon edhe profesionin dhe shkon drejt personales. Nëse nuk gjykoresh për atë se çka përfaqëson sipas funksionit të cilin e ushtron, për shkak se projektet dhe rezultatet flasin më së miri, komentoresh për balancën familje-punë. Po, pra është e mundur dhe duhet të punojmë çdo ditë për të çuar përpara idenë se të dyja janë jo vetëm të menaxhueshme por rezultat i njëra-tjetrës, dhe kontribut e mbështetje reciproke", thotë Gresa.

Argjira Kadrijaj - Dushi

UDHËHEQËSE E

DEPARTAMENTIT PËR BANKIM
DIXHITAL DHE RETAIL

Argjira ndërkaq, thotë se specifikat e profesionit shpesh diktojnë orare të zgjatura e vikende jashtë shtëpisë. Por, që shton se menaxhimi i duhur i kohës dhe prioritetëve dëshmon se balanca në fakt është jo vetëm e mundur, por përditshmëri dhe nevojë. "Sot Tana dhe Darsi kanë pyetjet që unë kam pasur dikur për prindërit e mi. Faktikisht derisa rritesh përgjigjet për pyetjet që ke i merr vet, pa pasur nevojë për fjalë. Për mua, e rëndësishme është që pos rolit si nënë, të ju krijoj fëmijëve të mi mundësi të reja çdo ditë për zhvillimin e tyre dhe kjo nuk do të thotë se do të bëhet duke sakrifikuar diçka nga vëmendja që ju duhet çdo minutë", thotë ajo. Derisa, karakteret për të cilat fola sot janë modeste nga natyra, mua si PR më bie barra kryesore ta bëj të kundërtën. Faktikisht, derisa Argjirës po mundohesha të ia shkruaja profilin, mendova të përmend bankimin dixhital që po vjen si forcë transformuese e sistemit, por, pastaj, do të lija anash të arritura tjera. Vetëm në pak muaj në bankën e vendit nën leadershipin u realizuan suksesshëm projekte të ndryshme të biznesit përdërisa projekte ekskluzive presim vitin e ardhshëm. Argjira, paralelisht këtyre vazhdon studimet të doktoratës për ekonomi dixhitale, si një ndër profesionistet e pakta në Kosovë për këtë fushë.

Gresa Godeni

HEAD OF FINANCE
DEPARTMENT

"As a mother of three children, but known especially as Beni's mother, I often withhold personal details to avoid giving the impression that this story, which I am not facing alone, is an attempt to again sympathy and tolerance. BPB does the opposite, and it is rare for an institution to go as far as BPB has for a cause like Down Syndrome.

For years now, BPB has been a key partner of the organization, and their initiatives have not only improved Beni's life but also the lives of all his friends in DSK," says Gresa, whose narrative might be more suitable for a television reportage. Gresa expresses deep gratitude for the gradual growth, defining it as "healthy" and the only path worth following, as it has shaped her into the professional she is today.

"In life, everyone's journey is different, and as such, no one has the same result. What builds us as individuals are our dreams and the daily commitment to fulfill them. Doubts people have about women's professional success sometimes extend beyond the profession itself and delve into their personal lives. If you are not judged for what you represent and the work you do, you are scrutinized for the work-family balance. Yes, it is possible to achieve this balance, and we should work every day to advance the idea that both are not only manageable but also mutually reinforcing," says Gresa.

Argjira Kadrijaj - Dushi

HEAD OF DIGITAL BANKING
AND RETAIL DEPARTMENT

On the other hand, Argjira notes that the specifics of the profession often necessitate long hours and weekends outside the home. Nevertheless, she adds that proper time and priority management prove that balance is not only possible but also a daily reality and necessity. "Today, Tana and Darsi have the questions that I once had for my parents. As you grow up, you get answers to the questions without the need for words. For me, it is important that, in addition to the role of a mother, I create new opportunities for my children and contribute to their development each day, without sacrificing the attention they need every minute," she says. While the characters I discussed today are modest by nature, as a PR person, my primary objective is to do the opposite. Indeed, while attempting to write Argjira's profile, I considered mentioning digital banking as a transformative force in the financial system. However, I realized that would overlook other achievements. In just a few months under her leadership in BPB, various successful projects were executed, and many more are anticipated for the next year. Simultaneously, Argjira continues her studies for a Ph.D. in digital economics, making her one of the few professionals in Kosovo in this field.

Jeta është një poezi e shkruar!

“Shkruaj poezi për ta lehtësuar shtrëngimin që shpesh më trazon, për të mos harruar sa pafat jam, për ta thirrë fatin. Shkruaj sepse nuk kam një tjetër trashëgimi për këtë botë” - shprehet në këtë nintervistë Arbër Selmani, gazetar dhe poet, një zë brilant i poezisë shqipe.

INTERVISTOI & FOTO: SHPEND MALIÇI

Çfarë do të thotë për ju të shkruani poezi?

Pyetje shumë e tensionuar. Nëpër vite, ndryshon edhe përgjigjja ime. Në fëmijëri, shkruaja për të qenë i lumtur unë dhe njerëzit rreth meje. Në adoleshencë, shkruaja për të bërtitur, dhe besa-besa kam bërtitur shumë sepse më kanë shtypur shumë. Sot, në moshën 32 vjeçare, shkruaj poezi si një vazhdimësi e një interviste të gjatë me veten time. Unë nuk flas shumë me njerëz, nuk dal shumë, nuk kam kontakt të mirë me sytë e njerëzve, kam qenë më ekstrovert dikur, kjo krejt ndoshta për ta njohur më shumë veten time. Poezia është vijueshmëria ime, e jetës sime, e ndodhive të mia. Nuk po bërtas shumë, nuk po revoltohem shumë, sepse kjo më bën tmerrsisht dëm në shëndetin tim mendor. Të shkruaj poezi, do të thotë të vuaj shumë për ato çaste sa merr formë krijesa ime. Shkruaj poezi për ta lehtësuar shtrëngimin që shpesh më trazon, shkruaj poezi për të mos harruar sa pafat jam, shkruaj poezi për ta thirrë fatin, shkruaj poezi kur më vjen dhe jo kur e kërkon kuvendi. Shkruaj sepse nuk kam një tjetër trashëgimi për këtë botë.

Ka pasur ndonjë ngjarje në jetën tuaj që ju ka afruar më shumë me poezinë?

Si i rritur, patjetër, poezia ‘Kur vdiq baba’. Kur e shkrova poezinë dhe kur e pashë reagimin e njerëzve, e kuptova që ndoshta ka një shkëndijë që premtan, te unë si poet e tregimtar. Më duhej pak konfirmim, dhe e morra, vazhdoj ta marr sidomos për atë poezi. Nuk ishte shumë ngjarje sa ishte një moment kur kuptova se mund ta kem fjalën armën më të fortë. Unë kam shkruar gjithmonë, poezinë e parë e kam shkruar në moshën 8 vjeçare. Midis librit tim të parë me poezi (Pse hidhërohet gjyshi, 2005) dhe librit të dytë me poezi (48 Piano, 2022), janë 17 vite mungesë, por edhe krijim, kompozim, shkrim, reflektim, udhëtim, shpesh edhe një bllokadë poetike pas së cilës gjithmonë del Dielli dhe prapë rigjehet vetja, motivet, shtigjet e reja, jo përsëritjet. Urrej të përsëritem, por ndodhë, e pamundur të mos ndodhë. Mua më ndodhë, çdo poeti, çdo zanati.

Kam shkruar sepse kam qenë fëmijë me shumë energji dhe ngushticat e mia i kam tejkaluar më lehtë përmes poezisë. Nëse ke qenë fëmijë e adoleshent në fillim të viteve 2000, pas mbarimit të luftës, poezia ka qenë pjesë e jetës tënde: kemi lexuar poezitë

e Agim Devës, Rifat Kukajt, Adelina Mamaqit, Arif Demollit, Xhevat Sylës, Karvani i Shkrimtarëve për Fëmijë na vizitonte vit për vit, kjo kam përshtypjen që më ka mbushur me imagjinatë, me jetë, me motive për të shkruar. Një fëmijë shkruan broçkulla të mahnitshme. Unë bëja diçka të tillë. Një ngjarje që mund t'i ketë dhënë sinjal trurit tim njomak për të shkruar e për të lexuar poezi në vazhdimësi ishte botimi i librit tim të parë me poezi. Kthehem në shtëpi pas shkollës, një pasdite, dhe gjej në banesë disa pako të mbushura me të njëjtin libër, e njëjta kopertinë e verdhë. Lart shkruhej ‘Arbër Selmani’ dhe më poshtë shkruhej ‘Pse hidhërohet gjyshi’, shoqëruar edhe më poshtë me një fotografi bardhë e zi të një plaku e një vocërraku. Babai ma kishte sjellë librin tim në shtëpi, pa ditur unë asgjë, dhe kjo ishte hera e parë në jetë që një ndjenjë së cilës as unë emrin nuk ia dija, po më trupësohej: krenari. Tash vonë e kuptova që qysh i vogël e kam shkruar emrin tim në kopertinat e plot librave që i kishim në banesë, ndoshta, sikur doja të bërtisja për një libër timin autorial që do të vinte më vonë.

Poezia “Kur vdiq baba” është kthyer në një himn dashurie, dhembje dhe malli, na trego pak më shumë për të, si ndjeheni ju?

Babi ka vdekur në vitin 2016. Poezia është shkruar në vitin 2018, në një pasdite të ftohtë, me një Arbër të ftohtë dhe të humbur në mendime. Fillimisht kam menduar që atë poezi nuk do ta ndaja kurrë me njerëz, por në vitin 2020, në fillim të izolimit prej pandemisë, e ndava poezinë me miqtë e mi në rrjetet sociale me datë 1 prill, në përvjetorin e vdekjes së babis. Kujtohem që kur e postova poezinë dola dhe eca në rrugët e qytetit tim, po qaja, jo për vdekjen sa po qaja për atë poezi dhe për gjendjen time të trishtë atë ditë. Janë edhe 2-3 poezi të tjera të miat që kanë depërtuar te lexuesi shqiptar të shkruara me aq zhveshje e me aq pafajësi e me aq hidhërim, por ‘Kur vdiq baba’ nuk ka vdekur kurrë dhe e ndjej që do të më varrosë edhe mua. Jam me fat nëse ajo poezi jeton gjatë. Gënjej nëse them që përmes asaj poezie kam dashur ta monumentalizoj babin tim, figurën e tij. Jo, atë poezi e kam shkruar sepse zemra po plaste prej dhimbjes dhe ndoshta doja një mekanizëm shpëtuës. Isha 27 vjeçar dhe pa shumë përvojë për t'i marrë dy role që pasuan: të qenit poet e të qenit

kryefamiljar.

Poezia është përkthyer në gjuhën angleze, serbokroate, turke, frënge, gjermane, norvegjeze, italiane: nuk ka muaj që dikush nuk më shkruan për atë poezi. E urrej kur i bëj njerëzit të qajnë, e di që ndeshem me veten, por nuk dua t'i bëj njerëzit të qajnë. Në asnjë gjuhë tjetër ajo poezi, megjithatë, nuk godet aq fortësisht sa origjinali në gjuhën shqipe. Nuk më pëlqen të shkruaj për vdekjen, çdo vdekje e shkakuar prej çdo shkakut është e dhimbshme. Vdekja premtom vetëm material për letërsi të mirë, për poezi antologjike, dhe kaq, mbetet shterpë, rrotullon jetën tënde dhe është gjeniale në shpejtësinë me të cilën kalon. Të gjithë kthehem në dasma, dy ditë pas vdekjes. 'Kur vdiq baba', e them përlësisht, është një tërmet në jetën tim. Nuk e kam vuajtur shumë shkrimin e saj sa e vuaj faktin që atë nuk e lexoi kurrë babai im, ai besonte fuqishëm në aftësitë e mia shprehëse. Poezia i takon botës dhe në një formë është e shkruar tanimë prej qindra grave e burrave që kanë humbur baballarët e tyre, kanë humbur ndjenjën e sigurisë, janë privuar prej motivimit që ta jep një baba shembullor dhe i thepët.

Si i strukturoni idetë dhe i konsolidoni ato në gjuhën poetike?

Luaj me motive, me fjalë, kështu vjen në jetë letërsia. Refuzoj të jem patetik, e fundit gjë që dua është që letërsia ime të jetë patetike, e përçmuar, e varfër në llavën e saj, e mjerë. Tragjike, mirë, e lejoj të jetë tragjike shpesh. E gjallë, po, dua që letërsia ime të jetë e gjallë edhe kur vdekja vendoset sipër saj. Nuk jam ai djali që shkruan çdo ditë, çdo mbrëmje, me një mal të madh të thumbimeve e ngacmimeve. Po, çdo gjë mund të kthehet në gjuhë poetike, por unë nuk dua të merrem me çdo gjë. Letërsia për mua është terapeutike, është shëruese, shpëtimtare, serotoninë. Duhet, e para, të më leverdisë mua, të më shërbejë mua, të jetë e dobishme për mua, për shpirtin tim. Tutje, nëse arrij deri te një njeri tjetër, te njerëz të tjerë, zemra më bëhet mal i madh edhe e them me shumë përvuajtje që dua ta përqafoj e ta dëgjoj çdo tregim a rrëfenjë që mund të dalë si pasojë e një vargu që e kam shkruar dikë. Idetë

më vijnë në kokë vend e pa vend, në terr e në dritë, në metro e në aeroplan, e çuditshme shumë. Më vijnë fytyrat, më vijnë emrat e njerëzve, jam tepër erotik me të dëgjuar një emër mashkulli që më pas më bën të notoj në vargjet e mia. Gratë, vajzat, në anën tjetër, kanë emra aq të mahnitshëm e sakrifikojnë aq shumë për mirëqenien e të tjerëve, sa që më duhet një turbulencë e vogël që unë ta hedh veten në krijim. Në poezinë time 'Babai im në shi' është një film i shkurtër, do ta kthej një ditë në një të tillë, më ka ardhur si një përfytyrim, si një vegim. Plot poezi më vijnë të tilla, si projekte kinematografike të cilat, përmes fjalës e shkronjës, i kthej në dorëshkrime. Nuk kam punuar ndonjëherë në projekte filmike por merrem rrallëherë me kurimin e ekspozitave, edhe prej kësaj ane inspirohem shumë. Poezia është platformë, unë e marr si të tillë, jo si një udhëtim ekzotik ku unë shpreh patjetër fantazitë e mia dhe qejfet e mia hysterike. Poezia më vjen prej këngës, shpesh, prej melodive klasike. '48 piano', libri im i fundit me poezi, ka pafundësisht muzikë brenda. Nuk e di, nuk shkruaj 500 faqe letërsi çdo vit, nuk e ndjej, kërkoj edhe perfeksionin e kjo më dëmton shumë. E di që shkruaj për ta shkrirë veten në mijëra copa, dhe nëse kjo nuk ndodhë, nuk kam bërë asgjë.

What does writing poetry mean to you?

A very tense question. Over the years my answer also changed. As a child, I wrote to make myself and the people around me happy. As a teenager, I wrote to scream, and I think I screamed a lot because I was so oppressed. Today, at the age of 32, I write poetry as a continuation of a long conversation with myself. I don't talk much to people, I don't go out much, I don't have good eye contact, I was more extroverted, all this perhaps to get to know myself more. Poetry is my continuity, my life, my events. I don't shout too much, and I don't rebel too much, because this is terribly harmful to my mental health. Writing poetry means suffering a lot for those moments when my body takes shape. I write poems to ease the tension that often disturbs me, I write poems so as not to forget

“Shkruaj poezi për ta lehtësuar shtrëngimin që shpesh më trazon, për të mos harruar sa pafat jam, për ta thirrë fatin.

how unfortunate I am, I write poems to invoke destiny, I write poems when I feel like it and not when the assembly requires it. I write because I have no other legacy for this world.

Was there any event in your life that brought you closer to poetry?

As an adult, certainly, the poem 'When the father died'. When I wrote the poem and when I saw people's reactions, I realized that perhaps there was a promising spark in me as a poet and storyteller. I needed confirmation, and I had it, I still have it, especially for that poem. It wasn't so much an event as a moment when I realized that I could mean the most powerful weapon. I have always been writing, I wrote my first poem at the age of 8. Between my first book of poems ('Why is grandfather upset', 2005) and the second book of poems (48 Pianos, 2022), there are 17 years of absence, but also of creation, composition, writing, reflection, travel,

often even a poetic block after in which the Sun always rises and you find yourself, motivations, new paths, not repetitions. I hate to repeat myself, but it happens, there's no way it doesn't happen. It happens to me, to every poet, to every profession.

I wrote because I was a child full of energy and through poetry, I overcame my difficulties more easily. If you were a child and teenager in the early 2000s, after the end of the war, poetry was part of your life: let's read the poems of Agim Deva, Rifat Kukaj, Adelina Mamaqi, Arif Demollit, Xhevat Sylë, the Caravan of Writers for Children visited year after year, I have the impression that this has filled me with imagination, with life, with reasons to write. A child writes extraordinary poems. I used to do something like that. One event that may have signaled my young brain to write and read poetry continuously was the publication of my

“I write poems to ease the tension that often disturbs me, I write poems so as not to forget how unfortunate I am, I write poems to invoke destiny, I write poems when I feel like it and not when the assembly requires it.

first book of poetry. One afternoon I came home after school and found several packages full of the same book, with the same yellow cover, in the apartment. At the top, it said “Arbër Selmani” and underneath it said “Why is grandfather upset”, also accompanied by a black and white photograph of an old man and a gamin. My father had brought the book home without knowing anything, and that was the first time in my life that I felt the full sense of the word of pride.

Lately, I've realized that since I was little I wrote my name on the covers of all the books we had in the apartment, perhaps, as if I wanted to shout about one of my author's books that would arrive later.

Now the poem “When My Father Died” has become a hymn of love, pain, and nostalgia, a poem appreciated and translated into many languages, tell us a little more, how do you feel ?

My father died in 2016. The poem was written in 2018, on a cold afternoon, with a cold Arbër lost in thoughts. At first, I thought I would never share that poem with other people, but in 2020, at the beginning of the pandemic isolation, I shared the poem with my friends on social networks on April 1, the anniversary of my father's death. I remember when I published the poem I went out and walked the streets of my city, I was crying, not for the death but for that poem and my sad state that day. There are 2-3 other poems of mine that have penetrated the Albanian reader, written with such nakedness, innocence, and bitterness, but “When my father died” has never died and I feel that it will bury me too. I am lucky if that poem lives long. I would be lying if I said that through that poem I wanted to monumentalize my father, his figure. No, I wrote that poem because my heart was bursting with pain and perhaps I wanted an escape mechanism. I was 27 years old and I didn't have much

experience to cover the two roles that followed: being a poet and being the head of the family.

The poem has been translated into English, Serbo-Croatian, Turkish, French, German, Norwegian, and Italian: not a month goes by without someone writing to me about that poem. I hate when I make people cry, I know I'm contradicting myself, but I don't want to make people cry. In no other language, however, is this poem as striking as the Albanian original. I don't like writing about death, any death from any cause is painful. Death promises only material for good literature, for anthological poetry, and that's it, it remains sterile, it turns your life upside down, and is brilliant in the speed with which it passes. We all go back to weddings, two days after death.

‘When my father died,’ I say humbly, it was an earthquake in my life. I didn't suffer so much from his writing as from the fact that it had never been read by my father, who strongly believed in my expressive abilities. Poetry belongs to the world and in some form is already written by hundreds of women and men who have lost their father, lost their sense of security, deprived of the motivation that an exemplary and insightful father gives them.

How do you structure ideas and consolidate them into poetic language?

I play with motifs, I play with words, this is how literature comes to life. I refuse to be pathetic, the last thing I want is for my literature to be pathetic, despicable, poor in its lava, miserable. Tragic, well, I let it be tragic often. Alive, yes, I want my literature to be alive even when death looms over it. I'm not that guy who writes every day, every night, with a mountain of barbs and teasing. Yes, everything can be transformed into poetic language, but I don't want to deal with everything. Literature for me is therapeutic, it is healing, saving, and serotonin. It must first of all benefit me, serve me, be useful to me, to my soul. Then, if I reach another person, other people, my heart becomes a great mountain, and I say with great difficulty that I want to embrace and listen to every story or confession that may come out following a verse I have written to someone. Then Ideas come to me in places, on the Earth, and in the Light, in the Subway, and on the Plane, very strange. Faces and people's names come to mind, I am very erotic when I hear the name of a man which then makes me swim in my verses. Women, and girls, on the other hand, have such amazing names and sacrifice so much for the well-being of others that it takes a bit of turbulence to throw myself into creation.

In my poem “My Father in the Rain” there is a short film, one day I will turn it into one, it came to me like a vision. Many poems come to me as film projects that, through the word and the letter, I transform into manuscripts. I have never worked on film projects, but I rarely curate exhibitions, and I draw a lot of inspiration from this side too. Poetry is a platform, I take it as such, not as an exotic journey where I definitively express my hysterical fantasies and joys. Poetry comes to me from singing, often from classical melodies. ‘48 Pianos’, my latest book of poems, has infinite music inside. I don't know, I don't write 500 pages of literature every year, I don't feel it, I also look for perfection and this hurts me a lot. I know I write to melt into a thousand pieces, and if that doesn't happen, I haven't done anything.

Prishtina, qyteti i përvojave unike muzikore

Pristina, the city of unique musical experiences

NGA DARDAN SELIMAJ

Fillet e skenës së muzikës klasike, Prishtina nuk i ka të moçme.

Këta pak rreshta janë një udhërrëfyes i shkurtër për ta zbuluar një skenë megjithatë dinamike. Kryeqyteti i Kosovës, është një vendtakim i ehove të së shkuarës me tingujt bashkëkohorë, është shtëpi e një vargu të mrekullueshëm festivalesh dhe institucionesh muzikore: prej “Kosova

Kamerfestit”, festivali i pas luftës së fundit e deri te “Prishtina Guitar Week” që nisi vitin e shkuar. Prishtina pulson me ritmet e muzikës klasike pothuajse në 365 ditët e vitit. “ReMusica”, “DAM Festi” e “Chopin Piano Festi” shfaqin strehën e trashëgimisë kulturore klasike të qytetit, ndërsa “Ramë Lahaj International Opera Festival” përfaqëson shkëlqimin operistik të qytetit. Qyteti gjithashtu është vendi i konkurseve të njohura si (“Pianisti i Ri”, “Ars Kosova”, “Gara e Kompozitorëve të Ballkanit – BCCP”), duke u shndërruar në një qendër tërheqëse për talentet e reja. Ky entuziazëm për artin klasik muzikor, përforcohet edhe për faktin që Prishtina është shtëpia e Filharmonisë së Kosovës, Baletit Kombëtar të Kosovës dhe Operës së Kosovës, institucionit të ri – themelet e së cilit u vunë në gushtin e 2021-shit. Në mënyrë të veçantë, skena e muzikës klasike në Prishtinë nuk është vetëm një platformë për artistë me eksperiencë, por sidomos mjedis që promovon talentet e reja. Ndërkohë që ka disa kore grash dhe për femijë derisa Kori i Filharmonisë përfaqëson dhe e ruan traditën korale në qytet, e cila është kultivuar që pas LDB. Megjithëse mungon një sallë e përshtatshme koncertesh, producentët e organizatorët kreativë në Prishtinë kanë gjetur gjithmonë forma për t’i adaptuar ndërtesat e hapësirat e ndryshme, shumica prej së cilave i përkasin arkitekturës brutaliste të qytetit, duke ofruar përvoja të veçanta e të pakrahueshme koncertale. Pallati i Rinisë, një ndërtesë ikonike por jo e mirëmbajtur, qysh në vitet ‘90, por edhe pas luftës, është qendra ku gravitojnë kryesisht ngjarjet muzikore në Prishtinë. Nga jashtë, duket sikur është një ndërtesë e lënë në harresë, por nga brenda është një qendër e gjallë aktivitetesh muzikore dhe kulturore. Dhe ajo përkujton që tash e një çerekshkull, në kryeqytet nuk është inauguruar asnjë projekt infrastrukturor për kulturën. Rasti i shkollës së muzikës “Prenk Jakova”, me traditë prej 75 vjetësh, është një histori më vete. Por, një dirigjent britanik, tek i flisja për mungesën e infrastrukturës në Prishtinë, njëherë më pati thënë: “Imagjino nëse do të kishit një sallë të madhe, por asgjë për të prezantuar?” Kjo më së miri shpërfaq esencën e skenës muzikore në Prishtinë, për shpirtin dhe pasionin që ka ajo. Në mënyrë inkurajuese, nga Komuna po merren hapa për të siguruar një shtëpi të përshtatshme për këtë skenë muzikore në zhvillim. Së shpejti, Prishtina do të krenohet me një sallë koncertesh që nuk do të jetë vetëm një hapësirë fizike, por një simbol i zemrës kulturore të qytetit. Është qyteti që vazhdon ta këndojë këngën e shpresës dhe një qytet që pavarësisht të gjitha vështirësive, vazhdon të orkestrojë një të ardhme të pasur dhe të gjallë sa vetë muzika.

The beginnings of the classical music scene in Prishtina are not ancient. These few lines are a brief guide to discovering a dynamic scene. The capital of Kosovo, a meeting place of echoes of the past with contemporary sounds, is home to a wonderful series of festivals and musical institutions: from the “Kosova Kamerfest”, the post-war festival to the “Prishtina Guitar Week” which started in Last year. Prishtina pulsates with the rhythms of classical music almost 365 days a year. “ReMusica”, “DAM Festi” and “Chopin Piano Festi” showcase the city’s classical cultural heritage, while “Ramë Lahaj International Opera Festival” represents the city’s operatic splendor. The city is also home to renowned competitions such as (“Young Pianist”, “Ars Kosova”, and “Balkan Composers Competition - BCCP”), becoming an attractive center for young talents. This enthusiasm for the art of classical music is also strengthened by the fact that Prishtina is the home of the Kosovo Philharmonic, the Kosovo National Ballet, and the Kosovo Opera, the new institution - the foundations of which were laid in August 2021. In particular, the classical music scene in Prishtina is not only a platform for experienced artists, but above all an environment that fosters new talents. Although there are several women’s and children’s choirs, the Philharmonic Choir represents and preserves the city’s choral tradition, cultivated since the days of the LDB. Although it lacks a proper concert hall, Prishtina’s creative producers and organizers have always found ways to adapt various buildings and spaces, most of which belong to the city’s Brutalist architecture, offering unique and incomparable concert experiences. The Youth Palace, an iconic but poorly maintained building, since the 1990s and in the post-war period, is the center where musical events in Prishtina mainly gravitate. It looks like an abandoned building from the outside, but inside it is a lively center of musical and cultural activity. And remember that no infrastructure project for culture has been inaugurated in the capital for a quarter of a century. The case of the music school “Prenk Jakova”, with a 75-year tradition, is a story in itself. But a British conductor, when I was talking about the lack of infrastructure in Prishtina, once said to me: “Imagine if you had a large hall, but nothing to present?” This best reflects the essence of the Prishtina music scene, for its spirit and passion. It is encouraging that the municipality is taking steps to provide a suitable venue for this emerging music scene. Prishtina will soon boast a concert hall that will not just be a physical space, but a symbol of the city’s cultural heart. It is the city that continues to sing the song of hope and a city that, despite all difficulties, continues to orchestrate a future as rich and vibrant as music itself.

Librat e babës

Librat e babës ishin bërë pjesë e jona, si të ishin qenie të gjalla. Dhe ne asnjë nuk i referoheshim si bibliotekë, po krejt ato libra tashmë kishin marr epitetin “Librat e babës” se me të vërtetë ishin të babës.

Dad's books!

I was lucky enough to grow up surrounded by books, being the daughter of a great book lover where I learned most of the writers, especially the names, well beyond my young age, and then delved into their creativity.

NGA ARDIANË PAJAZITI

Kur je para një biblioteke, e kam fjalën për bibliotekat personale, në shikim të parë të duket një bibliotekë e zakonshme, një bibliotekë e pluhurosur ose e pastër, por në fakt, këto biblioteka janë thesar të paçmuar, sepse, nëpërmjet kësaj biblioteke njih shijen e personit që ka blerë përgjatë gjithë jetës së tij/saj, ndjen aromën e librit, diku-diku edhe aromën e personit koleksionues, sheh ndonjë shënim aty këtu: datë, vend, diku-diku ndonjë dedikim, dhe fletët e zverdhura të kohës, që dëshmojnë vjetërsinë. Pata fatin të rritem në mes të librave, duke qenë vajza e një adhuresi të madh të librit. Ku shumicën e shkrimtarëve, sidomos emrat, i mësova përtej moshës së vogël që kisha. E më pas të thellohesha edhe në krijimtarinë e tyre.

Të kesh fatin të rritesh mes librave është edhe një përparësi tjetër, se qysh herët e sofistikon shijen, jo se ti ke shije të hollë, por ke një gjeneratë para teje që të mëson të jesh një seleksionuese e thellë. Sepse, në këtë kohë dinamike, ti falësh kohën një 'libri' apo 'autori' nuk është vetëm humbje kohe, është shtrembërim i shijes, e sidomos për ata që janë në ndërtim e sipër të përzgjedhjes së autorëve, zhanreve... Po sikurse që ka përparësinë të rritesh mes një biblioteke, ka edhe defektin tjetër. Në raport me librat e babës kam një obsesion ta pashpjeguar. Librat e tij nuk dëshiroj që ti prek dikush tjetër. Mes tyre, përpos aromës së vjetërsisë së librit, më gjason që nuhas edhe aromën e tij. Deri sa shpalosë fletët e librave, kam ndjesinë se më puqen prekjet me prekjen e tij. Dhe jo një gjësend tjetër ta jep këtë ndjesi, ku përpos tregimit që të sjell po ai libër, të sjell kujtimet e shtëpisë së vegjëlisë, hijen e rënd të babës dhe diskutimin për librin. Duhet të jemi të rreptë me përzgjedhjen e librit, përzgjedhjen e autorëve. Fatkeqësisht, jo të gjitha librat janë libra që vlen të shpenzohet për to, sikurse që ka libra që do të dëshiroje me çdo kusht ti kesh pjesë të bibliotekës.

Po për të shkuar drejt librit të mirë, prindërit fillimisht, dhe më pastaj edhe mësuesit duhet të jenë selektues të mirë që të ndërtojnë një të ardhme drejt librit të mirë.

Unë i përulem babës, ai më ndërtoi një shije të mirë për librin, më ndërtoi një lidhje të mirë me librin, dhe ajo më e rëndësishmja, edhe përkundër faktit që nuk është më në mesin tonë, unë ende kam kontakt me të, po nëpërmjet librit.

When you are in front of a library, I mean a personal one, at first glance it seems like an ordinary library, a dusty or clean library, but in reality, these libraries are priceless treasures because, through this library, you get to know the taste of those who have bought for the whole life, feels the scent of the book, sometimes even the scent of the collector, sees a note here and there: date, place, somewhere a dedication, and the yellowed leaves of time, that prove the seniority. I was lucky enough to grow up surrounded by books, being the daughter of a great book lover where I learned most of the writers, especially the names, well beyond my young age, and then delved into their creativity.

I was lucky enough to grow up surrounded by books, being the daughter of a great book lover where I learned most of the writers, especially the names, well beyond my young age, and then delved into their creativity.

Having the fortune of growing up among books is another advantage, because, from an early age, you refine your taste, not because you have exquisite taste, but because you have a generation in front of you that teaches you to be a profound selector. Because, in this dynamic time, dedicating time to a 'book' or an 'author' is not just a waste of time, it is a distortion of taste, especially for those who are in the process of selecting authors, and genres...

Just as there is an advantage to growing up in a library, there is also another disadvantage. I have an inexplicable obsession with my father's books, the fact that I don't want anyone else to touch them. Among these, in addition to the smell of the age of the book, I seem to smell its fragrance. Until I open the pages of books, I have the feeling of being approached by his touch and nothing else gives this feeling, where apart from the story that the book itself brings to you, it brings the memories of your childhood at home, the heavy shadow of your father and the discussion about the book.

We must be rigorous in the selection of books, in the author's selection, because not all books are books worth spending money on, just as there are books that you would like to have in your library at all costs. But to move towards good books, parents first, and then teachers, must be good selectors to build a future towards the good book. I bow to my father, because thanks to him I built a taste for books, he toughed me a unique connection with books and, most importantly, although he is no longer with us, his presence lives on through books!

**Sigurimi
i Shëndetit
në
Udhëtim**

**Blej
ONLINE
dhe në çdo
zyrë
të Sigal-it**

Fillimi i vitit sjell një ndryshim të madh,
Europa ka hapur dyert për Kosovën!

Për të garantuar që çdo moment i udhëtimit
tuaj të jetë i mbrojtur, në rast të emergjencave
mjekësore, aksidente, apo sëmundje akute,
jemi këtu për ju **SIGAL UNIQA**

uniqa-ks.com

Shpirti gjen qetësi në art

Të rrallë janë njerëzit në biznes që i përkushtohen njëkohësisht kulturës apo sportit, por Valton Bilalli, ka arritur të gjejë balancën mes tyre gjatë karrierës së tij, si një plotësim i njëra-tjetrës, vjen në këtë rrëfim si një individ shumë dimensional.

Cause the soul finds peace in art

Rare are the people in business who dedicate themselves to culture or sport at the same time, but Valton Bilalli, has managed to find the balance between them during his career, as a complement to each other, comes in this narrative as a very dimensional individual.

FOTO: ILIRIA NEZIRI

Cili është përkufizimi juaj për suksesin?

Suksesi është balancë. Balancë shumëdimensionale, mes arritjeve të qëllimeve personale, lumturisë në jetë, rehatisë mendore dhe shpirtërore, respektit të ndërsjellë dhe shumë aspekteve tjera. Ka rëndësi të veçantë që gjatë procesit dhe progresit në jetë të kesh edhe lumturinë për arritjet momentale në mënyrë që motivimi për arritjet e radhës të fitojë kuptim. Suksesi është po ashtu një dukuri që nuk përfundon asnjëherë dhe kërkon vazhdimisht përkushtim.

Çfarë duhet të bëjnë njerëzit që ta arrijnë atë?

Duhet të motivojnë veten çdo kohë, të respektojnë veten për arritjet e tyre. Nuk mendoj që duhet dikush tjetër të vlerësojë se çfarë arritje ke apo nuk ke, sa janë të vlefshme, ato përderisa ti vet je i lumtur. Suksesi padyshim vjen si rrjedhojë e punës! Shumë punë, angazhim dhe përkushtim. Duhet të ndërtohen qëllime të pastra e të sakta, të ndërtohen marrëdhënie të mira, por gjithashtu pa harru që sukseesi është një proces, që do të thotë se është e domosdoshme që gjatë rrugëtimit të ketë reflektim dhe adaptim në mënyrë që sukseesi të vijë si rrjedhojë e mësimit. Sukseesi që vjen nga këto parime është i shëndosh dhe nuk të korrupton. Pra, është shumë e rëndësishme, që thjeshtësia të ngelet në themelet e saj pavarësisht arritjeve. E kuptoj që evoluimi është i pashmangshëm prandaj nëse themelet janë të shëndosha sukseesi është më i thellë e më i vlefshëm.

What is your definition of success?

Success is balance. Multidimensional balance between the achievement of personal goals, happiness in life, mental and spiritual comfort, mutual respect and many other aspects. It is of particular importance that during the process and progress in life you also have happiness for the current achievements so that the motivation for the next achievements gains meaning. Success is also a phenomenon that never ends and requires continuous commitment.

What must people do to achieve it?

They should motivate themselves at all times, respect themselves for their achievements. I don't think that anyone else should evaluate what achievements you have or don't have, how valuable they are, as long as you yourself are happy. Success definitely comes as a result of work! A lot of work, commitment and dedication. Clean and accurate goals must be built, good relationships must be built, but also without forgetting that success is a process, which means that it is necessary to reflect and adapt during the journey so that success comes as a result. of learning. The success that comes from these principles is sound and does not corrupt you. So it is very important that simplicity remains in its foundations regardless of achievements. I understand that evolution is inevitable, so if the foundations are sound, success is deeper and more valuable.

Pesë parimet tuaja më të famshme të etikës për të bërë karrierë?

Të qenurit fer, sepse duhet të trajtohen në mënyrë të drejtë dhe me kujdes të gjithë. Integriteti, sepse krijon vlera morale dhe të sigërta në çdo marrëveshje dhe në çdo relacion. Respekti, sepse demonstroi përgjegjësi të ndërsjellë ndaj bashkëpunëtorëve dhe ndaj përkushtimeve. Punë ekipore, sepse bashkëpunimi me partnerë, kolegë, është shumë më efektiv sesa çfarëdo pune individuale.

Fleksibiliteti, në ndryshimet që vijnë në çdo industri duhet gjithësesi të mbajë mendësinë e hapur për të reflektuar në këto ndryshime.

Ka tjera dimensione në jetën tuaj që përbëjnë personalitetin tuaj, sporti dhe arti, sa të rëndësishme janë në jetën tuaj?

Sporti, arti, kultura janë vlera që mua më kompletojnë si personalitet. Duke pas parasysh që vij nga një familje sportistëve, babai im ka qenë sportisti më i mirë në Kosovë, gjatë viteve '60-65, hendbollisti vitit për 10 vite me radhë, ka kultivuar dhe te unë dashurinë për sportin. Vet kam qenë basketbollist në vitet '90 –ta kur kam garuar në ligën e Kosovës. Në sport gjej qetësinë mendore. Relaksohem dhe përmushem. Kontribuoj shumë në gjeneratat e reja të kryeqytetit duke mbajtur klube basketbollistike të fëmijëve të moshës nga 12-18 vjeç. Çdo vit ndihmoj dhe nxisë mbi 200 fëmijë të largohen nga rrugët e këqija potenciale, por të kyçen në basketboll, sport. Ndërsa arti, kultura, muzika, piktura me jep qetësinë shpirtërore. Bashkëjetesa me gruan time arkitekte ka pas rol të rëndësishëm në kompletimin e dashurisë sime për artin, por edhe muzika ka qenë gjithmonë prezentë në jetën time dhe ende vazhdon të jetë. Bashkë me partnerët e mi në biznes jemi një ndër koleksionuesit më të mëdhenj të pikturave të piktorëve shqiptarë, kemi themeluar edhe një fondacion ku do të mbledhim shumë piktura dhe do t'i prezantojmë në galerinë private që jemi duke ndërtuar.

Një koleksionues i veprave të artit, mendoni se si shoqëri i kushtojmë vëmendje kulturës, zhvillimit të saj?

Mendoj që shoqëria kosovare është shumë e emancipuar. Jemi shoqëria me mendësinë më të hapur në rajon. Jemi shumë modern. Vëmendjen që i kushtojmë kulturës konsideroj se nuk është e mjaftueshme, por mendoj që asnjëherë nuk do të jetë e mjaftueshme tek ne apo kudo tjetër. Për faktin që kultura është në një zhvillim dhe ndryshim botëkuptimesh konstante mendoj që duhet të përqafojmë dhe të reflektojmë në përputhje me rrethanat. Besoj në shpirtin artistik të gjeneratave të reja dhe shpresoj që shpërfaqja e këtij shpirti në të ardhmen e afërt do të përmush zemrat tona. Për të ndikuar më shumë në zhvillimin e artit dhe kulturës secili nga ne duhet që të të kultivoj tek gjeneratat e reja, siç kam bërë unë me fëmijët e mi, duke kultivuar dashurinë për sport e kulturë, duke i angazhuar ata në basketboll, kitarë, piano dhe pikturë.

Your five most famous ethics for making a career?

Being fair, because everyone should be treated fairly and with care. Integrity, because it creates moral and honest values in every agreement and in every relationship. Respect, because it demonstrates mutual responsibility towards co-workers and commitments. Team work, because cooperation with partners, colleagues, is much more effective than any individual work.

Flexibility, in the changes that come in any industry should still keep an open mind to reflect on these changes.

There are other dimensions in your life that make up your personality, sports and art, how important are they in your life?

Sport, art, culture are values that complete me as a personality. Considering that I come from a family of sportsmen, my father was the best sportsman in Kosovo, during the 60s-65s, the handball player of the year for 10 years in a row, he also cultivated the love for sports in me. I myself was a basketball player in the 90s when I competed in the Kosovo league. I find peace of mind in sports. I relax and fulfill myself. I contribute a lot to the new generations of the capital by maintaining basketball clubs for children aged 12-18. Every year I help and encourage more than 200 children to leave potential bad paths, but to join basketball, sports. While art, culture, music, painting give me peace of mind. Cohabitation with my architect wife has an important role in completing my love for art, but music has always been present in my life and still continues to be.

Together with my business partners, we are one of the largest collectors of paintings by Albanian painters, we have also established a foundation where we will collect many paintings and present them in the private gallery that we are building.

An art collector, do you think as a society we pay attention to culture, its development?

I think that Kosovar society is very emancipated. We are the most open minded society in the region. We are very modern. I consider that the attention we pay to culture is not enough, but I think it will never be enough here or anywhere else. Due to the fact that culture is in a constant development and change of worldviews I think we should embrace and reflect accordingly. I believe in the artistic spirit of the new generations and I hope that the manifestation of this spirit in the near future will fulfill our hearts. In order to have a greater impact on the development of art and culture, each of us must cultivate it in the new generations, as I have done with my children, cultivating love for sports and culture, engaging them in basketball, guitar, piano and painting.

Prishtina rikthen festivalin e xhazit

Pristina brings back the jazz festival

Një ndër ngjarjet më të shënuara kulturore për vitin 2023 ishte edhe Prishtina Jazz Festival, që solli një frymë të jashtëzakonshme në skenën tonë muzikore. "Edicioni i Prishtina Jazz Festival 2023 i mbajtur nga data 03-06 maj (4 net), riktheu muzikën xhaz në skenën e Prishtinës, me artistë botërorë si Brian Marsella Trio, i cili fluturoi nga Nju Jorku enkas për Festivalin tonë. Së bashku me Tevor Dunn dhe Kenny Wollesen, ata performuan para publikut tonë, i cili pati mundësinë të dëgjonte tre nga muzikantët më të talentuar të xhazit modern në botë. Në natën e dytë performoi Orkestra Jazz e Prishtinës, një orkestër e formuar këtë vit në shkurt, me anëtarë nga Ballkani. Kjo orkestër energjike kënaqi publikun duke interpretuar muzikë jazz të aranzhuar për Big Band e cila është pëlqyer më pas nga publiku për shkak të energjisë dhe cilësisë muzikore të orkestrës.

Në natën e tretë, këngëtarja Sara Decker nga Gjermania performoi me kuartetin e saj. Sara Decker kreu masterin në New School of Music në Nju Jork dhe filloi bashkëpunimin me Taulant Mehmetin, i cili më rekomandoi Sara Decker për festivalin. Kjo natë iu kushtua adhuresve të xhazit vokal dhe frymës së xhazit european. Natën e katërt ka performuar muzikanti i njohur i Kosovës, Enver Muhamedi, i cili ka formuar treshen e formuar pikërisht për Festivalin. Në treshen e tij janë Derya Türkan dhe Ceng Erdogan, të cilët janë muzikantë me famë botërore. Kjo treshë performoi kompozime origjinale

te cilat kishin elemente të xhazit dhe muzikës folklorike të lindjes"- shprehet Armend Xhaferi. Një festival i këtij zhanri muzikor përbënë vlerë të shtuar të kulturës sonë, duke vazhduar ta pasurojë edhe më tej kryeqytetin e Kosovës, por jo vetëm.

"Ideja e festivalit të xhazit është që Prishtina të vazhdojë traditën e kultivimit të muzikës Jazz me festivale, seminare dhe prezantimin e kulturës sonë në forma të ndryshme si ushqim, instrumente e veshmbathje tradicionale, suvenire etj. Ne i trajtojmë artistët me respekt dhe mikpritje gjë që ndikon pozitivisht në performancën e koncertit.

Të rinjtë kanë mundësi të takojnë artistë dhe të mësojnë sa më shumë prej tyre sepse festivalet muzikore janë frymëzim për gjeneratat e reja dhe ndikojnë pozitivisht në zhvillimin e tyre artistik"- thotë ai.

ipas Armendit, festivali i sivjetshëm premtun një përvojë emocionuese dhe të gjallë për të pranishmit. Me artistë të njohur të rreshtuar, do të ketë një ofertë të pasur muzikore së bashku me diskutime stimuluese/nxitëse me një shumëllojshmëri ushqimesh tradicionale të servuara. Veprimtaria do të shfaqë kulturën tonë tradicionale dhe do të krijojë një atmosferë dinamike që entuziastët e xhazit nuk do ta harrojnë.

One of the most important cultural events of 2023 was the Pristina Jazz Festival, which brought a great spirit to our music scene. "The edition of Pristina Jazz Festival 2023 was held from May 03-06 (4 nights), brought music back to the stage of Pristina, with full artists like the Brian Marsella Trio, who flew from New York just for our Festival.

Together with Tevor Dunn Kenny Wollesen, they performed in front of our audience, who can listen and enjoy from the most talented modern jazz musicians in the world. On the second night, the Jazz Orchestra of Pristina performed, an orchestra formed this year in February, with members from the Balkans. This energetic orchestra enjoyed publicly performing Big Band-arranged jazz music, which is popular because of its results and releases by its musical audience. On the third night, singer Sara Decker from Germany performed with her quartet.

Sara Decker completed her master's degree at the New School of Music in New York and began collaborating with Taulant Mehmet, who highly recommended Sara Decker for the festival. This night was dedicated to fans of vocal jazz and the spirit of European jazz. On the fourth night, the well-known musician in Kosovo, Enver Muhamedi, who formed the trio formed for the Festival, performed. The trio members are Derya Türkan and Ceng Erdogan, who are world-famous musicians. This trio performed original compositions that had elements of jazz and folk music of the east" - says Armend Xhaferi.

A festival of this musical genre adds value to our culture, becoming even more enriched in the capital of Kosovo, but not only. "The idea of the jazz festival is that Pristina of music, music and the cultivation of Jazz with festivals, seminars and presentations of culture in different forms such as food, instruments and traditional clothing, souvenirs, etc. We treat the artists with the hospitality that positively respects the performance of the concert. Young people have the opportunity to meet artists and learn as much as possible from them because music festivals are an inspiration for the new generations and positively in their artistic appearance" - he says.

According to Armendi, this year's festival promises to be exciting and lively for the attendees. With popular artists lined up, it makes a rich musical offering along with stimulating discussions with a traditional food served. The event will showcase our traditional culture and create a dynamic atmosphere that jazz enthusiasts will not forget.

Dodona, teatri i kryeqytetit!

Një intervistë me Valdet Ramën për teatrin e kryeqytetit, Dodonën, rreth arritjeve dhe sfidave, ambiciet për ta kthyer në adresë kryesore të shfaqjeve teatrore, në veçanti ato për fëmijë.

Dodona, the theater of the capital!

An interview with Valdet Rama on the theater of the capital, Dodona, on the achievements and challenges of 2023, on the ambitions of transforming it into the main address of theatrical performances, especially those for children.

INTERVISTOI & FOTO
SHPEND MALIQI

Në parim, heqja e buxhetit nga institucionet e kulturës, sidomos nga teatrot e ka vështirësuar tej mase punën e institucioneve.

In principle, the budget stripping of cultural institutions, especially theatres, and this also applies to Dodona, has made the work of the institutions extremely difficult.

Si do ta përshkruanit këtë vit artistik për Teatrin Dodona?

Ishte një vit normal në kuptimin e rrjedhës së punës, për realizimin e shfaqjeve të planifikuara për këtë vit. Në parim, heqja e buxhetit nga institucionet e kulturës, sidomos nga teatrot e ka vështirësuar tej mase punën e institucioneve. Sipas këtij sistemi, teatri nuk ka buxhet me të cilin do të vepronte. Buxheti i mundëson disa veprime të cilat do ta ngrinin nivelin e punës së institucioneve.

Kjo do të mundësonte shpalljen e

How would you describe this artistic year for the Dodona Theatre?

I would describe this artistic year for the Dodona Theater as normal in terms of workflow and realization of the shows planned for this year. In principle, the budget stripping of cultural institutions, especially theatres, and this also applies to Dodona, has made the work of the institutions extremely difficult.

Under the current system, the Theater does not have a budget with which to dispose and operate. The budget allows for several actions that would raise the level of work of the institutions. This would make it possible to launch a competition for original texts which would then be selected by the competent commission and such representations could be created for the needs of the production.

The projects do not enable the compilation of a regular program, where it would be created as a tradition that twice a week there would be a performance on the evening stage so that the audience would get used to it and there would be no dilemmas about this routine, as it is considered for example Saturday where there is traditionally always a

një konkursi për tekste origjinale, të cilat pastaj do t'i përzgjidhte komisioni adekuat dhe këto shfaqje do të mund të realizoheshin për nevojat e produksionit. Projektet nuk po e mundësojnë ndërtimin e programit të rregullt, pra do të krijohet një traditë pa dilema, sa i përket shfaqjeve ka apo jo. Kështu do të mund të planifikohet angazhimi i trupës rezidente në mënyrë të plotë, të planifikohen provat dhe derisa një pjesë e trupës është dukë bërë prova, pjesa tjetër luan shfaqje.

Cilat janë sfidat kryesore të këtij institucioni?

Sfidë e madhe është mungesa e stafit të nevojshëm. Për teatrin Dodona, që ka dy departamente, skena për fëmijë dhe skena e mbrëmjes.

Ky teatër do të duhej t'i kishte së paku 15-20 aktorë të gjeneratave të ndryshme dhe atëherë do të mund të situohej programi i plotë i repertorit. Pra, ka nevojë të shtohet numri i krijuesve dhe performuesve të kulturës, së paku të jenë 15-16 aktorë.

Ka nevojë të shtohet numri të paktën edhe dy krijues të artit dh kulturës, punëtor në skenë. Gjithashtu ka mungesë të stafit mbështetës, si teknik për mirëmbajtjen e gardërobave. Sepse kostumografia ka nevojë për mirëmbajtje, riparime dhe përkujdesje. Po ashtu edhe një person për marketingun e teatrit të Dodonës, si dhe një grimere, në këtë mënyrë do të plotësohet stafi i këtij teatri.

Dodona mbetet adresa e vetme e shfaqjeve për fëmijë, çfarë mund të na thoni për repertorin dhe interesimin për këto shfaqje?

Teatri për fëmijë, teatri i kukullave edhe më tutje mbetet më i preferuari për më të vegjlit. Flas gjithnjë nga këndvështrimi i brendshëm, pasi shfaqjet plasojnë shumë porosi edukative e njëkohësisht edhe argëtuese. Në këtë moment janë disa shfaqje në repertor, si "Qeni që nuk dinte të lehtë", "Pula kllloçkë e Abës Loçkë", "Gjyshi dhe rrepa", etj por ky numër i shfaqjeve nuk është i mjaftueshëm. Jemi duke parë

↑ children's show. This allows you to fully plan the commitment of the resident troupe, to schedule rehearsals and while part of the troupe is rehearsing, the rest perform.

What are the main challenges of this institution?

The biggest challenge is the lack of necessary personnel. For the Dodona theater, which has two departments, we thus considered the children's stage and the evening stage. This theater should have at least 15-20 actors of different generations, so the complete repertoire program would be possible. So, it is necessary to increase the number of creators and performers of Art and Culture on the stage, where there should be at least 15-16 actors. There is a need to increase the number of at least 2 creators and performers in Art and Culture, stage workers, and technical support staff for wardrobe maintenance. We wash clothes when we can and who can. Usually, the costumes have to be ironed by the actors themselves. During the work process, damage also occurs which

mundësitë që të rikthehen edhe disa shfaqje si "Rosak pastërtori", "Kësulëkuqja", "Picrraku" e ndoshta edhe nëse do të kemi mundësi t'i rikthejmë edhe "Elefantin e vogël kureshtar", me çka programi i rregullt do të mundësonte që shikuesit të mos kenë repriza për një kohë më të gjatë pothuaj 3 muaj.

Cilat janë disa nga reformat që do ta kthejnë fuqishëm "Dodonën" në kryefjalën e teatrit?

Që ligji i ri për kulturë dhe art të krijojë mundësinë e hartimit të akteve nënligjore, të cilat do ta rregullonin këtë fushë. Zgjedhja e drejtorit të ri, do të tregonte më shumë rreth vizionit për teatrin. Ndërkohë që për 2024, kemi dërguar disa kërkesa, ndër të cilat është edhe Riaktivizimi i Festivalit Internacional të Teatrove të Kukullave, që do të ishte një ngjarje fantastike për kryeqytetin. Gjithashtu po diskutojmë edhe për organizime të shfaqjeve në shkolla. Të rikthehet në kryefjalë, kjo është paksa më e vështirë, sepse, edhe ne jemi në tregun e lirë, ndërsa oferta është e madhe në kuptimin e televizioneve, internetit, parqeve të lojërave, e qendrave të ndryshëm zbatimëse dhe Teatrove nëpër qytete të Kosovës si konkurrent.

requires the intervention of a logistics manager. Furthermore, there is a need for an employee to deal with the promotion and maintenance of social networks, for which I have applied for admission. We need a make-up artist and the number of actors also needs to be increased.

Dodona remains the only address for children's shows, what can you tell us about the repertoire and interest in these shows?

For children, the puppet theater remains a favorite among the little ones. I always speak from an insider's perspective, as the shows are very informative and entertaining at the same time. At the moment, there are several plays in the repertoire, such

as "The Dog Who Couldn't Bark", "Aba Loçke's Chicken", "Grandpa and the Turnip", "The Unrelated Tale", "Lumi's Dreams", "Topi Hopi", "The Colorful Book", but this number of performances is not enough. We are considering the possibility of bringing back some shows such as "Rosak pastërtori", "Little Red Riding Hood", "Picrraku" and maybe even if we had the opportunity to bring back "The little curious Elephant", "The Patchy Tale" with which the regular program would allow viewers not to get repeated for a longer time than almost 3 months. We will see how to organize ourselves regarding this issue and we will act accordingly

What are some of the reforms that will forcefully bring Dodona back to the center of theatre?

May the new law on culture and art create the possibility of developing regulations that enhance this sector. First, we wait for the competition to close, and with the election of the new director, we will see what his vision will be in this regard.

Already for 2024, several requests have been made, including the reactivation of the International Puppet Theater Festival, which would be one of the most important cultural events in Pristina, to be held in the third week of September. The possibilities of organizing performances for schools and preschool institutions in Pristina and beyond are being recalculated. The director should have more freedom of action, which increases responsibility. To return to the title, this is a little more difficult, because we are also in the free market, while the offer is excellent in terms of televisions, internet, playgrounds, various entertainment centers, and theaters in the cities of Kosovo as a competitor.

Aromë franceze në Prishtinë

Një histori sukcesi, kreativiteti dhe sfide! Njihuni me Raserida Çepelen, farmacisten nga Fieri, e arsimuar në Evropë, e cila solli në Prishtinë një copëz Parisi.

French flavor in Pristina

A story of success, creativity, and challenge, here is Raserida Çepelen, the pharmacist from Fieri, educated in France, who brought a piece of Paris to Pristina.

INTERVISTOI: BLEONA HAJDARI
FOTO: SHENOLL ZEHRİ

Pas një përvojë disa vjeçare në Evropë, në Itali, Holandë dhe Francë, më në fund u vendosa në një vend ku flas shqip.

After several years of experience in Europe in countries such as Italy, Holland, and France, I have finally settled in a country where I speak Albanian.

Pse zgjodhët Prishtinën?

Do ta nis bisedën me fjalët që ia them çdo përfaqësuesi të një brendi të ri, kur dua ta sjell atë në Kosovë. Prishtina është shtëpia ime. Pas një përvojë disa vjeçare në Evropë, në Itali, Holandë dhe Francë, më në fund u vendosa në një vend ku flas shqip. Por nuk ka qenë gjuha i vetmi faktor. Kosova është treg i vogël, i vështirë, kompleks, por shumë dinamik dhe sidomos në vitin 2015, kur unë kam ardhur këtu. Ka pasur shumë mungesa të brendeve botërore në tregun farmaceutik, por Kosova të jep mundësinë të sjellësh risi dhe të tregosh veten në çdo dimension.

Po, keni sjellë në Prishtinë një nga brendet më të njohura në Evropë, Lierac, sa e vështirë ishte për ju?

Si çdo punë tjetër edhe sektori ynë ka vështirësitë e veta. Së pari, për faktin që ti je grua dhe duhet të përballësh me një treg në dominancë

Why did you choose Pristina?

I will start the conversation with some phrases that I usually say for the first time to each representative of a new brand in Kosovo. Prishtina is my home. After several years of experience in Europe in countries such as Italy, Holland, and France, I have finally settled in a country where I speak Albanian. But language wasn't the only factor. Kosovo is a small, difficult, complex, but very dynamic market, especially in 2015, the year I arrived here. There have been many shortages of global brands in the pharmaceutical market. Kosovo gives you the opportunity to bring innovation and show yourself in every dimension.

You chose to bring one of the most popular skin cream brands in Europe to Pristina, how difficult was it for you?

Like any other job, our industry has its challenges. First of all, because

mashkullore. Ka qenë interesante sepse sa më shumë më thoshin që nuk ecën ky brend, aq më shumë kam punuar për ta sjellë në Kosovë. Sot që flasim, kompania të cilën unë e drejtoj ka 8 kompani partnere dhe të gjitha janë franceze. Personalisht, pasi kam punuar në një kompani në Paris, lidhja me roduktet franceze është dashuri e përrjetshme. Kur kemi pasur takimin e parë me drejtorin internacional të "Lierac", aty ka qenë vështirësia e parë. Ne kishim komunikuar vetëm përmes emaileve dhe ai mendonte që në takim do të kishte një zonjë në moshë, jo një vajzë në atë kohë 27

you are a woman and you have to deal with a market dominated by men. It was interesting because the more they told me that this or that brand didn't work, the more I worked to bring it to Kosovo. Today as we speak, the company I manage has 8 partner companies and all of them are French. Personally, having worked in a company in Paris, for me the connection with French products is eternal love. When we had the first meeting with the international director of Lierac, there was some difficulty with the first approach. We had communicated via email and he

thought an old lady would be meeting and not a 27-year-old girl at the time. As soon as we introduced ourselves, he asked me, "I know it's unethical to ask you, ma'am, but I'm really surprised, can I know your age?" I laughed and quickly replied, "My ability is greater than my age, can we continue with the terms of the contract now?" He smiled guiltily and said, "Okay, Lierac is yours for Kosovo." I don't even know where that confidence comes from, but I can say that if I want something I work as hard as I can until I get it. The second difficulty was the introduction of the market of a global brand, but unknown to Kosovo. Through our marketing strategies, qualified staff, and the quality of French products, today we have managed to have Lierac as a brand loved by customers in Kosovo and a leader in

Furthermore, in recent years you have brought a new concept of approach to the customer, can you tell us a little more about this?

If there is something I want to highlight in my journey it is the fact that I always have something new to offer the market. In our daily work through the pharmaceutical company that I manage you find yourself faced with professional colleagues who are very dear to me and at the same time with people who only do business in the pharmacy and are not linked to the profession of pharmacist. What we have been missing for several years was a warm environment where patients were welcomed, they received

vjeçare. Sapo u prezantuam më pyeti : "E di që nuk është etike t'iu pyes zonjë, por realisht jam i befasuara, a mund ta di moshën tuaj? Qesha dhe shpejtë iu përgjigja: - "Kapaciteti im është më i madh se sa mosha ime, a mund të vazhdojmë tani me kushtet e kontratës?". Ai buzëqeshi, në faj dhe tha: - "Ok, Lierac është i joti për Kosovën". As vetë nuk e di se nga më buroi ajo lloj sigurie, por di të them që nëse dua diçka punoj në maksimum derisa ta arrij atë. Vështirësia e dyte ka qenë futja në treg një brendi botëror, por të panjohur për Kosovën. Përmes strategjive tona të marketingut, stafit të trajnuar, cilësisë së produkteve franceze, kemi arritur sot ta kemi "Lierac" brend të dashur të klientëve në Kosovë dhe lider në tregun dermo-kozmetik.

Gjithashtu gjatë këtyre viteve keni sjellë një koncept të ri të qasjes te klienti, na fol pak më shumë rreth kësaj?

Nëse ka diçka që dua ta theksoj në rrugëtimin tim është fakti që gjithmonë kam diçka të re për t'i ofruar tregut. Në punën e përditshme përmes kompanisë farmaceutike që unë drejtoj, përballesh me kolegë profesionistë shumë të dashur, por në të njëjtën kohë me njerëz që vetëm bëjnë biznes në barnatore dhe nuk kanë lidhje me profesionin e farmacistit. Ajo që na mungonte prej disa vitesh ishte një mjedis i ngrohtë ku pacientet të merrnin këshillat e duhura dhe sigurisht tu jepej një imazh i denjë brendeve tona. Andaj në vitin 2021 u themelua "Farmacia Ime", një farmaci në zemër të Prishtinës. Farmacia ime u krijua për të qenë farmacia e çdo familjeje, ku pacientet trajtohen me kujdes edhe në rastet kur nuk kanë diçka për të blerë, se tek e fundit kjo është detyra e farmacistit. Në momentin që një pronar barnatoreje e konsideron konsumator apo klient, këtu fillon

gabimi në qasje ndaj pacientit. Është një vend ku çdo gjë trajtohet me shumë dashuri dhe përkushtim për profesionin duke e bërë që FARMACIA IME të jetë një destinacion final i shëndetit dhe bukurisë me një prekje franceze.

Cili është brendi i fundit që keni sjellë në Prishtinë?

Gjithmonë e më shumë trendi botëror po drejtohet nga kujdesi për shëndetin mendor. Andaj menduam të sillnim produkte që përmirësojnë emocionet dhe relaksojnë muskujt. Kështu së fundmi i është bashkëngjitur brendeve tona edhe një tjetër markë fantastike nga Franca, Roger&Gallet, një linjë e ujit të parfumuar me ekstrakte të bimëve të ndryshme, e testuar dhe provuar shkencërisht mbi ndikimin emocional dhe fiziologjik në mirëqenien e atyre personave që e përdorin. Duke distiluar lumturinë që nga viti 1862 dhe trashëgimtar i Eau de Cologne-it të famshëm, Roger&Gallet krijojnë ujë aromatike të pasur me veti unike. Pavarësisht nëse janë relaksues apo energjikë, përfitimet e tyre janë të konfirmuara, falë një studimi shkencor të kryer në partneritet me Departamentin e Neuroshkencës në Universitetin e Tours dhe Emospin. Dhe ky është faktori kryesor që kemi dashur ta kemi në Kosovë në gamën e brendeve tona.

Sipas jush çfarë e bën një grua të suksesshme?

Nuk ka formula të gatshme për të qenë grua apo burrë i suksesshëm. Puna konsistente dhe konkurrenca me veten, me atë çfarë ke qenë dje dhe atë çfarë je sot sjellin pa diskutim frytet e tyre. Por të pasurit të një familje të shëndetshme dhe të jesh i rrethuar nga miq të vërtetë, që jeta nuk t'i ka tjetërsuar mendoj që janë suksesi më i madh i një njeriu, qoftë grua apo burrë!

the right advice and obviously, a good image was given to our brands. Therefore in 2021 "My Pharmacy" was born, a pharmacy in the heart of Pristina. "My Pharmacy" was created to be the pharmacy for every family, where patients are treated with care even when they don't have something to buy, this is ultimately the pharmacist's task. The moment when the owner of a pharmacy considers a customer or a buyer as a client, the error in the approach to the patient begins. It is a place where everything is treated with so much love and dedication to the profession making "MY PHARMACY" the ultimate destination for health and beauty with a French touch.

What is the latest brand that you have brought in Pristina?

Yes, recently in our brand has been joined another fantastic one from France, named Roger&Gallet, the line of water perfumes with extracts of various plants, enriched with lemon essential oil which stimulates the body and mind, with 95% of natural ingredients, this is a line produced in France. Distilling happiness since 1862 and heir to the famous Eau de Cologne, Roger&Gallet creates aromatic water endowed with unique properties.

What do you think makes a woman successful?

In my opinion, there are no ready-made formulas for being a successful woman or man. Consistent work and competition with yourself, with what you were yesterday and what you are today, undoubtedly bears fruit. But having a healthy family and being surrounded by true friends, whose life has not alienated you, I think it is the greatest success of a person, be it a woman or a man.

Muret “vishen” me art

Gjatë muajve korrik dhe gusht të vitit 2023 është realizuar edicioni i 9-të i Guerilla Art Festival, ku tema kryesore ishte “Grafitekture”. Koncepti dhe ideja për këtë edicion ka qenë shkrimi e artit të grafitëve nëpër fasada, duke theksuar vlerat ekzistuese të lagjeve, prandaj edhe u zgjodh lagjja Dardania si një nga lokacionet për t’u trajtuar. Dy artistët e përzgjedhur për edicionin e 9-të, Joys Ead dhe Millo, nga Italia dhe i përkasin gjeneratave të para të street art. Ata kanë qenë pjesë e fillimeve të artit të rrugës në botë dhe kanë renome botërore. Prishtina ka pasur fatin

The walls are “dressed” in art

In July and August 2023, the 9th edition of the Guerilla Art Festival was held, where the main theme was “Grafitekture”. The concept and idea of this edition was the fusion of graffiti art on the facades, underlining the existing values of the neighborhoods, which is why the Dardania neighborhood was chosen as one of the places to be covered. The two artists selected for the 9th edition, Joys Ead and Millo, come from Italy and belong to the first generations of street art. They were part of the beginnings of street art in the world and have worldwide fame. Prishtina was lucky enough to have two big names in the same year. “Guerilla is one of the first festivals in Kosovo and we can say that in Prishtina street

që në të njëjtën vit të ketë dy emra të mëdhenj.

“Guerilla është një nga festivalet e para në Kosovë dhe mund të themi se në Prishtinë arti i rrugës (street art) ka filluar me Guerilla-n. Që nga edicioni i parë në vitin 2014, çdo vit ky festival ka sjell murale shumë të rëndësishme për qytetin dhe sot Prishtina është në shumë harta dhe lista në këtë sektor për shkak të vlerave që ka krijuar në fushën e street art. Këto vepra kontribuojnë shumë në industrinë kreative, veçanërisht në turizmin kreativ, që organizata QART synon ta çojë përpara dhe ta zhvillojë të ardhmen e këtij sektori në Kosovë”- shprehet Agon Xhelili, drejtor i festivalit. Prej vitesh tashmë Prishtina është një “ekspozitë” e përhershme e disa prej grafitëve më të bukura, duke e bërë më të gjallë dhe më me shumë ngjyra qytetin tonë dhe është pikërisht “Guerilla Art Festival, që mban “vulën” në shumë këto ndryshime. “ Në këto 10 vite, Prishtina ka evoluar në një kryeqendër të vërtetë të grafitëve dhe artit të rrugës në rajon. Kemi bërë histori duke sjellë murale dhe shfaqje të jashtëzakonshme, duke transformuar qytetin tonë në një ambient të pasur me ngjyra dhe shpirt krijues. Në edicionin e ardhshëm të Guerilla Art Festival, festivali do të shënojë një moment të veçantë, 10-vjetorin e saj. Kemi synim të krijojmë një edicion frymëzues për të nderuar këtë jubile dhe për të theksuar ndikimin e jashtëzakonshëm që ky festival ka pasuar në skenën kulturore lokale ndër vite”- thotë Agoni.

art began with Guerilla. Since the first edition in 2014, every year this festival has brought very important murals to the city and today Prishtina is present on many maps and lists of this sector due to the values it has created in the field of street art. These works contribute a lot to the creative industry, especially creative tourism, which the “QART” organization aims to advance and develop the future of this sector in Kosovo” - says Agon Xhelili, director of the festival. For years now, Prishtina has been a permanent “exhibition” of some of the most beautiful graffiti, which makes our city more lively and colorful, and it is precisely the “Guerilla Art

Festival” that puts the “stamp” on many of these changes. “In these 10 years Prishtina has evolved into a true center of graffiti and street art in the region. We have made history by bringing extraordinary murals and performances, transforming our city into an environment rich in color and creative spirit. In the next edition of the Guerilla Art Festival, the festival will mark a special moment, its tenth anniversary. We intend to create an inspiring edition to honor this jubilee and to highlight the extraordinary impact this festival has had on the local cultural scene over the years” - says Agoni.

Kur ëndrrat përkthehen në suksese

Urate Shabani është pjesë e gjeneratës së re të aktorëve kosovarë, të talentuar, ambicioz dhe sfidues...një yll premtues i teatrit dhe filmit shqiptar.

Filmi 'Luaneshat e Kodrës' rezultoi të ishte një mundësi e artë për të gjithë aktorët pjesëmarrës, por sidomos për ne që na u besuan rolet kryesore.

The movie "Hill Lionesses" turned out to be a golden opportunity for all the participating actors, but especially for us who were entrusted with the main roles.

Generata e re e aktorëve në Kosovë gjithnjë e më shumë po shndrin në skenën. Këtë numër sjellim profilin e aktorese Uratë Shabani, të cilën pasioni i madh për aktrim e shtyu të merrte pjesë në festivale të filmit dhe teatrit, ku fillimisht punonte si vullnetare e më pas u bë protagoniste e tyre. "Filmin e kam konsideruar gjithmonë si një mundësi shumë të mirë për ta promovuar veten në shumë festivale kombëtare dhe ndërkombëtare. Filmi 'Luaneshat e Kodrës' rezultoi të ishte një mundësi e artë për të gjithë aktorët pjesëmarrës, por sidomos për ne që na u besuan rolet kryesore. Suksesi i filmit u pa që në ditët e para të xhirimeve nga energjia dhe përkushtimi i madh i regjisores po ashtu edhe nga aktorët e gjithë kastit. Në vitin 2021 ishim pjesëmarrës në festivalin e Kanës në Francë "Director's Fortnight".- tregon Urata për rrugëtimin e saj artistik. Ndërsa filmi 'Luaneshat e Kodrës' udhëtoi drejt festivalit të Sarajevës në kategorinë kryesore ku dhe rrëmbyen çmimin si aktoret kryesore më të mira, të njëjtin çmim e fituan edhe në Prifest në Prishtinë. "Këtu ishte ndjenja më e mirë për mua për faktin sepse u vlerësua nga vet vendi im. Filmi ka vazhduar rrugëtimin nëpër botë, vazhdon të shfaqet dhe të fitojë çmime të ndryshme nëpër shumë festivale të mëdha."Toka brenda meje" nga Fisnik Maxville është një tjetër film me një kast të jashtëzakonshëm ku kam marrë një eksperiencë të madhe profesionale, i vlerësuar me çmime të ndryshme si filmi më i mirë dhe regjia më e mirë. Në rrugëtimin tim kinematografik ndikim të veçantë ka pasur

When dreams turn into success

Urate Shabani is part of the new generation of Kosovo actors, talented, ambitious and challenging...a promising star of Albanian theater and film.

The new generation of actors in Kosovo is increasingly shining on the stage. In this edition, we bring the profile of the actress Urate Shabani, whose great passion for acting led her to participate in film and theater festivals, where she first worked as a volunteer and then became their protagonist. "I have always considered the film as a very good opportunity to promote myself in many national and international festivals. The movie "Hill Lionesses" turned out to be a golden opportunity for all the participating actors, but especially for us who were entrusted with the main roles. The success of the film was seen in the first days of shooting by the great energy and dedication of the director as well as the actors of the entire cast. In 2021, we participated in the "Director's Fortnight" Cannes festival in France." - says Urata about her artistic journey. While the film "Hill Lionesses" traveled to the Sarajevo festival in the main category where they won the award as the best leading actresses, they also won the same award at Prifest in Prishtina. This was the best feeling for me because I got recognition from my own country. The film has continued its journey around the world, it still continues to appear and win various awards at many major festivals. "The Earth Inside Me" by Fisnik Maxville is another film with an extraordinary cast where I earned a great professional experience, awarded with various awards such as the best film and the best director. In my cinematic journey, the film "Our World" by Luana Bajrami had a special impact, where we had the pleasure of being part of the film festival in Venice, accompanied by a unique experience and a series of contacts exchanged with world-famous artists"- says the actress.

edhe filmi “Bota Jonë” nga Luana Bajrami ku patëm kënaqësinë të ishim pjesë e festivalit ë filmit në Venecia, e shoqëruar me një përvojë unike dhe një sërë kontaktesh të shkëmbyera me artistë me famë botërore” - thotë aktorja.

Është një nga artistet më premtuese në vendin tonë, megjithatë Urata ecën sigurt në hapat e karrierës së saj ndërkohë që lundron në karaktere dhe personazhe, e gatshme ta sfidojë veten në zhanre e të ndryshme, po aq edhe me problematikat që hasin të rinjtë sot. “Profesioni i aktrimit është gjithmonë sfidues kur ka krijimtari të mjaftueshme, sidomos te ne sepse ka shumë talente me të cilët mund të punosh pa asnjë vështirësi dhe është një konkurrencë shumë e madhe për ta zhvilluar vetëm brenda kufijve. Sfidë që ka kaluar arti kosovar në këto dy dekada ka qenë pikërisht udhëtimi i lirë pa viza, i cila ka ndikuar në zhvillimin e karrierës tek secili artist por me shumë në pamundësinë për të promovuar siç duhet artin dhe kinematografinë kosovare. Megjithatë kjo sfidë ndoshta është shndërruar tek unë në një forcë motivuese për të dhënë më të mirën time si dhe për ta përfaqësuar vendin tim përtej kufijve në mënyrë dinjitoze”- shprehet Urata. Aktorja i ka qëllimet e qarta duke ditur se çdo rrugë e arrirë me punë të dërgon drejt të njëjtit qëllim. “Me rëndësi për mua është që të përjetoj çdo gjë që bëj dhe gradualisht planet që projektoj do të fillojnë të ndërtohen natyrshëm. Njihem si person shumë ambicioz dhe dua që të udhëtoj nëpër rrugë të sigurta drejt karrierës sime”- përfundon ajo.

↓

Është një nga artistet më premtuese në vendin tonë, megjithatë Urata ecën sigurt në hapat e karrierës së saj

She is one of the most promising artists in our country, however, Uratë Shabani, is walking confidently in the steps of her career

↑

She is one of the most promising artists in our country, however, Uratë Shabani, is walking confidently in the steps of her career while navigating in profiles and characters, ready to challenge herself in different genres, regardless of the problems faced by young people today. “The acting profession is always challenging, especially when there is enough creativity, as there are many talents that you can work with, without encountering difficulties, and there is a big competition to be developed only within the country. The challenge that Kosovar art has faced in these two decades has been precisely the free travel without visas, which has influenced the career development of each artist, but more so the impossibility of properly promoting Kosovar art and cinematography. However, this challenge has probably turned into my motivating force, and give my best to represent my country with dignity beyond the borders - says Urata. For several years now, she has been a protagonist in successful films, while as a young and very promising actress, Uratë Shabani has clear goals, knowing that every path reached with work leads to the same goal. “It is important for me to experience everything I do and gradually every plan I project will start to build naturally. I am known as a very ambitious person and I want to travel through safe paths towards my career” - she concludes.

Ethno Fest, “muze” i kulturës sonë

Edicioni i 13 i Etno festit ishte e ngjarje e madhe kulturore edhe për Prishtinën, duke e pasuruar skemën e aktiviteteve verore kulturore të mbështetura nga komuna e Prishtinës, EtnoFesi dhe etno fshati Kukaj u bën një adresë kulturore tejet atraktive frymëzues për artistët dhe qytetarët.

Ethno Fest, “The Museum” of our cultural heritage

The 13th edition of Ethno Fest was also a great cultural event for Pristina, enriching the program of summer cultural activities supported by the municipality of Pristina, EtnoFest, and the ethnic village Kukaj, making it a very attractive and stimulating cultural address for artists and citizens.

This edition of the Etno Fest was a real success, which took place for 8 consecutive days at the Kukaj ethnic complex, with around 8,000 spectators, many from the diaspora, but also foreign tourists. “We had a rich program, divided into 10 pillars, which allowed close communication between the communities of theatrical and figurative artists, the musical and ethnocultural scene, the artisans and gastronomes, the scenographers, the architects and the ethnocultural researchers, well-known names of the music that kept the large audience in a festive atmosphere until late hours in the premises of the ethnic complex in Kukaj” - says director Fadil Hysaj. The 13th edition of Ethno Fest was also a great cultural event for Pristina, enriching the program of summer cultural activities supported by the municipality of Pristina, EtnoFest, and the ethnic village Kukaj, making it a very attractive and stimulating cultural address for artists and citizens.

“Our objective continues to be the cultivation and promotion of the values of the spiritual and material heritage, which risk disappearing. This can happen above all with the cultural heritage coming from rural areas, with wedding and funeral rites, with songs and ancient dances, with the art of traditional conversation, with the traditional culture of clothing, food, housing, working tools, and various crafts of their countries. creation that is disappearing and everything that

Një sukses i vërtetë ka qenë ky edicion i Etno Festit i mbajtur për 8 ditë me radhë në etno kompleksin në Kukaj, me rreth 8000 spektatorë. “ Kemi pasur një program të pasur, i ndarë në 10 shtylla që mundësoi një komunikim të afërt mes komuniteteve të artistëve të teatrit dhe atyre figurativë, skenës muzikore dhe të etnokulturës, zejtareve e gastronomëve, skenografëve, arkitektëve dhe studiuesve të etnokulturës, emra të njohur të muzikës që mbajtën publikun e shumtë në atmosferë festive deri në orët e vona në ambientet e etnokompleksit në Kukaj”- shprehet

drejtori Fadil Hysaj. Edicioni i 13 i Etno festit ishte e ngjarje e madhe kulturore edhe për Prishtinën, duke e pasuruar skemën e aktiviteteve verore kulturore të mbështetura nga komuna e Prishtinës, EtnoFesi dhe etno fshati Kukaj u bën një adresë kulturore tejet atraktive frymëzues për artistët dhe qytetarët. “Synimi ynë vazhdon të jetë kultivimi dhe valorizimi i vlerave trashëgimore të karakterit shpirtëror e material, të cilat rrezikojnë të zhduken. Kjo mund të ndodhë sidomos me trashëgiminë kulturore me origjinë nga zonat rurale, me ritet e dasmave dhe mortit, me këngët dhe vallet e vjetra, me artin e bisedimit

tradicional, me kulturën tradicionale të veshjes të ushqimit, të banimit, me mjetet e punës dhe zejet e ndryshme të krijimit të tyre që po zhduken dhe gjithçka që konsiderohet me vlerë por që e ka shkelë dhe vazhdon ta shkelë dhe tjetërsojë koha e ashtuquajtur modern. Gjithçka që është e vjetër dhe që njerëzit me vetëdije të ultë kulturore e braktisin ose e zhdukin, ka 13 vite që ne mundohemi t'i gjejmë vend në hapësirat e etno kompleksit në Kukaj dhe ta bëjmë të dukshme qoftë si pjesë të ekspozitave ose të aktiviteteve performuese të Etnofestit. Qëllimi ynë nuk është vetëm ruajtja apo konservimi i këtyre vlerave trashëgimore, por që ato vlera t'iu ofrojmë edhe si brymë motivues e frymëzues artistëve kontemporan me dëshirën që veprat e reja artistike të kenë një bazament autokton dhe identitar, që do t'i bënte më të fuqishme dhe më të pranueshme jo vetëm për audiencën kombëtare, por edhe në atë ndërkombëtare"- thotë z.Hysaj. Duke theksuar më tej se artistët më të suksesshëm të arteve muzikore e figurative, të arkitekturës dhe instilacioneve kontemporane janë ata që kanë shfrytëzuar në mënyrë kreative trashëgimin shpirtërore e materiale të nënqiellit tonë. Etno Festi gjatë këtyre 13 viteve ka ndikuar shumë në ngjyrimin tradicional të muzikës kontemporane shqiptare. Duke ndikuar edhe në shijen e publikut me çka po rritet edhe ndjenja e përkatësisë kulturore. Etno Festi do të vazhdoj të jetë porta përmes së cilës artistët e të gjitha arteve mund të hyjnë në zonën e pasur të traditës, të marrin atë që i frymëzon dhe prej aty të dalin shumë më të pasur shpirtnisht dhe më të frymëzuar artistikisht për veprat e tyre të reja. " Pos në rritje të aspektit programor, synojmë rritje edhe në aspektin infrastrukturor të Etno festit. Etno kompleksi vetvetiu është shndërruar në një vlerë edhe si muze i krijuar prej 14 viteve. EtnoFesti dhe EtnoKompleksi në Kukaj tashmë është një adresë e rëndësishme kulturore, aty mund të zhvillohen shumë ngjarje kulturore për të cilat Komuna e Prishtinës e ka të vështirë t'iu gjej ambiente të përshtatshme

“ Etno Festi do të vazhdoj të jetë porta përmes së cilës artistët e të gjitha arteve mund të hyjnë në zonën e pasur të traditës, të marrin atë që i frymëzon dhe prej aty të dalin shumë më të pasur shpirtnisht dhe më të frymëzuar artistikisht për veprat e tyre të reja.

is considered precious but which has been violated and continues to be violated and alienated by the so-called modern time. Everything that is old and that people with little cultural awareness abandon or destroy. For almost 13 years we have been trying to find a place for the “Ethno Fest” in the spaces of the Kukaj ethnic complex and to make it visible both in the scope of exhibitions and performative activities. Our goal is not only to preserve or conserve these heritage values, but to offer such values as motivational and inspirational rime to contemporary artists with the desire that new artistic works have an indigenous and identity basis, which makes them more powerful and more acceptable not only for the national public, but also for the international one” - states Mr. Hysaj. Further highlighting that the most successful artists of contemporary musical and visual arts, architecture, and installation are those who have creatively used the spiritual and material heritage of our underworld.

During these 13 years, EthnoFest has strongly influenced the traditional color of contemporary Albanian music. Influencing the public's taste, with which the sense of cultural belonging grows. Ethno Fest, as in past years and into the future, will continue to be the gateway through which artists of all arts can enter the rich territory of tradition, take what inspires them, and emerge much richer spiritually and artistically for their work of arts.

“In addition to increasing the programmatic aspect, we also aim to increase the infrastructural aspect of the Etno festival. The ethnic complex itself has also become valuable as a museum created 13 years ago. The EtnoFest and the Etno Complex of Kukaj are already important cultural addresses, many cultural events can take place there for which the Municipality of Pristina has difficulty finding adequate facilities for shows and exhibitions. It is a great opportunity for our rich traditional heritage to be used as a source of inspiration, not only for our artists but also for international artists, and in this way, the influence of the values of our heritage extends its influence to other cultures too.” - says Fadil Hysaj.

A po e shkatërron fotoshopi fotografinë artistike?!

"A ka shkuar aq larg fotoshopi? Ka njerëz që mendojnë se po, edhe fotografët vet e mbështesin këtë ide. Kur shumë personazhe nuk e njohim më veten në kopertinat e revistave, ndaj shumë pajtohen me mendimin se efekti fotoshop po bëhet një terren i rrezikshëm. Është koha të rifreskojmë memorien dhe të pyetemi se për çfarë në fakt është krijuar fotoshopi: për të sjellë subjektin më në fokus apo për të krijuar fiksione?!"

Is Photoshop destroying artistic photography?!

"Has Photoshop reached this point? Some think so, even the photographers themselves support this idea. When many celebrities no longer recognize themselves on the covers of various magazines, many agree with the opinion that the Photoshop effect is becoming dangerous terrain.. It's time to refresh our memories and ask ourselves what Photoshop was created for to bring the subject more into focus or to create fiction."

FOTO: SHENOLL ZEHRI

Arben Llapashtica

FOTOGRAF

A po e dëmton fotoshopi lirinë artistike?

Fotoshopi është vetëm edhe një program më i avancuar sa i përket ndërhyrjeve në fotografi, por që fatkeqësisht thumbohet pasi që është app-i vetëm ndër më të avancuarit. Ashtu

si aparati fotografik dhe fotoshopi vetëm kërkojnë mënyrë të duhur të përdorimit të tyre.

Manipulimi në foto korrigjim korrekt apo një ndërhyrje e padëmshme e lirisë artistike?

Brendet e kamerave mundësojnë ndërhyrje ende pa u shkrepur fotografia, andaj aty përfundon debati rreth ndërhyrjeve në momentin kur shkrepet fotoja. Sa i përket temës se a ia shton vlerën apo e degradon fotografinë, mund të them se kur këto ndërhyrje janë relative e plotësojnë efektin estetik të fotografisë. Natyrisht, intervenimet e shumta në fotografi humbin shpirtin e fotografisë pasi që në thelb fotografia tenton të jetë pasqyrim i realitetit.

A reflekton në çështje të ndjeshme siç janë objektiviteti te gjinitë dhe deformimi i asaj që konsiderohet bukuri natyrale?

Unë mendoj se ndonjëherë fotoshopi atakohet pa të drejtë. Publiku kur vëren se në fotografitë e të famshmëve që ata pëlqejnë nuk përkojnë me pamjen e tyre reale, reagojnë duke e thumbuar fotoshopin, por rrallë përmendin aplikacione të ndryshme që me një klik dhe një pagese e tjetërsojnë personin. Unë i takoj gjeneratës se re të fotografëve, pavarësisht se jam koleksionues i kamerave të vjetra, mendoj se edhe në atë periudhë ka pasur tendenca për manipulim të fotografisë, qoftë për të mirë apo për të keq. Kjo ka ndodhur nëpërmjet përdorimit të celuloidit varësisht se si e ka parë të nevojshme fotografi, dhe kjo ka qenë një ritual jo edhe i lehtë gjatë përpunimit të një fotoje.

Si e shihni ndikimin e fotoshopi në kulturën tonë?

Mendoj që tash është një aspekt më negativ sepse fotoshopi është bërë më i qasshëm edhe për njerëzit që nuk janë profesionistë të fotografisë dhe shumë lehtë mund të ndodhë keqpërdorimi i tij. Sa kam lexuar, tjetërsimi i vetes duke manipuluar me filtra ndikon keq në shëndetin mendor, sidomos te njerëzit që nuk janë të kënaqur me veten dhe

Arben Llapashtica

PHOTOGRAPHER

Is Photoshop harming artistic freedom?

Photoshop is indeed one of the most advanced programs in terms of photo manipulation, but unfortunately, it suffers because it is the only app among the most advanced. Camera and Photoshop just require a correct way to use them.

Photo manipulation, a proper correction, or a harmless intervention of artistic freedom?

Camera brands allow tampering even before the photo is taken, so the debate over tampering ends the moment the photo is taken. Regarding the issue of whether it adds value or degrades the photograph, I can say that when these interventions are relative, they complete the aesthetic effect of the photograph. Naturally, the numerous photographic interventions lose the spirit of photography, since fundamentally photography tends to be a reflection of reality.

It reflects on sensitive issues such as gender objectivity and thing distortion. Is it considered natural beauty?

I think sometimes Photoshop gets attacked unfairly. When the public notices that the photos of celebrities they like do not match their real appearance, they react by attacking Photoshop but rarely mention several applications that alienate the person with one click and one payment. I belong to the new generation of photographers, despite being a collector of old cameras, I think that even in that period there were tendencies to manipulate photography, for better or for worse. This was done through the use of celluloid as the photographer deemed it necessary, and this was not an easy ritual when working on a photo.

How do you see Photoshop's influence on our culture?

I think it's an even more negative aspect now because Photoshop has become more accessible even to non-professionals and can very easily be misused. From what I've read, alienating yourself by manipulating filters harms mental health, especially for people who are dissatisfied with themselves and try to hide their complexes and depressive side through applications.

Arian Mavriqi

FOTOGRAF

A po e dëmton fotoshopi lirinë artistike?

Në fakt mendoj se gjithçka varet sesi e përdor fotoshop-in, por nëse flasim në përgjithësi atëherë padyshim se po. Edhe mua, personalisht,

nga ky problem më pyesin a e ke foton tende apo është fotoshop? Sepse kanë parë manipulime të ndryshme dhe tani dyshojnë tek secili fotograf.

Manipulimi në fotografi korrigjim korrekt apo një ndërhyrje e padëmshme e lirisë artistike?

Mendoj se është ndërhyrje e padëmshme nëse largon si për shembull ndonjë mbeturinë ose diçka kot që na del para, por asnjëherë duke mos e tepruar me vet objektin që ke fotografuar.

Si e shihni ndikimin e fotoshopit në kulturën tonë?

Por mendoj se gjithçka duhet gjykuar nga mënyra se për çka përdoret, mund të them që përdorimi kohëve të fundit të fotoshop-it, sidomos në fytyrë kalon çdo kufi, dhe është i dëmshëm edhe për vete klientët, të cilët në fotosesione porosisin diçka të tillë, duke e ditur brenda vetes se ata nuk janë në të vërtetë ashtu.

Arian Mavriqi

PHOTOGRAPHER

Is Photoshop harming artistic freedom?

I think it all depends on how I use Photoshop, but if we're talking in general then definitely yes. Also, personally, because of this problem, they asked me do you have my photo or if it was photoshopped. Because they have seen several manipulations and now doubt every photographer.

Photo manipulation, a proper correction, or a harmless intervention of artistic freedom?

I think it's a harmless intervention if you remove, for example, some rubbish or something useless that is in front of us, but without ever removing too much of the object you photographed.

How do you see Photoshop's influence on our culture?

But I think that everything should be judged by the way it is used, I can say that the recent use of Photoshop, especially on the face, exceeds all limits, and is harmful even for the clients themselves, who order something like this in photo sessions, knowing inside of themselves that I'm not really like that.

Shenoll Zehri

FOTOGRAF

A po e dëmton fotoshopi lirinë artistike?

Edhe pse bota moderne dhe evoluimi i industrisë së fotografisë ka ndryshuar shumë kohëve të fundit, çdo

fotograf artistik duhet ta ruaj sa me tepër vlerat origjinale të fotografisë dhe ta nxjerr anën më të mirë gjatë shkrepjeve në mënyrë që të mos ketë nevojë për ndërhyrje të tepërta apo photoshop pasi që çdo gjë origjinale është më e bukur, më me vlerë dhe emocion.

Manipulimi në fotografi korrigjim korrekt apo një ndërhyrje e padëmshme e lirisë artistike?

Korrigjimi dhe ndërhyrja korrekte në fotografi është e mirëseardhur për shkak që mundemi ta qesim në pah imazhin duke mos ja humbur origjinalitetin dhe vlerat artistike.

Si e shihni ndikimin e fotoshopit në kulturën tonë?

Edhe pse trendi i përdorimit të fotoshopit tek ne është çdo herë në rritje si nga fotografët ashtu edhe nga njerëzit në përgjithësi, unë mendoj që nuk është duke ndikim i mirë në shoqërinë tonë për arsye që mund të ketë edhe efekte negative, psikologjike. Duke bërë që njerëzit mos të kënaqen me pamjen e tyre reale dhe duke krijuar në këtë

Shenoll Zehri

PHOTOGRAPHER

Is Photoshop harming artistic freedom?

Although the modern world and the evolution of the photographic sector have changed a lot in recent times, every artistic photographer should preserve the original values of photography as much as possible and bring out the best side during the shots so that there is no need for excessive intervention or of Photoshop because everything original is more beautiful, more precious and emotional.

Photo manipulation, a proper correction, or a harmless intervention of artistic freedom?

Correction and intervention in the photograph are welcome because we can highlight the image without losing its originality and artistic values.

How do you see Photoshop's influence on our culture?

Even though the trend of using Photoshop in our country is increasing both among photographers and people in general, I think it does not have a good impact on our society because it can also have negative psychological effects. Making people dissatisfied with their actual appearance and thus creating an unrealistic self-image. Furthermore, the excessive use of Photoshop by our photographers is creating confusion among the public between the real and the unreal (photoshop).

Galeritë private “katalizator” të artit pamor

Prej vitesh galeritë private po lulëzojnë dhe revolucionarizojnë skenën e artit pamorë në Prishtinë, duke u bërë një platformë ideale për promovim dhe prezantim të artit shqiptar.

Private galleries as “catalysts” of visual art

For years, private galleries have been flourishing and revolutionizing the visual art scene in Pristina, becoming an ideal platform for the promotion and presentation of Albanian art.

Qahili Gallery

The Qahili Gallery was founded in 2013 to be a meeting point for artists and art lovers in all its forms. A space for artistic expression, promotion of art, collaboration for cultural exchange, creation, education, and greater access to culture. “Visual art has gained more visibility platforms for artists, thus more opportunities to promote their work to the public, including art critics, enthusiasts, collectors, and buyers of works, but also expansion of networks and enrichment of the cultural scene. The more they open up, the more they will influence the process of increasing cultural capital in society, especially the inclusion of art and culture in people’s daily lives” says the one from the gallery

It was a rich year in terms of the program, audience, collaborations, and new opportunities to further develop ideas, since January, Qahili Gallery has started with the educational program of four painting workshops for children and two for adults - educational and social activities welcomed by the participants. Subsequently, the annual exhibition

Galeria Qahili

Galeria Qahili u themelua në vitin 2013, si një pikëtakim i artistëve dhe dashamirëve të artit në të gjitha format e tij. Një hapësirë e shprehjes artistike,

promovimit të artit, bashkëpunimit e shkëmbimit kulturor, krijimit, edukimit dhe rritjes së qasjes në kulturë. “Arti pamor ka fituar më shumë platforma të dukshmërisë së artistëve, më shumë mundësi të promovimit të punëve të tyre te

publiku përfshirë këtu kritikë arti, entuziastë, koleksionistë e blerës të veprave, por edhe zgjerim të rrjeteve e pasurim të skenës kulturore. Sa më shumë që ka, aq më shumë ndikon në kapitalin kulturor në shoqëri, sidomos kyçjes së artit dhe kulturës në jetën e përditshme të njerëzve"- shprehen nga kjo galeri. Viti 2023 ka qenë një vit i pasur për nga programi, audienca, bashkëpunimet dhe mundësitë e reja për zhvillim të mëtejshëm të ideve për Galerinë Qahili, ku prej janarit ka filluar me programin e edukimit të katër punëtorive pikturimi për fëmijë e dy për të rritur - aktivitete edukuese e shoqërimi të mirëpritura nga pjesëmarrësit. "Më pas, programi vjetor i ekspozitave ka ofruar shumëllojshmëri të veprave të artistëve duke filluar nga ekspozita "Muzeu i Fëmijërisë" së artistit të njohur Eshref Qahili, ekspozita "Pragu" e artistes së re Renea Begolli, - këto të dyja të ndjekura edhe me evente të hapura diskutimi me artistët, ekspozita kolektive "Ato" për nder të Ditës Ndërkombëtare të Gruas e përcjellur edhe me një sesion Yoga me Dodonë, e inicuar nga Shigi Studio, ekspozita e koleksionistit Austin Clarke e titulluar "Ma n'fund n'shpi t'vetën", e cila është bartur edhe në Etno Fest, ekspozitë kolektive "28" në kuadër të Festivalit "28", ekspozitë dhe njëkohësisht ndejë përcjellëse e ambasadorit norvegjez për Kosovë dhe Shqipëri Jens Erik Grondahl e titulluar "Leaving but Not Going", ekspozitë e artistit të merituar nga Shqipëria Zamir Mati me ilustrime e tij për librin Beni Ecën Vet e hapur nga diskutimi me arkeologun Ilir Mati, e titulluar "Udhëtojmë", ekspozita "E kaluar e çmuar" me punime nga artistët shqiptarë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Burhan Ahmeti dhe Nevzat Kica. Si aktivitete finale të

përmbylljes së një viti të suksesshëm do të prezantohet para publikut edhe ekspozita vjetore "Hijet e Bardha" e nënquajtur "Blu" e që ngërthen punime të dorëzuara nga artistë të ndryshëm që po i përgjigjen thirrjes së hapur për dërgim të punimeve me përmbajtje ngjyrën e kaltërt, animacione edukuese të cilat do të publikohen si seri, si dhe një ndejë përmbyllëse për të falënderuar e takuar të gjithë miqtë e Galeria Qahili"- theksojnë themeluesit e saj.

Galeria 17

Galeria 17 erdhi si dëshirë dhe nevojë për gjithëpërfshirje dhe qëndrueshmëri të një skene artistike në fermentim, ku nevoja për hapësira të reja të eksperimentimit është jetësore. Ekspozitat e prezantuara prodhojnë hapësirë duke u rishikuar dhe shndërruar. "Në këtë kuptim galeria mund të perceptohet si hapësira e një guaske që lind me moluskun dhe rritet. Përshtatet dhe transformohet në varësi të nevojave të zhvillimit, sikurse edhe hapësirat e përbashkëta publike që reflektojnë strukturën tonë shoqërore në brendësi të labirinteve të progresit urban. Duke pasur fokus të veçantë në çështjet sociale, artistët/et dhe kuratorët/et ftohen të eksperimentojnë me konceptet, idetë dhe hapësirën. Të sjellin ekspozita të guximshme që krijojnë dialog dhe nxisin debate publike, duke kontribuar vazhdueshëm në dokumentimin dhe krijimin e referencave të munguara përgjatë një procesi që arkivon dhe edukon"- shprehen nga Galeria 17, e cila synon të jetë pjesëmarrëse në bërjen e politikave kulturore etike dhe aktive, duke siguruar përfaqësim dhe përfshirje në industrinë kulturore

program offered a variety of works by artists, starting with the exhibition "Children's Museum" by the well-known artist Eshref Qahili, "Prague" exhibition by the young artist Renea Begolli, - these two followed by open discussion events with the artists, the collective exhibition "Ato" in honor of International Women's Day followed by a Yoga session with Dodona, promoted by Shigi Studio, the exhibition of the collector Austin Clarke captioned it "Finally in the own House", also reported in Etno Fest, collective exhibition "28" within the Festival "28", exhibition and at the same time accompanying party of the Norwegian ambassador for Kosovo and Albania Jens Erik Grondahl entitled "Leaving but Not Going", exhibition by the award-winning Albanian artist Zamir Mati with his illustrations for the book "Beni Ecën Vet" opened by the debate with the archaeologist Ilir Mati, entitled "Traveling", exhibition "Precious Past" with works by the Albanian Artists from the Republic of North Macedonia, Burhan Ahmeti and Nevzat Kica. At the end of a successful year, the annual exhibition "White Shadows", also called "Blue", will be presented to the public, which collects the works presented by the various artists who respond to the open call for works containing the color blue, educational animations that will be published as a series, as well as a closing party to thank and meet all the friends of Galeria Qahili" said the creator of the magazine

Gallery 17

Gallery 17 comes as a desire and need for inclusiveness and sustainability of a fermenting artistic scene, where the need for new spaces of experimentation is vital. The presented exhibitions produce space by being

ndërkombëtare. Galeria 17, është galeri e pavarur jo-komerciale e cila menaxhohet nga Shtatëmbëdhjetë, duke i kontribuar skenës artistike në vend me një program të pasur prej 4 ekspozitave në vit, performancave dhe programin e edukimit në kuadër të cilit hyjnë biseda me artistë/e, Klasat e Majit, panele diskutimi, prezantime, etj. "Galeria 17, si dhe çdo hapësirë tjetër ekspozuese, qoftë ajo galeri apo tjetër, sigurisht se kontribuojnë në pasurimin dhe ngritjen e vitalitetit kulturor në vend. Krijimi i hapësirave të tilla kontribuon edhe në zhvillimin e skenës artistike por edhe në ofrimin e mundësive për trajtim të temave dhe çështjeve të rëndësishme shoqërore përmes artit. Krijon edhe mundësi për zhvillim dhe rritje të vet personave krijues duke u ofruar mundësi për prezantim para publikut dhe njëkohësisht krijimin e bashkëpunimeve"- theksojnë nga galeria.

2023 ka qenë një vit i suksesshëm për Galerinë 17, duke u bazuar

“**Ishte një vit i pasur për sa i përket programit, audiencës, bashkëpunimeve dhe mundësive të reja për të zhvilluar më tej idetë, që nga janari Galeria Qahili ka filluar me programin edukativ prej katër punëtorive piktore për fëmijë dhe dy për të rritur - aktivitete edukative dhe sociale të mirëseardhura. nga pjesëmarrësit.**

It was a rich year in terms of the program, audience, collaborations, and new opportunities to further develop ideas, since January, Qahili Gallery has started with the educational program of four painting workshops for children and two for adults - educational and social activities welcomed by the participants.

te aktivitetet e zhvilluara, numrin e vizitorëve dhe pjesëmarrësve/eve. Ka katër tema që trajton në kuadër të programit të vet vjetor përmes ekspozitave: Skanimi i rajonit, Techne, Arkivimi i Tranzicionit dhe Ekologjia Queer. Këtë vit për herë të parë janë mbajtur edhe Klasat e Majit të udhëhequra nga artistë/e, teoristë/e, kuratorë/e, shkrimtarë/e, aktivistë/e ndërkombëtarë, të cilët/at zhvilluan një kurikulë interdisciplinare, duke iu përgjigjur nevojave të kontekstit lokal, krahas zhvillimeve dhe sfidave bashkëkohore. Gjithashtu për herë të parë po mbahet ajo që e kemi quajtur Pop-up Art Week ndërsa për 10 ditë hap dyert dhe për artistë/e, kolektive dhe formacione të ndryshme kreative të bëhen pjesë e Pop-up Art Week. Në veçanti do t'i shërbejë rrjetëzimit dhe dialogut ndërmjet perspektivave dhe programeve në mes të Galerisë 17 dhe individëve/grupeve të ndryshme e të pavarura të komunitetit kulturor.

revised and transformed. In this sense, the gallery can be perceived as the space of a shell that is born with the mollusk and grows, adapts, and transforms depending on the needs of development, as well as the common public spaces that reflect our social structure inside the labyrinths of urban progress. With a particular focus on social issues, artists and curators are invited to experiment with concepts, ideas, and space. Also, this space aims to bring bold exhibitions that create dialogue and stimulate public debate, continuously contributing to the documentation and creation of missing references along a process that archives and

educates.-was stated by gallery 17, which aims to participate in making ethical and active cultural policies, ensuring representation and inclusion in the international cultural industry.

Galeria 17 is an independent, non-commercial gallery managed by Seventeen, therefore, contributing to the country's art scene with a rich program of four exhibitions a year, performances, and an educational program, which includes conversations with artists, May classes, round

tables, presentations, etc. "Gallery 17, as well as any other exhibition space, be it a gallery or otherwise, certainly contributes to enriching and increasing the cultural vitality of the country. The creation of such spaces contributes not only to the development of the art scene but also to providing opportunities to treat important social themes and issues through art. It also creates opportunities for creative people to develop and grow by offering them opportunities to present themselves to the public and at the same time create collaborations." stresses out those responsible for the gallery.

Kush e do Prishtinën, e di edhe pse nuk e pëlqen....

NGA RREZEARTA REKA THAQI

Prishtina i bëhet shpi secilit dhe gjithkujt. Është streha që njerëzit e kërkojnë me andje, me gjasë ma shumë për shpirtin se kokën. Njëjtë si unë, në fillim të viteve të '80-ta, që bashkë me familjen nga Shkupi, shtëpinë e kishim gjetur në një lagje të re në Prishtinë, kodrën që e ngrohte dielli, pranë konvikteve të studentëve, e me rënie të lirë, drejt e në korzon ku pulsonte jeta rinore. Atëbotë, Prishtina e viteve të 80-ta, ishte kryeqyteti që shpërthente në revolucion politik e kulturor: e Universitetit që fliste shqip për të gjithë shqiptarët, e "Vivienit" në Akordet e Kosovës, e Tre Sheshirave të poetëve bohemë, dhe e Elidës së ëmbël, vatrës së ideologjive politike të kohës. Shpejtë, natyrshëm dhe pavërejtshëm, sikur dashnitë e mëdha, Prishtina do të shndërrohej në qytetin për të cilin brohoritej "Besa Besë" në stadiumet e futbollit, aty ku sheshet oshëtinin "Kosova Republikë", me shtëpitë shkolla-shtëpinë Kodër të Trimave, në "Kurrizin" e dashuriçkave dhe rezistencës, e nga ku me dhimbje do të largoheshim në marsin e vitit 1999, por që pandalshëm, do të ktheheshim në qershorin e çlirimit: me sytë e njomur deri sa shikonim Prishtinën, teposhtëzës së Veternikut. E dua Prishtinën në çdo stinë: në verë kur të gjitha rrugët të çojnë në Prishtinën që magjishëm shpërthen jetë. S'ka rëndësi çka han e çka pin, po kotësia e ambël e "Ça bone, qe ti ça bone", është përkujtim se ti këtu e ke vendin, pavarësisht dramave urbane të liftit që nuk punon, ujit që ndalet natën dhe mbeturinave që nuk mblidhen me kohë. E dimrit, kur rrugicat qullozen skllotë, trotuaret i ngrin

Who loves Pristina, knows why he doesn't like it....

Prishtina became a hub for anyone and everyone. It is the refuge that people seek most, probably more for the soul than the mind. The same as me in the early 80s, together with my family from Skopje, located in a new neighborhood of Pristina, on a hill warmed by the sun, near the student dormitories, and with a free fall towards and in the corridors where youthful life pulsed. Then, Prishtina in the 80s, was the capital that exploded in a political and cultural revolution: of the University that spoke Albanian for all Albanians, of "Vivien" in the Chords of Kosovo, of "Three Hats" of bohemian poets, and that of sweet Elida, the hearth of the political ideologies of the time. Quickly, naturally, and imperceptibly, like the great lovers, Prishtina would turn into the city for which "Besa Besa" was chanted in the football stadiums, where the squares were called "Kosova Republic", with the school houses of Kodër-Trimave, the "Kurrizi" of love and resistance, from where we would leave with pain in March of 1999, but we would inevitably return in June of liberation: with teary eyes as we looked at Pristina, at the bottom of Veternik. I love Pristina in every season: In the summer, when all roads lead to Pristina, which magically bursts with life. It doesn't matter what they eat or what they drink, but the sweet futility of "Ça bone, qe ti ça bone", is a reminder that you belong here, despite the urban dramas of the elevator that doesn't work, the water that stops at night, and the garbage that isn't collected in time. In the winter, when the roads are covered with slush, the sidewalks are frozen by snow that always takes us by surprise, your ears burn from the cold, and you barely get on the 4th, but as soon as you get on the bus, you realize that

bora që gjithmonë na zënë befasi, e veshët të djegin nga të ftoftit, ti memzi e zen 4-shin, por që me tu ngjitur në autobus, e kupton që s'ki pare për biletë. "Zotni, më fal po s'pasna pare për biletë", i thua konduktorit në faj. "Kofsh shnosh e udha e mbarë", ta kthen, sinqerisht. Dhe ti mbërrin në kodër, aty ku e ke shtëpinë, në Prishtinë. Aty ku te shitorja e lagjes i ke lënë çelësat e shpisë, ku rrobaqepësja ti ruan pantallonat e shkurtuar derisa të kthehesh prej punës, ku në kafenenë poshtë banesës, kamerierët ta sjellin pijen e preferuar pa të pyetur, dhe ku për secilin emërtim zyrtar të rrugëve ti di edhe emrin "e rrugës". Prishtina është shtëpia që mban dyer të e hapura për të gjithë: pa gjykuar, plot liri, ku asnjëherë nuk je vetëm. Ky qytet është shtrat ëndrrash për ëndërrimtarët, që bashkë me nostalgjinë e vendeve të origjinës, ndërtojnë jetë të reja, për tregime të reja. E për mërgimtarët, që "përkohësisht" shpesh zgjat shumë, Prishtina është shtëpia që sigurtë, kurrë nuk humb. Prishtinën e do ose e urren. Mbase edhe të dyja në të njëjtën kohë. E unë e urrej veç për një arsye: asnjëherë nuk kam gjetur shkas të bollshëm për ta braktisur përgjithmonë. E pas udhëtimeve, pjesa më e bukur në fund është kthimi në shtëpi: në Prishtinë, e dashuruar pak më shumë se herën e kaluar.

NGA VLORA KONUSHEVCU

Prishtina është djep dashurie, gjeneza ime, këtu pëshpëritjet e paraardhësve bashkohen me jehonën e fillimit tim. Me të drejtë T. S. Eliot kishte thënë "Shtëpia është vendi prej nga fillon". Këtu kam filluar, gjatë orës policore në kaosin e protestave të trazuara të 81-shit. Ky qytet pulson nga vrulli i studentëve dhe vallëzon me ritmin e stinëve. Dëshmitar i demonstratave dhe protestave që i dhanë jehonë çështjes sonë në mediat ndërkombëtare. Prishtina është shtëpi e madhe. Ajo ua ka hapur krahët dhe i ka përqaftuar njerëzit nga të gjitha anët pa bërë pyetje dhe pa rezervë. Këtu, ëndrrat gjejnë terren pjellor - studentët përfundojnë arsimin e

you have not money for the ticket. "Sir, I'm sorry, I didn't pay for the ticket," you say to the guilty conductor. "Good luck and safe trip," he says back, sincerely. And you arrive at the hill, where you have your home, in Prishtina. Where you left your keys at the neighborhood store, where the seamstress keeps your cropped pants until you return from work, where the waitresses bring you your favorite drink in the coffee shop and downstairs without asking, and where they give you

Njëjtë si unë, në fillim të viteve të '80-ta, që bashkë me familjen nga Shkupi, shtëpinë e kishim gjetur në një lagje të re në Prishtinë, kodrën që e ngrohte dielli, pranë konvikteve të studentëve, e me rënie të lirë, drejt e në korzon ku pulsonte jeta rinore.

The same as me in the early 80s, together with my family from Skopje, located in a new neighborhood of Prishtina, on a hill warmed by the sun, near the student dormitories, and with a free fall towards and in the corridors where youthful life pulsed.

an official name street, you also know the name "of the street". Prishtina is the house that keeps its doors open for everyone: without judgment, full of freedom, where you are never alone. This city is a bed of dreams for dreamers, who, together with the nostalgia of their countries of origin, build new lives, for new stories. And for expats, that "temporary" often lasts a long time, Prishtina is the home that surely, never loses. You love or hate

Prishtina, maybe both at the same time. And I hate it for only one reason: I have never found enough reason to abandon it forever. After the travels, the most beautiful part at the end is returning home: to Prishtina, a little more in love than last time.

Prishtina is the cradle of love, my genesis, here the whispers of ancestors join the echo of my beginning. T. S. Eliot rightly said, "Home is where one begins." This is where I started, during the curfew in the chaos of the riotous protests of 81. This city pulses with the momentum of students and dances to the rhythm of the seasons. Witness the demonstrations and protests that echoed our case in the international media. Prishtina is a big house. She has opened her arms and embraced people from all sides without question or reservation. Here, dreams find fertile ground - students complete their educations, families take root, and careers flourish. But within this embrace lies a subtle disagreement.

tyre, familjet zënë rrënjë, karrierat lulëzojnë. Por brenda këtij përfaqimi fshihet një mosmarrëveshje delikate. Krahët e hapur të Prishtinës jo gjithmonë gjejnë dashurinë e të tjerëve, kur kihet parasysh që hedhja e mbeturinave bëhet vend e pa vend, kur dëmtohen parqet dhe prona publike.

Unë nuk kam jetuar as për pak kohë në ndonjë vend tjetër, përveç gjatë luftës si refugjate në Maqedoni. Kthimi në Prishtinë pas asaj periudhe ishte përjetimi më magjik deri sot. Ajri kishte aromë tjetër, të panjohur, aromë lirie. Dielli ngrohte më shumë dhe secili hap drejt kthimit ishte festë për mua, triumfi mbi fatkeqësinë! Edhe rehatia në të jetuarit aty ku e merr frymën e parë ka një joshje të pashpjegueshme, ngase aty të djeshmet kanë lëshuar rrënjë duke dhe të nesërmet presin të vijnë. Dikur ka qenë magjike të shëtitësh rrugëve mes lisave dhe blinit që lëkundeshin në harmoni me tektrat e pranverës së vonë. Aroma e tyre kishte veti dehëse dhe shtëpitë qëndronin me krenari të zbkuruara me kopshte plot trëndafila. Gjyshja ime e ndërjerë dikur bënte lëng trëndafili. Megjithatë qytetet evoluojnë, e heqin lëkurën e vjetër dhe kalojnë në një metamorfozë të mistershme. Shtëpitë që ishin dëshmitare të patundura të ngjarjeve këtu u zhduken, njëra pas tjetrës, duke u dhënë terren ndërtesave të banimit që e shpojnë qiellin. Mes mbetjeve të këtij peizazhi në ndryshim, mbetet një prani shqetësuese, qentë endacak të cilët hedhin hije mbi sigurinë, dikur të garantuar, të shtigjeve tona. Një. Në Prishtinë trafiku i ngarkuar është shndërruar në problem serioz jo vetëm fizik por edhe psikologjik. Në përpjekje për ndryshim, kryebashkiaku ynë i ri filloi një sipërmarrje transformimi, e cila po i teston kufijtë e durimit tonë. Rrugët, dikur arteriet kryesore të trafikut u bllokuan për të lindur sheshe pa funksion, të cilat uroj të mos mbesin veç monumente të një ambicieje të pamatur. Kështu, Prishtina qëndron në udhëkryqin e evolucionit dhe nostalgjisë, dëshmi e marshimit të paepur të kohës. Çdo hap është vallëzim midis të shkuarës dhe të ardhmes së pasigurt, peizazhi ndryshon dhe kujtimet zbehen, por fryma e shtëpisë vazhdon si fener mes erërave të ndryshimit.

The open arms of Pristina do not always find the love of others when it is taken into account that the dumping of waste becomes a place without a place where parks and public property are damaged.

I have not lived even for a short time in any other country, except during the war as a refugee in Macedonia. Returning to Pristina after that period was the most magical experience to date. The air had a different, unfamiliar scent, the scent of freedom. The sun was getting warmer and each step back was a celebration for me, a triumph over adversity! Even the comfort of living where you take

your first breath has an inexplicable allure because yesterday has taken root there, giving tomorrow the idea of the future. It used to be magical to walk the streets among the oaks and lindens that swayed in harmony with the whims of late spring. Their aroma was intoxicating and the houses stood proudly decorated with gardens full of roses. My late grandmother used to make rose juice. Yet cities evolve, shed their old skin, and undergo a mysterious metamorphosis. The houses that were steadfast witnesses to the events here disappear, one after another, giving way to residential buildings that pierce the sky. Among the remnants of this changing landscape, a disturbing presence remains - the stray dogs that cast a shadow over the once-guaranteed safety of our paths. In Pristina, heavy traffic has turned into a serious problem, not only physical

but also psychological. In a bid for change, our new mayor has embarked on a transformational venture that is testing the limits of our patience. Streets, once the main arteries of traffic, were blocked to give birth to non-functioning squares, which I hope will remain nothing but monuments of reckless ambition. Thus, Prishtina stands at the crossroads of evolution and nostalgia, evidence of the inexorable march of time. Each step is a dance between the past and the uncertain future, the landscape changes and memories fade, but the spirit of home continues like a beacon amid the winds of change.

Me të drejtë T. S. Eliot kishte thënë “Shtëpia është vendi prej nga fillon”. Këtu kam filluar, gjatë orës policore në kaosin e protestave të trazuara të 81-shit.

T. S. Eliot rightly said, “Home is where one begins.” This is where I started, during the curfew in the chaos of the riotous protests of 81.

Gazetarja e netëve të vona!

The late-night reporter!

NGA ELISA NIKOLLA

Radije Hoxha është me plot kuptimin e fjalës një personazh shumë dimensional. Ndërkohë që po shkruaja këtë artikull në sfond po dëgjoja zërin e saj të mrekullueshëm në radio te "Portat e Natës". Njeriu nganjëherë gjendet mes dilemave të mëdha, ama dilema ime ishte paksa e çuditshme, hezitimi se cila "ngjyrë" do të të ishte e duhura për ta zbërthyer artistikisht "unin" e Dijes. Sepse ngjyrat e saj marrin "përftime nuancash" të pafundme, ato nisin me Shkupin, ku erdhi në jetë, për të vazhduar me ngjyrat, që u zbardhën si simbolikë e vetë formimit të saj në mjekësi. Koloriti theksohej më tej në shkollën e "Art of Living" dhe Persishten, e si të mos mjaftonte ngjyrat i rezervoi t'i shkrinte edhe në letërsi, në fund t'i muroste ato me akrilike në pëlhura. E gjendur mes botës së radios, letërsisë, artit dhe kulturës, Dija potencon faktin se njerëzimi ka nevojë urgjente për të rritur nivelet e koeficientit emocional dhe t'i krijojë pilastrat e përjetimit sipas disa kornizave:

MENDIMI

Po mendoja për artistët që jetuan shkurt por bënë famë botërore; Xhorxhone (jetoj para 546 vitesh) la vetëm 5 vepra, vdiq 32 vjeç. Rafael Santi dhe Van Gogu 37 vjeç. Zhorzh Sera iku nga Meningjiti 31 vjeç. Eva Hesen nuk e vrau tragjizmi i jetës (mamaja i bëri suicid), as nazizmi por kanceri në tru, 34 vjeç. Këta ishin artistët që u konsideruan 'normalë', për dalim nga Ainshtajni, Njutni, Tomas Edison apo Çërçilli që u trajtuan si delikuentë, retardë e çfarë jo tjetër...vetëm sepse në atë kohë nuk njiheshin Disleksia! Pra, s'ka sistem të përkryer arsimor! Nuk ka nota për koeficientin emocional! Njeriu është i përkryer në zanafilën e tij, njësoj si shiu që s'ka moshë as emër! E përkryer është vetëm EKZISTENCA!

PUNA

Puna lëvizë galaktikat! Zaratustra ka qenë filozof dhe dijetar, themelues i kultit të urtësisë - Mazdaizmit. Në Librin e tij 'Avesta', thotë: 'Pendare niq, goftare niq, kerdare niq!' (Persisht: Mendo mirë, fol mirë, puno mirë!) 1200 vjet para Krishtit u shkrua kjo vlerë universale që në formë praktike vazhdon të shtrihet mbi çdo tendencë kohore!

Radije Hoxha is, in the full sense of the word, a very dimensional character. While I was writing this article in the background I was listening to her wonderful voice on the radio at "Portat e Nates". Man sometimes finds himself in great dilemmas, but my dilemma was a bit strange, the hesitation about which "color" was the right one to artistically reveal the "self" of Dije.

Since her colors receive infinite "benefits of nuances", they start from Skopje, where she was born, to continue with the colors, which have become white as a symbol of her training in medicine. Color was further emphasized in the Art of Living and Persian school, and as if colors were not enough, she reserved them for blending into literature, and eventually for painting with acrylics on fabrics.

Located between the worlds of radio, literature, art, and culture, Dija highlights the fact that humanity urgently needs to increase the levels of emotional quotient and create the pillars of experience according to some patterns:

OPINION

I was thinking about artists who lived a short time but became world famous; George (who lived 546 years ago) left only 5 works and died 32 years old. Rafael Santi and Van Gogh 37 years old. George Sera died of Meningitis at age 31. Eva Hesen was not killed by the tragedy of her life (her mother committed suicide), nor by Nazism, but by brain cancer at, aged 34. These were the artists who were considered 'normal', for example, Einstein, Newton, Thomas Edison, or Churchill who were treated as delinquents, retards, and whatnot... just because Dyslexia was not known at that time! So, there is no perfect education system! No marks for emotional quotient! Man is perfect in his genesis, just like the rain that has no age or name! Only EXISTENCE is perfect!

WORK

Work moves the galaxies! Zaratustra was a philosopher and scholar, founder of the cult of wisdom

KARMA

Them se kam lindur në Sakura, në Japoni, në festivalin gjithëkombëtar të beharit! Aty ku të përqaftuar frymëzuam Visar Zhitin për thënien: 'Sa i papërkëdhelur populli im!'

UDHA

Sa më shumë që udhëtoj bindem se njeriu më i fortë është vetmitari! Vetmitari kreativ ama, si Winston Çerçilli, të cilin e ndëshkonin me vetmi kreative! Derisa fitoi Nobelin! Edhe bimët kanë vetmi kreative, edhe kafshët! Edhe zogjtë e Hivzi Sulejmanit! E dua vetminë! I dua madje dhe fanarët e vetmuar që orientojnë anijet e humbura! Vetmia është dritë!

TË JESH A TË MOS JESH

Të jesh, madje fuqishëm; Për të kuptuar Teorinë Kuantike, Ligjin e Tërheqjes dhe Esencën e Dy Botëve! Unë 'Dekën' e Fishtës e kam personazh që nga brend nga romani nëpër skutat e mendjes, si motiv për pikturat e radhës me pamje parajsore; në frone të fildishta e të kadifenjta jeshile, ku vendpushon përjetësisht Bamirësia! Pos Koeficientit Intelektual dhe atij Emocional, radha është të shpiket dhe Koeficienti i Zembrës, që shmang vdekjen nga arresti kardiak! Nga ana tjetër, paradoksalisht flasim

për vdekje klinike të trurit dhe të zembrës por kurrë nuk flasim për vdekjen emocionale! Ka 'defibrilator' edhe për ndjenjat!

KULTURA

Kultura nis në mitër, në periudhën perinatale, kur shtatzëna, si një damë gracioze, nis të ushqejë të voglin e saj me kocka! Pra, nënshkruan Traktatin e Osteoporozës për pasardhësit që do ta nderojnë planetin! Karta e Identitetit të saj është dashuria intuitive, astrale, primordiale, ajo që ne sot e quajmë: Dashuri pa kushte!

LETËRSIA

DIJA:Proza është delikuencë fëmijërie! Poezia - vardisje rinie! Haiku, është forma e rritur për fëmijërinë e dytë apo rininë e tretë! Vargu japonez (me metrikë 5, 7, 5 rrokje) përshkruan një jetë, siç bën Anton Pashku tek romani 'OH! Një herë dikush pati thënë: Në rini lexoja për të mësuar, tani për të harruar! Në mes, shpesh përvidhet sëmundja që mua më futi në 'Muzeun e pafajësisë'. Pastaj nis qan pa kuptuar nëse po qanë për dashuritë e humbura të Orhan Pamukut apo për ato që do ti takosh një ditë në Muzeun e Pavdeksisë! Edhe pse koha nis të të bëhet pak si e përkohshme, në pauza, gjithsesi, ke kohë për të jetuar!

- Mazdaism. In his Book 'Avesta', he says: 'Pendare niq, goftare niq, kerdare niq!'(Persian: Think well, speak well, work well!) 1200 years before Christ this universal value was written that in practical form continues to spread above any time trend!

KARMA

I say that I was born in Sakura, Japan, at the nationwide Behar festival! Where embraced, we inspired Visar Zhiti to say: 'How unspoiled are my people!'

PATH

The more I travel, I am convinced that the strongest person is a loner! But the creative recluse, like Winston Churchill, was punished with creative solitude! Until he won the Nobel! Even plants have creative loneliness, animals too! Even Hivzi Suleiman's birds! I love solitude! I even love the lonely lighthouses that guide lost ships! Loneliness is light!

CULTURE

Culture begins in the womb, in the perinatal period, when the pregnant woman, like a graceful lady, begins to feed her little one with bones! So, sign the Osteoporosis Treaty for posterity that will honor the planet! Her Identity Card is intuitive, astral, primordial love, what we call today: Unconditional Love!

LITERATURE

Prose is childhood delinquency! Poetry - youth poetry! Haiku is the grown-up form of second childhood or third youth! The Japanese verse (with metric 5, 7, 5 syllables) describes a life, as Anton Pashku does in the novel 'OH! Someone once said: In my youth I read to learn, now to forget! In between, the illness that put me in the 'Museum of Innocence' is often mentioned. Then he starts crying without understanding if he is crying for the lost loves of Orhan Pamuk or for those you will meet one day in the Museum of Death! Although time starts to become a bit temporary, in breaks, you still have time to live!

Khazi, muzika që ka frymëzuar gjenerata

NGA ELISA NIKOLLA

Duket se Prishtina, por dhe Kosova frymojnë natyrshëm në muzikën khaz, Driton Bejta, flet rreth muzikës khaz, i diplomuar në Suedi për khaz kitarë dhe pedagogji, sot i kthen vendit, atë që dikur shkundi shpirtin e tij krijues. Sot ligjëron në AAB, njohës i shkëlqyer i muzikës popullore, artisti, tregon fillimet e veta, por edhe të një qyteti që e do muzikën e mirë. "Ai është Jazz-er! Nuk e kupton gjithkush Jazz-in... Përpara kom ngu rock, tash veç jazz...,Mitrovica ka pasur Big Band!"- shprehje të tilla dëgjoja nga ata që merreshin me muzikë. Ishte fundi viteve '80, koha e adoleshencës sime, sa kisha filluar t'i bija kitarës. Ishte koha e "Kurrizit" një kompleks i kafiqave, më kujtohet një artikull në një gazetë të kohës, që e përshkruante kurrizin si një nga elementet e shoqërisë sonë, në hap me qytetërimin perëndimor. Në fakt, e çmoj atë edhe më shumë pasi edhe pse ishte kohë e sistemit komunist, ishte një rini e pastër, aspak e ndikuar nga dogmat, ideologjitë apo drogërat. Ishim rehat me trendet e kohës, mjaftonte t'i kishim një palë "Levis 501" origjinal, patika "Addidas" edhe "Spitfire Jacket". Dhe si përmbushje e fundit, normal ku tjetër veç se të pozicionoheshim në kafiqin e preferuar me emrin "Jazz"- rrëfen ai, duke shtuar se në mënyrë pak sa mistike, Prishtina ka qenë gjithmonë e lidhur me khazin. "Në fakt, në atë kohë sikur në të gjitha shtetet e bllokut Lindor edhe tek ne khazi jetonte në dimensionin e imagjinatës dhe idealizimit, jetonte në mendjet e një rinie që nuk e ishte e trashëguar nga një traditë e mirëfilltë. Pavarësisht që khazi nuk përfshihej në edukimin formal muzikor, të paktën nuk ishte i ndaluar"- thotë ai. Pas '90-ve, emigron në Suedi, ku edhe studiojë më tej për pasionin e tij, kitarën dhe muzikën khaz. "Kitarën dhe kasetat me muzikë khaz i kisha me vete kur emigrova në Suedi, pasioni, dëshira dhe krejt ai idealizim që më ishte mbjellë në Prishtinë, gradualisht filloi të kthehej në realitet si një ëndërr e realizuar me përfundimin e studimeve"- shprehet artisti. Rikthimi në vendlindje ndodhi pas

gati 20 viteve, në Prishtinën e tij, e cila me ato shkëndijat e khazit e frymëzoi dhe e mbushi plot jetë e pasion, duke ia kthyer me përformanca muzikore, koncerte dhe mësimdhënie. A është ende e njëjta Prishtinë si dikur...a vazhdon të frymojë me tingujt e khazit?! "Pavarësisht që ende në Kosovë programet universitare nuk e ofrojnë si mundësi për të studiuar khazin, është edhe një numër i konsiderueshëm muzikantësh vendore që arrijnë ta mbajnë gjallë khazin, në mënyra të ndryshme. Përveç performancave e koncerteve, këtë gjallëri e japin edhe festivalet si "Prishtina Jazz festival" organizuar nga Ilir Bajri, apo "Pishtina Jazz Week", "Turkish Jazz Week", "Peja Jazz", etj. Ndonjëherë, ndodh që aktivitetet muzikore të jenë në formën e bashkëpunimeve ndërmjet muzikanteve vendor dhe artistëve të njohur si Richard Bona ose "Evening with John Medeski", organizuar nga Defy Them. Fenomeni i "Kurrizit" vazhdon të jetojë ende, sot është rina ajo që e përqafton dhe e mban gjallë khazin, është mosha e re që dominon në publike nëpër koncerte dhe përformanca ku luhet khaz. Për dallim nga koha e Kurrizit, khazi tash është më real, më afër, më i prekshëm me mundësi më të mëdha për ta shijuar me anë të koncerteve, përfomancave muzikore, pse jo edhe për ta studiuar atë. Kjo është një shenjë premtuese që khazi ka një të ardhme të ndritur në vendin tonë"- përfundon artisti Driton Bejta.

It seems that Pristina and all of Kosovo naturally breathe in jazz music, Driton Bejta, talks about jazz music and graduated in Sweden with jazz guitar and pedagogy, today he gives back to the country, what was once a shake in his creative soul. Today he lectures at AAB, while he is also an excellent connoisseur of Albanian folk music, Dritoni, talks about his beginnings, but also about a city that loves good music "He's a jazz musician! Not everyone understands Jazz..., Before I used to listen to Rock, but now only Jazz..., Mitrovica had a Big Band!"- I heard such expressions from some, a little older, who were involved in music. It was the late 80s, the time of my adolescence when I started playing the guitar. Those were the times of the "Kurrizi" a complex of coffee shops, I also remember an article in a newspaper of the time in which "Kurrizi" was described as one of the elements of our society that was in step with Western civilization. Even from today's point of view, I appreciate it even more since, despite it being the time of a communist system, it was a pure youth and not at all influenced by dogmas, ideologies, or drugs. We felt comfortable with the trends of the time, it was enough to have a pair of original sneakers "Levis 501", "Addidas" and "Spitfire Jacket" and as a last resort, where else but to position ourselves in a favorite cafe under the name Jazz. Dritoni

confesses, adding that mystically, Prishtina has always been connected to Jazz. The phenomenon of idealization seems to become even more powerful when something is far from us when something is unknown and difficult to reach. In fact, at that time, as in all the countries of the Eastern bloc, Jazz in Prishtina also lived in the dimension of imagination and idealization, it lived in the minds of a youth that did not inherit it from a genuine tradition. Even though Jazz was not included in formal musical education, at least it was not forbidden."-he says. He emigrated to Sweden in the early 90s, where he also studied further for his passion, the guitar and jazz music. "I had my guitar and jazz cassettes with me when I emigrated to Sweden.

The passion, desire, and all that idealization I aspired to in Pristina gradually began to turn into reality like a dream come true with the end of my education"- says the artist. The return to his homeland happened after almost 20 years, in his Pristina, which with those sparks of jazz inspired him and filled him with life and passion, giving back with musical performances, concerts, and teaching. Is Pristina still the same as before... does it continue to breathe with the sounds of jazz?! "Even though university programs in Kosovo still do not offer the opportunity to study jazz music, there is also a considerable number of local musicians who manage to keep Jazz alive in different ways. In addition to the performances of various concerts on the premises, special contributions are given by festivals such as "Prishtina Jazz Festival" organized by Ilir Bajri, followed by others such as "Prishtina Jazz Week", "Turkish Jazz Week", "Peja Jazz", etc.

Sometimes, activities dedicated to this genre can take place in the form of collaborations between local musicians and well-known Jazz artists, such as with Richard Bona in the framework of "Mitrovica International Jazz Days" or "Evening with John Medeski", organized by Defy Them. The phenomenon of "Kurrizi" continues to live even today, and it is precisely the youth that embraces and keeps Jazz alive, it is the young age that dominates the public through concerts and performances where jazz music is played.

Unlike Kurrizi's time, Jazz is now more real, closer, and more tangible with greater opportunities to enjoy it through concerts and musical performances. This is a promising sign that jazz has a bright future in our country."- concludes artist Driton Bejta.

Advanced Dental Center adresa e duhur në Prishtinë

Një interviste me stomatologun Fisnik Mekaj, për të kuptuar më shumë rreth Prishtinës si destinacion i turizmit dental, anën profesionale dhe humane të tij si dhe shërbimet që ofrohen në Advanced Dental Center.

Tashmë Advanced Dental Center është adresa kryesore në Prishtinë për mirëmbajtjen, parandalimin dhe kurimin e dhëmbëve. Por nuk ka diskutim që nuk ka qenë kaq e lehtë për të qenë një ndër klinikat më të mëdha në vendin tonë. Stomatologu dhe themeluesi i Klinikës Advanced Dental Center, dr. Fisnik Mekaj, rrëfen rrugëtimin e gjatë, sfidues, që është "shtruar" me hapa të sigurt. "Jam diplomuar në Prishtinë, në vitin 2002, menjëherë kam punuar me një nga dentistët më të njohur të asokohe, dr. Ngadhënjim Dhomi, megjithatë e dija që duhet paralelisht të studioja, dhe vazhdova specializimin për Kirurg Oral ndërkohë që vazhdoja punën si dentist. Më duhet të theksoj se kam pas një parim në jetë, që profesioni ynë ishte punë dhe studime të pandërprera, të vazhdueshme nëse do të bësh një emër të mire në stomatologji. Kështu synova tjera universitete, tjera trajnime, por tash në rrafshin ndërkombëtar, në vitin 2006 u certifikova në implantogji, në Gjermani, ishte një moment kthese sepse prej atij momenti nuk ndala kurrë trajnimet në botë për veten time personalisht, por më vonë edhe për stafin tim." - shprehet dr. Fisnik Mekaj. Në fakt prej atij viti Amerika do të bëhej destinacioni kryesor në lidhje me studimet dhe trajnimet e mëtejshme. Një ndër trajnimet kryesore është ai në Karolinën e Veriut, në universitetin UNC et Chapel Hill. "Ka qenë një studim sistematik, mbi të gjitha kur bëhet fjalë për përvoja me standardet më të larta, gjatë këtyre viteve karrierë kam arritur të përfitoj nga përvoja e doktorëve me renome botërore, teknologjinë më të fundit, shërbimin, menaxhimin, thënë shkurtë komplet metodologjinë e punës për të udhëhequr një klinikë dentare. Ndërkohë që një vëmendje të madhe i kushtoj edhe trajnimit të stafit tim, prej vitesh shkojmë

Dental tourism, "Advanced Dental Center" the right address in Pristina

An interview with the dentist Fisnik Mekaj, to understand more about Pristina as a dental tourism destination, its professional and humane side as well as the services offered at the Advanced Dental Center.

Advanced Dental Center is now the main address in Pristina for maintenance, prevention, and teeth treatment. But there is no question that it has not been so easy to be one of the largest clinics in our country. The dentist and founder of the Advanced Dental Center Clinic, dr. Fisnik Mekaj, recounts the long, challenging journey, which has been "laid" with sure steps. "I graduated in Pristina, in 2002, I immediately worked with one of the most famous dentists of that time, Dr. Ngadhënjim Dhomi, however I knew that I should study at the same time, and I continued to specialize in Oral Surgery while continuing to work as a dentist. I must point out that I follow a principle in life, that our profession is a continuous work and study if you are going to make a good name in dentistry. So I aimed for other universities and other training, but now on the international level. In 2006 I was certified in implantology, in Germany, it was a turning point because from that moment I never stopped training in the world for myself, but later also for the staff." - says Dr. Fisnik Mekaj. In fact, from that year America would become the main destination for further studies and training. One of the main trainings is the one in North Carolina, at the University of UNC and Chapel Hill. It was a systematic study, above all when it comes to experiences with the highest standards, during these years of my career I managed to benefit from the experience of world-renowned doctors, the latest technology, service, management, and in short, the complete methodology of work to lead a dental clinic. While I also pay a lot of attention to the training of my staff, for years we have been going to Germany, the well-known company Dentsply - Sirona, also the company for dental implants Biohorizont from the USA and other companies, with whom we conduct training, but we also have our suppliers" - says dentist Mekaj. At the Advanced Dental Center clinic, all dentistry services are performed, but since Dr. Fisnik Mekaj specializes in oral surgery and implantology, he mostly performs

FOTO: IBRAHIM BERISHA

në Gjermani, kompaninë e njohur Dentsply - Sirona, gjithashtu kompania për implante dentare Biohorizont nga USA dhe kompani tjera, me të cilët zhvillojmë trajnime, por edhe i kemi furnitorët tanë"- shprehet dentisti Mekaj. Në klinikën Advanced Dental Center realizohen të gjitha shërbimet e stomatologjisë, por meqenëse dr. Fisnik Mekaj është i specializuar për kirurg oral dhe implantolog më shumë kryen këto shërbime që kërkohen specifikuat nga pacienti, por si staf i kryejnë gjitha shërbimet.

Pse duhet ta zgjedhim Advanced Dental Center?!

Ka me dhjetë arsye se përse shumë pacientë zgjedhin Advanced Dental Center për tu përkujdesur për dhëmbët e tyre, për shërbimin, materialet, teknologjinë, qëndrueshmërinë që ka puna e këtij ekipi afatgjatë. "Rreth 45-50% të pacientëve tanë janë të huaj, ata vijën nga vende të ndryshe, madje edhe nga SHBA-ja për të marrë shërbimet tona. Prej vitesh kam punuar të kem një staf shumë profesional dhe mendoj se një nga arsyet kryesore është shërbimi shumë cilësor që në ofrojmë, po ashtu edhe kostoja tepër e favorshme për ta. Ndaj shpresoj shumë që Prishtina të bëhet një destinacion turistik dental. Sepse ne si klinikë ofrojmë të njëjta materiale cilësore si në Evropë, Zvicër apo SHBA, por shërbimi, kostoja dhe qëndrueshmëria e punës sonë janë disa nga arsyet kryesore pse ata zgjedhin të vijnë te ne. Madje kemi shkuar më tej duke bashkëpunuar me agjenci turistike, EuroSky, pacientëve tanë, për shkak se iu duhet të rinë deri ne 2 javë organizojmë guida turistike nëpër

Kosovë."- tregon dr.Fisniku. Kjo klinikë nuk është vetëm adresa e parë se është shumë profesionale, por njëkohësisht edhe shumë humane. Në bashkëpunim me Institutin e Onkologjisë, Advanced Dental Center, për të gjithë pacientët e diagnostikuar me kancer gjiri, ofron shërbimet preventive falas, duke dhënë kontributin e vet në një çështje kaq të ndjeshme të shoqërisë sonë.

E ardhmja është te parandalimi!

Tashmë është një kohë të gjatë në fushën e stomatologjisë dhe si rrjedhojë ka krijuar një bazament të fortë profesionalizmi dhe besimi te pacientët që i drejtohen atij. "Punoj prej vitesh i njoh mirë problematikat e kësaj fushe, por edhe të shoqërisë sonë në përgjithësi, ndaj si stomatolog, por edhe njeri, e vë theksin te parandalimi, sepse ai është e ardhmja sa i takohen mirëmbajtjes apo kujdesit për dhëmbët. Për mua është shumë me rëndësi edukimi i pacientëve si të përkujdesen për dhëmbët. Nga ana tjetër, është shumë e rëndësishme që institucionet përkatëse të marrin masa sa i takon ujit, sepse ai nuk është i florizuar fare. Ne u rekomandojmë pacientëve tanë që të kujdesen për fëmijët në këtë aspekt. Doja të theksoja që ka një trend që të merren më shumë me estetikë, sidomos të rinjtë, por si profesionist shpesh më duhet tu flasë pikërisht për rëndësinë dhe kujdesin që duhet të kenë më shumë sesa anën estetike, e cila sot mund të trajtohet me mënyra më efikase dhe pa i preparu dhëmbët"- shprehet dentisti Mekaj duke shtuar se e kanë parim mos t'ua dëmtojnë dhëmbët, duke gjetur mënyra tjera për ta kthyer estetikën.

these services that are specifically requested by the patient, but as a staff, he performs all services.

Why should we choose Advanced Dental Center?!

There are many reasons why many patients choose Advanced Dental Center to take care of their teeth, for the service, the materials, the technology, and the sustainability of the long-term work of this team. "About 45-50% of our patients are foreigners, they come from other countries, even from the USA to receive our services. For years I have worked to have a very professional staff and I think that one of the main reasons is the very high-quality service we offer, as well as the very favorable cost for them. Therefore, I hope that Prishtina will become a dental tourist destination. As a clinic, we offer the same quality materials as in Europe, Switzerland, or the USA, but the service, cost, and stability of our work are some of the main reasons why they choose to come to us. We have even gone further by cooperating with the tourist agency, EuroSky, for our patients, because they have to stay for up to 2 weeks, we organize tourist guides around Kosovo," said Dr. Fisniku.

This clinic is not only the first address because it is very professional, but at the same time very humane. In cooperation with the Institute of Oncology, Advanced Dental Center offers free preventive services to all patients diagnosed with breast cancer, giving its contribution to such a sensitive issue in our society.

The future is in prevention!

Dr. Fisnik Mekaj has been in the field of dentistry for a long time and as a result, has created a strong foundation of professionalism and trust in the patients who turn to him. "I have been working for years and I know well the problems of this field, but also our society in general, so as a dentist, but also as a person, I emphasize prevention because it is the future when it comes to maintenance or care for the teeth. Educating patients on how to take care of their teeth is very important to me. On the other hand, the relevant institutions must take measures regarding water, because it is not gilded at all. We recommend our patients to take care of children in this regard. I wanted to emphasize that there is a trend to deal more with aesthetics, especially with young people, but as a professional, I often have to talk about the importance and care that they should have more than the aesthetic side, which today can be treated with ways more efficient and without preparing the teeth" - says dentist Mekaj, adding that their principle is not to damage their teeth, finding other ways to restore the aesthetics.

Si frymon Prishtina letrare?!

How does Prishtina literature breathe?!

NGA BLEONA HAJDARI
FOTO: SHPEND MALIQI

“Ka shumë qytetarë që lexojnë me shumë dashuri, një numër shumë i madh i vizitorëve vijnë në librari flasin dhe diskutojnë me shumë pasion për librin dhe blejnë një numër të madh librash”- shprehet Imrane Aliu nga libreria “Dukagjini”.

“There are many citizens who read with great love, a large number of visitors come to the bookstore, talk and discuss books with great passion, and buy a large number of books” - says Imrane Aliu from the “Dukagjini” bookstore.

Vetëm një qytet që mendon për lexuesit dhe mbron libraritë, arkivat, bibliotekat është gjithashtu në gjendje të ndërtojë institucione të mëdha dhe të zhvillojë kulturën. Thonë se nuk ekziston kënaqësi më e madhe se zhurma e shpalosjes së faqeve të një libri. Një pikëpamje që e ndajnë jo vetëm lexuesit, por edhe shkrimtarët. Por sa dashuri kanë qytetarët e Prishtinës dhe jo vetëm, për librin dhe leximin këtë më së miri e tregojnë vetë libraritë dhe shtëpitë botuese të Prishtinës. “Ka shumë qytetarë që lexojnë me shumë dashuri, një numër shumë i madh i vizitorëve vijnë në librari flasin dhe diskutojnë me shumë pasion për librin dhe blejnë një numër të madh librash”- shprehet Imrane Aliu nga libreria “Dukagjini”. “Ne jetojmë për librat”, ka thënë Umberto Eco dhe në vorbullën aktuale të teknologjisë dhe leximit online, çdo ditë e më pak shohim e takojmë të rinj, që preferojnë të lexojnë, e aq më pak të lexojnë në mënyrën klasike. Ndërsa Fatijona Bajraj, një vajzë e re dhe me plot ambicie që tashmë ka dhe shtëpinë

honë se nuk ekziston kënaqësi më e madhe se zhurma e shpalosjes së faqeve të një libri. Një pikëpamje që e ndajnë jo vetëm lexuesit, por edhe shkrimtarët.

They say there is no greater pleasure than the sound of turning the pages of a book. A vision shared not only by readers but also by writers.

Only a city that takes care of its readers and protects bookshops, archives, and libraries is also capable of building great institutions and developing culture. They say there is no greater pleasure than the sound of turning the pages of a book. A vision shared not only by readers but also by writers.

But how much love the citizens of Pristina, and not only, have for books and reading is best demonstrated by the bookshops and publishing houses of Pristina. “There are many citizens who read with great love, a large number of visitors come to the bookstore, talk and discuss books with great passion, and buy a large number of books” - says Imrane Aliu from the “Dukagjini” bookstore. “We live on books”, said Umberto Eco, and in the current whirlwind of technology and online reading, every day we see and meet fewer and fewer young people who prefer to read, and even fewer read classically. While Fatijona Bajraj, a young and ambitious girl who is already the owner of the publishing house “Frym zimi”, managed to bring readers a different style of mystical books and authors. “Pristina is a center of literature, books,

botuese "Frymëzimi" ka arritur t'i sjellë lexuesve një stil tjetër librash dhe autorësh mistikë. "Prishtina është një vatër e letërsisë, e librit dhe leximit. Prishtina ofron shumë mundësi për të gjithë krijuesit e rinj. Për dallim nga qytetet e tjera në Prishtinë libri mbahet gjallë më ndryshe, duke filluar nga kioskat në shesh e deri tek organizimet e shumta letrare"- thotë Fatijona.

Sot në kohën e teknologjisë çdo gjë duket se është e rrezikuar nga digjitalizimi, përkundër anës pozitive ky proces rrezikon shumë prodhimin e mëtutjeshëm të librave të shtypur, të cilat çdo ditë e më shumë po zëvendësohen me ato digjitale. Por çfarë preferojnë më shumë, librat e shtypur apo ato digjitale, çfarë u dhuron atyre më shumë kënaqësi qytetarëve të Prishtinës?! "Kënaqësia e të lexuarit libra të shtypur është më e madhe. Është e vërtetë që ekziston mundësia e leximit edhe në platformën digjitale, mirëpo edhe ata qytetarë që kanë lexuar në këtë mënyrë, kthehen prapë dhe blejnë libra të shtypur. Pasi kënaqësia është më e madhe gjatë të lexuarit të librave të shtypur në krahasim me ato që lexojmë online apo dëgjojmë në audio. Si dhe është e qartë që secili njeri që ka pasion librin ka dëshirë të ketë një mini librari në shtëpitë e tyre" tregon znj. Aliu. Ndërsa vetë shkrimtarja Fatijona Bajraj thotë se përkundër përparimit të teknologjisë dhe lehtësimit të shumë punëve gjatë përgatitjes së një libri "Asgjë nuk krahasohet me të lexuarit e librave të shtypur, aroma e fletës së librit, mundësia për të nënvizuar pjesë në të cilat gjen një copëz të vetës si dhe shumë gjëra të tjera që nuk e japin as kënaqësinë e as rehatinë e të lexuarit fizikisht".

Ndërsa unë si një maniake librash mund të them me plotë gojë se asnjëherë nuk e kam shijuar një libër nëse nuk e kam prekur dhe ndjerë aromën e fletëve dhe rreshtave të saj, vetëm me librin në dorë arrij të futem brenda tij dhe përjetoj çdo shkronjë të vetme.

Përkundër sfidave të mëdha qofshin ato ekonomike, të teknologjisë apo të vetë ndryshimit të shoqërisë

dhe jetës shoqërore në përgjithësi, leximi i librit mbetet një dashuri dhe nevojë e shoqërisë. Sa letrare, sa art dhe gjëra me vlerë ka brenda Prishtinës e tregojnë më së miri qytetarët e saj që janë pasqyrë e vetë qytetit, në çdo cep të Prishtinës gjejmë librari, librashitës në kioska të vogla por me thesare brenda, fryma letrare nuk i ka munguar asnjëherë Prishtinës, qoftë duke sjellë tituj të mëdhenj të letërsisë së huaj apo duke nxjerrë në dritë margaritarët e autorëve shqiptarë. Prishtina e Kosovës, frymon qëndresë, art të bukur e letërsi të mirëfilltë të gjithë trojeve shqiptare.

and reading. Prishtina offers many opportunities for all young creators. Unlike other cities in Prishtina, the book is kept alive in a different way, starting from the kiosks in the square to the many literary organizations " - says Fatijona.

Today, in the age of technology, everything seems to be endangered by digitalization, despite the positive side, this process strongly endangers the further production of printed books, which are replaced every day by digital ones. But what do

the citizens of Prishtina prefer more, printed books or digital ones, what gives them more pleasure?! "The pleasure of reading printed books is greater. Indeed, there is also the possibility of reading on the digital platform, but even those citizens who have read in this way come back and buy printed books. Because the pleasure is greater when they are read printed books versus those we read online or listen to audio. And it's clear that every person who has a passion for books wants to have a mini library in their homes," says Ms. Aliu. While the writer Fatijona Bajraj herself states that, despite the progress of technology and the facilitation of many tasks during the preparation of a book, "Nothing compares to reading printed books, to the smell of the book page, to the possibility of underlining parts in which one finds a fragment of one's own as well as many other things that give neither the pleasure nor the comfort of physical reading". While I, as a book maniac, can say with my mouth full that I have never appreciated a book if I have not touched and smelled the scent of its pages and its lines, only with the book in my hand I can enter into it and experience every one of its letter, alone. Despite the great challenges, be they economic, technological or the very change of society and social life in general, reading books remains a love and a need of society. How much literature, how much art, and things of value in Prishtina are best demonstrated by its citizens who are the mirror of the city itself, in every corner of Prishtina we find bookshops, booksellers in small kiosks but with treasures inside, the literary spirit has never been lacking in Prishtina, either by bringing great titles of foreign literature or bringing to light the pearls of Albanian authors. Prishtina of Kosovo breathes endurance, beautiful art, and authentic literature of all Albanian lands.

Kujdesuni për shëndetin tuaj në United Hospital

Take care of your health at United Hospital

United Hospital, Spitali i Përgjithshëm Privat më i madh në Kosovë, ofron shërbim 24 orë për pacientët. Struktura e spitalit tone është një nga më modernet në rajon. E pajisur me pajisje "State of the art" dhe staf të specializuar të mjekëve, pacientët tashmë mund të gjejnë shërbimin e munguar prej vitesh sipas standardeve të vendeve Evropiane në United Hospital.

Koronarografia në United Hospital

Aparati i Koronarografisë "Phillips Azurion Cath Lab" në United Hospital, ofron performancë të jashtëzakonshme për ndërhyrjet vaskulare dhe kardiake, duke poseduar performancë edhe në fushat mjekësore të tjera si: Vascular/Neuro/Onco, respektivisht, kryerjen e procedurave mjekësore diagnostike, invazive, perkutane ose minimale invazive kirurgjike. Gjatë procedurave mjekësore duke përdorur 3D Roadmapping, imazherinë udhëzuese (Image guiding therapy), aplikacionet si StentBoost Live dhe pasqyrimin e parametrave vitale të pacientit, në monitor në kohë reale me imazhet e intervenimit, i ofron profesionistëve shëndetësore mundësi të shumta, që

gjatë intervenimit të kenë edhe kontrollin e plotë të gjendjes së pacientit. Kjo poashtu, shkurton edhe kohën e nevojshme të ndërhyrjes dhe pasjen e informacionit sa më të plotë të intervenimeve mjekësore.

CT scanner në United Hospital

United Hospital posedon skanerin e markës "Phillips" i cili bën të mundur diagnostikimin me një rrezatim deri në

40 % më të ulët se çdo skaner tjetër. Fjala e fundit e teknologjisë, prodhim i vitit 2021, garanton ekzaminimin e pacientëve me një saktësi dhe cilësi ekselente njëkohësisht duke ruajtur maksimalisht shëndetin e pacientëve. Caktoni takimin tuaj sot! Pavarësisht nëse po kërkon kujdes parandalues ose keni nevojë për një diagnozë të plotë, ekipi ynë i Radiologjisë është këtu për t'u shërbyer.

United Hospital, the largest Private General Hospital in Kosovo, offers 24-hour service for patients. The structure of our hospital is one of the most modern in the region. Equipped with “State of the art” equipment and specialized staff of doctors, patients can now find the service they have been missing for years according to the standards of European countries at United Hospital.

Coronary angiography at United Hospital

The “Phillips Azurion Cath Lab” coronary angiography apparatus at United Hospital offers exceptional performance for vascular and

cardiac interventions, having performance also in other medical fields such as: Vascular/Neuro/Onco, respectively, performing diagnostic, invasive medical procedures, percutaneous or minimally invasive surgery. During medical procedures using 3D Roadmapping, guiding imaging (Image guiding therapy), applications such as StentBoost Live and the reflection of the patient’s vital parameters, on the monitor in real time with the intervention images, offers health professionals many opportunities, that during the intervention to also have full control of the patient’s condition. This also shortens the necessary intervention time

and having the most complete information about medical interventions.

CT scanner at United Hospital

United Hospital owns the “Philips” brand scanner, which enables diagnosis with up to 40% less radiation than any other scanner. The latest technology, manufactured in 2021, guarantees the examination of patients with an excellent accuracy and quality while maintaining maximum patient health.

Schedule your appointment today! Whether you’re looking for preventative care or need a complete diagnosis, our Radiology team is here to serve.

Prishtina Music Conference "porta" e suksesit të artistëve

Një nga synimet kryesore të kësaj ngjarje ishte ofrimi i një platformë për artistët në zhvillim dhe profesionistët e industrisë në Kosovë që të lidhen, të mësojnë dhe të frymëzohen, por gjithashtu përgjegjësia si koncept, çështje.

Ngjarje si Prishtina Music Conference ndryshojnë rrjedhën e zhvillimeve të muzikës në vendin tonë, sepse krijojnë perspektivë të re dhe rrjetëzim të kësaj fushe. "Edicioni i sivjetshëm i Prishtina Music Conference i tejkaloi pritshmëritë tona. Ne ishim dëshmitarë të një konvergjece të talenteve të ndryshëm, ekspertëve të industrisë dhe të apasionuarve të muzikës, duke e bërë atë një përvojë vërtet

pasuruese. Prania e ekspertëve global të ftuar shtoi një dimension unik, duke ofruar një pamje të thellë nga prapaskenat e menaxhimit, promovimit dhe rrugëtimit që nxit suksesin e artistëve. Si dhe, PMC-ja arriti rezultat të shkëlqyer duke shërbyer si platformë rrjetëzimi efektive, ku shumë artistë dhe profesionistë të biznesit krijuan lidhje për bashkëpunime dhe zhvillim të karrierës"- shprehet Kushtrim Dushi nga PMC-ja.

The Prishtina Music Conference's "gateway" to artist success

One of the main goals of this event was to provide a platform for emerging artists and industry professionals in Kosovo to connect, learn and be inspired, but also responsibility as a concept, issue.

Events like the Prishtina Music Conference change the course of musical developments in our country because they create a new perspective and a new network in this field. " This year's edition of the Prishtina Music Conference exceeded our expectations. We witnessed a convergence of diverse talent, industry experts, and music enthusiasts, making it a truly enriching experience. The presence of global guest experts added a unique dimension, providing in-depth behind-the-scenes insight into management, promotion, and the path that drives artists' success. Furthermore, PMC (Prishtina Music Conference) has achieved excellent results by serving as an effective networking platform, where many artists and professionals have created connections for collaborations and career development" - says Kushtrim Dushi of PMC.

One of the main objectives of this event was to provide a platform for emerging artists and industry professionals in Kosovo to connect, learn, and gain inspiration, but also responsibility as a concept. "The activities and panels are formed in such a way that they reflect the importance

Një nga synimet kryesore të kësaj ngjarje ishte ofrimi i një platformë për artistët në zhvillim dhe profesionistët e industrisë në Kosovë që të lidhen, të mësojnë dhe të frymëzohen, por gjithashtu përgjegjësia si koncept, çështje. "Aktivitetet dhe panelet janë formuar në atë mënyrë që të reflektojnë rëndësinë e të qenurit përgjegjës, duke filluar prej institucioneve e artistëve, e deri tek qytetari i thjeshtë. Përgjegjësia ka qenë në fokus për shumë arsye, kryesisht sepse është shqetësimi i madh etik dhe social. Në mënyrë që t'i japim formë më të mirë artit muzikor duhet t'i trajtojmë shqetësimet shoqërore që ndikojnë në zhvillimin e kulturës tonë, të influencojmë tolerancën, dhe mirëkuptimin në mënyrë që inspirimi të jetë rrjedhojë. Sipas raporteve dhe evolimit të rezultateve, kemi parë që audiencia e ka kapur thelbin e aktivitetit të cilin e kanë përcjellë, e që të gjitha kanë qenë të rrënjëzuara në përgjegjësi"- tregon Kushtrimi.

Ndërsa edicioni i radhës, i cili që tani është në përgatitje e sipër, do të ketë mysafirë të rinj, artistë të rinj e shumë performanca, të cilat do të shtrihen në periudhën e një jave të tërë PRISHTINA MUSIC WEEK ku synim i Prishtinës dhe komunitetit do të jetë përkrahja e muzikës dhe arteve ndërlidhëse si dhe mundësi të shumta për zhvillimin biznesor të kësaj industrie.

of being responsible, starting from institutions and artists, up to the common citizen. This kind of responsibility has been in focus for many reasons, mainly because it is one of the major ethical and social concerns. To better shape the art of music, we must address the social concerns that influence the development of our culture, and influence tolerance and understanding so that inspiration can flow. According to reports and evolution of the results, we saw that the public grasped the essence

of the activity they followed and that everyone is rooted in responsibility" - says Kushtrimi.

While the next edition, which is now in preparation, will have new guests, new artists, and many shows, which will extend during an entire week PRISTINA MUSIC WEEK where the focus of Pristina and the community will be the support of music and related arts and numerous opportunities for business development in this sector.

“

According to reports and evolution of the results, we saw that the public grasped the essence of the activity they followed and that everyone is rooted in responsibility" - says Kushtrimi.

Robert Elsie, kështjellë e kulturës shqiptare!

Disa vargje dedikuar albanologut, studiuesit, përkthyesit, hulumtuesit, njeriut të të gjitha përmasave të letrave, njeriut që e dashuroi shqiptarët si asnjë i huaj tjetër, Robert Elsie, një nga personalitetet më të mëdha të kulturës shqiptare.

“Unë erdha në Shqipëri para shumë viteve. Më dukej shumë vend interesante, vendi i çudirave i them unë, sepse ka shumë çudira që nuk kuptohen në botë. Dhe unë desha ta bëjë këtë vend të njohur, ky është qëllimi i punës time, që Shqipëria të kuptohet dhe shqiptarët të mirëkuptohen në botë”. Njeriu që vite të jetës së tij, si albanolog, shkrimtar, përkthyes e studiues ia dedikoi shqiptarëve. Robert Elsie lindi në Vankuvër, studioi në Universitetin “British Columbia” për filologjinë klasike dhe gjuhësi dhe u diplomua në vitin 1972. Vazhdoi studimet e larta në Universitetin e Lirë të Berlinit Perëndimor, pastaj në “Ecole Pratique des Hautes Etudes” në Paris, në Institutin e Dublinit për Studime të Larta në Irlandë, dhe në Universitetin e Bonit, ku mbrojti doktoraturën për gjuhësi të krahasuar dhe keltologji më 1978. Robert Elsie ishte anëtar i jashtëm i Akademisë së Shkencave dhe të Arteve të Kosovës, si dhe anëtar nderi i Shoqatës së Shkrimtarëve të Kosovës. “Një akademi që ecte, një nga njerëzit që punoi i vetëm aq sa institute nuk

Robert Elsie, the fortress of Albanian culture!

A few verses dedicated to the Albanologist, researcher, translator, researcher, man of letters of all dimensions, the man who loved Albanians like no other foreigner, Robert Elsie, one of the greatest personalities of Albanian culture.

“I came to Albania many years ago. It seemed like a very interesting place, I call it the place of wonders because many wonders are not understood in the world. And I wanted to make this country known, this is the objective of my work so that Albania is understood and Albanians are understood in the world”. The man who dedicated years of his life, as an Albanian, writer, translator, and researcher. Robert Elsie was born in Vancouver, and studied classical philology and linguistics at the University of British Columbia, graduating in 1972. He continued his higher studies at the Free University of West Berlin, then at the “Ecole Pratique des Hautes Etudes” in Paris, at the Dublin Institute for Advanced Studies in Ireland, and at the University of Bonn, where he defended his doctorate in comparative linguistics and Celtology in 1978. Robert Elsie was an external member of the Kosovo Academy of Sciences and Arts, as well as an honorary member of the Association of Writers from Kosovo. “A moving academy, one of

A few verses dedicated to the Albanologist, researcher, translator, researcher, man of letters of all dimensions, the man who loved Albanians like no other foreigner, Robert Elsie, one of the greatest personalities of Albanian culture.

mundën dot, e la në mes e të pakryer kështjellën letrare të tij ku strehonte kulturën shqiptare. Ai la pas një vepër të jashtëzakonshme dhe të pazëvendësueshme” ka thënë shkrimtarja e mirënjohur Flutura Aça për Robert Elsie. Sa i përket kontributit që Robert Elsie ka dhënë në Kosovë, duke marrë parasysh gjendjen jashtëzakonisht të rëndë në Kosovë, gjendje kryesisht të panjohur në botën e jashtme, ai përpiloi antologjinë e parë të madhe me shkrime për temën e Kosovës në vëllimin 600-faqesh Kosovo: In the Heart of the Poëder Keg, 1997. Elsie zbuloi dhe botoi gjithashtu dorëshkrimin në gjermanisht të albanologut hungarez, baronit Franc Nopça (1877-1933) që doli shqip në vëllimin Udhëtime nëpër Ballkan. Në bashkëpunim me Bejtullah Destanin, ai botoi ditarin e poetit dhe piktorit të njohur anglez, Edëard Lear .

the people who worked alone when the institutes could not, left his literary castle where he housed Albanian culture. He left an extraordinary and irreplaceable work,” the well-known writer Flutura Aça told Robert Elsie. Regarding Robert Elsie’s contribution to Kosovo, considering the extremely dire situation in Kosovo, largely unknown to the outside world, he compiled the first major anthology of writings on the topic of Kosovo in the 600-page volume Kosovo: In the Heart of the Poëder Keg, 1997. Elsie also discovered and published the German manuscript of the Hungarian Albanologist, Baron Franc Nopça (1877-1933), which appeared in Albanian in the volume “Travels through the Balkans”.

Kosova, një adresë turistike

Në Unionin e Turizmit, na pëlqen të mësojmë dhe të përshtatemi, po ashtu, jemi të interesuar për gjithçka që kjo epokë moderne ofron. Falë rrjetit tonë të gjerë, njohurive dhe përvojës së stafit profesional, Unioni i Turizmit përfshihet në aktivitete dhe krijimin e trendeve të fundit të turizmit.

NGA BAKI **HOTI**

DREJTOR I UNIONIT TË
TURIZMIT
TË KOSOVËS

Realiteti ekonomik ka pësuar ndryshime të mëdha viteve të fundit, të gjithë po përballen me sfida të reja, e sidomos industria e turizmit. Por ne mbesim optimistë, pasi që udhëtimet, turizmi dhe ndërveprimet njerëzore në mjedise të ndryshme do të ekzistojnë përgjithmonë. Në Unionin e Turizmit, na pëlqen të mësojmë dhe të përshtatemi, po ashtu, jemi të interesuar për gjithçka që kjo epokë moderne ofron. Falë rrjetit tonë të gjerë, njohurive dhe përvojës së stafit profesional, Unioni i Turizmit përfshihet në aktivitete dhe krijimin e trendeve të fundit të turizmit. Jemi të vetëdijshëm se praktikrat më të mira të biznesit bazohen në besueshmërinë dhe krijimin e marrëdhënieve afatgjate, ndaj synojmë që të rritemi së bashku me partnerët tanë duke

Kosova, a touristic address

At the Tourism Union, we love to learn and adapt but we are also interested in everything this modern age has to offer. Thanks to our wide network, the knowledge and experience of the professional staff, the Tourism Union is involved in the activities and creation of the latest tourism trends.

The economic reality has undergone major changes in recent years; everyone is facing new challenges, especially the tourism industry. But we remain optimistic, as travel, tourism and human interactions in different environments will be around forever. At the Tourism Union, we love to learn and adapt but we are also interested in everything this modern age has to offer. Thanks to our wide network, the knowledge and experience of the professional staff, the Tourism Union is involved in the activities and creation of the latest tourism trends. We are aware that the best business practices are based on trust and creating long-term relationships, so we aim to grow together with our partners creating benefits and advantages for your businesses. TUK, as an organization, was created with the aim

krijuar përfitime dhe avantazhet për bizneset tuaja. UTK-ës, si organizatë, është krijuar me qëllim të mbështetjes së bizneseve dhe profesionistëve që merren me industrinë e Turizmit në Kosovë. Përmes qasjes inovative, Unioni vazhdimisht avokon në përmirësimin e politikave dhe strategjive zhvillimore; në anën tjetër forcon bashkëpunimin e anëtarëve përmes rrjetizimit dhe koordinimit me partnerët e tyre. Aktivitetet tona, ndërliiden me zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm në Kosovë dhe kanë për qëllim lehtësimin e të bërit biznes në industrinë e turizmit, qasjen më të lehtë në financa, rritjen e konkurrencës përmes ngritjes së kapaciteteve njerëzore, përmirësimin e produkteve dhe shërbimeve turistike si dhe promovimin e tyre. UTK ka gjithsej 230 anëtarë, në mesin e tyre kemi agjensione turistike, hotele, ciceron, biznese të agroturizmit dhe restaurante.

Kosova ka një potencial të jashtëzakonshëm turistik dhe po shënon progres pozitiv. Avancimi i ofertave turistike përfshirja e tyre ne paketat ballkanike dhe rropiane, pjesëmarrja në panaire ndërkombëtare kanë ndikuar pozitivisht në rritjen e numrit të turistëve në Kosovë. Ngritja e standardeve qofshin ato në sektorin e akomodimit, mikpritjes, gastronomisë dhe shërbimeve tjera turistike janë poashtu elemente që kanë ndikuar në përmirësimin dhe avancimin e shërbimeve. Mirëpo ende kërkohen investime dhe strategji të qarta zhvillimore dhe lehtësuese për bizneset e sektorit të turizmit në Kosovë. Mikpritja, ushqimet tradicionale, vendet atraktive e sidomos ato malore, trashëgimia kulturore dhe çmimet e favorshme janë disa nga elementet që kanë tërhequr interesimin e shumë grupeve të turistëve ndërkombëtar. Potencialet që ka Kosova në sektorin e turizmit janë: turizmi kulturor, turizmi malor, turizmidimëror, turizmi rural dhe agroturizmi, turizmi sportive dhe turizmi shëndetësor. Për të gjithë ju që dëshironi të dini më shumë rreth turizmit të Kosovës, Unioni i Turizmit të Kosovës ka funksionalizuar aplikacionin e vetëm në Kosovë për t'ua bërë më të lehtë eksplorimin në formë digjitale andaj mund ta shkarkoni aplikacionin pa pagesë.

Kosova ka një potencial të jashtëzakonshëm turistik dhe po shënon progres pozitiv. Avancimi i ofertave turistike përfshirja e tyre ne paketat ballkanike dhe rropiane, pjesëmarrja në panaire ndërkombëtare kanë ndikuar pozitivisht në rritjen e numrit të turistëve në Kosovë.

Kosova and are aimed at facilitating doing business in the tourism industry, easier access to finance, increasing competition through the development of human capacities, improving tourism products, services and as well as their promotion.

of supporting businesses and professionals dealing with the tourism industry in Kosovo. Through the innovative approach, the Union constantly advocates for the improvement of development policies and strategies; but on the other hand, it strengthens the cooperation of members through networking and coordination with their partners. Our activities are related to the development of sustainable tourism in Kosovo and are aimed at facilitating doing business in the tourism industry, easier access to finance, increasing competition through the development of human capacities, improving tourism products, services and as well as their promotion. TUK has a total of 230 members; among them we have tourist agencies, hotels, agro-tourism businesses and restaurants. Kosovo has an extraordinary tourism potential and is marking positive progress. The advancement of tourist offers, their inclusion in Balkan and European packages, and participation in international fairs have had a positive effect on the increase in the number of tourists in Kosovo. The raising of standards, whether in the sector of accommodation, hospitality, gastronomy and other tourist services, are also elements that have influenced the improvement and advancement of services. However, investments, clear development and facilitating strategies are still required for the businesses of the tourism sector in Kosovo. Hospitality, traditional foods, attractive places, cultural heritage and favorable prices are some of the elements that have attracted the interest of many groups of international tourists. The potentials that Kosovo has in the tourism sector are: cultural tourism, mountain tourism, winter tourism, rural tourism, agro-tourism, sports tourism and health tourism. For all of you who want to know more about Kosovo tourism, the Kosovo Tourism Union has operationalised the only application in Kosovo to make it easier for them to explore in digital form, so you can download the application for free.

Magjia e kapelave

Puna dhe përkushtimi i saj janë një shembull i shkëlqyer për artistët e rinj që dëshirojnë të ushtrojnë të njëjtin profesion, pasioni dhe inspirimi i pashtjerrshëm janë burim i suksesit të vetë artistes Njomëza Luci.

NGA BLEONA HAJDARI
FOTOGRAFIA: SHENOLL ZEHRI

Një gjë është e sigurt, elegancën që një kapelë i'a dhuron një veshjeje asgjë tjetër nuk mundet, mirëpo duhet një sy i mprehtë për të parë të bukurën dhe elegancën. Në Kosovë kemi Njomza Lucin, dizjneren e kapelave, e cila ndërthur pasionin e talentin për kapelet.

"Superfuqia ime është kreativiteti. As në momentet më të vështira nuk më është ndalë. E kam përshtypjen që kapela më ka zgjedhur mua, kisha fituar një bursë nga British Council, në drejtimin që kisha zgjedhur, kostumografi për teatër, dy ditë para nisjes u anulua dhe më është dukur interesant drejtimi për kapele, pasi thashë me vete askush nuk punon kapele në Kosovë për teatër. Nuk e kisha menduar ta materializoj këtë punë si shumë shkolla të tjera që kam ndjekur, vetëm për të përmbushur kureshtjen dhe pasionin e pashtjerrshëm që më përcjellë ditë e natë" – fillon rrëfimin Njomëza. Përveç profesion, ajo gjen padyshim dhe një kënaqësi të brendshme shpirtërore dhe

The magic of hats

Her work and dedication are an excellent example for young artists who wish to practice the same profession, passion and inexhaustible inspiration are the source of the artist's success Njomëza Luci.

One thing is certain, the elegance that a hat gives to an outfit cannot be matched by anything else, but it takes a careful eye to grasp its beauty and elegance. In Kosovo, we have Njomza Lucin, the hat designer, who combines her passion and love for hats to create magic. Njomza's love for costumes, as well as her great work during and after her studies, make her the unique and most special hat designer in Kosovo and beyond, a passion she exercises with great zeal and dedication. "My superpower is creativity. Even in the most difficult moments, I didn't stop. I have the impression that the hat chose me, I had won a scholarship from the British Council, for a summer school, at Central Saint Martins and the direction I had chosen was the design of costumes for the theatre, two days before departure this direction was canceled and I found the direction of the hats interesting, because I told myself that no one in Kosovo produces hats for the theatre. I had never thought to realize this work, as well as many other schools that I have attended, just to satisfy the inexhaustible curiosity and passion that follows me day and night" - begins his confession. In addition to his profession,

kjo gjë vërehet dhe pasqyrohet qartë në punën e saj. "Gjatë procesit të krijimtarisë, e kam kuptuar që po gjej balancë kur po dizajnoj kapele, e i tërë ky proces i përngjanë një vallëzimi të bukur, meditimit.

Gjej shumë harmoni. Unë zhytem në botën time kreative shumë thellë, aty çdo gjë ka zgjidhje. Dhe në fund e shes këtë krijim. Kështu që nuk më bie të shkojë në punë pothuajse kurrë, sepse punën e kam si lojë"- thotë ajo. Çdo kapelë është e dizajnuar me kujdesin më të madh dhe bartë në vete një rrëfim, një pasion.

Puna dhe përkushtimi i saj janë një shembull i shkëlqyer për artistët e rinj që dëshirojnë të ushtrojnë të njëjtin profesion, pasioni dhe inspirimi i pashtjerrshëm janë burim i suksesit të vetë artistes. "Inspirimi vjen nga të gjitha anët, mjafton të jem e hapur ndaj botës dhe magjia fillon. Për të qenë e hapur më ndihmojnë ritualet, të cilat më japin hapësirë dhe komoditet në botën paralele të imagjinatës. Çdo ditë dal në Gërmi, dhe gjatë ecjes në mal, natyra më dhuron aq shumë bukuri, dhe çdo ditë është ndryshe nga tjera. Është aq e bukur, nuk ka kufi"- vazhdon artistja. T'i duash apo jo kapelet është çështje e shijes personale, mund t'i duash, por të kesh frikë se si do duken tek ty, do të

↑ Njomeza finds an inner spiritual satisfaction in designing hats, and this is observed and reflected in her work. "During the creative process, I realized that I am finding a balance when I design hats, and the whole process is like a beautiful dance, a meditation. I find a lot of harmony. I dive very deeply into my creative world, everything there has a solution and in the end, I sell these creations. So I rarely feel like going to work, because I consider work like play," he says. Each hat is designed with the utmost care and carries with it a story, a passion, and certainly Njomeza's unconditional love. Her work and dedication are an excellent example for young artists who wish to practice the same profession, passion and inexhaustible inspiration are the source of the artist's success. "Inspiration comes from all sides, you just need to be open to the world and the magic begins. To be open, rituals are of great help to me, which give me space and comfort in the parallel world of imagination. Every day I go out to Gërmi, and while I walk in the mountains, nature completes me with beauty, and every day is different from the others. It's so beautiful, there is no limit" - the artist continues her story.

Whether you like hats or not is a matter of personal taste, you can love them, but being afraid of how they will look on you, of showing elegance or of looking ridiculous is a dilemma that people always face, but I don't deny that hats are the accessories that complete an outfit and underline its magnificence. "There is something dynamic about the concept of the hat, the hat is made depending on how you look at it. The hat is more of an attitude than a fashion statement. You can wear

të dhurojnë elegancë apo do të dukesh qesharake?! “Ka diçka dinamike brenda konceptit të kapeles, kapela bëhet varësisht se si e shikoni. Kapela është qëndrim më shumë se sa shprehje e modës. Mund ta vendosni një shigjetë të lakuar, dhe te dukeni si Peter Pan, ose një shigjetë të mbështjell me perla, për ceremoninë e dasmës tuaj. Nëse ndjeheni rehat, do të dukeni madhështore, e nëse nuk ndjeheni rehat, do të dukeni qesharake. Më pëlqen t’i potencoj shprehjet e karaktereve të klientëve në kapele. Klientët e mi më frymëzojnë shumë. Sidomos ata që më besojnë punën deri në nënshkrimin tim, i cili rrjedhë shumë spontanisht, në përfundim të punës e që as vetë nuk e di se si do duket” – shprehet artistja. Si një nga dizajneret e vetme shqiptare të kapelave padyshim që ka lënë gjurmë të mëdha në industrinë e modës në Kosovë, Shqipëri e më gjerë, ka diçka të veçantë tek puna dhe sharmi i saj që i bën njerëzit t’i besojnë kaq shumë dhe ta duan artin e saj. “Kam filluar të krijoj që në moshën 5 vjeçare, e kam zhvilluar kreativitetin deri në atë pikë që nuk di të kopjoj, çdo krijim i imi është ndryshe nga tjetri. E kam imagjinatën pa limit dhe gjatë procesit të krijimit meditoj”- thotë ajo. Kapelet duhet të jenë pjesë e gardërobës së një njeriu, është

a curved arrow and look like Peter Pan, or a wrapped arrow in pearls, for your wedding ceremony. If you feel comfortable, you will look great, while if you feel uncomfortable, you will look ridiculous. I like to emphasize the expressions of customers’ characters in the hats. Customers inspire me a lot, especially those who entrust me with the work until my signature, which emerges in a very spontaneous way, at the end of the work and I don’t even know what it will be like” - says the artist. As one of the few Albanian hat designers who has left a big mark in the fashion industry in Kosovo, Albania, and beyond, there is something special about her work and charm that makes people trust her so much and love her art. “I started creating at the age of 5, I developed my creativity to the point that I don’t know how to copy, each of my creations is different from the other. I have a limitless imagination and I meditate during the creation process,” she says.

Hats should be part of a person’s wardrobe, it’s up to us to look beautiful and more sumptuous with a single accessory. “The hats I make are durable accessories, in terms of structure and production method. While concerning the trend they do not go out of fashion, because I am not at all tied to fashion trends, I create according to the character of the customer, the desire he/she has, how he/she will feel” - confesses Njomëza, adding that she is constantly busy as a costume designer for shows in theaters in Kosovo and Tirana, she also works as a trainer. “I have several programs for the

në dorën tonë të dukemi bukur dhe më madhështorë me një aksesor të vetëm. “Kapelet që i punoj unë, janë aksesor të qëndrueshëm, sa i përket strukturës dhe metodës së realizimit. E sa i përket trendit, ato nuk dalin nga moda, sepse unë nuk jam e lidhur aspak me trendet e modës, unë krijoj varësisht prej karakterit të klientit, dëshirës që ka, se si do të ndjehet” – rrëfen Njomëza, duke shtuar se vazhdimisht angazhohet si kostumografe e shfaqjeve në teatro dhe si trajnere. “ I kam disa programe të ndryshme për zhvillim të kreativitetit, terapi përmes artit. Punoj dhe me grupe te marginalizuara të grave, e tash jam duke e përgatitur një program edhe për organizata e biznese të cilët janë të interesuar, ta balancojnë stresin e mbingarkuar të punëtorëve dhe rritjen e produktivitetit në punë” –thotë ajo. E bukura është përherë në trend, po ashtu edhe eleganca, kur këto bashkohen krijohet magji. Këtë gjë në mënyrë perfekte vazhdon ta sjellë artistja jonë Njomëza Luci.

development of creativity, and therapy through art. I also work with marginalized women’s groups and now I am preparing a program for organizations and companies interested in balancing the excessive stress of workers and increasing productivity at work” - Njomze tells us.

Beauty is always in trend, elegance is always beautiful, when beauty and elegance come together, magic and greatness are born together. Our artist Njomëza Luci brought all this perfectly and continues to bring her love, passion, and dedication linked within the artist bringing thus the true and beautiful art of designing hats.

Prishtina qytet evropian i sportit

Prishtina, European city of sports

Një lajm i bukur përmbylli vitin 2023 për kryeqytetin tonë, u shpall nga ACES Europe, "Prishtina, qytet evropian i sportit 2024". Sipas të parit të Komunës, z.Përparim Rama, ky titull është dëshmi e angazhimit tonë të palëkundur për të krijuar një qytet që përfaqon jetën e shëndetshme, gjithëpërfshirjen dhe mikpritjen. Na pret një vit i mbushur me ngjarje sportive, angazhim të komunitetit dhe investime në infrastrukturën sportiv. "Unë besoj fuqimisht se ky titull është katalizator që na nevojitet për ta kthyer fokusin tek rëndësia e sportit në shoqëri për një të ardhme të ndritshme dhe të shëndetshme dhe më gjithëpërfshirëse për qytetin tonë si dhe përshpejtim i përgatitjeve për Olimpiadën Mediterane me Prishtinën nikoqire në vitin 2030, andaj këtë titull t'a gëzojmë të gjithë së bashku"- theksoi z.Rama. Ndërsa, drejtori i Drejtorisë për Sport në Komunën e Prishtinës, Granit Rugova, është shprehur se kjo njohje është dëshmi e punës së palodhshme, misionit dhe aktiviteteve të shumta sportive që na kanë pozicionuar krahas qyteteve të zhvilluara evropiane. Prishtina vazhdon të shkëlqejë dhe të vendosë standarde të larta në botën e sportit.

Awonderful news concluded the year 2023 for our capital city, and it was announced by ACES Europe, "Prishtina, European city of sport 2024". According to the Mayor of the Municipality, Mr. Përparim Rama, this title is proof of our unwavering commitment to create a city that embraces healthy living, inclusiveness and hospitality. A year full of sporting events, community engagement and investments in sports infrastructure awaits us. "I strongly believe that this title is the catalyst we need to turn the focus to the importance of sport in society for a bright, healthy and more inclusive future for our city as well as speeding up the preparations for the Mediterranean Olympics with Prishtina as the host in the next games at 2030, so let us all enjoy this title together" - emphasized Mr. Rama. Meanwhile, the director of the Directorate for Sports in the Municipality of Prishtina, Granit Rugova, said that this recognition is a strong proof of the tireless work, mission and numerous sports activities that have positioned us alongside developed European cities. Prishtina continues to shine and set high standards in the world of sports.

Rrugëtimi profesional drejt së bukurës

Vjollca Gashi Gajtani ka ndërthurur në vete botën e estetikës me mjekësinë, të dyja pasione të hershme, që me përkushtim e vullnet ka krijuar sot një përvojë të jashtëzakonshme mes Suedisë dhe Kosovës, pa i ndaluar asnjëherë trajnimet dhe specializimet e mëtejshme për të qenë sa më profesioniste dhe me standarde evropiane. “Para 10 vitesh kam punuar në emergjencë në një nga spitalet në Suedi, por edhe në Oslo. Aty pranonim pacientë, që kishin pësuar efekte anësore të shkaktuara nga fillers ose që kanë pësuar shok Anaphylactic, ku edhe sot fatkeqësisht shumë injektor nuk dinë të merren si duhet me injektim. Një moskujdesje e vogël që mund të sjellë deri te verbimi i pacientit. Për habi disa pacientë dukeshin edhe bukur dhe nuk e di se çka nuk pëlqenin tek vetja. Pasi psikologjikisht për të bërë një ndërhyrje tek vetja zakonisht bëhet për tu dukur më bukur edhe pse limitet janë jo të karta ndaj definimit të një bukurie natyrale. Kjo ishte shtysa e parë për fillers, së bashku me ndikimin e motrës time të madhe, që më inkurajoi t’i dedikohesh kësaj pune. Atë kohë isha kundër fillers dhe botoksit, çka ende befasohe”- nisë rrëfimin Vjollca. Sot një emër shumë i njohur dhe profesional në botën e estetikës në Suedi, por edhe në Kosovë, ka diçka që e veçon punën e saj nga tjerët, është etika profesionale për të ruajtur bukurinë natyrale, të cilën e zbaton në klinikën ku punon, “Citadelkiniken” në Malmo.

“Të mirëmbajmë një freski, që rrezaton bukuri të shëndetshme dhe relaksuese. Ndaj na duhet një edukim rreth procesit të trajtimit, informacione çka “What to expect ageing through the decade”. Mënyra e jetesës luan shumë rol se si reflekton lëkura gjatë jetës, sa i përkushtohemi mirëmbajtjes së lëkurës. Nga ushqimi deri te rutina e përditshme e sidomos te pastrimi i lëkurës nga moshën e fillimit të pubertetit, konsumimi i duhanit dhe alkolit, fast food e faktorë tjerë që ndikojnë në lëkurën tonë. Por është me rëndësi që ne si injektor, të informojmë mirë sidomos vajzat e reja, të cilat kanë krijuar një ide të gabuar dhe se “të dukesh seksi” është mbi të gjitha. Në realitet një lëkurë e shëndetshme do të duhej të ishte më e rëndësishme edhe se fillers. Pra, t’i edukojmë moshat e reja në këtë aspekt, sidomos kur insistojnë për fillers, siç bëjnë vajzat 17 vjeçare, t’u ofrojmë shërbim

The professional journey towards beauty

Vjollca Gashi-Gajtanihas combined in herself the world of aesthetics with medicine, both very early passions and with great dedication and will to work, has today created an extraordinary experience between Sweden and Kosovo, without ever stopping further training and specializations to be as professional as possible with European standards.”10 years ago, I worked in an emergency in one of the hospitals in Sweden, but also in Oslo, once a month, in A-hus. There we accepted patients who had suffered side effects caused by fillers or who had anaphylactic shock, where even today, unfortunately, many injectors do not know how to deal with injections properly. A little carelessness can lead to the blinding of the patient. Surprisingly, some patients even looked beautiful and I don’t know what they didn’t like about themselves. Psychologically, to intervene in yourself is usually done to look more beautiful, even though the boundaries are not clear to the definition of natural beauty. This fact made me consider the idea of fillers along with the influence of my older sister encouraging me to take this job seriously while at that time I was very against fillers and Botox, which today still surprises me”- Vjollca begins the story. Today, she is a very well-known name in the world of aesthetics in Sweden, also in Kosovo, there is something that sets her work apart from others, it is her professional ethics to preserve natural beauty, which she implements in the clinic where she works today at the Citadelkiniken in Malmo. “To maintain a freshness that radiates healthy and relaxing beauty. Therefore, we need education about the treatment process, and informative education about “What to expect from aging over the decade”. Lifestyle plays an important role in how the skin is reflected throughout life and how much we dedicate ourselves to the maintenance of the skin. From nutrition to daily rou-

Të mirëmbajmë një freski, që rrezaton bukuri të shëndetshme dhe relaksuese. Ndaj na duhet një edukim rreth procesit të trajtimeve, informacione çka “What to expect ageing through the decade”. Mënyra e jetesës luan shumë rol se si reflekton lëkura gjatë jetës, sa i përkushtohemi mirëmbajtjes së lëkurës.

minimal. T'ui ofrojmë një plan rreth trajtimit pas moshës 18 vjeçare, kur ato vendosin vetë, e gjithë kjo në aspektin e edukimit të saktë. Në këtë moshë unë sugjeroj vetëm bërjen e buzëve, atë minimalisht vetëm 0,3-0,5 ml. Pra, ta ruajmë etikën në punë dhe si prezantohemi është shumë e rëndësishme sot”- tregon Vjollca.

Mbi të gjitha kujdesi dhe informimi edukimi i klientit

Vjollca është nga ato estetiste që nuk bën kompromise me shëndetin dhe kujdesin ndaj klientit, sepse për të bukuria natyrale ende mbetet një nga vlerat kryesore, që ajo çmon. “Bukuria natyrale i jep vetëbesim njerëzve si në aspektin e vetëbesimit dhe shëndetit

tine and above all to cleansing the skin from the beginning of puberty, to smoking, fast food, and many factors that influence the increase in stress on our skin. It is important that we injectors, in addition to work, take care to inform well, especially young girls, who have created a wrong idea of what is considered “looking sexy” In reality, skin health should be more important than fillers. So, let’s educate young people on this aspect, especially when they insist on fillers, as 17-year-old girls do, to offer them a minimum service, where the presence of parents is necessary. We offer a treatment plan even after the age of 18 when they decide on their own, all this in terms of education and accurate information. At this age, I suggest applying only on the lips and even minimally only 0.3-0.5 ml and no

more. So, maintaining ethics at work and in the way we present ourselves is very important today” - says Vjollca, adding that they have the utmost responsibility towards the services they offer.

Above all care and information, customer education

Vjollca Gashi Gajtani is one of those beauticians who does not compromise with health and customer care, because for Vjollca natural beauty remains one of the main values that must be exalted. “Natural beauty gives people confidence both in terms of self-confidence and mental health. Of course, we as estheticians help this beauty of joy by increasing people’s self-confidence” - says Vjollca. For this reason, she never stops participat-

mental. Natyrisht ne si estetist i ndihmojmë kësaj bukurie të ngazëllej duke ia rritur vetëbesimin njerëzve"- thotë ajo. Për këtë arsye ajo asnjëherë nuk i ndal seminarët dhe konferencat në Europë, për të freskuar njohuritë dhe krijuar kontakte të reja në fushën e estetikës. "Do veçoja takimin e fundit në Paris e ftuar nga IBSA Company, ku ligjëroj një profesor i njohur tani në fushën e operacioneve plastike, fillers dhe botox, Mauricio de Maio nga Brazili. Ai është edhe bashkautor i tre librave mbi operacionet plastike dhe unë e përcjellë me vite, më ka frazuar dhe mësuar shumë. Ende sot praktikën e punës e zhvilloj në bazë të sugjerimeve të tij hap pas hapi, si paraqitem ndaj klientëve, konsultimeve paraprake, nevojat e klientëve, pjesën emocionale të klientëve, pra çka ndiejnë rreth trajtimit. Për të krijuar një plan sa më optimal të trajtimit, duke u bazuar në MD Codes nga Dr Mauricio de Maio" – shprehet ajo. Tashmë prej kohësh e ndan përvojën e vet profesionale mes Malmos dhe Prishtinës, duke sjellë një frymë komplet ndryshe, por edhe të guximshme, e para që ofroi Profhilo e certifikuar nga IBSA, e cila e ftoi edhe në kongresin me të madh në botë të estetikës IMCAS World Congress.. "Në Kosovë, fatkeqësisht ka shumë parregullsi në këtë aspekt. Së pari mungesa e ligjit se kush ka të drejtë për injektim. Në Suedi tash minimumi duhesh me qenë infermiere për të ushtruar tretmanin për Fillers dhe Botox. Në anën tjetër mungon edukimi tek pacientët rreth definimit të bukurisë dhe ku janë limitet. Nga ajo që kam pa nuk ka shumë informacione për benefitet dhe të mirat e trajtimit, pasojat anësore dhe disavantazhet e tij. Si dhe kontradiktat që janë krijuar rreth trajtimit Është shndërruar në biznes. Ka mungesë të artikujve të avancuar dhe nuk merren fare me statistikat rreth trajtimeve "- thekson Vjollca. Sipas saj, ndërhyrjet estetike janë të ngjashme, po ka shumë mungesa rreth konsultimeve paraprake dhe planifikimit të trajtimit, ndërsa dija ndaj anatomisë dhe përjashtimeve të mundshme gjatë dhe pas trajtimit as që diskutohen. Në fund Vjollca jep këto këshilla për femrat që bëjnë ndërhyrje estetike. "Ti je e vlefshme ashtu si je. Por, nëse një ndërhyrje të bënë të ndihesh mirë, bëje. Ndërhyrjet e vogla nga përvoja kam parë se i kanë ndryshuar grave edhe mënyrën e jetesës, e cila mund të bëhet edhe me një volum, pasi ka munguar edhe një rutinë e mirëmbajtjes së lëkurës. Një këshillë shkon për nënat e reja dhe me fëmijë, ju jeni shembull i bukurisë klasike, nuk keni nevojë për bukuri të ekzagjeruar. Para trajtimit interesohuni dhe merrni informata rreth tretmanit dhe pasojave anësore, produkteve dhe gjeni një injektor me përvojë dhe profesionist. Gjeneri klinika profesioniste që kanë primare sigurinë dhe efikasitetin në punë. E fundit, të mos ndikohen nga çmimet e lira. Jeta e juaj vlen më shumë."- përfundon ajo.

ing in seminars and conferences around Europe, to refresh her knowledge and create new contacts in the field of Aesthetics. "I would highlight the last meeting in Paris invited by IBSA Company, where a well-known professor in the field of plastic surgery, fillers, and Botox, Mauricio de Maio from Brazil, gave a lecture. He is also the co-author of three books on plastic surgery and I have followed him for years, from whom I have been educated a lot in the field of Aesthetics, where I also develop my work practice based on his step-by-step suggestions, how I present myself to clients, preliminary consultations, the needs of the clients, the emotional part of the clients, i.e. what they feel about the treatment. To create the most optimal treatment plan, based on MD Codes by Dr. Mauricio de Maio" - says the beautician. For a long time, she shared her professional experience between Malmö and Pristina, bringing a different but also daring spirit, the first one offered by Profhilo certified by IBSA, which also invited her to the world's largest aesthetics congress IMCAS World Congress. "In Kosovo, unfortunately, there are many irregularities in this aspect. First, lack of law on who has the right to inject. In Sweden, at least you have to be a nurse to practice the treatment for fillers and Botox. On the other hand, there is a lack of education among patients about the definition of beauty and where the limits are. From what I have seen, there is not much information about the benefits and advantages of the treatment as well as the side effects and disadvantages of the treatment. Also, the contradictions that have been created around the treatment. The idea is that everything has turned into a business. There is a lack of advanced articles and they do not deal at all with the statistics about the treatments" - confesses Vjollca. According to her, aesthetic interventions are similar, but there are many deficiencies regarding preliminary consultations and treatment planning, while knowledge of anatomy and possible exceptions during and after treatment is not even discussed.

In the end, Vjollca Gashi Gajtani gives this advice to all girls and women who undergo cosmetic surgery. "You are precious just the way you are. But if an operation makes you feel good, do it. From experience, I have seen how small operations have changed women's lifestyles, which can be done with a volume since a maintenance routine was also missing from the skin. As advice goes to new mothers and those with children, you are the emblem of classic beauty, you do not need exaggerated beauty. Before the treatment, always inform yourself and obtain information on the process, side effects, and products and find an injector experienced and professional. Find professional clinics that prioritize safety and efficiency. Finally, don't be influenced by cheap prices. Your life is worth more," she concludes.

Kaonë... arti i modës

Fokusi kryesor është të krijojë veshje të veçanta për individë të veçantë. Ajo ka arritur të ndikojnë në modën urbane në Kosovë duke shpërthyer stereotipet gjinore dhe duke inkurajuar një shpirt krijues dhe lirinë e shprehjes nëpërmjet veshjeve.

Ju sjellim një nga dizjeneret më të njohura dhe unike të Kosovës, Kaonë Duriqi, një histori e suksesit, me një frymë të re në botën e modës. E nisi rrugëtimin e saj në Prishtinë, me krijimet e saj në skenën lokale, një markë e veçantë që zgjidhte sfidën e “nuk kam çfarë të vesh” për të rinjtë. Ajo inkurajon një stil jetese të ndërgjegjshme dhe përkrah krijuesit lokal me një vullnet të vazhdueshëm për inovacion dhe shprehje artistike nëpërmjet veshjeve. Nga atëherë, Kaonë ka shpërthyer në skenën e modës në Kosovë me një qasje unike ndaj krijimtarisë dhe bukurisë. Çdo veshje e prodhuar nga Kaonë është një art i punuar me kujdes dhe një shprehje e vërtetë e individualitetit.

Fokusi kryesor është të krijojë veshje të veçanta për individë të veçantë. Ajo ka arritur të ndikojnë në modën urbane në Kosovë duke shpërthyer stereotipet gjinore dhe duke inkurajuar një shpirt krijues dhe lirinë e shprehjes nëpërmjet veshjeve. Historia e suksesit të saj filloi me bashkëpunime me artistë të ndryshëm lokal dhe shumë intervista. Një nga fustanet e saj u vesh në tepihin e kuq të “Oscars” nga aktorja, Nikki Novak, duke qenë kështu dizajnerja e pare në Kosovë që arriti të dërgojë veshje në këtë event gjigant. Por edhe çmimin në konferencën e “Wom-

Kaonë... The Art of Fashion

She has managed to influence urban fashion in Kosovo by exploding gender stereotypes and encouraging a creative spirit and freedom of expression through clothing.

We introduce you to one of the most famous and unique designers in Kosovo, Kaonë Duriqi, a success story that brings a new spirit to the world of fashion. She started her journey in Pristina bringing her creativity to the local scene, a special brand that solved the “I have nothing to wear” challenge for young people. She encourages a conscious lifestyle and supports local creatives with a constant push for innovation and artistic expression through clothing. Since then, Kaonë has burst onto the fashion scene in Kosovo with a unique approach to creativity and beauty. Each piece produced by Kaonë is carefully crafted art and a true expression of individuality. The main goal is to create special clothes for special people.

She has managed to influence urban fashion in Kosovo by exploding gender stereotypes and encouraging a creative spirit and freedom of expression through clothing. Her success story began with collaborations with various local artists and many interviews. One of her dresses was worn on the Oscars red carpet by the well-known actress and correspondent, Nikki Novak, in 2017, thus being the first designer in Kosovo who managed to send clothes to this giant event. But also the award at the

en Excellence Conference" në Des Moines, Iowa, USA, një njohje të merituar për kontributin e jashtëzakonshëm në modë, duke vënë në dukje angazhimin e saj në përkrahje e suksesit të grave. Kaonë mori pjesë me sukses edhe në konkursin "Muza" në Tiranë, projekt i cili përfshin aktivizimin e të rinjve pasionant e profesionistë në rijetëzimin e elementeve etnografikë në fushën e fashion-dizajnit.

Kaonë Duriqi vazhdon të jetë një dizajnere mode që ka një vizion të qëndrueshëm dhe kreativ për tu ndërtuar në bazë të vlerave të shëndetshme për planetin tonë. Ajo dëshiron të krijojë veshje të veçanta duke përdorur materiale të reja, duke mbledhur dantella dhe ndërthurje të ndryshme, dhe duke shmangur hedhjen e tyre.

Fokusi i saj është të jetë një markë e qëndrueshme, duke përballuar sfidat e industrisë së modës së shpejtë, e cila ka pasoja të dëmshme për tokën tonë. Përmes përpjekjeve të Kaonës, ajo synon të krijojë një alternative më të qëndrueshme, duke shpërthyer në skenën e modës me një vizion të re për të përmirësuar industrinë dhe të ndërtuar një rrugë tjetër drejt një bote mode më të ndërgjegjshme dhe miqësore ndaj mjedisit. Kështu, me një përkushtim të vazhdueshëm ndaj qëndrueshmërisë në modë, ka certifikuar koleksionin e saj si "sustainable", i cili u shfaq në një dyqan ekskluziv në "The Friend of the Earth" i vendosur në zemër të Milanos, në "Galleria Passarella". Kjo certifikatë dëshmon hapat e mëtejshëm të Kaonës drejt një mode të qëndrueshme dhe miqësore ndaj mjedisit.

Kaonë vazhdon të jetë një dizajnere mode që ka një vizion të qëndrueshëm dhe kreativ për tu ndërtuar në bazë të vlerave të shëndetshme për planetin tonë. Ajo dëshiron të krijojë veshje të veçanta duke përdorur materiale të reja, duke mbledhur dantella dhe ndërthurje të ndryshme, dhe duke shmangur hedhjen e tyre. Fokusi i saj është të jetë një markë e qëndrueshme, duke përballuar sfidat e industrisë së modës së shpejtë, e cila ka pasoja të dëmshme për tokën tonë. Përmes përpjekjeve të Kaonës, ajo synon të krijojë një alternative më të qëndrueshme, duke shpërthyer në skenën e modës me një vizion të re për të përmirësuar industrinë dhe të ndërtuar një rrugë tjetër drejt një bote mode më të ndërgjegjshme dhe miqësore ndaj mjedisit.

Kaonë ka arritur të kapërcejë kufijtë dhe të vendosë një pranverë të re në botën e modës ndërkombëtare, ku së fundmi shkëlqeu në "Milan Fashion Week", duke prezantuar koleksionin e saj në pasarelë. Sukseset e saj në "Milan Fashion Week" shënon një moment vendimtar në karrierën e saj dhe vë në dukje se ajo po bën një ndikim të thellë në të ardhmen e modës, duke promovuar një qasje të re ndaj dizajnit dhe shfrytëzimit të burimeve të riciklueshme.

"Women Excellence Conference" in Des Moines, Iowa, USA, which is a well-deserved recognition for her extraordinary contribution to the field of fashion and also points out her commitment to supporting and promoting the success of women. Kaonë also successfully participated in the "Muza" Competition in Tirana, a project that includes the activation of passionate young people and professionals in the revival of ethnographic elements in the field of fashion design. Kaone's participation and success in this event highlight not only her professionalism and creativity but also her value and impact on the fashion scene at the country level.

Kaonë Duriqi continues to be a fashion designer who has a sustainable and creative vision to build based on healthy values for our planet. She wants to create unique garments using new materials, collecting different laces and interweaves, and avoiding throwing them away. Its focus is to be a sustainable brand, facing the challenges of the fast fashion industry, which has harmful consequences for our earth. Through Kaona's efforts, she aims to create a more sustainable alternative, bursting onto the fashion scene with a new vision to improve the industry and build another path towards a more conscious and eco-friendly fashion world. Thus, with a continuous commitment to sustainability in fashion, it has certified its collection as "sustainable", which was displayed in an exclusive store in "The Friend of the Earth" located in the heart of Milan, in "Galleria Passarella"... This certificate proves Kaona's further steps towards sustainable and environmentally friendly fashion.

Kaonë has managed to overcome the boundaries and establish a new spring in the world of international fashion, where she recently shone at "Milan Fashion Week", presenting her collection on the catwalk. Her success at Milan Fashion Week marks a turning point in her career and shows that she is making a profound impact on the future of fashion, promoting a new approach to design and the use of recyclable resources.

Kaonë Duriqi vazhdon të jetë një dizajnere mode që ka një vizion të qëndrueshëm dhe kreativ për tu ndërtuar në bazë të vlerave të shëndetshme për planetin tonë.

Kaonë Duriqi continues to be a fashion designer who has a sustainable and creative vision to build based on healthy values for our planet.

Me fëmijët artistë!

With the artist children!

FOTO: ILIRIA NEZIRI

The Children's Cultural Center of Prishtina is one of the most active institutions in the capital, with many events, which gather children to give life to the country with art and talent. Founded on November 19, 1961 as the "Moshë Piade" pioneer center, in order to fulfill the demands of the citizens of Prishtina for the initial development of children in the field of culture, education, sports and recreation. The vision of the Children's Cultural Center is to create diverse artistic experiences to cultivate a love for art but also to help children of different age groups to make art, music and dance a part of their lives. Within this center, the acceptance and commitment of children of the age group from 6 to 16 years old is done on the basis of will, skills and talent. In 2016, there were a total of 200 children engaged in various sectors. Children with their activities, from different sectors are often participants in events inside and outside the

Qendra Kulturore e Fëmijëve të Prishtinës është një nga institucionet më aktive në kryeqytet, me shumë ngjarje, të cilat mbledhin fëmijët për ta ngjyrosur vendin me art dhe talent. E themeluar më 19 nëntor të vitit 1961 si qendra e pionierëve "Moshë Piade", me qëllim të përbushjes së kërkesave të qytetarëve të Prishtinës për

ngritjen fillestare të fëmijëve në fushën e kulturës, edukimit, sportit dhe rekreacionit. Vizioni i Qendrës Kulturore të Fëmijëve është të krijoj eksperiencë të larmishme artistike për të kultivuar dashamirësi ndaj artit, të ndihmojë fëmijët e grup-moshave të ndryshme që artin, muzikën dhe vallen ta kenë pjesë të jetës së tyre. Në kuadër të kësaj qendre bëhet pranimi dhe angazhimi i fëmijëve të grup moshave nga 6 deri 16 vjeç në bazë të vullnetit, aftësive dhe talentit. Në vitin 2016 janë gjithsej 200 fëmijë të angazhuar në sektorë të ndryshme. Fëmijët me aktivitetet e tyre, nga sektorët e ndryshme, shpesh janë pjesëmarrës edhe në manifestime brenda dhe jashtë shtetit, si festivale dhe gara të ndryshme. Pjesëmarrjet e tilla gjithmonë kanë rezultuar më shpërblime, diploma dhe mirënjohje të ndryshme. Rezultatet me të cilat dallohet dhe veçohet Qendra Kulturore e Fëmijëve janë personalitetet e shumta në jetën publike dhe artistike të cilët dikur ishin pjesë e QKF-së në sektorë të ndryshme. Qendra Kulturore e Fëmijëve të Prishtinës përveç tjerash organizon festivalin ndërkombëtar të këngëve dhe valleve “Ylberi i Prishtinës”, i cili tashmë ka fituar epitetin e një festivali tradicional dhe ndërkombëtar. Ky festival, mbahet në shtator të çdo viti dhe zgjatë 4 ditë, gjatë së cilës kohë bashkë fëmijët e shteteve fqinje së bashku me fëmijët e tanë, me ngjyrat dhe vallet e tyre, i japin një laramani të mrekullueshme, vlerave dhe kulturave të shteteve pjesëmarrëse në kryeqytet.

country, such as various festivals and competitions. Such participations have always resulted in various awards, diplomas and recognitions. The results that distinguish the Children’s Cultural Center are the many personalities in public and artistic life who were once part of the KKF in various sectors. The Children’s Cultural Center of Prishtina, among other things, organizes the international song and dance fes-

tival “Rainbow of Prishtina”, which has already earned the epithet of a traditional and international festival. This festival is held in September every year and lasts for 4 days, during this time the children of the neighboring countries gather with our children, and with their passion and dances, give a wonderful shout out to the values and cultures of the participating countries in heart of the capital city.

Të personalizosh me art

Fërfër “lindi” nga një grup djemsh, të mbledhur së bashku, nga dizjani, arkitektura, vizatimi dhe qëndisja, por tashmë vazhdon të udhëhiqet nga një tri vajza. Një biznes shumë i veçantë që frymëzohet nga tradita, natyra, arti e moda.

Tashmë Fërfër identifikohet menjëherë nga detajet, të dukshme në të gjitha aspektet e krijimeve të tyre, një ide kreative e nisur nga një grup të rinjsh, sot e udhëheq Kaltrina Gashi Ajeti, së bashku me Jetën dhe Krenaren. Pasioni është “karburanti” i tyre kreativ. Ato marrin frymëzim nga tradita, natyra, arti e moda, dhe dëshirojnë të riinterpretojnë idetë tradicionale me teknikat më inovative të ditëve tona. Si ide dhe biznes u krijua nga Edon Gashi dhe Dardan Ibrahim, të cilët i bëri bashkë fusha e dizjanit, arkitekturës, të thurjes, vizatimit dhe ngjyrosjes. Fërfër është një kompani, e cila është e specializuar në produkte të tekstitit, duke filluar nga gastronomia e deri tek produktet në shumicë industriale. “Jemi shumë të përkushtuara që të realizojmë punë të mira, cilësore, por edhe unike. E bëjmë këtë punë me shumë pasion, por edhe me përgjegjësi që klientët tanë të ndahen të kënaqur. Të gjitha punimet tona, personalizimet që

To personalize with art!

Fërfë was “born” from a group of young people, brought together, from design, architecture, drawing, and embroidery, but now continues to be led by three girls. A truly special business inspired by tradition, nature, art, and fashion.

Fërfër is now immediately identified by the details, visible in all aspects of their creations, a creative idea started by a group of young people, today led by Kaltrina Gashi Ajeti, together with Jeta and Krenare. Passion is their creative “fuel”. They take inspiration from tradition, nature, art, and fashion, and want to reinterpret traditional ideas with today’s most innovative techniques. As an idea and a business, it was created by Edon Gashi and Dardan Ibrahim, who brought together the fields of design, architecture, knitting, drawing, and coloring. Fërfër is a company that specializes in textile products, ranging from gastronomy to industrial bulk products. “We are very committed to doing good, quality, but also unique work. We do this work with a lot of passion, but also with the responsibility that our customers leave satisfied. All our work, the customizations we make in different gastronomy uniforms are handmade, adapted to the client, the nature of the restaurant or

FOTO: SHPEND MALIQI

i bëjmë në uniforma të ndryshme të gastronomisë janë punime dore, të përshtatura klientit, natyrës së restorantit apo kafenesë.”- shprehet Kaltrina Gashi Ajeti. Çdo produkt është menduar me kujdes deri në fund. Ato janë gjithmonë në kërkim të ideve të reja dhe teknikave të prodhimit, por gjithmonë pa humbur origjinalitetin e secilit klient që punojnë, traditën që ka pasur ai biznes ndër vite, por edhe duke krijuar një profil të ri për bizneset e reja, duke qenë biznes frymëzues për shumë biznese tjera. “Po kanë filluar edhe biznese tjera të ngjashme, por ka një kriter që ne përpiqemi të na udhëheq në punën tonë të përditshme dhe ai është angazhimi ynë maksimal ndaj cilësisë së produktit që dizajnojmë dhe qëndisim. Kjo punë ka sfidat e veta sidomos për lëndën e parë, sepse duhet të jetë shumë cilësore dhe e qëndrueshme në këtë biznes, se vetëm në këtë mënyrë ne jemi afatgjatë në treg dhe të pakonkurrueshëm”- thotë Kaltrina. Cilësia e materialeve që përdorin, niveli i dizajnit, kujdesi dhe vëmendja në detaje që ushtrojnë gjatë gjithë procesit të krijimit dhe

prodhimit përbëjnë sfidat kryesore për ato sepse duan të jenë më të mirat në këtë fushë. Gjithmonë ka mundësi për të realizuar diçka të bukur dhe unike në Prishtinë, tu japësh pëlhurave një interpretim bashkëkohor. Fërfër na ka treguar sesi mund të jetë një model frymëzimi, sesi në kryeqytetin tonë përzierja e shpirtit krijues dhe intuitës artistike janë forca për të ofruar një punë të jashtëzakonshme.

↑ cafe,” says Kaltrina Gashi Ajeti.

Each product is carefully thought out. They are always looking for new ideas and production techniques, but always without losing the originality of each client they work with, the tradition that the company has had over the years, but also creating a new profile for new businesses, being a company that is a source of inspiration for many other businesses.

“Other similar activities have arisen, but there is a criterion that we try to guide us in our daily work, and that is our maximum commitment to the quality of the product we design and embroider. This work presents its challenges, especially regarding the raw material, because it must be of high quality and stable in this industry, because only in this way will we be on the market in the long term and not competitive”, says Kaltrina

The quality of the materials they use, the level of design, the care and attention to detail they exercise throughout the creation and production process constitute the main challenges for them because they want to be the best in this field. There is always the opportunity to make something beautiful and unique in Pristina, to give textiles a contemporary interpretation. Fërfër showed us how he can be a model of inspiration, how in our capital the mix of creative spirit and artistic intuition are the strength to propose an extraordinary work.

10 Vende që duhet t'i vizitoni në Prishtinë

10 places you should visit in Pristina

SHKRIM & FOTO: SHPEND MALIQI

Mirë se vini në kryeqytetin e rinisë, vendin që sa herë e vizitoni duket se është “veshur” me diçka të re, ndryshe dhe më të bukur. Prishtina ju mirëpret me vende të bukura, historike dhe investime të reja e me një pasuri të madhe në evente kulturore dhe traditë të pasur të kuzhinës. Një nga mënyrat më të mira për t'i eksploruar pjesët më të bukura të Prishtinës është që thjeshtë të ecni në këmbë sepse qyteti është i vogël dhe i mbushur plot me vende interesante për tu zbuluar. Duhet të keni parasysh se prishtinasit janë shumë mikpritës e të gatshëm për shoqëri apo tu ndihmojnë, pasi që të rinjtë e flasin rrjedhshëm anglishten. Në vijim do iu prezantoj disa nga destinacionet më të mira të kryeqytetit, pavarësisht se jam i bindur që rrugës për atje do të ndaleni edhe në shumë pika tjera të bukura, të cilat do i zbuloni edhe vet.

Welcome to the capital of youth, the place that every time you visit it seems to be “dressed” with something new, different, and more beautiful. Prishtina welcomes you with beautiful, historical places and new investments and with a great wealth of cultural events and rich culinary traditions. One of the best ways to explore the most beautiful parts of Pristina is to simply walk because the city is small and full of interesting places to discover. You should keep in mind that the people of Pristina are very hospitable and ready to company or to help you since the young people speak English fluently. In the following, I will present some of the best destinations of the capital, even though I am convinced that on the way there you will stop at many other beautiful spots, which you will discover yourself.

MONUMENTI NEWBORN

Monumenti i NEËBORN-it, u zbulua më 17 shkurt 2008, ditën kur Kosova shpalli pavarësinë, është një nga atraksionet turistike për të gjithë ata që vizitojnë Prishtinën për herë të parë, por ia vlen ta vizitoni përsëri pasi çdo vit ngjyrosset duke sjellë mesazhe me tema të ndryshme, që lidhen me Kosovën. Atë e gjeni në qendër të kryeqytetit, ngjitur me Pallatin e Rinisë.

NEWBORN MONUMENT

The NEWBORN monument, unveiled on February 17, 2008, the day Kosovo declared independence, is one of the tourist attractions for all those visiting Pristina for the first time, but it is worth visiting again as it is colored every year, bringing messages with various topics related to Kosovo. You can find it in the center of the capital, next to the Palace of Youth.

BIBLIOTEKA KOMBËTARE

Biblioteka Kombëtare e Kosovës është institucioni më i madh bibliotekar, njëherësh monument i trashëgimisë kulturore i kategorisë “Arkitekturore” që gëzon edhe famë internacionale për stilin e veçantë të ndërtesës, e dizajnuar nga arkitekti kroat Andrija Mutnjakovi . Ajo veçohet për tërësinë e kubeve të mbështjella me membranën e saj të çelikutë në kombinim me ndriçimin përmes kupolave të ndara me segmente që i përngjajnë trurit e që simbolikisht paraqesin dijen.

NATIONAL LIBRARY

The National Library of Kosovo is the largest library institution and, at the same time a cultural heritage monument of the “Architectural” category, which also enjoys international fame for the special style of the building, designed by the Croatian architect Andrija Mutnjakovi . It stands out for the entirety of the domes wrapped in its steel membrane in combination with the lighting through the domes divided by segments that resemble the brain and that symbolically represent knowledge.

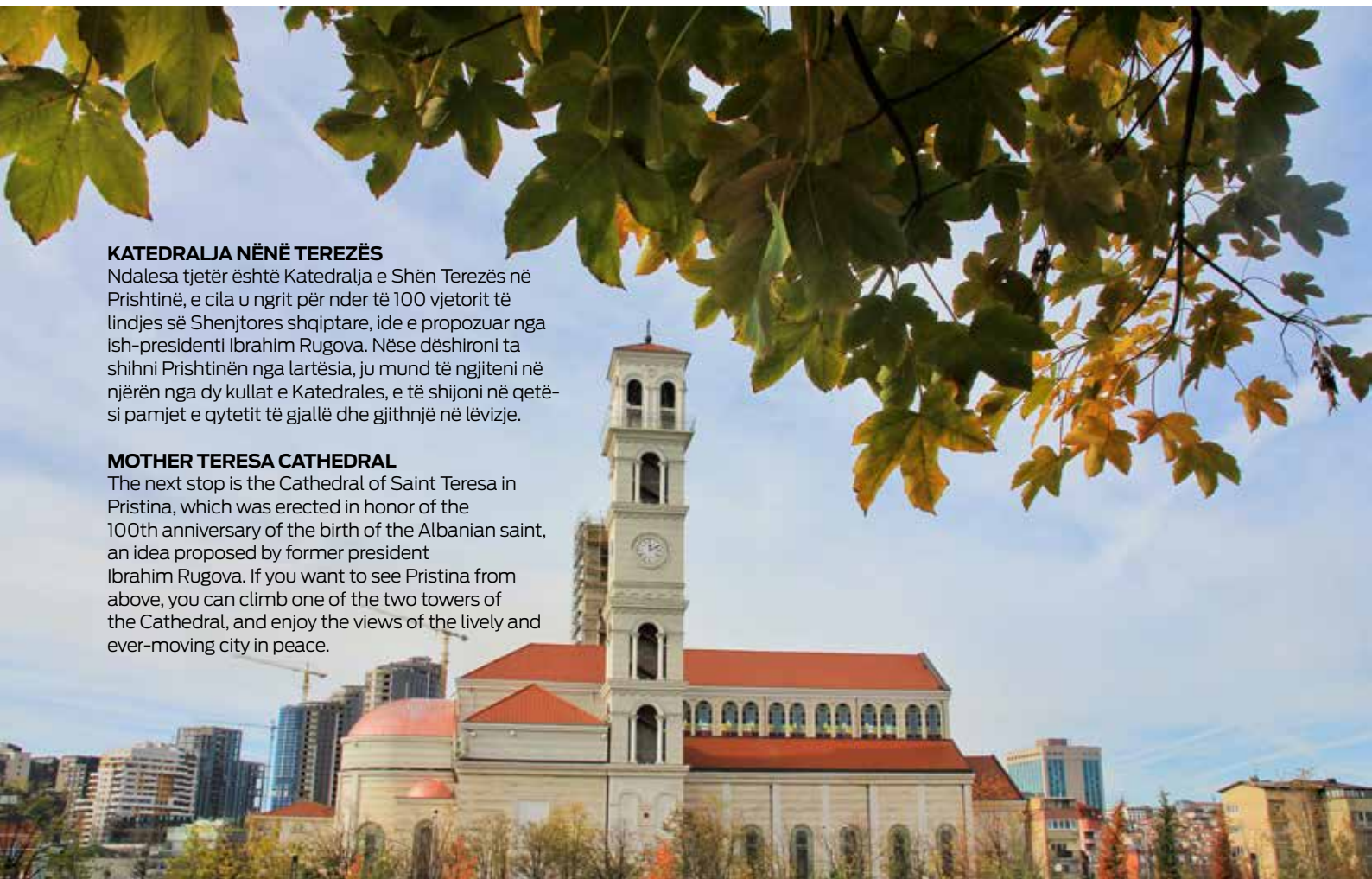

MUZEU I KOSOVËS

I themeluar në vitin 1949, është muzeu më i madhi në vend, i vendosur në një ndërtesë të stilit austro-hungarez. Muzeu i Kosovës përfshin një koleksion, me më shumë se 50 mijë ekspozate të profileve të ndryshme si ato të historisë, trashëgimisë, natyrës, ento-kulturës, folklorit, teknologjisë dhe pothuajse çdo gjëje që tregon historinë e Kosovës në kohë të ndryshme që nga epoka neolitike mijëra vjeçare dhe deri më sot.

MUSEUM OF KOSOVO

Founded in 1949, it is the largest museum in the country, housed in an Austro-Hungarian-style building. The Museum of Kosovo includes a collection, with more than 50 thousand exhibits of different profiles such as those of history, heritage, nature, ento-culture, folklore, technology, and almost everything that shows the history of Kosovo at different times since the era of Neolithic thousands of years and until today.

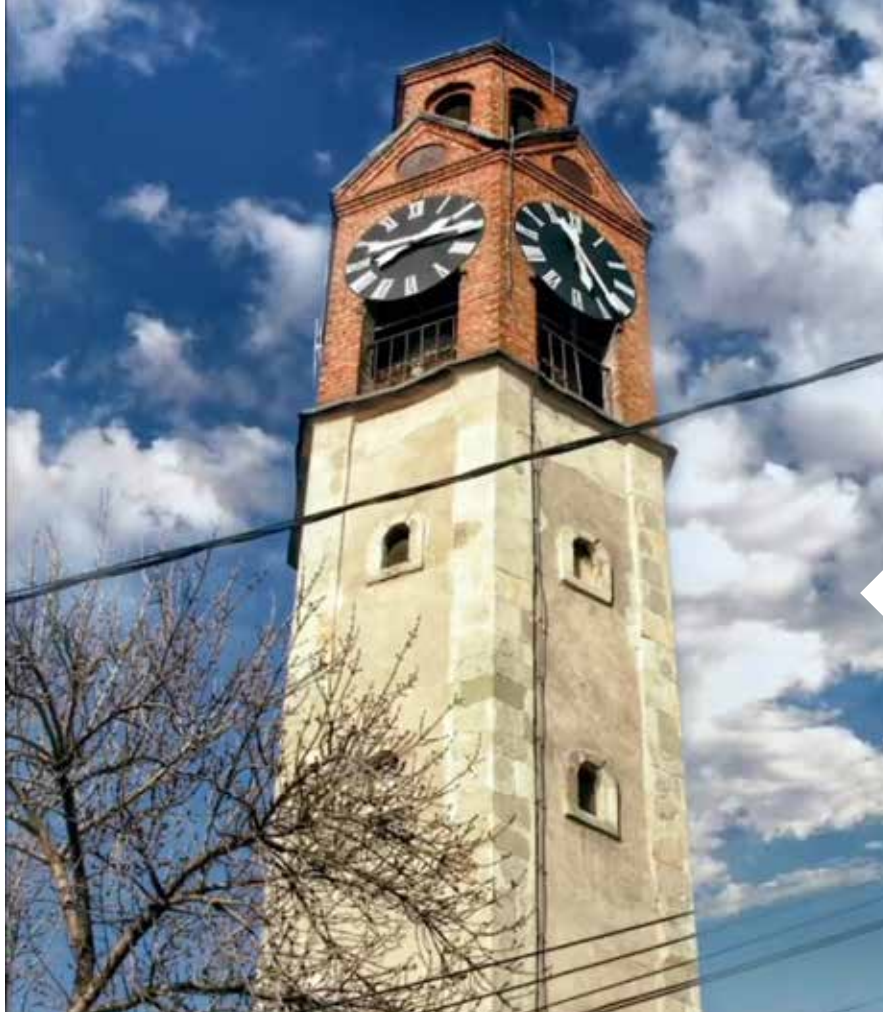
KATEDRALJA NËNË TEREZËS

Ndalesa tjetër është Katedralja e Shën Terezës në Prishtinë, e cila u ngrit për nder të 100 vjetorit të lindjes së Shenjtores shqiptare, ide e propozuar nga ish-presidenti Ibrahim Rugova. Nëse dëshironi ta shihni Prishtinën nga lartësia, ju mund të ngjiteni në njërën nga dy kullat e Katedrales, e të shijoni në qetësi pamjet e qytetit të gjallë dhe gjithnjë në lëvizje.

MOTHER TERESA CATHEDRAL

The next stop is the Cathedral of Saint Teresa in Pristina, which was erected in honor of the 100th anniversary of the birth of the Albanian saint, an idea proposed by former president Ibrahim Rugova. If you want to see Pristina from above, you can climb one of the two towers of the Cathedral, and enjoy the views of the lively and ever-moving city in peace.

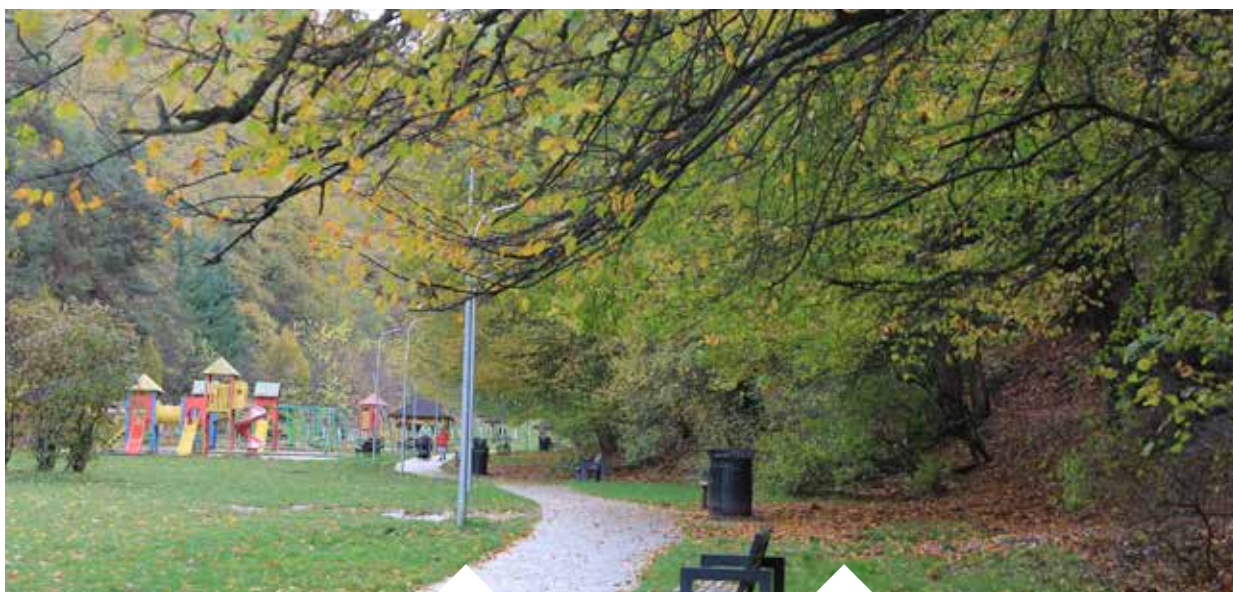

SAHAT KULLA

Një nga monumentet më të vjetra të trashëgimisë kulturore, Sahat Kulla gjendet në bërthamën e zonës kulturo-historike të Prishtinës. E ndërtuar në shekullin XIX, është një ndër monumentet më të rëndësishme të arkitekturës utilitare në Prishtinë, mekanizmi i orës ka funksionuar deri në vitet '70. Në këtë sahat kullë gjendej kambara e vjetër të cilën turqit gjatë luftërave të tyre në Moldavi dhe Vllahi e morën si plaçkë lufte dhe si të tillë e sollën në Vushtrri dhe e vunë në sahat kullë.

CLOCK TOWER

One of the oldest monuments of cultural heritage, the Clock Tower is located in the core of the cultural-historical area of Pristina. Built-in the 19th century, it is one of the most important monuments of utilitarian architecture in Pristina, the clock mechanism worked until the 70s. In this clock tower, there was an old bell which the Turks took as spoils of war during their wars in Moldavia and Wallachia and as such they brought it to Vushtrri and put it in the clock tower.

PARKU I GËRMISË

Parku Nacional i Gërmisë me peizazhet mahnitëse është zonë e mbrojtur e natyrës e pasur me mbi 11 shtigje me 55 km të definuara dhe të markuara për ecje, vrapim dhe hiking deri në lartësi mbidetare prej 1095 m. Ka pishinën e madhe, amfiteatër, dy fusha të mëdha, qendrën rekreative, fusha të basketbollit, futbollit dhe tenisit. Gjithashtu mund të hasni në shumë kafshë të egra, 83 llojeve të kërpudhave dhe mbi 50 bimëve mjekësore të identifikuar.

PARK OF GËRMIA

The Gërmia National Park with its stunning landscapes is a rich protected nature area in over 11 paths with 55km defined and marked for walking, running and hiking up to an altitude of 1095m. There is a large swimming pool, an amphitheater, two large fields, a recreation center, basketball, football and tennis courts. You can also come across many wild animals, 83 species of mushrooms and over 50 identified medicinal plants.

GALERIA E ARTEVE

Një nga pikat më të çmuara të vizitës suaj mund të jetë edhe “Galeria e Arteve” në të cilën për mbi katër dekada dhe deri tani janë organizuar me qindra ekspozita kolektive e individuale, ku kanë ekspozuar me qindra artistë të shquar vendas dhe ndërkombëtarë. Galeria gjithmonë është e mbushur me ekspozita e aktivitete të ndryshme kulturore dhe atë mund ta gjeni në Kampusin e Universitetit të Prishtinës.

ART GALLERY

One of the most precious points of your visit can be the “Art Gallery” in which for over four decades and until now, hundreds of collective and individual exhibitions have been organized, where hundreds of prominent local and international artists have exhibited. The gallery is always full of exhibitions and different cultural activities and you can find it in the Campus of the University of Prishtina.

MUZEU ETNOLOGJIK

Muzeun Etnologjik “Emin Gjiku” atë mund ta gjeni në kompleksin e vjetër të banimit të Prishtinës, i përbërë nga katër shtëpi të ndërtuara në shekullin e XVIII dhe XIX. Koncepti i këtij muzeu bazohet në katër tema që tregojnë ciklin e jetës nga lindja, jetesa, vdekja dhe trashëgimia shpirtërore. Aty gjendet edhe shtëpia e gurtë, që është pjesë e muzeut që shërben si qendër e artit bashkëkohor.

ETHNOLOGICAL MUSEUM

The Ethnological Museum “Emin Gjiku” can be found in the old residential complex of Prishtina, consisting of four houses built in the 18th and 19th centuries. The concept of this museum is based on four themes that show the cycle of life from birth, living, death and spiritual inheritance. There is also the stone house, which is part of the museum that serves as a center of contemporary art.

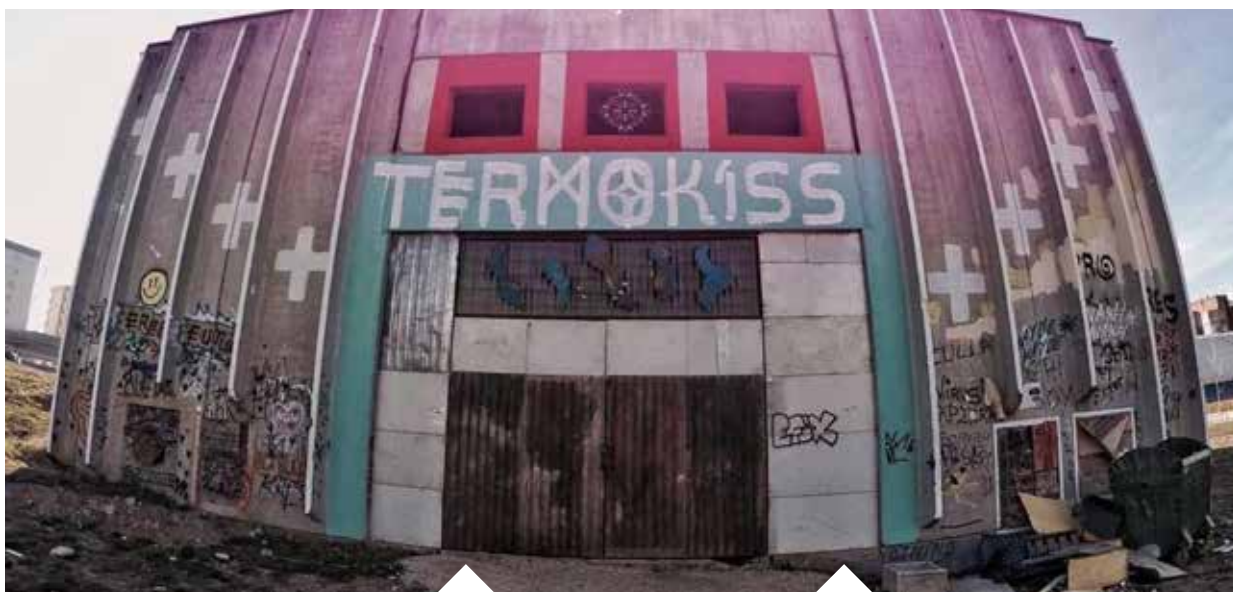

RRUGA B

Shijoni pak “Berlin” në Prishtinë, në të ash-tuquajtur rruga “B” pwr ndërtimin e tw cilës u ngrit një mur disa kilometërsh si mbajtës i dheut. Ky muri filloj të mbushej me grafitte të ndryshme amatore për të kulmuar me festivalin e grafitëve dhe muraleve “Meeting of Styles Kosovo”. Por, kjo nuk është e gjitha, nga ana tjetër e rrugës fillojnë lagjet e reja ku mund t’i gjeni shumë prej kafite-rive, restauranteve, bareve, shitoreve dhe bizneseve më të mira të qytetit.

ROAD/STREET B

Enjoy a little “Berlin” in Prishtina, on the so-called “B” road, for the construction of which a wall of several kilometers was erected as a retaining wall. This wall begins to be filled with various amateur graffiti to culminate with the “Meeting of Styles Kosovo” graffiti and mural festival. But that’s not all; on the other side of the street start the new neighborhoods where you can find many of the best cafes, restaurants, bars, shops and businesses of the city.

QENDRA TERMOKISS

Parku Nacional i Gërmisë me peizazhet mahnitëse është zonë e mbrojtur e natyrës e pasur me mbi 11 shtigje me 55 km të definuara dhe të markuara për ecje, vrapim dhe hiking deri në lartësi mbidetare prej 1095 m. Ka pishinën e madhe, amfiteatër, dy fusha të mëdha, qendrën rekreative, fusha te basketbollit, futbollit dhe tenisit. Gjithashtu mund te hasni në shumë kafshë të egra, 83 llojeve të kërpudhave dhe mbi 50 bimëve mjekësore të identifikuara.

TERMOKISS CENTER

Termokiss is a community-run youth center in Prishtina with a variety of event activities, which are mainly non-profit and educational. The center offers space for all kinds of social events such as arts, various music concerts, film screenings, poetry nights, various seminars, DJ evenings, the flea market and many, many other activities.

Guidë gastronomie në Kryeqytet

Një udhëtim përmes shijeve, pamjeve dhe aromave të restoranteve në Prishtinë, sepse të gjithë duhet të përjetojnë përvojat unike të ushqimit në vendin tonë. Më poshtë gjeni një itinerar për restorante që duhet të vizitoni, ku do të gjeni një listë të pjatave të pazakonta.

PrishtinArt ju shoqëron në një udhëtimin shumë të bukur gastronomik, në shpirtin e kryeqytetit, ushqim, sa autentik po aq edhe aziatik, sa italian po aq edhe amerikan. Ushqim i frymëzuar nga toka jonë, por edhe kuzhinat botërore, në Prishtinë, ka shumë vende të mira që do të ushqejnë stomakun dhe shijet tuaja. Në këtë numër po ju sjellim 5 adresa kryesore ku duhet patjetër të shkoni, sepse të pesta që kemi përzgjedhur kësaj radhe ndryshojnë shumë nga njëra-tjetra, por së bashku plotësojnë mozaikun e një shije të hollë të ushqimit. Ju ftojmë të lexoni dhe njihni filozofit e kuzhinës së restoranteve që kemi listuar për këtë numër. Agroturizmi Molla e Egër, Bagolina, SushiCo dhe MIQT.

A journey through taste, sights and smells of restaurants in Prishtina, because it is a must for everyone to experience the diversity of food that this city has to offer. Below you will find an itinerary for must-visit restaurants, in which you will find a list of unusual dishes, maybe that you even have not tried before.

PrishtinArt accompanies you on a very beautiful gastronomic journey, in the soul of the capital city, delicious food, as authentic as Asian, as Italian as American, but inspired by our land and world cuisines, in Prishtina, there are a lot of good places that will feed your stomach and your taste buds. In this topic, we are bringing you 5 main addresses where you should definitely visit, because all five of what we have selected are very different from each other, but yet together they complete the mosaic of an exquisite taste of food. We invite you to read and get to know the culinary philosophers of the restaurants we have listed for all our foreign readers, Agrotourism Molla e Egër, Bagolina, SushiCo and MIQT.

Bagolina, kushina dimensionale

Bagolina është një rrjet i restoranteve të ushqimit në Kosovë. Përpara 3 vitesh, Bagolina nisi punën si Bagolina Eatery me pikën kryesore në Prishtinë.

Gjatë kësaj periudhe, Bagolina ka evoluar duke krijuar dy koncepte të tjera, Bagolina Coffe Shop dhe Bagolina Traditional. Bagolina Eatery ofron një gamë të gjerë ushqimesh nga vende të ndryshme të botës, duke përfshirë mëngjeset turke, bagel nga New York, pasta italiane, dhe shumë ushqime ballkanike. Deri më tani, Bagolina ka 3 pika të Bagolina Eatery. Një koncept tjetër është Bagolina Coffee Shop, me fokus kryesor tek kafet dhe pijet, por pa munguar një menu e kufizuar e ushqimeve të shpejta dhe mëngjeset. Bagolina ka 2 pika të coffee shops në Kosovë. Koncepti më i ri i Bagolinës është Bagolina Traditional, një koncept shumë i veçantë me fokus kryesor tek ushqimet autentike shqiptare. Recetat e përdorura në Bagolina Traditional janë receta tradicionale nga familjet shqiptare, me një histori të pasur brenda tyre. Çfarë bën të veçantë rrjetin e restoranteve Bagolina, përveç ushqimit dhe shërbimit të shkëlqyeshëm, janë edhe konceptet e veçanta të dekorimit të hapësirave. Kjo e bën Bagolinën një destinacion të preferuar për klientët, sidomos gjatë festave.

Bagolina is a chain of food restaurants in Kosovo. 3 years ago, Bagolina started working as Bagolina Eatery with the main point in Pristina. During this period, Bagolina has evolved by creating two more concepts, Bagolina Coffee Shop and Bagolina Traditional.

Bagolina Eatery offers a wide range of food from different countries of the world, including Turkish breakfasts, bagels from New York, Italian pasta, and many Balkan foods. So far, Bagolina has 3 locations of Bagolina Eatery. Another concept is Bagolina Coffee Shop, with the main focus on coffee and drinks, but without missing a limited menu of fast food and breakfasts. Bagolina has 2 coffee shops in Kosovo.

Bagolina's newest concept is Bagolina Traditional, a very special concept with the main focus on authentic Albanian food. The recipes used in Bagolina Traditional are traditional recipes from Albanian families, with a rich history within them.

What makes the Bagolina chain of restaurants special, apart from the excellent food and service, are also the special concepts of decorating the spaces. This makes Bagolina a favorite destination for customers, especially during the holidays.

Molla e Egër Agroturizëm, aty ku ruhet tradicionalja!

Janë dy gjëra të rëndësishme, të cilat e përkufizojnë agroturizmin Molla e Egër, në Prishtinë, ruajtja e origjinalitetit të ushqimeve shqiptare, si edhe kreativiteti pa fund në çdo pjatë që servohet aty. Molla Egër Agroturizëm është një ndër konceptet më të reja në Kosovë që ofron menu tradicionale me përbërës bio. Restoranti turistik gjendet në Bernicë të Epërme siç njihet si "Perla e Prishtinës", me një hapësirë prej 3.8 hektar që përfshin fermën e shpezëve të ndryshme, kopshtin në të cilin kultivohen gati të gjitha produktet që përdorin në menu, dhe ambienti ku konsumohet ushqimi i shoqëruar me kënd lodrash për fëmijë. Ky kompleks bashkëpunon me mbi 80 fermerë në Kosovë, të cilët kujdesen shumë që produktet të jenë pa ingredient artificialë, ashtu që të promovojnë produkte sa më të shëndetshme në tryezën tonë. Ndërsa djathi në agroturizmin Molla e Egër është bio dhe kultivohet në Lipe dhe Rusoli të Pejës, me lartësi mbidetare deri në 2300 m. Fokusi kryesor janë ushqimet bio andaj në përgatitje përdoret kryesisht gjalpi ose t'lyn të cilin e përgatisin vetë. Yndyra e tillë jo vetëm që e bën ushqimin e shijshëm, por edhe të shëndetshëm njëkohësisht. Përpos këtij produkti aty prodhohet djathë, mazë, kos shtëpie, turshi të ndryshme, ajvar djegës dhe jo-djegës, pestil apo reçel kumbulle e shumë produkte të tjera. Të gjitha servohen në pjata shoqëruese të ushqimit kryesor. Në pjatën kryesore është mishi, i cili përzgjidhet me kujdes të shtuar, duke pasur fermën tonë kjo është bërë më e lehtë. Ketu mund të gjeni lloje të mishit ndërsa stafi i mrekullueshëm ka ndihmuar shumë që të gjitha këto produkte të cekura më lartë të përzgjidhen, përgatiten dhe servohen në mënyrën më të mirë të mundshme dhe që konsumatori të ndahet sa më i kënaqur. Molla Egër është destinacioni ideal për të kaluar një ditë të shkëlqyer që do iu mbetet kujtim.

There are two important things that define Molla e Egër agritourism in Pristina, the preservation of the originality of Albanian food, as well as the endless creativity in every dish served there. Molla Egër Agroturism is one of the newest concepts in Kosovo that offers a traditional menu with organic ingredients. The tourist restaurant is located in Upper Bernica, known as the "Pearl of Pristina", with an area of 3.8 hectares that includes the farm of various poultry, the garden in which almost all the products used in the menu are grown, and the environment where the food is consumed. accompanied by a playground for children and under the shadow of the wonderful nature that this place has. This complex cooperates with over 80 farmers in Kosovo, who take great care that the products are without artificial ingredients, so as to promote the healthiest products on our table. While the cheese in agritourism Molla e Egër is organic and cultivated in Lipe and Rusoli i Peja, with altitudes up to 2300 m. The main focus is on organic foods, so butter or butter is used in the preparation, which they prepare themselves. Such fat not only makes food tasty, but also healthy at the same time. In addition to this product, cheese, cheese, homemade yogurt, various pickles, spicy and non-spicy ajvar, pestil or plum jam and many other products are produced there. The wonderful staff has helped a lot to ensure that all these above mentioned products are selected, prepared and served in the best possible way and that the customer leaves as satisfied as possible. Molla Egër is the ideal destination to spend an excellent day that will remain a memory, while you will long remember the wonderful and natural taste of Molla e Egër foods.

Mr. Crab, adresa e shijes së detit

Nisni një aventurë gastronomike në parajsën tonë të ushqimeve të detit, e vendosur në zemër të Prishtinës afër sheshit Nëna Terezë. Zhytuni në freskinë magjepsëse të detit, ndërsa kuzhinierët tanë të aftë i shndërrojnë të gjitha produktet e detit në kryevepra kulinare. Ejani në strehën tonë komode, ku ngrohtësia e ambientit tonë mikpritës plotëson tryezën me shije të pasur gjatë orarit të punës. Shkëlqimi i butë i ndriçimit të ambientit krijon skenën për një mbrëmje me kënaqësi kulinare, duke krijuar atmosferën e përsosur për miqtë, familjen dhe entuziastët e ushqimeve të detit. Kënaquni me përzierjen harmonike të pjatave të shijshme dhe ambienteve komode, duke e bërë çdo vizitë një udhëtim të paharrueshëm në thesaret e shijshme të detit.

Embark on a gastronomic adventure at our seafood haven, located in the heart of Prishtina near Nena Terezë square. Immerse yourself in the enchanting freshness of the sea, as our skilled chefs transform the day's finest catches into culinary masterpieces. Step into our intimate, cozy haven, where the warmth of our welcoming ambiance complements the rich tapestry of flavors on your plate during our operating hours. The soft glow of ambient lighting sets the stage for an evening of culinary delight, creating the perfect atmosphere for friends, family, and seafood enthusiasts alike. Revel in the harmonious blend of sumptuous dishes and comforting surroundings, making every visit a memorable journey into the heart of the sea's delicious treasures.

SushiCo: Shija aziatike në zemrën e Prishtinës

Në qendër të Prishtinës, pranë Stadiumit Fadil Vokrri një perlë e vërtetë e kuzhinës aziatike pret të zhytet në shijen dhe aromën e lindjes së largët. Ky restorant i veçantë është destinacioni i duhur për ata që janë të pasionuar për kulinari aziatike dhe dëshirojnë një eksperiencë të jashtëzakonshme ushqimi. SushiCo ka arritur të krijojë një pasqyrë të vërtetë të kuzhinës aziatike në Prishtinë, përbërësit e freskët dhe përvoja e kuzhinierëve profesionistë aziatik bëjnë të mundur një udhëtim të pasur në shije dhe teksturë. Çdo pjatë përgatitet me kujdes dhe pasion, duke sjellë në tryezë një bukuri autentike të kuzhinës së lindjes së largët. Jo vetëm shijet e shkëlqyeshme, por edhe ambienti i SushiCo ka një rol të rëndësishëm në eksperiencën e vizitorëve. Atmosfera e ngrohtë dhe mikpritëse bën që çdo moment të jetë një përvojë unike. Nga dizajni i brendshëm deri

te muzika e përzgjedhur me kujdes, SushiCo ka kujdesur për detaje që e bëjnë këtë restorant të ndryshojë nga të tjerët. SushiCo nuk ofron vetëm një eksperiencë të jashtëzakonshme ngrenie, por gjithashtu ka zgjedhur të sjellë shërbime të tjera që bëjnë të mundur që shijet e tyre të arrijnë deri te ju, kudo që të ndodheni. Për ata që duan të eksplorojnë shpesh shijet e SushiCo, aplikacioni i tyre sjell një program lojaliteti, duke ofruar avantazhe dhe ofertat e veçanta për vizitorët e rregullt. Gjithashtu ofron shërbimin e cateringut për eventet tuaja të veçanta, duke e bërë kështu çdo moment të jete një festë e shijshme aziatike. SushiCo hapet çdo ditë nga ora 11:30 deri në 23:30, duke iu ofruar mundësinë të shijoni shumë shije të ndryshme gjatë gjithë ditës. Nëse jeni në kërkim të një udhëtimi të shijshëm në botën e kuzhinës aziatike, SushiCo është zgjedhja e duhur.

In the center of Pristina, near the Fadil Vokrri Stadium, a real gem of Asian cuisine awaits you to immerse yourself in the taste and aroma of the far east. This unique restaurant is the right destination for those who are passionate about Asian cuisine and want an exceptional dining experience. SushiCo has managed to create a true reflection of Asian cuisine in Pristina, fresh ingredients and the experience of professional Asian chefs make possible a journey rich in taste and texture. Each dish is prepared with care and passion, bringing to the table an authentic beauty of the cuisine of the Far East. Not only the excellent tastes, but also the environment of SushiCo has an important role in the experience of the visitors. A warm and welcoming atmosphere makes every moment a unique experience. From the interior design to the carefully selected music, SushiCo has taken care of details that make this restaurant different from others. SushiCo not only offers an exceptional dining experience, but has also chosen to bring other services that make it possible for their flavors to reach you, wherever you are. For those who like to explore the flavors of SushiCo often, their app brings a loyalty program, offering advantages and special offers to regular visitors. It also offers catering services for your special events, making every moment a delicious Asian celebration. SushiCo opens daily from 11:30am to 11:30pm, offering you the chance to enjoy many different flavors throughout the day. If you are looking for a delicious journey into the world of Asian cuisine, SushiCo is the right choice.

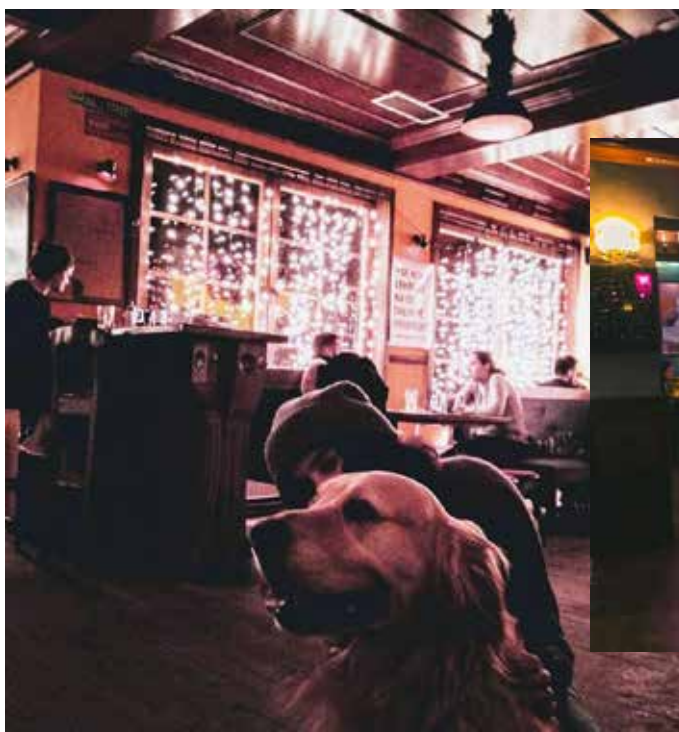

MIQT, nga Prishtina në Vlorë, një udhëtim i pasionit, kulturës dhe inovacionit

Në vitin 2012, në zemër të Prishtinës, një grup miqsh me pasion për jetën e natës, rakisë dhe birrave, ndjeu nevojën për një vend të veçantë, një hapësirë ku kultura dhe shoqëria të ndërthuren. Kështu lindi bar "MIQT", një ambient i ngrohtë që shpejt u bë një pikë referimi në jetën e natës së qytetit, duke shënuar një ndikim të dukshëm në kulturën dhe jetën sociale të Prishtinës. Përkushtimi ndaj kulturës së qytetit u manifestua edhe përmes mbështetjes e themelimit të Partisë së Fortë, një lëvizje kulturore që u bë një pjesë e rëndësishme e jetës sociale dhe politike në kryeqytet. Kjo iniciativë tregoi angazhimin e barit ndaj zhvillimit dhe shprehjes së identitetit të qytetit. Në 2014, u hap "MIQT Pub" po në Prishtinë, duke ruajtur emrin dhe frymën e vendit origjinal, por me një prekje të re dhe moderne. Këto dy vende u bënë shpejt ndër 5 vendet kryesore në Prishtinë për një mbrëmje të këndshme. Zgjerimi i "MIQT" në Orikum të Vlorës, me hapjen e "MIQT Beach", solli po ashtu një frymë të re në bregdetin shqiptar. Ky vend i ri ofron një ambient të përkryer bregdetar me plazhin e vet, restorant dhe dhoma bungalow, dhe u bë shpejt një nga vendet më të vlerësuara në gjirin e Vlorës. Një ide e thjeshtë, e lindur nga pasioni dhe dashuria për jetën shoqërore dhe kulturën, mund të bëhet një simbol i suksesit dhe inovacionit. Nga një bar i vogël në Prishtinë në një destinacion të dalluar në Vlorë, "MIQT" vazhdon të zbulojë horizonte të reja, duke lidhur njerëzit nëpërmjet shijeve, bisedave dhe përvojave të paharrueshme.

In 2012, in the heart of Pristina, a group of friends with a passion for night life, brandy and beers, felt the need for a special place, a space where culture and society can be combined. This is how "MIQT" bar was born, a warm environment that quickly became a reference point in the night life of the city, marking a visible impact on the culture and social life of Pristina. The city's commitment to culture was also manifested through supporting the establishment of the Strong Party, a cultural movement that became an important part of social and political life in the capital. This initiative showed the bar's commitment to the development and expression of the city's identity. In 2014, "MIQT Pub" was opened in Pristina, keeping the name and spirit of the original place, but with a new and modern touch. These two places quickly became among the top 5 places in Pristina for a pleasant evening. The expansion of "MIQT" in Orikum of Vlora, with the opening of "MIQT Beach", also brought a new spirit to the Albanian coast. This new place offers a perfect seaside setting with its own beach, restaurant and bungalow rooms, and quickly became one of the most appreciated places in the bay of Vlora. A simple idea, born of passion and love for social life and culture, can become a symbol of success and innovation. From a small bar in Pristina to a distinguished destination in Vlora, "MIQT" continues to discover new horizons, connecting people through tastes, conversations and unforgettable experiences.

**MERIDIAN
KITCHEN**

Elida... ëmbëltoerja e nostalgjisë

Elida...sweet nostalgia

Shkrim & Foto: Shpend Maliqi

Të gjithë e ruajnë një copëz nostalgji nga një prej ëmbëltoreset më të njohura të Prishtinës. Ose të paktën kur i pyet se cila është ajo, nuk ka diskutim, që të paktën njëherë në jetën tonë jemi ulur dhe kemi ngrënë atj. Elida ka qenë adresa e njohur e ëmbëlsirave në Prishtinë.

Po kur u hap dhe pse e mori Elida?! Katër dekada e gjysëm më parë në Prishtinë po hapej një qendër e madhe rinore "Pallati i Rinisë dhe Sporteve" e cila brenda saj kishte edhe hapësirën e dyqaneve tregtare. Miqësia e pronarit të ëmbëltoreset Nexhat Mustafa me ish-udhëheqësin e Kosovës në Jugosllavi Mahmut Bakalli, coi deri te informimi i tij dhe rekomandimi që të hapte

Everyone keeps a piece of nostalgia from one of Pristina's most popular sweet shops. Or at least when you ask which one, there is no question, at least once in our life we have sat and eaten there. Elida has been a well-known dessert address in Pristina.

But when was it opened and why was it named Elida?! Four and a half decades ago, a large youth center "The Palace of Youth and Sports" was being opened in Pristina, which also had commercial store space inside it. The friendship of the owner of the sweet shop, Nexhat Mustafa, with the former leader of Kosovo in Yugoslavia, Mahmut Bakalli, led to his informing and

një të tillë edhe në Prishtinë dhe kështu ndodhi. Më pas si shenjë mirënjohje, pronari i ëmbëltores e emëron atë me emrin e vajzes së mikut të tij, pra në emrin e Elida Bakallit.

Ka qenë adresa e inlekteualve, gazetarëve dhe studentëve të asaj kohe.

Me fillimin e masave të dhunshme serbe në vitet e '90-ta, edhe "Elida" nuk i shpëtojë syrit të regjimit serb pasi që kjo ëmbëltoreshë tashmë ishte shëndrruar në pikëtakim shumë të frekuentueshëm të intelektualëve shqiptarë dhe kështu ju vu dryri për tre vite resht.

Ajo që e veçon Eliden është fakti se që nga hapja e sajë, interieri dhe orientitë nuk u ndërruan asnjëherë dhe kështu kushdo që e viziton atë mund të ulet pikërisht në vendet ku janë ulur edhe shumë gjenerata më parë. Gjithashtu edhe disa prej recetave të ëmbëlsirave i kanë rezistuar kohës dhe kanë mbetur po të njëjtat si: shampitja, krem-pitja, bakllavat, tullumbat dhe shumë ëmbëlsira tjera.

Sot "Elida" vazhdon me punë të pandalshme dhe si një ndër ëmbëltoreshë më të famshme në Prishtinë tashmë e gëzon edhe statusin e futjes në listën e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit në Kosovë.

recommending that he open one in Pristina, and so it happened. Then, as a sign of gratitude, the owner of the sweet shop names it after his friend's daughter, that is, after Elida Bakalli.

It was the address of intellectuals, journalists, and students of the time.

With the beginning of the violent Serbian measures in the 1990s, "Elida" also did not escape the eyes of the occupier, since this sweet shop had already turned into a very popular meeting point for Albanian intellectuals, and therefore it was closed for three years in a row.

What sets "Elida" apart is the fact that since its opening the interior and furnishings have never been changed, so anyone who visits can sit exactly where many previous generations have sat. Also, some dessert recipes have stood the test of time and remained the same, such as shampitja, krem-pitja, baklava, tullumba, and many other desserts.

Today "Elida" continues with unstoppable work and as one of the most famous desserts in Pristina, it already enjoys the status of being included in the list of cultural heritage under temporary protection by the Ministry of Culture, Youth and Sports in Kosovo.

Në gjuhën e luleve

In flowers language

Lulet si familje i kemi pasur pasion, gjithmonë shtëpia jonë ka qenë në çdo stinë e zbukuruar nga lulet ndërsa një ditë ne të tre motrat vendosëm të hapnim dyqanin tonë, dhe pse jo, këtë pasion ta ndanim me të tjerët.”- shprehet Safete Janova.

në shtëpi, por në një lulishte si Say it with flowers mund t'i japim ngjyrë më shumë jetës sonë.

“Tashmë u bënë 17 vjet përvojë pune me lulet ndërsa prej 7 vitësh kemi dyqanin tonë në Prishtinë. Lulet si familje i kemi pasur pasion, gjithmonë shtëpia jonë ka qenë në çdo stinë e zbukuruar nga lulet ndërsa një ditë ne të tre motrat vendosëm të hapnim dyqanin tonë, dhe pse jo, këtë pasion ta ndanim me të tjerët.”- shprehet Safete Janova.

Say it with flowers është bërë një adresë kryesore për të gjithë ata që i dashurojnë lulet, por edhe për dhurata të ndryshme, një dhuratë që nuk ka stinë në çdo kohë është

Say it with flowers it's a beautiful oasis in the center of the capital, it is the most special corner, which offers all kinds of flowers and unique bouquets made with much love from Safete, Fera and Ardita Janova.

The way of living often deprives us of the pleasures that nature gives us, making us leave aside the most beautiful elements such as different kinds of flowers and ways to have them at home, but in a flower garden such as Say it with flowers we can give more color to our life.

“We have already 17 years experience working with flowers,

Say it with Flowers është një oazë e bukur në qendër të kryeqytetit, është këndi më i veçantë, i cili na ofron të gjitha llojet e luleve dhe buqetave unike të punuara me shumë dashuri nga Safete, Fera dhe Ardita Janova. Mënyra e jetesës shpesh herë na privon nga kënaqësitë që na dhuron natyra duke na bërë kështu që të lëmë paksa mënjane elementet më të bukura siç janë llojet e ndryshme të luleve dhe mënyrave sesi t'i kemi ato

dhurata ideale. "Në dyqanin tonë do të keni një përzgjedhje të madhe të luleve, dhurata ideale për këdo.

Ngjyrat, aromat, profesionalizëm, e bëjnë Say it with flowers një vend ideal për ata që ndajnë pasionin tonë, apo thjesht për ata që duan të sjellin pak ngjyra në jetën e tyre.

Pasioni dhe profesionalizmi ynë do ta bëjë ceremoninë tuaj magjike dhe unike." - thotë Safetja, e cila tashmë iu ofron klientëve të saj gjithë profesionalizëm dhe pasion shërbimet si aranzhime të ikebanave, buqeta të ndryshme, dekorimin e veturave për dasma, dekorimin e dhuratave, punimin e kurorave etj.

"We have already 17 years experience working with flowers, while we have had our shop in Prishtina for 7 years. We have had a

while we have had our shop in Prishtina for 7 years. We have had a passion for flowers as a family, our house has always been decorated with flowers in every season, and one day we three sisters decided to open our store, and why not, share this passion with others" – says Safete Janova.

Say it with flowers has become a main address for all those who love flowers, but also various gifts, a gift that does not have a season it's the ideal gift. " In our store you will have a large selection of flowers, ideal gifts for anyone.

Colors, aromas, professionalism, make Say it with flowers an ideal place for those who share our passion, or simply for those who want to bring some color into their lives. Passion and professionalism will make your ceremony magical and unique". – says Safetja, who already offers her clients all the professionalism and passion of services such as ikebana arrangements, different kinds of bouquets, decorating cars for weddings, decorating gifts, making wreaths etc.

Knowledge and Solution

Banka e vendit tënd

SOLO